

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 1 juni justerades.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2021/22:73 för torsdagen den 16 juni i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från finansutskottet.

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott: 2021/22:FPM103 Revidering av EU:s budgetförordning *COM(2022) 184*, *COM(2022) 223* till finansutskottet

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2021/22:259 och 263 till trafikutskottet

Skrivelser

2021/22:241 till finansutskottet

2021/22:265 till civilutskottet

Motioner

2021/22:4772–4774 till skatteutskottet

§ 5 Pausad höjning av reduktionsplikten för bensin och diesel 2023

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU31
Pausad höjning av reduktionsplikten för bensin och diesel 2023 (prop.
2021/22:243)
föredrogs.

Anf. 1 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Sverige har högt ställda klimatambitioner. År 2045 ska vi vara klimatneutrala och ha nettonollutsläpp av växthusgaser. Vi måste göra det på ett smart sätt med välavvägd politik som bekämpar utsläpp men värnar hushållens ekonomi och företagens möjlighet att växa. Det handlar i hög grad om elektrifiering av både industri och transporter.

Här är regeringens politik ett misslyckande. Nedläggningen av fyra kärnkraftsreaktorer och oviljan att förkorta och förenkla tillståndsprocesser har gjort att företag som vill ställa om och minska sina utsläpp hindras av elbrist och byråkrati som försenar omställningen. Bristen på laddinfrastruktur riskerar bli en hämsko för omställningen av transportsektorn när alltför många svenskar fortfarande lider av räckviddsångest inför att köpa en elbil.

Vi i Moderaterna vill öka tempot genom att värna och bygga ut kärnkraften jämte andra fossilfria energislag, förkorta tillståndsprocesserna och göra en rekordutbyggnad av laddinfrastrukturen med en hel miljard mer än regeringen i vår budget.

Reduktionsplikten med krav på inblandning av biobränslen har varit ett verktyg med brett stöd i den här kammaren. Men när regeringen gjort kraftiga höjningar utan tillräckliga konsekvensanalyser och när priset vid pump drar iväg i rekordtakt och fortsätter stiga måste politiken vidta åtgärder.

Redan före Rysslands invasion av Ukraina var det svenska dieselpriiset det högsta i världen. Sedan dess har oljepriiset stigit och den svenska kronan försvagats. Det finns skäl att tro att priserna kommer att förbli höga eller till och med stiga ytterligare.

Det här slår såklart mot såväl hushåll som företag, men det urholkar också förtroendet för klimatpolitiken.

Reduktionsplikten har självklart bidragit till prishöjningen genom ett betydligt högre krav på inblandning av biobränslen än i andra EU-länder. Det har förstärkts av att regeringen gjort alldeles för lite för att få igång en inhemsk produktion av biobränslen – i motsats till Moderaterna, som i flera års budgetmotioner haft ett grönt bränslestöd för att få igång produktionen. Det är precis i linje med vad Energimyndigheten har föreslagit, men där har regeringen dragit benen efter sig.

Redan när nivåerna i reduktionsplikten sågs över under våren 2021 konstaterade Moderaterna att regeringen troligen hade underskattat en kommande ökning av drivmedelspriserna och att konsekvensanalysen för den kontrollstation som då genomfördes var ofullständig. Riksdagen uppmånade som en följd av detta regeringen att återkomma med en mer komplett analys av reduktionspliktens konsekvenser, bland annat vad gäller följderna för företag och hushåll, och vilka samhällsekonomiska effekter den får. I samband med det ville riksdagen också att regeringen skulle re-

dogöra för sin bedömning av eventuella justeringar av de kommande nivåerna.

Vi kan konstatera att vår kritik var befogad. Reduktionsplikten orsakade en prisökning som var flera gånger högre än de 40–60 öre per liter diesel och år som regeringen angav. Det är uppenbart att reduktionsplikten har haft mer negativa konsekvenser än vad regeringen angav. Därför menar Moderaterna att reduktionsplikten måste ses över.

Samtidigt finns det tecken på att elektrifieringen av transportsektorn går snabbare än tidigare bedömt och att de antaganden om en lägre elektrifieringstakt som kraven i reduktionsplikten bygger på är inaktuella. Elektrifieringen går snabbare. Det innebär att andra typer av insatser kan bli viktigare för omställningen av transportsektorn, till exempel att laddinfrastrukturen byggs ut och att produktionen av fossilfri el ökar. Att tungt för-lita sig på reduktionsplikten för att minska utsläppen är därmed inte längre lika självklart.

Moderaterna menar att det i grund och botten är en orimlig ordning att när de skadliga utsläppen av växthusgaser från drivmedel minskar går priset på drivmedel upp, som nu. Lika orimligt är det att när människor väljer att köra elbil möts det inte upp med tillräckliga möjligheter att ladda bilen utan med skenande elpriser. Det ska inte kosta mer att göra rätt, men regeringens bristande helhetssyn inom klimatpolitiken leder till just det.

Klimatpolitiska rådet har varnat för att regeringen lägger alla ägg i samma korg när den förlitar sig så ensidigt på reduktionsplikten. Det är uppenbart att det nu krävs andra verktyg. Skärpta utsläppskrav för alla nya bilar i hela EU är en viktig åtgärd, som Moderaterna gått i bräschen för. Men inte minst krävs ökat fokus på utbyggd laddinfrastruktur.

En kartläggning som SVT gjort i närtid visar att försäljningen av laddbara bilar slår rekord. Snart rullar över en halv miljon rena elbilar och laddhybrider i Sverige. Men laddinfrastrukturen har inte hängt med, visar samma granskning.

När året är slut kommer det att gå cirka 20 bilar per ladduttag, vilket kan jämföras med cirka 6 stycken för fem år sedan. Regeringen har gjort för lite. Nu måste vi växla över från tuffa inblandningskrav till ökade insatser för att bygga ut laddinfrastrukturen.

Det förslag om att pausa höjningen av nivåerna i reduktionsplikten under 2023 som regeringen nu lämnar stöder vi. Det är en krisåtgärd som måste till i ett mycket ansträngt läge. Förslaget behöver genomföras för att undanröja risken för ytterligare höjningar i närtid.

Det är samtidigt otillräckligt, vill jag säga. Det finns risk för en situation där nivåerna ökar väldigt brant efter 2023, till 2024, på ett sätt som inte kommer att vara rimligt för någon aktör att möta upp.

Därför behöver vi i grund och botten se över plikten för att reducera de kostnader dagens inblandningskrav medför för den som är beroende av bilen. Det kommer inte på sikt att vara hållbart att vi skiljer oss så mycket från övriga EU vad gäller styrmedel på det här området.

I mars ställde sig riksdagen bakom en tillfällig justering av reduktionsplikten. Riksdagen gav regeringen i uppdrag att skyndsamt återkomma med förslag till hur nivåerna för inblandning av biodrivmedel kan justeras redan under innevarande år, i samråd med drivmedelsleverantörer och andra berörda aktörer.

Detta ska enligt betänkandet ske genom att nivåerna i reduktionsplikten justeras för 2022 samtidigt som drivmedelsleverantörerna ges möjlighet att tillgodoräkna sig en överinblandning av biodrivmedel mot nästa års reduktionsplikt. Det öppnar för att låta den minskade inblandningen återspeglas i lägre priser redan i år.

Riksdagen krävde också att regeringen skyndsamt skulle samla drivmedelsleverantörerna och andra berörda aktörer för att diskutera genomförandet. Detta skulle sammantaget med en del andra skattesänkningar innebära att priset på diesel skulle kunna sänkas med minst 5 kronor per liter.

Regeringen har dock inte vidtagit åtgärder på det här området. Det är ytterligare ett exempel på regeringens saktfärdighet och ovilja att på riktigt hitta lösningar på den här frågan samtidigt som hushåll och företag kämpar med höga priser.

Därför vill vi utöver dagens beslut att regeringen skyndsamt gör det riksdagen har krävt och sänker nivåerna för innevarande år.

Herr talman! Vi ska ställa om Sverige och nå våra klimatmål, precis som övriga världen måste göra sitt. Men vi måste göra det med smarta, effektiva verktyg och med respekt för människors vardag. Jag är övertygad om att lösningen i hög grad kommer att stivas mer ren el, kortare tillståndsprocesser och fler laddstolpar men också en mer balanserad reduktionsplikt framöver.

Anf. 2 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Vi debatterar nu återigen reduktionsplikten, och inför den här debatten roade jag mig lite med att titta igenom hur det har låtit de senaste åren. Kring 2017 och 2018 började reduktionsplikten diskuteras här i kammaren. Med undantag för Sverigedemokraterna var stödet totalt. Partierna var övertygade om att detta var det optimala styrmedlet för att uppnå 2030-målet för vägtrafiken.

Från Sverigedemokraternas sida kritiserade vi detta tidigt. Vi gjorde det utifrån två utgångspunkter.

För det första skulle det bli för kostsamt. Det råder brist i världen på biodrivmedel. Det är dyrt att tillverka dessa. Att med ett klubbslag komma fram till att Sverige ska bli världens största konsument av HVO och tro att detta inte skulle få allvarliga konsekvenser för priset vid pump var uppenbart nävt. Det var uppenbart att regeringen utgick från glädjekalkyler när man presenterade bränslebytet. Vi kan nu konstatera att Sverigedemokraterna fick rätt. Regeringens och myndigheternas glädjekalkyler var precis så felaktiga som Sverigedemokraterna hävdade.

Herr talman! Den andra delen av Sverigedemokraternas kritik handlar om att biodrivmedel inte per definition är klimat- och miljövänliga. Sedan reduktionspliktens införande har svenska bilister tvingats tanka hundratals liter palmoiljebaserade bränslen per person. Detta har skadat biologisk mångfald och lett till ökade utsläpp till följd av markeffekter och indirekta effekter på marknaden.

I våra svenska kalkyler har vi sett att utsläppen har minskat, men totalt sett har effekterna av reduktionsplikten i världen varit betydligt sämre. Vi kan konstatera att den världsunika svenska reduktionsplikten varit ett fantastiskt fiasko.

Herr talman! Fiaskot fullbordas nu när parti efter parti ändrar uppfattning och kommer på att det nog låg någonting i det där Sverigedemokraterna sa. Parti efter parti har ändrat sig, och nu har även regeringen senfärdigt börjat vakna – men det är knappt.

Att pausa ökningen av reduktionsplikten ett år löser inte de grundläggande problemen. Att lyckas öka den inhemska produktionen lite grann och kanske bara importera 70–80 procent kommer inte heller att lösa problemen.

Många tycks ha glömt bort att priset sätts på en öppen marknad. Att biodrivmedel tillverkas i Sverige har en viss betydelse; det kostar pengar att transportera bränslen långt. Men kostnaden är inte så betydelsefull att vi kan ha ett väsentligt lägre pris i Sverige än på andra marknader. Vi ser det till exempel när det gäller etanol. Svensk etanol säljs i stor utsträckning i Tyskland, och i Sverige har vi kört på etanol från Sydamerika och även Ryssland.

Vi kan konstatera att priserna på förnybara drivmedel i huvudsak samvarierar med priserna på fossila bränslen. Det är inte särskilt konstigt eftersom dessa bränslen måste transporteras långt med båt, och båtarna drivs med fossila bränslen. Samtidigt används dessa bränslen till samma saker, vilket gör att priserna till stor del är beroende av varandra.

Herr talman! I dag har riksdagen möjlighet att ändra på detta. Från Sverigedemokraternas sida har vi nu lagt fram ett skarpt förslag om att ändra reduktionspliktslagen. Genom ett klubbslag här i kammaren kan vi sänka priset på diesel med flera kronor och priset på bensin med ett antal tiotusent, utan att sänka en enda skatt. Skatter ska vi också sänka; vi ska åstadkomma en ännu kraftigare prissänkning vid pump.

Sverigedemokraternas förslag innebär att reduktionsplikten sänks till 5 procent för diesel och 2 procent för bensin.

Herr talman! Reduktionsplikt är inte dåligt i sig, så länge man håller sig på en rimlig nivå. Att använda sig av reduktionsplikt är att föredra framför en kvotplikt. Vår bedömning är att en reduktion på 5 respektive 2 procent utan problem skulle innebära att vi uppfyller de krav som EU ställer på oss. Och det ska sägas att Sverige uppfyllde inblandningskraven redan innan reduktionsplikten kom till.

Herr talman! Vi befinner oss i en krisartad situation i världsekonomin och den svenska ekonomin. Vi har en livsmedelskris, en energikris och de värsta inflationstalen på flera decennier. Svenska arbetare upplever nu betydande reallönesänkningar. Den blygsamma löneökningen har snabbt ätit upp av ökade priser på energi och livsmedel, och de prisökningar vi sett är sannolikt bara början. Vi kommer att få se fortsatta prisökningar under den resterande delen av året, åtminstone, oavsett vad som händer med priserna på olja och biodrivmedel. Vi har också en problematisk situation i Europa vad gäller kapacitet på raffinaderierna. Det råder högt pris på olja men också brist på industrianläggningar som kan göra bränsle av oljan. Detta är en väldigt utmanande situation, i stora delar av världen.

I denna situation är det inte helikopterpengar till bilägare vi behöver. Vi måste i stället sänka kostnadsläget inom lantbruket, minska kostnaderna för transporter och mildra kostnadsläget för hushållen.

Från regeringens sida ligger dock inte fokus på svenska arbetare eller lantbrukare, utan det handlar snarare om gamla löften till storbolagen, som Preem med dess miljardärägare Mohammed al-Amoudi i spetsen. Det löfte Magdalena Andersson en gång gav svenskarna om att det redan är för dyrt att tanka var betydligt mindre värt än de löften som Socialdemokraterna givit oljemiljardärerna.

Herr talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till SD:s reservation 1. Skulle denna reservation röstas igenom kan vi med ett klubbslag få till stånd en rimlig syn på inblandning av biodrivmedel, och vi kan säkerställa kraftigt sänkta kostnader vid pump från årsskiftet så att Sverige inte längre behöver ha ett väsentligt högre kostnadsläge för bränsle än övriga Europa.

Anf. 3 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Herr talman! Vi är mitt inne i en livsviktig omställning, en omställning som alla måste vara med på – det är det ingen tvekan om. Elektrifieringen är en jätteviktig del i omställningen. Vi kunde ha kommit betydligt längre i omställningen om det hade funnits en tydligare vilja hos regeringen, vilket vi noterar att det inte gör.

Dock kommer elektrifieringen inte att fungera överallt, och då är biobränsle oerhört viktigt. Reduktionsplikten är ett viktigt redskap. Vi var från Kristdemokraternas sida för ett år sedan med och röstade igenom den. Då tankade jag hemma vid min lanthandel i Östervallskog för 15 kronor litern. Att vi skulle få en viss höjning visste vi. När jag åkte hemifrån i måndags kollade jag när jag åkte förbi: 27,36. Det är alltså mer än 12 kronor högre på ett år. Och detta är verkligen inte hållbart. Vad är det man offrar på vägen?

Vi var som sagt med, men vi ser att det blev fel. Därför vill vi från Kristdemokraterna göra om och göra rätt.

Som sagt, reduktionsplikten är viktig, men vi måste finna de rätta nivåerna.

I betänkandet står det att syftet med den pausade reduktionsplikten är att undvika alltför höga priser på bensin och diesel under 2023. Då kan man ju fråga sig vad som är alltför höga priser. Tydligt är vi inte där än, eftersom regeringen inte ens bemödar sig med att möta tidigare tillkännagivanden i frågan om reduktionsplikten.

Som vi hörde här tidigare har det ju tagits beslut i mars i år om en tillfällig justering för att vi skulle åstadkomma en sänkning av drivmedelspriserna under 2022. Det skulle ske i samråd med drivmedelsleverantörer och andra berörda aktörer. Men än så länge har vi inte sett något resultat av detta.

Jag har under våren rest runt ganska mycket i Sverige och fått ta del av många berättelser från förtvivlade landsbygdsbor, lantbrukare och åkeriägare och även ganska många meddelanden via mejl och telefon. Det senaste meddelandet, som jag fick i fredags, tänkte jag läsa upp här nu:

Reduktionsplikten försämrar och fördyrar bränslet, så det går åt ännu mer dyr diesel. Jag måste nu omsätta 30–40 procent mer för att täcka bränslepriset. Jag betalar i dag 60 000–70 000 kronor per månad i bränsleskatter med en lastbil. I dag går 35–40 procent av omsättningen till bränsleskatter. Själv kan jag bara ta ut 16 000 kronor per månad före skatt på 250–300 timmars arbete för att det över huvud taget ska gå ihop.

Så kan vi inte ha det. Vi kan inte straffa ut våra svenska företagare. Vi måste hitta lösningar som fungerar.

Regelbördan är en sak som väldigt många lantbrukare verkligen önskar att vi ska lätta på. Det är jättetungt att ha så många regler på sig. Men bränslepriserna är en annan sak, där vi faktiskt har möjlighet att påverka.

Vi ser nu i hela Sverige ökade dieselstölder, även om det tydligen är extremt i mina delar av Värmland. Nu när dieseln är så dyr har det blivit än mer lukrativt att stjäla diesel. Jag noterar att det även görs från våra telemaster, så att det inte kommer att finnas någon nödström om strömmen skulle gå.

Vi kan inte ha dessa priser när vi ser vad det leder till. Därför anser vi kristdemokrater att reduktionsplikten inte bara bör pausas utan skyndsamt sänkas, till 6 procent för diesel och 2 procent för bensin, och detta bör gälla tills en lämplig nivå för reduktionsplikten har utretts.

Vi anser att reduktionsnivåerna måste harmoniera med produktionen på ett bättre sätt, eftersom en stor skillnad mellan tillgång och efterfrågan har drivit upp priserna extra mycket. Vidare anser vi att arbetet med kontrollstation 2022 bör utvecklas för att få fram ett bättre underlag när det gäller realistiska reduktionsnivåer. I det arbetet måste man lägga mer vikt vid hur hela samhällsekonomin påverkas. Det behövs ett bättre underlag när det gäller tillgång, förväntad produktionsökning och konsumtion.

Herr talman! Varje dag som går med bränslepriser i Europatoppen försämras möjligheter att även i fortsättningen vara ett föregångsland i klimatomställningen. Svenska företag producerar i regel mer hållbart än deras utländska konkurrenter. Vi har även väldigt mycket bra teknik som vi kan exportera ut till omvärlden, vilket är två mycket starka skäl till att svenska företag behöver en starkare konkurrenssituation. Det är på det viset som vi kan gå före.

Dessutom påstås det att vi slaktar klimatfrågan genom att sänka reduktionsplikten. Men klimatfrågan är faktiskt global. Det biodrivmedel som vi inte kommer att använda i Sverige om vi skulle sänka reduktionsplikten kommer att användas någon annanstans i världen. För klimatet blir summan av kardemumman densamma.

I en fungerande marknadsekonomi är balansen mellan tillgång och efterfrågan helt avgörande. Att reglera bränslets sammansättning på ett sätt som driver upp priset som vi ser nu fungerar inte. Vi vill därför att den kontrollstation för reduktionsplikten som sker nu 2022 ska utökas och att tillgång, kommande produktionsökning och efterfrågan vägs av till en genomförbar nivå för de olika bränsleslagen. Det skulle inte äventyra klimatomställningen, och vi menar att det skulle ge industrin de långsiktiga incitament som behövs.

Ett annat långsiktigt incitament som kan ges är att vara väldigt tydlig när det gäller brukande av skogen. Man ska vara tydlig om vad som gäller – äganderätten och brukanderätten är centrala – och att vi får bruka vår svenska skog. Menar vi allvar med omställningen är det detta vi ska göra. Men vill vi inte ställa om ska vi låta skogen stå och bli något slags museum som så småningom kommer att ruttna bort och skicka ut en massa CO₂ i atmosfären i stället.

I går såg vi att det landade ett flyg på Bromma som kom från Malmö. Det planet flög på 100 procent förnybart bränsle. Där ser vi verkligen ett stort behov av biobränsle. Vi noterar att elektrifieringen vad gäller flyg och långdistansflyg ligger långt bort. Där är biobränslet oerhört viktigt.

Jag har tidigare pratat om flygplatsen hemma i Karlstad, där man tankar flygplanen med biobränsle. Eftersom det är i Värmland tänker man att det biobränslet skulle vara baserat på skog. Men det är det inte. Det är rester från hamburgerrestauranger i Kalifornien som skeppas till Gävle för att sedan gå i raffinaderi och komma till Värmland. Vi har enorma möjligheter om vi bara vill.

Jag hade tänkt att jag skulle säga en hel del om inflationen eftersom de höga energi- och bränslepriserna är ganska inflationsdrivande, men jag noterar att min tid går mot avslut.

Herr talman! Av formaliaskäl kunde vi inte vara med på reservation 3. Men eftersom vår reservation 4, som jag yrkar bifall till, inte ser ut att kunna gå igenom, kommer vi i eftermiddag ändå att stödja reservation 3 i hopp om att åtminstone kunna få till något. Jag yrkar alltså bifall till reservation 4.

Slutligen, herr talman, vill jag säga att detta såvitt jag nu vet är min sista debatt för den här mandatperioden. Jag vill passa på att önska talmanen, talmannens kollegor, kammarkansliet, MJU-kansliet och alla kollegor i miljö- och jordbruksutskottet en fantastisk skön sommar, så får vi se om vi möts här i höst igen.

Anf. 4 HELENA GELLERMAN (L):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till reservation 3 om justering av reduktionsplikten för bensin och diesel 2022.

I dag ska vi debattera pausad höjning av reduktionsplikten för bensin och diesel 2023. Låt mig börja med att säga att reduktionsplikten är en mycket viktig del för att vi ska nå klimatmålet att reducera utsläppen med 70 procent till 2030 i förhållande till 2010. Reduktionsplikten innebär att man blandar i ett fossilfritt bränsle i vanlig bensin och diesel. År 2019 togs ett beslut om hur stor del fossilfritt bränsle som skulle blandas i varje år fram till 2030.

Reduktionsplikten är ett mycket viktigt verktyg för att säkerställa att utsläppen från transportsektorn minskar utan att det krävs radikala beteendeförändringar.

Herr talman! Målet med reduktionsplikten är att tillsammans med elektrifiering och transporteffektivitet nå klimatmålet 2030. Inblandningsnivån sattes utifrån Energimyndighetens lägsta prognos över hur försäljningen av laddbara bilar skulle utveckla sig. Det innebar att man tog höjd för att reduktionsplikten skulle kompensera för en ganska dålig försäljning av elbilar.

Nu visar det sig att försäljningen 2021 har slagit alla prognoser. Andelen rena elbilar i nybilsförsäljningen 2021 var cirka 10 gånger större och andelen laddhybrider cirka 2,5 gånger större än i det scenario som låg till grund för reduktionspliktskurvan. Nybilsförsäljningen av laddfordon var till och med större än Energimyndighetens mest optimistiska elektrifieringsprognos.

Herr talman! Det är mot den bakgrunden och mot bakgrund av det kraftigt ökade bränslepriset till följd av Rysslands angrepp på Ukraina som Liberalerna anser att man tillfälligt kan pausa ökningen av reduktionsplikten under 2023. Vi anser samtidigt att det finns utrymme att sänka reduktionsplikten redan i år, 2022, i enlighet med det tillkännagivande som en majoritet i riksdagen ställde sig bakom. Motivet även här är att åstadkomma sänkta drivmedelspriser under 2022. Höga drivmedelspriser riskerar i dag att slå hårt mot företag och de hushåll som är beroende av bil. Upplägget för 2022 skulle tas fram i samråd med drivmedelsleverantörer och andra berörda aktörer, och det är viktigt att det sker en samverkan om hur detta genomförs. Vi utgår från att regeringen nu genomför riksdagens beslut om sänkt reduktionsplikt redan i år.

Liberalerna trodde aldrig på de låga försäljningssiffrorna i grundscenariot från Energimyndigheten och krävde därför att det i reduktionsplikten skulle införas kontrollstationer. De skulle ge möjlighet att revidera reduktionspliktskurvan utifrån en snabbt ökad försäljning av elbilar eller baserat på hur snabbt upptrappningen av produktionskapaciteten när det gäller biodrivmedel skulle gå.

Regeringen har gjort för lite för att få igång produktionen av biodrivmedel. Bränslepriserna riskerar att öka ytterligare på grund av den senfärdigheten.

Energimyndigheten utreder just nu hur olika faktorer har förändrats sedan reduktionsplikten beslutades, och den 15 september i år ska de redovisa eventuella förslag om att förändra reduktionsplikten.

Herr talman! Det höjs röster för att en pausad reduktionsplikt skulle innebära höjda koldioxidutsläpp. Då har man dock inte målet för reduktionsplikten för ögonen. Det är kombinationen av framför allt elektrifiering och reduktionsplikt som gör att vi ska nå klimatmålen. Med nuvarande försäljning av laddbara bilar skulle reduktionsplikten enligt Energimyndigheten kunna ligga lägre än årets nivå och vi skulle ändå nå målet.

Argumentet att en sänkning av bränslepriserna från dagens nivå skulle göra att människor skulle köra mer bil har också förts fram. Det stämmer inte. I går kunde vi läsa att priset för diesel är 10 kronor högre än för ett år sedan. Det har alltså gått från 16 till 26 kronor. Det är en orimlig höjning på så kort tid. Det är ingen som hinner förändra sitt beteende, speciellt inte när det kanske inte finns något alternativ, som kollektivtrafik.

Med ett helt batteri av åtgärder skulle man potentiellt kunna få ned priset med cirka 5 kronor. Det innebär att dieseln ändå skulle kosta 21 kronor, alltså 5 kronor mer än för bara ett år sedan. Jag tror inte att åkerier eller dagens hushåll som är beroende av bil tolkar ett 5 kronor högre bränslepris som en signal om att köra mer bil.

Herr talman! En omställning som involverar hela samhället och som ska pågå i flera decennier måste ha ett brett stöd. Det krävs ett förtroende och en acceptans för den förda politiken. Åtgärderna och styrmedlen måste upplevas som vettiga och välavvägda av det stora flertalet. Förändringar måste ske kontrollerat. Förändringarna får inte vända upp och ned på vardagen eller driva i grunden sunda företag i konkurs. Det är därför vi i Liberalerna anser att det är nödvändigt att tillfälligt sänka drivmedelspriserna. Samtidigt får inte klimatarbetet avstanna.

Herr talman! Antagandet om den snabba övergången till elbilar, som är grunden för både pausen och den väntade korrigeringen av reduktionsplikten vid kontrollstationen, bygger på att takten i elektrifieringen fortsätter att vara hög. Det i sin tur ställer krav på en radikalt ökad utbyggnadstakt i fråga om laddinfrastrukturen.

Liberalerna har sitt fokus här och har föreslagit konkreta åtgärder för att få till laddinfrastruktur i mycket större omfattning. Principen ska vara att parkeringar där bilar står parkerade mellan 2 och 24 timmar ska ha laddare. I dag är tillgången på laddare vid arbetsplatser och flerbostadshus och på gator med parkeringar alldeles för dålig. Människor måste känna sig trygga med att de kan ladda sin bil när de behöver det. Laddinfrastrukturen är nyckeln till en snabb omställning av vägtransporterna. Den och reduktionsplikten är de två viktigaste verktygen för att vi ska nå klimatmålet 2030.

Jag yrkar bifall till reservation nummer 3.

Anf. 5 LORENTZ TOVATT (MP):

Herr talman! Vi befinner oss som bekant i två kriser just nu. Det är det fruktansvärda kriget i Ukraina, och det är klimatnödläget. Båda dessa kriser relaterar faktiskt till förbränningen av fossila bränslen på ett eller annat sätt. I det första fallet handlar det om att Europa inte kan agera tydligt för att stoppa kriget eftersom man är beroende av den ryska fossila energin, och i det andra fallet är det helt uppenbart att de fossila bränslena bidrar till den ökade uppvärmningen av planeten.

Så vad är lösningen? Sverige har fram till i dag, kan man väl säga, valt väg. Vi har valt att inom transportsektorn, med lagstiftningens hjälp, fasa ut de fossila bränslena, vilket gör oss mindre beroende av Putin och minskar uppvärmningen av planeten. Det är i form av reduktionsplikten, och det är kanske ett av de absolut viktigaste klimatstyrmedel som vi har i det här landet. Det är bara att lyssna på vad Klimatpolitiska rådet säger eller att lyssna på den ansvariga myndigheten Naturvårdsverket. Det är tydligt att expert efter expert skriver under på att reduktionsplikten är det kanske absolut viktigaste styrmedlet vi har i det här landet för att hantera dessa kriser.

Exakt hur viktigt är det? Låt mig läsa direkt ur betänkandet, under rubriken "Konsekvenser": "Med ett antagande om att de biodrivmedel som används för att uppfylla reduktionsplikten minskar utsläppen av växthusgaser med 90 procent i ett livscykelperspektiv innebär det att användningen av fossil bensin och diesel blir ca 3,4 TWh högre än med de reduktionsnivåer som gäller enligt hittillsvarande lagstiftning. Det medför ökade utsläpp av växthusgaser med 880 000 ton under 2023, jämfört med om åtgärden inte genomförs."

De här siffrorna visar hur otroligt centralt detta styrmedel är för att vi ska klara klimatmålen, vilket är precis det som Naturvårdsverket säger. Om de här förändringarna nu genomförs – om vi pausar reduktionsplikten eller om vi, Gud förbjude, gör som flera av de andra partierna här inne vill och sänker reduktionsnivåerna drastiskt – missar vi klimatmålet till 2030. Det är experterna och myndigheterna väldigt tydliga med.

Det som kammaren nu står redo att göra är alltså att med berått mod ta beslut om att missa de svenska klimatmålen. Det är svart på vitt. Det går att läsa i underlagen.

Då undrar man: Betydde inte signaturen i fråga om den svenska klimatlagen något? Betydde det ingenting att vi antog klimatmål i denna kammare? Är alla partier redo att med ett beslut helt enkelt avstå från möjligheten att vi ska klara av våra klimatmål, trots att de själva har signerat det?

Betydde inte löftet om att minska beroendet av Ryssland någonting? Vi har gemensamt haft en process i denna kammare där vi har sagt att vi vill minska beroendet av rysk energi och att vi vill stoppa importen. Betydde inte det någonting? Är man nu med ett beslut redo att öka det svenska beroendet av rysk energi? Det är nämligen precis det som sker. Det finns en direkt korrelation. Om man sänker reduktionsnivåerna bibehåller man en högre efterfrågan på det fossila, vilket innebär ökad import till Sverige. Och inte minst trycker det upp den globala efterfrågan, vilket gör att Putin får mer pengar i sin krigskassa.

Utifrån ett klimatperspektiv är det dessutom så att det är de ackumulerade utsläppen i atmosfären som spelar roll. Därför är det viktigare att minska utsläppen i närtid än att göra det senare. Att här och nu sänka våra ambitionsnivåer ger en direkt konsekvens för klimatnödläget.

Hushållen då? Det råder inget tvivel om att den nuvarande situationen är ansträngd, att energipriserna och inflationen går upp och att detta utgör stora utmaningar för hushållens ekonomi. Därför är det så bra att det finns andra metoder att ta till i ett sådant läge. Priserna har ju gått upp generellt, och därför kan man välja att rikta stödinsatserna så att de hamnar rätt.

Man kan sänka matmomsen för alla – alla behöver ju mat. Man kan sänka skatten riktat mot glesbygden, där man är beroende av sina transporter och sin energi på ett sätt som man inte är i stadsmiljön. Man kan sänka priset på kollektivtrafiken. Titta bara på hur de har gjort i Tyskland! Där har de gjort drastiska prissänkningar på kollektivtrafiken, någonting som gynnar dem som verkligen behöver stöd i detta läge. Man kan snabba på elektrifieringen. Man kan höja den klimatbonus vi ger till klimatsmarta bilar, särskilt för dem som bor i glesbygd. Man kan höja barnbidraget. Man kan höja studiebidraget. Man kan höja bostadsbidraget.

Alla de här delarna som jag har räknat upp är politik som Miljöpartiet har gått fram med under den här ansträngda våren. I stället för att sänka skatten för rika som använder bensin och diesel i sina stora bilar i stadsmiljö vill vi rikta oss till dem som verkligen behöver det.

Allt det här kan vi göra om vi vill. Men vad gör ni? Ni väljer det fossila. Alla partier förutom Miljöpartiet i den här kammaren väljer nu att minska ambitionsnivåerna i reduktionsplikten.

De flesta av er nöjer er inte med bara det. Ni vill gå längre. Ni vill subventionera de fossila bränslena. Ni vill sänka skatten på det fossila och göra det billigare att bränna fossilt i ett klimatnödläge där vi också måste göra allt som står i vår makt för att minska inkomsterna till Putins krigskassa. Det väljer ni.

Propositionen borde självklart avslås. Därför yrkar jag bifall till Miljöpartiets avslagsförslag, reservation 2.

Framöver borde man i stället justera upp nivåerna i reduktionsplikten så att man med bred marginal kan garantera att vi faktiskt kan nå klimatmålet. Det är Miljöpartiets andra reservation, men för tids vinning väljer jag att inte yrka bifall till den.

Slutligen vill jag tacka så mycket. Det här är min sista debatt, kanske någonsin. Kanske kommer jag tillbaka någon gång i framtiden. Men jag kandiderar inte i valet.

Tack till alla kollegor! Vi har frejdiga debatter, men vi har också trevligt däremellan.

Ett stort tack till herr talmannen för ditt ledarskap!

Anf. 6 TALMANNEN:

Tack så mycket för de vänliga orden!

Anf. 7 HANNA WESTERÉN (S):

Herr talman! I dag debatterar vi regeringens proposition om en pausad höjning av reduktionsplikten för bensin och diesel 2023. Jag måste nog tillstå att det faktiskt är något av en ära att mandatperiodens förmodligen sista kammardebatt för min del kommer att handla om det som jag och väldigt många socialdemokrater med mig ofta framhåller som ett av de mest kraftfulla verktyg som står till buds för att klara den gröna omställningen, nämligen reduktionsplikten.

I dag gäller debatten dock en pausning av densamma, och det kommer jag också att gå in lite närmare på.

Jag vill ändå understryka att reduktionsplikten är ett av de viktigaste styrmedlen vi har för att minska utsläppen av växthusgaser och för att nå Sveriges miljö- och klimatmål. Den är också ett av våra viktigaste säkerhetspolitiska verktyg för att minska Sveriges beroende av president Putins olja, som i dag finansierar den olagliga invasionen av Ukraina.

Rysslands väpnade angrepp mot Ukraina är oprovocerat, olagligt och oförsvarligt. Det är dessutom långt mer än en attack på Ukraina; det är en attack mot varje lands rätt att själv bestämma över sin framtid. Den svenska regeringen har tre tydliga prioriteringar med anledning av Rysslands väpnade angrepp: att stötta Ukraina, att driva på för fortsatta sanktioner mot Ryssland och att stärka Sverige.

Sveriges riksdag har i bred samsyn beslutat att skicka stöd till Ukrainas styrkor, inklusive defensiva vapen, för att stödja Ukrainas lagliga rätt att försvara sitt land. Regeringen har också, tillsammans med västvärlden, enats om omfattande sanktioner som svar på invasionen.

Herr talman! Situationen i Ukraina aktualiserar Sveriges beroende av rysk olja och gas, som i dag finansierar det ryska krigsmaskineriet och president Putins aggressiva strategi. Ryssland har under många år varit det enskilt största exportlandet av råolja till Sverige. Jag har nämnt det tidigare i kammaren: På tio-i-topp-listan över de mest oljeproducerande länderna i världen finner vi också Saudiarabien, Kina och Iran – länder som direkt kopplas till geopolitisk spänning och bristande demokrati. Oljeindustrin är som vi vet mycket nyckfull, och de tio största oljeproducenterna står för närmare tre fjärdedelar av världens olja.

Reduktionsplikten ger en så otroligt viktig signal om behovet av klimatsmarta drivmedel och en ökad grad av självförsörjning av drivmedel. I den allmänna debatten pekas den ut som grundorsaken till de stegrande drivmedelspriserna, och det är helt enkelt felaktigt. Prisuppgången på drivmedel beror främst på Sveriges beroende av rysk gas och olja och president Putins användning av gas och olja som ett geopolitiskt verktyg mot Europa.

Precis som Europa behöver frigöra sig från beroendet av rysk gas måste även vi minska vårt oljeberoende. De uppskrivade naturgaspriserna ger nu höga elpriser på elmarknader som är sammanflätade med vår. Det borde även väcka eftertanke kring vårt återstående fossilberoende, självförsörjningsgraden för drivmedel och vår beredskap i potentiella krissituationer.

Med reduktionsplikten ska bränslebolagen löpande blanda i alltmer biobränsle i det fossila drivmedlet. Detta är ett av flera verktyg i regeringens klimatarbete. När riksdagen senast fastställde reduktionsplikten var det i stor enighet. Sverige har väldigt goda förutsättningar att producera biobränsle. Reduktionsplikten ger en tydlig signal om en stabil och därtill ökande efterfrågan på klimatsmarta drivmedel samt förutsättningar för industrin att investera i sin egen produktionskapacitet.

Vi socialdemokrater värnar stabilitet och långsiktiga spelregler. Inget enskilt tekniskspår kommer att kunna ersätta fossila drivmedel. Det krävs en palett av samverkande åtgärder som elektrifiering, effektivisering, bi drivmedel, smartare transportsystem och minskat transportbehov. Detta minskar utsläppen och skapar fler gröna jobb i Sverige.

Reduktionsplikten ger en positiv inverkan på den svenska självförsörjningsgraden för drivmedel och bidrar till ökad försörjningstrygghet i krissituationer och för en trygg och rättvis omställning som hela landet kan vara med på men kanske just nu ännu viktigare, ett minskat beroende av rysk olja som finansierar och driver på invasionen av Ukraina. Reduktionsplikten måste enligt vårt förmenande värnas.

Herr talman! Bensinpriset och dieselpriiset påverkar vardagsekonomin för många människor, inte minst för dem av oss som lever i glesbygd, ibland på platser som saknar kollektivtrafik och därför måste köra bil långa sträckor. Priset på drivmedel måste vara rimligt så att vanligt folk som är beroende av bilen har råd att tanka – samtidigt som vi bibehåller våra höga klimatambitioner.

Vi socialdemokrater vill göra Sverige mindre beroende av fossila bränslen och därmed öka vårt självbestämmande. Vi vill att det ska vara enkelt att tanka och ladda, oavsett var man bor. Vi vill se en fossilfri fordonsflotta 2030, snabba på elektrifieringen av Sverige och stötta hushållen när priserna stiger på grund av Rysslands olagliga invasion av Ukraina.

Vi har lagt fram ett nytt reseavdrag som är färdmedelsneutralt och avståndsbaserat med en bättre landsbygdsprofil som gynnar både dem som kan åka kollektivt och dem som tar bilen. Genom Klimatklivet har vi också bidragit till att Sverige har fått 65 000 nya laddstolpar, varav 10 800 publika. I går tog vidare den socialdemokratiska regeringen fler steg mot en bioekonomisk strategi.

Herr talman! Priserna på bränsle har gått upp på grund av Putins invasion av Ukraina samt på grund av Rysslands agerande redan innan invasionen. Vi måste därför bli mindre beroende av vad som sker i vår omvärld. Genom att bli mindre beroende av fossila bränslen ökar vi vårt självbe-

stämmande. Det är dessutom bra för klimatet. Vi vill se en fossilfri fordonsflotta år 2030. För att komma dit har vi bland annat infört ett så kallat bonus malus-system, som innebär att miljöanpassade fordon med låga utsläpp premieras med bonus medan fordon med höga utsläpp får högre skatt. Därtill pågår ett omfattande arbete på många plan för att snabba på elektrifieringen av Sverige.

Herr talman! Med hänsyn till att Rysslands invasion av Ukraina har lett till högre drivmedelspriser anser vi att den successiva höjningen av kraven i reduktionsplikten för bensin och diesel ska pausas för 2023. Jag vill dock än en gång understryka att reduktionsplikten är ett av våra viktigaste verktyg för att få ned utsläppen och minska vårt beroende av utländsk olja.

Med mer biodrivmedel och mer svenskt i tanken stärks vårt oberoende och utsläppen sjunker. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland och ska senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. För att nå dit krävs stora offentliga och privata finansieringar i klimatsmart teknik.

Näringslivet och industrin står för en stor del av våra utsläpp men är samtidigt en central del av lösningen för att minska klimatpåverkan. Den gröna och digitala omställningen är nödvändig för vår framtida konkurrenskraft och för att Sverige ska nå våra högt uppsatta miljö- och klimatmål och skapa fler jobb.

Vi socialdemokrater är redo och villiga att ta oss an uppgiften att klara klimatkrisen. Det finns fortfarande tid att vända utvecklingen. Vi måste modernisera Sverige och ställa om till ett fossilfritt land. Då klarar vi klimatutmaningarna samtidigt som vi ger möjligheter till nya jobb och värnar vår välfärd.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till regeringens proposition om en pausad höjning av reduktionsplikten för bensin och diesel år 2023. Jag vill också önska talmannen och de ärade ledamöterna i miljö- och jordbruksutskottet, och vårt fantastiska kansli, en glad sommar. För oss som verkar på väljarnas uppdrag önskar jag en riktigt spänstig valrörelse.

(Applåder)

Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Hanna Westerén för anförandet.

Den 17 augusti 2014 deklarerade Socialdemokraterna i en tv-sänd debatt genom Magdalena Andersson att det är jättedyrt att tanka bensin. Sedan följde ett resonemang om att det såklart inte ska bli dyrare att tanka.

Under 2014 kostade dieseln ungefär 15 kronor. Oljepriset var i princip identiskt med vad oljepriset är i dag. I dag kostar dieseln 26 kronor och 76 öre enligt den senaste noteringen. Det motsvarar en prisökning på diesel med 80 procent sedan Magdalena Andersson deklarerade att det var jättedyrt att tanka.

Vad har regeringen gjort sedan de lyckades vinna valet 2014? Jo, man har höjt skatter. Man har höjt ännu fler skatter, och man har dessutom infört världens mest extrema reduktionsplikt, som har lett fram till en stor prisskillnad gentemot övriga västvärlden. Det har lett fram till att Sverige har världens högsta dieselpriiser.

Hur går detta ihop, Hanna Westerén? Innan Socialdemokraterna tog makten sa man att det var för dyrt att tanka, och sedan införde man de mest radikala styrmedlen för dieseln i hela världen. Det har lett fram till att Sverige har världens högsta dieselpriser under stora delar av året. Hur går detta ihop? Varför ska det vara så mycket dyrare att tanka diesel i Sverige jämfört med andra länder i Europa och världen?

Anf. 9 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågorna.

Jag kan än en gång understryka det jag sa i mitt anförande, nämligen att priserna på drivmedel ska vara rimliga. Vi kommer dock inte ifrån att det har tillstött somligt sedan 2014, det vill säga för knappt åtta år sedan.

Klimathotet kryper allt närmare. Asfalten brinner och smälter. Vi vet att klimathotet kryper allt närmare, och vi behöver en allt större beredskap på olika nivåer för att hantera den kris som knacker på dörren. Där upplever jag att Sverigedemokraterna inte har några som helst svar. Därtill har vi fått ett krig i vår omedelbara närhet. Det kan inte ha gått någon förbi att vi har ett stort ansvar att bygga bort ett osunt beroende, och reduktionsplikten är ett viktigt verktyg för att bygga bort beroendet.

Jag vet fortfarande inte hur Sverigedemokraterna ämnar minska beroendet, öka vår självförsörjningsförmåga och samtidigt uppnå målen. Vi måste ha balans i politiken, och det måste också råda proportionalitet. Men jag ser varken eller från Sverigedemokraternas sida, utan det enda man fokuserar på är priset vid pump – inte hur landet ska hålla ihop, inte hur vi värnar oss mot kris och inte heller hur vi uppnår klimatmålen.

Anf. 10 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag noterar att jag inte riktigt fick svar på frågan om varför det ska vara så mycket dyrare att tanka just i Sverige. Vilken koppling har det till temperaturen på asfalten i Indien? Det är för mig svårt att förstå.

Vi står nu inför ytterligare ett val. Vidare går Sverigedemokraterna till val på att det ska bli billigare att tanka vid pump. Socialdemokraterna går till val på att det ska fortsätta att vara dyrt, men man utlovar inte att det ska bli ännu dyrare.

Om vi tittar på Socialdemokraternas tilltänkta regeringsunderlag ser vi att Miljöpartiet vill ha en ännu mer extrem reduktionsplikt. Centerpartiet vill definitivt inte sänka någon reduktionsplikt. Var finns Socialdemokraternas röda linje? Är man beredd att regera vidare om det kräver att man gör det dyrare att tanka? Eller kommer man att säga att man inte kan acceptera detta, att om man röstar på er kommer det inte att bli MP:s radikala politik på området? Är man beredd att lova väljarna detta?

Anf. 11 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Herr talman! Jag upplever att Martin Kinnunen raljerar över att asfalten smälter och brinner i andra delar av världen. För mig är det väsentligt att lyfta fram det eftersom vi alla lever i samma värld. Klimathotet kommer att kräva beredskap och åtgärder av oss alla, här hemma och på andra platser i en och samma värld.

Sverigedemokraterna går till val på att till varje pris sänka priset vid pump. Vi socialdemokrater går till val på att hålla ihop landet, att faktiskt nå klimatmålen samtidigt som det är möjligt att leva och bo runt om i hela vårt land och faktiskt ha rimliga priser vid pump för att ta sig till jobb, skola och fritidsaktiviteter.

Vi tror att vi måste hålla i våra högt ställda klimatambitioner, men vi tror också att vi behöver en folklig förankring för att omställningen ska vara möjlig att genomföra.

Anf. 12 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till vår reservation nummer 3, så att det förs till protokollet.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Hanna Westerén. Vi är många som har stöttat reduktionsplikten, och jag tycker fortfarande att reduktionsplikten är viktig som en del i en helhet. Samtidigt är det viktigt att öka tempot kring utbyggnaden av laddinfrastruktur och en rad andra åtgärder för att möjliggöra elektrifieringen.

Reduktionsplikten är viktig som en del av lösningen, men man kan inte klamra sig fast vid nivåer som är ohållbara. Vi ser nu att hushåll, företag och Lantbrukarnas Riksförbund – många – skriker att dagens nivåer är orimliga och att justeringar måste till.

Hanna Westerén påstår att allt har att göra med kriget och att vi annars inte hade haft några problem med stigande bränslepriser. Men sanningen är ju att vi hade bland världens högsta priser redan innan kriget, och sanningen är att regeringens egen bedömning var att priserna skulle stiga med 40–60 öre i och med reduktionsplikten. Vid årsskiftet kunde vi se att prisökningen var betydligt större än så.

Någonting måste ändå göras. Man presenterar nu en pausad höjning, vilket vi som sagt stöder, men en riksdagsmajoritet har också krävt åtgärder redan i år i form av en tillfällig sänkning av nivåerna för innevarande år. Inom ramen för detta ska man även möjliggöra för aktörerna att tillgodoräkna sig den överinblandning de har gjort i år och för nästa år. Det skulle kunna innebära ytterligare sänkta priser i år, vilket jag menar är viktigt om vi ska få en helhet i klimatpolitiken och en hållbar ekonomisk politik för hushåll och företag som inte gör att människor tappar tilltron till klimatpolitiken.

Min fråga är därför: Tänker regeringen agera på riksdagens tillkännagivande och se till att genomföra en sänkning för innevarande år, så att vi kan få ned priserna redan här och nu? Situationen är ohållbar.

Anf. 13 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Herr talman! Jag tackar Jessica Rosencrantz för frågan.

Jag tänker att jag fokuserar på något som Jessica Rosencrantz själv lyfte upp, alltså helheten i klimatpolitiken – och det är väl egentligen också svaret på frågan. I dag diskuterar vi ju en pausad höjning, men när det gäller reduktionsplikten i sig blir min fråga: Är reduktionsplikten verkligen viktig för Moderaterna? Det verkar faktiskt inte så.

Vi har sett under det senaste året hur stödet för reduktionsplikten har formligen eroderat i den här kammaren, trots att till exempel Naturvårdsverket i SVT:s granskning visar att biodrivmedel ger sju gånger mer klimatnytta än alla elbilar tillsammans. Hur kan man frånhända sig det verk-

tyget och försvaga det så mycket? Då tycker jag att vi tappar helheten, som även jag tror att vi måste hålla i. Vi behöver bibehålla, stärka och värna ett av våra viktigaste verktyg i klimatpolitiken, nämligen reduktionsplikten.

Den här pausade höjningen har stöd i riksdagens kammare, men i övrigt måste jag än en gång verkligen beklaga att stödet för reduktionsplikten så tydligt har eroderat. Det försvagar oss som land avsevärt.

Prot. 2021/22:136

22 juni

-----

*Pausad höjning av
reduktionsplikten för
bensin och diesel 2023*

Anf. 14 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Jag noterade att min fråga möttes av en fråga tillbaka men inget svar. Jag kan upprepa min fråga i slutet av den här repliken.

Låt mig också konstatera att vi är rätt många i denna kammare som tycker att vi ska ha en reduktionsplikt men att frågan är vilken nivå den ska ligga på. Det anmärkningsvärda är snarare att regeringen är oförmögen att över huvud taget se en helhet. Är det rimligt att priserna rusar med 10 kronor litern på ett år? Hade det varit aktiv klimatpolitik från vår sida? Nej, förmodligen inte – och då måste man vara beredd att vidta åtgärder.

Sedan kan vi konstatera att regeringen på en rad områden inte har gjort någonting för att få upp biobränsleproduktionen. Vi i Moderaterna har haft ett grönt biobränslestöd i vår budget i flera år, vilket regeringen inte har haft. Energimyndigheten har föreslagit att exakt samma stöd ska införas, men det har regeringen inte gjort på flera år. Man har bedrivit en politik både i EU och här hemma som försvårar för uttaget av råvara ur bland annat den svenska skogen.

I praktiken säger man alltså till alla aktörer att de ska öka inblandningen medan man med andra handen försvårar produktionen av de råvaror som krävs. Det gör att aktörer säger att det inte går att få tag på råvaror till ett rimligt pris. Man kan inte stå och säga att det är viktigt med ökade inblandningsnivåer om man inte också möjliggör produktionen.

Låt mig alltså konstatera följande: Om det är någon som har eroderat verktyget reduktionsplikt är det regeringen, eftersom man har gjort alldeles för lite för att få fram en helhet och få fram den råvara som krävs.

Jag går tillbaka till grundfrågan. Om man ändå tycker att det är orimligt med de priser vi har vid pump just nu kan man notera att en riksdagsmajoritet har varit väldigt tydlig och gett regeringen i uppdrag att samla landets drivmedelsaktörer och diskutera hur de kan sänka inblandningsnivåerna redan i år för att vi ska kunna se lägre priser vid pump redan nu. Är detta någonting som regeringen över huvud taget jobbar med?

Anf. 15 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Herr talman! På frågan om detta är någonting som regeringen alls jobbar med är det korta svaret ja.

Jessica Rosencrantz efterlyste också åtgärder för att vi ska minska vårt beroende och för att reduktionsplikten ska bli mer kraftfull. Åtgärder som en bioekonomisk strategi, elektrifiering, konverteringsstöd och ökat stöd till biogas är sådant som förstärker reduktionsplikten och gör oss mindre känsliga för kriser i vår omvärld. Jag vill alltså än en gång understryka mitt partis absoluta stöd för en fortsatt stark reduktionsplikt som ett verktyg i omställningen.

Anf. 16 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! På framsidan av betänkandet står det *Pausad höjning av reduktionsplikten för bensin och diesel 2023*. Och ja, vi står bakom att detta ska pausas – men det kommer ett 2024.

Om vi ser på de nivåer som föreslås kan jag konstatera att vi för bensin ska gå från 7,8 procent till 12,5 procent, alltså en ökning med 4,7 procentenheter. För diesel ska vi gå från 30,5 till 40 procent, alltså en ökning med 9,5 procentenheter. Det kan jämföras med ökningen mellan 2021 och 2022, då dieseln gick upp 4,5 procentenheter och bensinen 1,8. Självklart ligger inte reduktionsplikten bakom allt, men den är en stor del i bränslehöjningen.

När vi är klara med 2023 är pausen alltså slut, och om detta ligger kvar ska vi göra dessa chockhöjningar då. I sitt anförande nämnde Hanna Westerén folklig förankring, och jag är inte så säker på att det finns någon bred folklig förankring gällande att höja reduktionsplikten så här mycket på nyårsafton 2023. Hur tänker sig Socialdemokraterna att man ska kunna hantera den prisökning som uppstår där? Eller, snarare: Hur tänker sig Socialdemokraterna att våra svenska åkeriägare, våra svenska lantbrukare och alla som bor på landsbygden och är beroende av bilen ska kunna hantera en så stor höjning?

Anf. 17 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Herr talman! Jag vill nog inleda med att säga att jag tror att det vore riskabelt för mig att föregå eventuella kontrollstationer och utvärderingar som väntar, men samtidigt vill jag understryka det jag sa i mitt anförande om att politiken så långt det bara är möjligt ska stå för långsiktiga spelregler. Självklart kommer vi att så snart det är möjligt ge besked till dem som inväntar sådana, och jag vet att de är många.

Jag vill dock än en gång återvända till det som har tagits upp lite i tidigare replikskiften, nämligen den inhemska produktionen. Jag har en tilltro till att vi kan öka den inhemska produktionen och faktiskt minska vårt beroende av andra länder, och jag kan inte låta bli att undra hur tilltron är från andra partiers sida – inte minst Kristdemokraternas. Jag tror att vi, rätt hanterat, kan klara klimathotet och faktiskt ställa om Sverige.

Där tror jag också, än en gång, att den folkliga förankringen är fullständigt avgörande. Den pausade höjningen är en konsekvens av att vi behöver en folklig förankring. Vi vet att hushållen är väldigt utmanade i nuläget och att vi behöver se hur vi gemensamt ska klara de kostnadsökningar som nu kommer – utan att göra avkall på våra klimatambitioner.

Anf. 18 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Hanna Westerén för svaret, även om det inte var ett svar på min fråga. Frågan kvarstår alltså.

Som svar på Hanna Westeréns fråga om en ökad inhemsk produktion vill jag säga: Självfallet – ju mer desto bättre! Men då har jag en fråga tillbaka till Socialdemokraterna, som nu har både Miljöpartiet och Vänsterpartiet i sitt regeringsalternativ. Det är partier som mycket tydligt pekar på att vi ska bruka mindre skog. Samtidigt ska vi dock öka andelen bio-bränsle. Var ska vi få tag på det om vi inte ska bruka skogen?

Det är mycket tydligt: Å ena sidan pratar man om en ökad bioekonomi och att det är så viktigt, men vi ska å andra sidan inte hämta ut varorna.

Eller är det möjligtvis så att de i stället ska importeras, trots att vi har möjlighet att hämta dem i den svenska skogen?

Om vi bara i dag tog vara på alla rester efter avverkning skulle vi till exempel ha nog med biobränsle till det svenska inrikesflyget. Vi har stora möjligheter, men då måste vi kunna bruka skogen.

Hur tänker sig Socialdemokraterna att, i en eventuell kommande regering med både Vänsterpartiet och Miljöpartiet som underlag, faktiskt låta bruka den svenska skogen så att vi får råvarorna?

Anf. 19 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Herr talman! Till min glädje kan jag notera att det låter som att även Kjell-Arne Ottosson räknar med att vi kommer att finnas kvar vid makten. Det känns fantastiskt!

Jag ska inte föregripa eventuella regeringsförhandlingar, men från mitt partis sida vill vi verkligen understryka att skogspolitiken för oss har två jämställda mål för brukande och bevarande.

Självklart ska vi bruka vår skog, inte minst för att minska vårt beroende av utländska ohållbara drivmedel.

Anf. 20 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Centerpartiet värnar den otroligt viktiga reduktionsplikten. Naturvårdsverket har sagt att reduktionsplikten är en nödvändig del för att nå 2030-målet, och Klimatpolitiska rådet säger att detta är det viktigaste styrmedel vi har. Att kontinuerligt höja inblandningen av förnybara drivmedel i bensin i diesel är helt avgörande, helt enkelt.

Att regeringen nu går fram med en pausad reduktionsplikt är inte önskvärt, men det är något som vi tyvärr har behövt ställa oss bakom med tanke på det rådande prisläget och Putins invasion av Ukraina.

Det är dock viktigt att den här pausen inte blir förlängd och att den kontrollstation som regeringen nu, på Centerpartiets uppmaning, har tidigare lagt genomförs enligt plan. Den blir också otroligt viktig för eventuella revideringar av kvoter, bland annat med tanke på elektrifieringen, vilket Liberalerna har lyft fram. Att vi politiskt ska börja revidera kvoter utan att ta hänsyn till 2030-målet är helt oacceptabelt.

Det finns också någonting som bör påpekas om de tillkännagivanden som ett antal partier som vill sänka reduktionsplikten vill ha. Det handlar om moderater, kristdemokrater, liberaler och sverigedemokrater. Tidigare räknades också vänsterpartister hit; det är oklart var de i dag står i dessa frågor. Det bör påpekas att detta bygger på felaktiga grunder. Många bolag har redan tecknat avtal för hela 2022. De nio månader som branschen alltid kräver för förändringar struntar de högerkonservativa blankt i. De här nivåerna är kontrakterade, och prisnivåerna är redan satta. Att säga att det här kommer att sänka pumppriset på kort sikt är falsk marknadsföring.

Kristdemokraterna pratar om att energianvändningen skulle gå upp med 30–40 procent till följd av det förnybara. Det finns ingen som helst vetenskaplig grund för detta. Jag är besviken på Kristdemokraterna och Kjell-Arne Ottosson. Jag hade högre tankar om er än att ni skulle stå och sprida fake news i Sveriges riksdags talarstol.

Det finns ju granskningar av vilken skillnad det faktiskt gör. Energiinnehållet är faktiskt lite lägre i den förnybara dieseln. Om man vill titta på vad det faktiskt gör kan jag rekommendera Ny Tekniks granskning, som

visar att en dieselbil som i normala fall drar 0,6 liter per mil nu drar 0,62 liter per mil. Man har då inte räknat med att den förnybara dieseln brinner bättre, eftersom cetantalet är högre, vilket också kompenserar för detta.

Det är sanningen. Kom tillbaka när ni faktiskt lyssnar på vetenskapen snarare än några lösryckta påståenden!

Det är också så att en så kraftig minskning av reduktionsplikten – en minskad reduktionsplikt – är ett allvarligt hot mot 2030-målet och mot Sveriges klimatmål för 2030. Med så låg reduktionsplikt som flera partier i den här kammaren föreslår är det i praktiken omöjligt att uppnå klimatmålen utan mycket kraftiga åtgärder på andra områden, till exempel kraftigt minskad biltrafik i en skala som är helt orealistisk.

Herr talman! Med nuvarande prognoser – om man nu skulle gå till EU:s miniminivåer, som det sägs – skulle utsläppen från transporter öka med 55 miljoner ton. Det är ungefär lika mycket som hela Sverige släpper ut under ett år. Det finns inga förslag från de partier som vill sänka reduktionsplikten som är i närheten av det.

Moderaterna pratade i SVT tidigare i dag och i går om elektrifiering och kärnkraft; det hörde vi även från Jessica Rosencrantz. Hur det ska minska utsläppen med 55 miljoner ton till 2030 är helt oförklarligt. Det går helt enkelt inte. De utsläppsminskningarna till 2030 finns inte. Någon ny kärnkraft hinner heller inte byggas till 2030. Vi hinner inte elektrifiera transportsektorn i den skalan. Det går helt enkelt inte att uppnå de målen.

Kristdemokraterna har åtminstone varit tydliga när de presenterat sina skattesänkningar och sin reduktionsplikt. De har övergett 2030-målet. Det är ändå hedervärt – jag tycker att det är ärligt och klokt att de är tydliga med det inför väljarna, så att väljarna vet detta. Moderaterna duckar den här frågan, och det tycker jag är pinsamt, rent ut sagt.

Det är också intressant att Vänsterpartiet nu ännu en gång har bytt fot i den här frågan. Det är ju välkommet att man inte längre förordar en sänkt reduktionsplikt, åtminstone inte i det här betänkandet. Man har valt att helt ge upp den här debatten och inte vara med, och därför kan vi inte få svar på hur sjutton man tänkte när man först ville ha den skarp, sedan ville sänka den och nu valde att inte sänka den. Det är högst oklart.

Man har också försökt att använda hållbarhetsargument och argumenterat för att det skulle vara ohållbart med biodrivmedel. I praktiken är palmoljan numera utesluten ur reduktionsplikten. HVO, den förnybara dieseln, består till 70 procent av slakteriavfall. Hur det skulle kunna vara ohållbart ser inte jag. Trädrester och annat som annars hade ruttnat bort i skogen används också.

Jag förstår helt enkelt inte argumenten. Hur kan det vara mer hållbart att använda fossila bränslen från länder som Ryssland, Saudiarabien, Venezuela och Qatar?

KD pratar om att biobränslet kommer att användas någon annanstans. De fossila bränslena kommer definitivt att fortsätta användas någon annanstans, speciellt som de generellt sett har varit billigare.

Det finns dock kritik som är berättigad och som har lyfts fram från talarstolen. Detta är kritik som Centerpartiet instämmer i.

Trots fantastiska förutsättningar produceras alldeles för lite av det här bränslet i Sverige. En ökad produktion skulle kunna sänka priset vid pump radikalt, skapa tiotusentals nya jobb i Sverige och drastiskt minska utsläppen. Problemet är att övriga partier bara kritiserar utan att agera.

Moderaterna pratar om sitt bränslestöd, som finns i deras budget. Men Moderaterna glömmer att det är deras budget som styr Sverige just nu. De valde att kompromissa bort det när de kompromissade med sverigedemokrater och kristdemokrater för att få igenom sin budget. De valde att inte lägga fram dessa förslag, för Sverigedemokraterna är ju emot allt stöd till biodrivmedel. Det är alltså den typen av politik som vi kommer att få med Moderaterna vid makten. Nu styr den moderata budgeten, och ändå finns ingenting.

Socialdemokraterna har tyvärr inte heller gjort tillräckligt. Nu kom det, sent omsider, en utredning häromdagen där man ska titta på detta. Det är väl bra, men det hade gått att göra betydligt tidigare. Det industriparti som jag känner Socialdemokraterna som har missat möjligheten under alla dessa år.

Miljöpartiet måste nog vara lite besvikna över att det var först när man hade lämnat regeringen som det kom fram förslag på mer förnybara drivmedel i Sverige.

Jag tycker att det är synd att vi inte har de här sakerna på plats. Centerpartiet har under lång tid lagt fram skarpa förslag för ökad biodrivmedelsproduktion i Sverige. I bedömningar från Energimyndigheten pratas det om tusentals – kanske tiotusentals – arbetstillfällen. Man pratar om att produktionskostnaden för de här biodrivmedlen är 11 kronor per liter. Det ska visserligen läggas på lite transportkostnader, marginaler och annat, men 11 kronor per liter är betydligt mindre än vad människor i dag ser vid pumpen.

Mer produktion i Sverige kommer att sänka de priserna. Det kommer också att göra oss mer oberoende och stärka vårt säkerhetsläge.

Det som behövs för att de här anläggningarna ska komma på plats är politisk stabilitet och trygghet och en vetskap om att mattan inte kommer att ryckas undan när man gör dessa miljardinvesteringar. Det är därför olyckligt och förvånande att partier som normalt sett pratar om långsiktiga villkor för industrin och som normalt sett pratar om att stärka totalförsvaret – Moderaterna och Kristdemokraterna – agerar så radikalt annorlunda. Det är kortsiktighet, och det är sorligt.

Reduktionsplikten är inte bara det viktigaste instrumentet för klimatpolitiken utan också ett mycket viktigt instrument för att skapa avsättning för biodrivmedelsproduktion, som då kan skapa arbetstillfällen i Sverige.

Sverigedemokraterna har konsekvent förkastat biodrivmedel, och att man fortsätter att göra det är föga förvånande. Men Jessica Rosencrantz från Moderaterna sa själv för mindre än ett år sedan att detta är ett av våra absolut viktigaste verktyg för klimatomställningen. Det var innan allting skulle handla om kärnkraft och före tävlingen om att sänka pumppriset oavsett miljömässiga, säkerhetspolitiska eller ekonomiska konsekvenser. Huvudlöst är bara förnamnet. Det är sorgligt och skadligt med ett statsbärande parti som viker sig för populismen.

Centerpartiet står fast vid att reduktionsplikten ska värnas, att kontrollstationer ska genomföras och att den svenska biodrivmedelsproduktionen ska öka. Det är bra för klimatet, bra för jobben och bra för säkerheten. Det sänker dessutom priset vid pump. Det är så vi ställer om Sverige – för Sveriges och klimatets bästa.

(Applåder)

Anf. 21 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Det var rätt uppenbart att Rickard Nordin bjöd upp till dans. Då får man ju begära replik och kliva fram.

Det är ett ganska högt tonläge från ett parti som har säkerställt att regeringens misslyckade klimatpolitik fått fortsätta under de senaste åtta åren. Det som en röst på Centerpartiet i praktiken betyder nu för tiden är att Socialdemokraterna och Miljöpartiet tillåts styra svensk klimatpolitik.

Jag är också väldigt orolig över att saker går åt fel håll. Klimatpolitiska rådet, Naturvårdsverket och andra pekar på att utvecklingen och minskningen av utsläppen går för långsamt. Klimatpolitiska rådet har bland annat varnat för att regeringen lägger alla ägg i samma korg när den i så väldigt hög grad förlitar sig på reduktionsplikten. Det är en kritik som jag delar.

Populister kallar Rickard Nordin dem som är beredda att se till verkligheten och se om det krävs korrigeringar. Är hushållen populister när man varnar för att man inte kan klara av bränslepriser som ökar med 10 kronor litern på ett år? Är Lantbrukarnas Riksförbund populister när man menar att Sveriges lantbrukare nu behöver en halvering av reduktionsplikten om det här ska vara hållbart? Eller är det kanske så att flera av oss ser till verkligheten just nu och ser att vi behöver ha en balanserad korg av åtgärder för att minska utsläppen?

Jag skulle vilja vända på steken och konstatera att till exempel den energipolitik som Centerpartiet står bakom är det riktiga hotet mot den långsiktiga omställningen. När vi behöver dubbelt så mycket el på två decennier medverkar Centerpartiet aktivt till att lägga ned kärnkraftsreaktorer. Man har gett sitt stöd till en regering som egentligen inte har gjort någonting för att förkorta tillståndprocesserna under åtta år. Det har varit uppenbart för alla att en röst på Centerpartiet har varit en röst på en S-regering och därmed på miljöpartistisk politik. Är det Rickard Nordins löfte till väljarna igen? Kommer vi att få en fortsättning på detta om man lägger sin röst på Centerpartiet?

Anf. 22 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Det är fascinerande – till och med en fråga som handlar om biodrivmedel lyckas Moderaterna få att handla om kärnkraft. Det visar också hur lite egen politik det finns på det här området och hur lite man prioriterar den politiken.

Det finns bra förslag från Moderaterna. Problemet är att saker går åt fel håll. Jag håller med om att den nuvarande klimatpolitiken är otillräcklig. Men då vill Moderaterna öka utsläppen – det är de facto det man lägger fram förslag om i Sveriges riksdag. De beslut som Moderaterna står bakom i dag kommer att öka utsläppen radikalt. Det finns inga förslag, scenarier eller vetenskapliga belägg som visar att Moderaterna har en politik som skulle kunna minska utsläppen i samma takt som man nu ökar dem.

Jag skulle gärna vilja höra från Jessica Rosencrantz hur man har tänkt kompensera för hela den ökning som man nu gör. Hur kommer man – med vetenskapliga belägg – att minska utsläppen för att klara av målen? Det finns inga sådana scenarier från vare sig myndigheter eller vetenskap. Det här är ett problem.

Moderaterna viker sig också för Sverigedemokraterna och går ifrån sina egna beslut när det kommer till exempelvis mer biodrivmedelsproduktion. Det här är också ett problem.

Det är klart att det är en utmaning med priserna vid pump. Centerpartiet har lagt fram förslag för att sänka dem utan att sänka miljöambitionerna. Det handlar också om att se till att kompensera dem som verkligen behöver det. Till exempel ska de som behöver bilen självklart kunna få ett bättre reseavdrag. Jord- och skogsbruk ska kunna få en annan typ av grönt avdrag som kompenserar för höga priser.

Men det är inte sänkta miljöambitioner som är lösningen, speciellt inte som vi vet att det är de gröna näringarna som är framtidens ”oljeschejker”. Det är ju de som kommer att leverera de nya lösningarna. Med Moderaternas politik blir det bara mer till Putins Ryssland, Saudiarabien, Venezuela och andra skurkstater.

Min fråga till Jessica Rosencrantz är: Vad finns det för förslag för att kompensera för de utsläppsökningar som sker genom Moderaternas politik här i kammaren i dag?

Anf. 23 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Herr talman! Jag är väldigt stolt över att den budget som i dag styr Sverige och som Moderaterna har medverkat till att lägga fram innebär en ökad satsning på laddinfrastruktur med 1 miljard och en rekordstor satsning på infångning och lagring av koldioxid – det handlar om upp till 4 procent av Sveriges samlade utsläpp. Jag är väldigt stolt över att det är den största miljö- och klimatbudget som har passerat den här kammaren.

Jag är stolt över rätt många saker. Jag är också stolt över att vi till skillnad från Centerpartiet pratar allvar om svensk energiförsörjning, om kärnkraften och om alla fossilfria kraftslag. Den nedmontering av den svenska elförsörjningen som den här regeringen och flera partier, inklusive Centerpartiet, har medverkat till är det största hotet mot Sveriges klimatomställning över huvud taget.

Jag är även väldigt stolt över att en röst på Moderaterna till skillnad från Centerpartiet skulle innebära en regering med en skogspolitik som är en helt annan än den vi har i dag och som faktiskt kan säkerställa att vi får fram den råvara som krävs i dagens läge, där vi importerar 85 procent av allt biobränsle.

Det är bara en rad viktiga aspekter på varför jag tror att klimatomställningen skulle bli en större framgång med en moderat borgerlig regering än med dagens vänsterregering, som har Centerpartiets stöd.

Jag råder Rickard Nordin att lyssna in vad som framförs av hushållen och av Lantbrukarnas Riksförbund, LRF. Lantbrukarna går nu på knäna runt om i landet. LRF säger att vi behöver en halvering av reduktionsplikten framöver. Ska vi stärka svensk livsmedelsförsörjning och säkerställa att vi kan få fram all den mat som krävs på bordet i till exempel det utsatta läge vi nu befinner oss i krävs ett helhetstänk.

Som en kollega var inne på tidigare: Även med de justeringar som görs nu kommer priserna fortsatt att vara väldigt höga för svenska hushåll och företag. Det måste finnas en balans. Framför allt måste regeringen och andra partier möta upp med andra rimliga åtgärder. Det gäller till exempel laddinfrastrukturen. Ökar vi på den utbyggnaden tror jag att vi verkligen snabbar på elektrifieringen av transportsektorn.

Anf. 24 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Målet är alltså minskade utsläpp i transportsektorn med 70 procent till 2030. Där hjälper ingen kärnkraft. Där hjälper ingen CCS heller, om inte Moderaterna kan sätta den på avgasröret, men det har jag inte hört något förslag om. Det vore dessutom helt omöjligt.

Laddstolpar gör absolut skillnad, men det är inte i närheten av de 55 miljoner ton som en slakt av reduktionsplikten skulle innebära. KD har övergett målet till 2030. Sverigedemokraterna har aldrig stått bakom det. Moderaterna lägger nu fram förslag för att i praktiken överge det. Det är den politiken vi kommer att få med Moderaterna i regeringen. Samtidigt har man mage att säga att nuvarande politik inte är tillräcklig – när man själv lägger fram förslag som är långt mycket sämre.

Jag är den första att säga att det behövs en skarpare klimatpolitik, att vi behöver göra skillnad, att det behöver vara skillnad för hushållen och att man behöver kompensera hushållen. Men det gör man inte med sänkta klimatambitioner, speciellt inte som det riskerar att leda till större beroende av skurkstater som Ryssland, ett försämrat säkerhetsläge och hotandet av tiotusentals jobb runt om i hela Sverige.

Kompensationen kan man i stället ge genom till exempel sänkta skatter, förändrade reseavdrag och sänkt skatt på förnybart. Man kan ge kompensation till dem som behöver den. Det kan också handla om skrotningspremier och konvertering av bilar. Det finns en mängd olika förslag som skulle göra skillnad för dem som verkligen behöver det.

Men att sänka reduktionsplikten är att sänka de svenska klimatambitionererna. Det finns inga förslag. Jessica Rosencrantz kan säga att hon tror saker, men jag *vet* att det inte finns några scenarier som täcker upp för det Moderaterna håller på att göra. Det är skamligt för svensk klimatpolitik. Då är det bättre att vara ärlig med att man har övergett 2030-målet, för det har man i praktiken gjort.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 16.)

Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog

§ 6 Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22:MJU30

Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog (prop. 2021/22:207) föredrogs.

Anf. 25 JOHN WIDEGREN (M):

Herr talman! Man får väl ändå säga att detta är lite symtomatiskt för den här mandatperioden – under de sista debatterna före sommaruppehållet har vi skogen med igen.

Denna mandatperiod har handlat väldigt mycket om skog. När man läser nyheter och annat som kommit de senaste dagarna och veckorna ser det inte ut som att debatten kommer att avta. Det kommer att bli mycket skog även nästa mandatperiod, herr talman, och det är bra, om vi landar rätt.

När det gäller miljö- och jordbruksutskottets betänkande 30 *Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog* antyder bara rubriken att vi är ute och cyklar. Det är väl självklart att det ska utgå ersättning när staten inskränker det grundlagsskyddade ägandet och brukandet. Ska vi behöva ett extra ärende bara för att konstatera att ersättning ska vara berättigad när man inskränker äganderätten? Det är märkligt. För Moderaternas del är det alltid ersättningsberättigat när staten väljer att inskränka ägande och brukande.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nummer 6.

När januariavtalet kom till var skogen en av de viktiga punkterna. Under resans gång har det varit en skogsutredning, som sedan blev en skogsproposition, som sedan har debatterats i denna kammare liksom en del andra förslag. En viktig del av denna skogsutredning, som egentligen inte blev något skarpt förslag, var en av Miljöpartiets verkliga hjärtefrågor: den fjällnära skogen.

Skogsutredningens förslag handlade om ett i princip 100 mil långt reservat, 500 000–600 000 hektar och 7 000 berörda skogsägare. Man skulle alltså ta mer mark ur produktion. Detta är områden där vi redan har tagit långt över 50 procent av marken ur produktion. Vad skulle det innebära, herr talman, att göra det så kallade reservatet 100 mil långt i de inre delarna av Sverige? Jo, det skulle fullständigt ta död på landsbygden och landsbygdsutvecklingen i dessa områden.

Skogsägarna skulle få en engångsersättning för intrånget, men när den penningsumman är borta är den borta. När man får bruka skogen även i de fjällnära områdena och man har förfoganderätten och äganderätten intakt innebär detta att man har skogen som en garanti för att anskaffa ett kapital.

Det är skogen som är motorn för landsbygden i dessa områden. När man väljer att ta ifrån dem skogsbruket försvinner också entreprenörer, verkstäder och skogsindustrins närvaro där. Det finns inte en möjlighet att eventuell ekoturism eller miljöturism skulle kunna ersätta allt detta, utan vi skulle få en utarmad landsbygd. Det är vad det faktiskt innebär.

Det var därför som vi i Moderaterna redan från början var skeptiska till Skogsutredningens förslag, som tursamt nog sedan inte blev ett skarpt förslag. Vi såg tendenserna i den budget som lades på bordet i höstas och som vi röstade bort här när vi antog Moderaternas, KD:s och SD:s förhandlade budget. I regeringens budget fanns det miljardbelopp för att fortsätta att lösa in skogsmark i dessa områden.

Då säger någon att skogsägarna vill ha pengar för att de inte får bruka sin skog, men det är ju under galgen. Det är klart att de vill ha pengar när de inte får bruka sin skog i dessa områden. Men det ska inte vara på det viset att det är under galgen och att man tvingas gå och be om pengar därför att man inte får bruka sin skog längre.

Precis som jag sa tidigare i mitt anförande är en stor del av skogen i dessa områden redan tagen ur produktion. Sverige ska inte öka andelen skog som är tagen ur produktion. Vi hörde i den föregående debatten om reduktionsplikten hur viktigt det faktiskt är att vi brukar vår skog. Då skulle det innebära ganska mycket om vi tar 500 000–600 000 hektar till ur produktion.

Det offentliga kan alltså inte fortsätta att skydda skog om det inte finns pengar till det. Man kan inte låta markägare hamna i en situation där staten säger att de inte får bruka sin skog men att det heller inte finns några pengar att betala ut i ersättning. Staten kan inte neka brukande om man inte har pengar att betala ut ersättning. Det är en oerhört viktig grund i ägandet och brukandet.

Herr talman! I skogsvårdslagen finns det ett antal punkter som berör fjällskogen och hur den brukas. Det krävs i dag ett tillstånd i stället för, som för det övriga skogsbruket runt om i landet, att man anmäler en avverkning. I dag behöver man ha tillstånd när man ska bruka den fjällnära skogen. Det är hög tid att se över detta.

Det är också hög tid att se över alla punkter i skogsvårdslagen som rör den fjällnära skogen, för de innebär i dag inskränkningar och negativa konsekvenser för landet Sverige. När vi sitter i EU-nämnden, skickar våra ministrar eller debatterar skog, landsbygd och vikten av omställning i denna kammare är det alltid skogen som vi lyfter upp, men av någon anledning ska vi bruka den mindre och mindre.

Jag hör väldigt sällan dem som vill inskränka och minska skogsbruket säga i denna kammare att om vi tar lite mer mark ur produktion får vi kraftigt öka produktionen på den mark som vi har kvar till skogsbruk och gödsla den hårt, ha nya plantor och så vidare. Det hade varit en sak. Men det de som i dag vill inskränka egentligen säger är att vi ska minska produktionen i skogen.

Nu finns också ett antal EU-förslag som innebär en minskning av produktionen i skogen. Moderaterna kan såklart inte stå bakom detta, utan vi menar att vi ska bruka skogen mer. Det handlar också om den fjällnära skogen. Vi är övertygade, herr talman, om att de svenska skogsägarna kan leva upp till den skogsvårdslag som vi antog 1993, med frihet under ansvar och där produktionsmål och miljömål är likvärdiga, även i fjällnära skogsområden. Vi tror lika mycket på skogsägarna där som i de övriga delarna av skogslandskapet.

Herr talman! Jag vill passa på att önska utskottet en glad sommar och tacka för ett gott samarbete. Vi ses säkert igen innan den nya mandatperioden tar vid. Jag vill önska talmannen, talmanspresidiet, personalen här i riksdagen och miljö- och jordbruksutskottets fantastiska kansli en glad sommar. Jag ser fram emot fortsatt lika spänstiga debatter om den svenska skogen, för vi kommer att fortsätta att stå här och prata om den och om ägande och brukande.

Anf. 26 MATS NORDBERG (SD):

Herr talman! Vi debatterar ersättning när skogsägare inte får avverka i fjällnära skogar.

Först vill jag yrka bifall till vår reservation 1.

Vi bor i ett underbart vackert land, och vårt land har en vacker fjällvärld. Redan för mer än hundra år sedan uppmärksammades detta av staten, och våra första nationalparker stakades ut i och runt fjällvärlden. Så har det fortsatt. I dag finns 89 procent av alla våra nationalparkers areal i fjällnära områden och fjäll.

Det är lite knepigare att hitta totalsiffror för andelen av den formellt skyddade skog som återfinns i fjällnära områden, men enligt Naturvårdsverket ligger 62 procent av den formellt skyddade skogen i den fjällnära regionen. Det är en otroligt hög andel.

Vad gäller skyddad skog blandas dock ofta äpplen och päron, och man måste verkligen lusläsa statistiken för att hitta korrekta siffror. Dels finns överlappande arealer, inte sällan mellan Natura 2000 och andra skyddade områden, och dels sammanblandas ofta begreppen produktiv och improduktiv respektive fjällnära och icke fjällnära skog på ett sätt som gör det svårt att hitta korrekta totalsiffror.

Dessutom finns en dålig vana hos vissa myndigheter och organisationer att bara beskriva den av staten formellt skyddade arealen som skyddad. Detta är förolämpande för enskilda ägare och företag som frivilligt skyddar skog som en del av skogscertifieringen och för enskilda som på eget bevåg gjort detsamma.

Det har också lett till en rapportering till EU som har avvikit från andra länders och gett Sverige dåligt rykte för att vi har skyddat så lite, när verkligheten faktiskt är den motsatta – vi skyddar mer än nästan alla andra länder.

Hur som helst, herr talman, har vi enorma arealer formellt skyddad skog i Sverige, och merparten ligger i barrskogsområden i Norrlands och norra Dalarnas inland. Den totala andelen av våra skogar som är skyddad på olika sätt, inklusive lågproduktiva skogar som inte får brukas, utgör ungefär 30 procent av vår totala skogsareal.

Sverigedemokraterna har under hela mandatperioden framfört att arealen skyddad skog därför inte behöver öka mer. Vid behov kan däremot nya arealer skyddas. Men det förutsätter att andra arealer återtas i brukande. Jag hävdar att Sverigedemokraterna var först med att framföra detta. Men oavsett hur det är med den saken finns det nu flera partier som har kommit till samma slutsats.

Andelen skyddad areal är vidare, som jag redan har antytt, betydligt större i det fjällnära området. Men det finns en kostnad för att undanta skog från brukande. Det betänkande som vi debatterar i dag handlar om ersättning till markägare som får nej på sin ansökan att avverka. De ska inte nekas att avverka utan att snabbt få ersättning för sin uteblivna lön efter kanske årtionden eller mer av skötsel.

Den summa som skogsägarna förhoppningsvis får är inte den totala kostnaden för att undanta skog från brukande. En kubikmeter nyavverkat virke ger skogsägaren några hundralappar i intäkt. Dessa pengar, kanske med ett litet påslag, bör han också få av staten vid avslag på avverkningsansökan.

Men om man betraktar exportvärdet som svensk skogsindustri drar in motsvarar det 1 800 kronor per kubikmeter. Om man därtill lägger värdet av de produkter som vi faktiskt inte exporterar utan använder här hemma är förädlingsvärdet på en kubikmeter kanske 3 000 kronor.

Man kan uttrycka detta i arbetstillfällen som skapas i hela värdekedjan. Markägare, skogsmaskinförare, lastbilsförare, sågverksarbetare, industriarbetare och hela försäljningskedjan bidrar till att höja värdet på virket men lever också på det och betalar skatt på det. När vi begär att Norrland ska skydda ännu mer skog, och i synnerhet inre Norrland, betalar hela den-

na stora landsdel också ett mycket högt pris i form av uteblivna arbeten och utebliven ekonomisk tillväxt.

Regeringens misslyckade energipolitik har i och för sig kompenserat detta på sistone genom att tung och elberoende industri nu bara kan anläggas i Norrland på grund av elbrist och galopperande elpriser i övriga landet. Men det är väl ändå rimligen skogen som kommer att fortsätta att vara Norrlands viktigaste basnäring.

Ett ytterligare problem är att bönder som inte får bruka sin skog kanske lägger ned sitt jordbruk. Konsekvenserna av detta för Norrland är att betes- och ängsmarker och inte minst bymiljöer försvinner. Det får allvarliga konsekvenser för både biologisk mångfald och den växande turismen.

Herr talman! Vi behöver inte öka arealen skyddad skog i det fjällnära området, och i synnerhet inte på privat mark. Här har vi mer statliga skogar än någon annanstans i landet.

I de märkliga turerna när staten ombildade Domänverket till Sveaskog för drygt 20 år sedan överfördes skogarna väster om den så kallade odlingsgränsen till Statens fastighetsverk. Det gjorde man för att detta var de fjällnära Domänskogar som regeringen då ansåg att man till stor del behövde skydda. De fördes alltså över till Fastighetsverket, som i dag har 460 000 hektar produktiv skog som inte brukas och ännu större arealer icke produktiv skog som inte får brukas enligt lag.

Jag nämner detta för att jag vill visa hur fronten i debatten hela tiden flyttas fram. Man talar om att mer av statens skogar inom Sveaskog ska undantas från skogsbruk, men man tiger om vad som redan har undantagits genom att det har flyttats över till Fastighetsverket.

Skogsutredningen föreslog häromåret ett nytt mycket stort skyddat skogsområde i det fjällnära området. I den skogsproposition som regeringen sedan lade fram efter förhandlingar med Centerpartiet hade Centerpartiet sannolikt lyckats stryka detta. Men pengarna fanns med i regeringens budgetförslag. Eftersom oppositionens budget beslutades av riksdagen uteblev dock dessa pengar. Nu finns alltså varken beslutet eller pengarna.

Trots att alltså varken detta jättereservat eller pengarna till det fick politikernas godkännande har Naturvårdsverket fortsatt att agera som om så vore fallet. Man har avtalat om markbyten med allmänningsskogar, och man har kommit överens med tre stora skogsbolag om att de ska lämna ifrån sig stora arealer relativt fjällnära skogar men i stället få förtur till andra skogar.

Skogsbruket dras tillbaka från inlandet genom Naturvårdsverkets agerande. De enskilda skogsägare som mot alla odds vill fortsätta att bruka skogen kommer att få allt svårare att hitta entreprenörer till avverkningen, åkare som kan köra virket och sågverk i närheten som kan köpa det. Jag uppmanar regeringen att sätta stopp för detta eftersom det är riktigt dålig landsbygdspolitik.

Herr talman! Det kan knappast finnas någon naturtyp i Sverige där risken för utdöende av arter är så låg som i skogarna i Norrlands inland. Det är relativt likartad skog över mycket stora arealer, varav en mycket stor andel är skyddad. Dessutom är brukandet relativt extensivt med mycket långa intervall mellan till exempel gallring och slutavverkning. Djur och växter har därför gott om tid på sig att reagera på förändringar.

Pengar är via budgeten ett av politikernas viktigaste sätt att styra myndigheterna eftersom myndigheterna har att verka inom sina ramar.

Budgeten för skydd av skog har flerdubblats under Miljöpartiets regeringstid, och följderna har inte låtit vänta på sig. Kommunalråd i olika norrländska inlandskommuner och med olika partifärg har i medierna luftat sin oro över förlorade arbetstillfällen och industriföretag till följd av att avverkningsmogna skogar inte får avverkas.

Vi vill därför hålla tillbaka budgeten vad gäller skydd av mer skog. Myndigheterna måste prioritera de områden som är mest skyddsvärda men låta de mindre skyddsvärda skogarna brukas och lägga så lite hinder i vägen för det som möjligt.

Vi vill att skogsägare i det fjällnära området ska behandlas som skogsägare i resten av landet, alltså att de ska anmäla att de avser att avverka och inte behöva ansöka om det. Skogsstyrelsen och länsstyrelsen har sedan några veckor på sig att invända om de har goda skäl.

Herr talman! De kriterier som myndigheter kan använda för att stoppa en avverkning är mycket vida. Nästan alla Sveriges skogar, framför allt de slutavverkningsmogna, innehåller något som gör att det kan hävdas att de inte bör avverkas. Man kan tillspetsat säga att en skog växer in i slutavverkningsmogen ålder strax efter att den även växt in i skyddsvärd ålder. Men vi behöver, som sagt, inte skydda alla skogar bara för det. Vi kan vara tacksamma för att våra skogar lämpar sig så väl för skogsbruk och att de innehåller denna mångfald av arter, mer och mer ju äldre de blir.

Det är här budgeten kommer in. Den gör att vi måste prioritera, och myndigheterna måste göra detsamma.

I en lång rad branscher har det under senare år blivit allt svårare att få tillstånd till verksamhet. Nya gruvor, bensinraffinaderier, torvbruk, cementbruk och utökade djurstammar i jordbruket är bara några aktuella exempel. Myndigheter måste ha direktiv som får dem att i normalfallet stötta verksamheter och inte stoppa verksamheter. Däremot ska de se till att dessa verksamheter utförs så miljövänligt som möjligt.

Hållbart skogsbruk har en ekologisk, en ekonomisk och en social komponent. Om man bara ägnar statlig uppmärksamhet åt en av dessa komponenter blir det stora negativa effekter.

Regeringen har länge bortsett från denna balans vad gäller skogarna i landets nordvästra delar. Vi hoppas att det är en ljusning på gång. Vi tycker oss ha sett det under våren. Jag får bara hoppas att det är början på en långvarig ljusning och inte bara reklam inför valet.

Till slut: Detta är antagligen min sista debatt i miljö- och jordbruksutskottets ärenden under detta riksdagsår och denna mandatperiod. Jag vill därför tacka alla mina kollegor i miljö- och jordbruksutskottet. Det har varit oerhört lärorikt att arbeta med er. Jag har lyssnat på er och lärt mig mycket av er, även om jag inte alltid har låtsats om det och även om vi inte alltid har varit överens i sakfrågor.

Jag vill också tacka utskottets kansli. Jag beundrar verkligen er förmåga att få saker att fungera så smidigt, trots den enorma bredd i frågorna som utskottet har att hantera och ofta på ganska detaljerad nivå.

Jag vill även tacka talmannen, kammarkansliet och presidiet för ert imponerande arbete.

Jag ber att få önska er alla en riktigt fin sommar!

Anf. 27 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! I dag debatterar vi betänkandet *Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog*. Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2.

Skogen och dess betydelse har nog aldrig debatterats så mycket som just nu i samhället. Jag vet inte hur många samtal, diskussioner och debatter som vi som jobbar med frågorna varit med på, och naturligtvis även i den här kammaren och från den här talarstolen.

Det är många som har åsikter om skogen. Det är klart att det är bra att man har åsikter om skogen, och det ska man ha. Men vi tycker inte att det får begränsa ägandet av skogen, för så är det nu. Med beslut som exempelvis fattats av Skogsstyrelsen är det just nu stora begränsningar.

Som ett exempel talade jag med en skogsinspektör i Smålandstrakten. Han berättade att Skogsstyrelsens beslut har fört med sig att det blivit ett vakuum. I det lilla området var det 10 000 hektar som hade anmälts för avverkning som inte fick avverkas för att skogsägarna inte vet vad som gäller.

Herr talman! Säger vi att skogsägandet är i fara reagerar många och säger: Nej, nej, det är grundlagsskyddat, och så är det. Men brukanderätten är absolut i fara och ifrågasatt, och det håller de flesta med om. Hur kunde det bli så här?

Herr talman! Jag menar att vi haft en svag regering som lät Miljöpartiet styra skogspolitiken totalt. Det har funnits en stark miljörelse som inte har blivit nog ifrågasatt, och aktivism i olika myndigheter. För vad vi är inne i, menar jag, är en grön socialism. Skogsägaren får äga sin skog men inte bruka den.

Hur kan vi ändra på detta, eller går det att ändra? Det är klart att det går. Vi menar att det då behövs en ny regering. Vi i Kristdemokraterna tillsammans med Moderaterna vill ändra på synsättet. Vi vill arbeta för våra skogsägare och inte emot. Vi vill fortsätta med att skogen ska skötas genom frihet under ansvar och att varje skogsägare ska känna sig trygg i sitt skogsägande. Detta är ett vallöfte.

Herr talman! Skogsutredningen var ett flaggskepp för januariavtalet. Den utredning som kom fram var något helt annat än vad många hade trott. Vi kom fram till att ungefär 7 000 markägare skulle få mindre att säga till om i sin skog.

Många har blivit väldigt nervösa. Jag vet inte hur många människor som hört av sig till mig och sagt: Är det så här det kommer att bli kommer det att bli väldigt allvarligt. Tack och lov blev det inte så, utan det blev i stället detta.

Vi menar att när det gäller fjällnära skog måste hänsyn tas till att områden för fjällnära skog kommer att förändras i och med klimatförändringarna. Fjällgränsen är inte på väg nedåt, utan skogen vandrar som en följd av klimatförändringarna närmare fjällen.

Hänsyn måste tas till hur skogen brukats historiskt när fjällnära skog utpekats. I de södra delarna av området, Dalarna och Härjedalen, har skogsmarker under lång tid aktivt brukats av människor som levt av jord- och skogsbruk även i området närmast fjällen.

Därför bör detta område utgå ur bestämmelserna om fjällnära skog. Vi yrkar dessutom på att myndigheten ska ge skogsägaren samma erbjudande om ekonomisk ersättning oavsett om denna först anmält skogen för avverkning eller inte.

Vi kristdemokrater menar att grundlagens egendomsskydd även gäller i fjällnära områden, och myndigheter kan därför inte förbjuda avverkning utan att ge ersättning. Detta borde vara en självklarhet.

Herr talman! Samtidigt som vi har den här debatten pågår ett krig. Många tänker naturligtvis på Ukraina. Men det finns också ett krig i skogen. Jag talade med min granne precis innan debatten. Han för ett krig mot granbarkborrarna. Det är full fart i det kriget.

Han sa att det har varit en kall vår och att det inte varit så mycket svärm men att det nu är full fart. Skogsägarna är aktiva för att få bort granarna som är fulla med granbarkborrar. Han sa också att det tyvärr kan bli en varm sommar, och då är det mycket besvärligt.

Han och alla andra 320 000 skogsägare jobbar aktivt för att förvalta sin skog. Jag tycker att det är fantastiskt att han förvaltar skogen med devisen frihet under ansvar.

Det är någonting som vi kristdemokrater är stolta över att vi har haft. Jag hoppas innerligt att det så ska förbli framöver.

Herr talman! Jag avslutar med att tacka herr talmannen, kansliet, fru ordföranden i utskottet och alla övriga i miljö- och jordbruksutskottet. Tack för fantastiska fyra år! Jag önskar er en riktigt fin och glad sommar.

Anf. 28 ISAK FROM (S):

Herr talman! Välfärden, exportnettot, bytesbalansen, jobben och inte minst klimatet, allt har vi den svenska skogen att tacka för. Det är alla leveranser som har gjorts från skogen till det svenska samhället som har byggt det svenska samhället starkt.

Vi debatterar nu miljö- och jordbruksutskottets betänkande MJU30 *Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog*. Den här debatten och beslutet är talande för mandatperioden.

Herr talman! Skogen har varit grunden för tre regeringsbildningar. Det finns säkert en del som höjer på ögonbrynen för det. Men den svenska skogen rymmer så många faktorer, så det är inte alls konstigt.

Det vi ser är också att den svenska skogen och inte minst skogsbruket röner mycket intresse. Konfliktnivåerna har inte minskat. De har snarare eskalerat.

Herr talman! Miljö- och jordbruksutskottet ska ha ett extra sammanträde i augusti om EU-frågorna och EU:s påverkan på den svenska skogen. Man kommer in med lagstiftning på miljösidan trots att skogsbruket är nationell kompetens.

Vi kommer nog, precis som John Widegren sa här, att fortsätta att debattera skogen. Eskaleringen tenderar att fortsätta. Nu på morgonen kom det ett pressmeddelande om att Naturskyddsföreningen anmäler Sverige till EU-kommissionen för hur Sverige har valt att bruka skogen.

Det kommer naturligtvis inte att lugna, utan det kommer att oroa. Det kommer att ställa nya krav. Därför är det också riktigt att vi har en lagstiftning som håller ihop hela vägen.

Anledningen till att vi står här i dag med denna produkt, som är en gemensam produkt mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet, är egentligen effekterna av propositionen 2009/10:201 *Gränser i skog* som alliansregeringen lade fram. Den framhåller den fjällnära skogen som särskilt skyddsvärd där det krävs avverkningstillstånd. Det var i varje fall den bedömning som alliansregeringen gjorde då.

Det bygger på att det fjällnära området är extra känsligt. Det finns en annan näring, ett kulturarv. Den samiska rennäringen är också väldigt aktiv i området, och det är biologiskt känsliga områden.

Detta renderade sedermera den så kallade Änokdomen. Den satte fart på de eskalerande rättsprocesser där markägare nekades tillstånd. Myndigheten ansåg att ersättningsfrågan var något som måste prövas rättsligt och att detta till del var något som skulle tillhöra sektorsansvaret.

Politiken ska inte lägga sig i pågående rättsförhandlingar. Vi tvivlade aldrig på domstolsutlåtandena. Den svenska grundlagen är stark. Domstolarna kom också till den utgångspunkten att markägarna självklart har rätt till ersättning. Man kom också fram till att 125 procent är skälig ersättning. Det är klart att det fanns en skuld från samhället – en upparbetad skuld – där pengar ska betalas ut. Det var också en del i varför vi i vårt budgetförslag hade mer pengar för att lösa ut en del av skulderna. Nu finns det pengar kvar ändå, så det här kommer bara att ta lite längre tid.

Vi har tillsammans med Miljöpartiet och Centerpartiet förhandlat fram ett efterlängtat markbytesprogram, där vi nu har 80 000 hektar Sveaskogsmark som ska bytas mot annan skyddsvärd mark under olika bytesprocesser.

Det är en del i att det hela hänger ihop: Vi kan skydda särskilda områden, och vi säkerställer produktionen. Många av de områden som det söktes avverkningstillstånd för var otillgängliga och hade inte tidigare varit föremål för ett brukande. Upp efter fjälldalarna har det i många hundra års tid brukats skog, men i huvudsak på sydsluttningarna och nära älvdalarna, där skogen har varit lättåtkomlig och där människor har byggt och bott.

Så bör det kunna vara också fortsättningsvis. Det är klart att även för rennäringen är en brukad skog också någonting som man kan vara i med sina renar, till exempel.

Vi lägger fram det här, och i början av månaden beslutade regeringen utifrån skogspropositionen om flera uppdrag. Bland annat ska Skogsstyrelsen utreda fler regelförenklingar för skogsbruket och ta fram ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen.

Det här är viktigt också för att möta klimathotet och klimatpåverkan på den svenska skogen. Här är sektorsansvaret och de enskilda skogsägarna väldigt viktiga eftersom de åtgärder man väljer att vidta kommer att se olika ut beroende på var i landet man befinner sig. Vi kan konstatera att det är de lokala markägarna som bäst kan välja brukningsmetod för att mota bort hot om storm, torka, skadegörare som granbarkborrar eller torskatesvamp.

Staten ska också föregå med gott exempel när det gäller hållbart skogsbruk; det tycker vi är en självklarhet. Vi ser att Sveaskog i många delar är ett föredöme, men andra statliga myndigheter har inte samma erfarenhet och behöver tveklöst ta ett större ansvar. För oss som socialdemokrater är det också självklart att det ska vara socialt hållbara arbetsvillkor i skogen.

Det finns också ett uppdrag om skog och klövvilt. Vi ser en eskalerande konflikt om klövviltet i den svenska skogen. Klövviltet utmålas i allt större utsträckning från många intresseorganisationer som skadegörare. Det är skadligt för både klövviltet och den svenska skogen att man benämner det på det sättet. Trots kraftigt minskad älgstam – en minskning med 30 procent i norra Sverige – sedan klövviltspropositionen eller älgpropositionen lades fram 2012 anser man alltså att skadorna ökar.

Det ska bli ett mer flexibelt, ändamålsenligt och attraktivt biotopskydd. En viktig del är också att utreda väntansavtal. Vi tror att ersättning vid väntan i processer om inlösning är viktigt. Det är en tydlig signal till skogsägarna att man inte ska vara rädd för detta. Om man vill utreda olika former är det rimligt att man får ett väntansavtal.

Med det sagt, herr talman, vill jag ta tillfället i akt att tacka kamraterna i miljö- och jordbruksutskottet för den gångna mandatperioden.

Jag vill tacka miljö- och jordbruksutskottets kansli som är väldigt professionella och duktiga och förser oss med bra underlag. När det gäller de kamrater som kommer till utskottet kommande mandatperiod kan man vara helt säker på att de kommer att fortsätta att leverera. Skogen kommer fortsatt att vara en stor fråga i miljö- och jordbruksutskottet.

Jag vill önska de kamrater som lämnar riksdagen lycka till i livet, vad ni än företar er. Jag önskar alla oss som ska kampanja en god och spänstig kampanj och en trevlig sommar.

Tack också till talmannen!

(Applåder)

Anf. 29 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Bakgrunden till detta betänkande, som heter *Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog*, är januariavtalet. Där hade Centerpartiet med en punkt nummer 26 med rubriken Värna och stärk den privata äganderätten till skogen.

Anledningen till att detta lagförslag ligger i ett eget betänkande och inte i skogspropositionen är att vi i förhandlingarna inte ville försena Skogspropositionen, som är en inriktningsproposition med detta betänkande, som innebär skarp lagstiftning och som egentligen är ett förtydligande av den befintliga lagstiftningen. Att lagstiftningen behöver förtydligas har en historia.

Fru talman! Skogsstyrelsen har ända sedan Änokdomen haft ett antal fall där man har gjort bedömningen att tillstånd till avverkning inte har kunnat medges med hänsyn till naturvärdena på platsen men också att ersättning inte ska utgå. Detta har för ett antal enskilda markägare och allmänningsskogar inneburit att man har nekats avverkningstillstånd men också att man har nekats ersättning.

Ett exempel vi kanske allihop har läst om är paret Hanna och Albin Holmberg, som inte fick avverka skog på sin fjällnära fastighet. Samtidigt hade staten under ett antal decennier avverkat 800 hektar på grannfastigheten.

Hanna och Albin Holmberg köpte en fjällnära skogsfastighet år 2013. Med fastigheten kom en färsk skogsbruksplan från Skogsstyrelsen. Där fanns inga restriktioner, utan all skog beskrevs som produktionsskog. Att Hanna och Albin skulle kunna bruka och avverka på sin skogsfastighet

-----

Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog

fanns förstås med även i bankens kalkyl när man gav dem lånet för att köpa fastigheten.

Skogsstyrelsen, som hade upprättat skogsbruksplanen, nekade sedan paret att utföra en avverkning år 2016 med hänvisning till höga naturvärden, trots att inget om detta alltså nämndes i den skogsbruksplan som Skogsstyrelsen själv hade tagit fram. Samma år avverkade staten på grannskiftet, bara några kilometer från familjen Holmberg.

Avverkningsförbudet var dock inte det enda som drabbade paret Holmberg, utan de blev dessutom helt utan ersättning då Skogsstyrelsen frös alla utbetalningar och i stället uppmanade alla drabbade skogsägare att stämna staten.

I det rättsliga ärendet som följde företrädde staten av Kammarkollegiet, som i sin tur ifrågasatte om markanvändning i de fjällnära skogarna är pågående och därmed fullt ersättningsberättigad.

Fru talman! Frågan har därefter kommit under mark- och miljödomstolarnas prövning efter att markägaren stämt staten genom Kammarkollegiet på ersättning. Den första domstol som kom att avgöra frågan var mark- och miljödomstolen i Umeå, som genom fem olika avgöranden meddelade en dom den 17 januari 2019.

Målen gällde ett antal enskilda markägare och allmänningsskogar som nekats tillstånd avseende föryngringsavverkning genom trakthyggesbruk av fjällnära skog. Skogsstyrelsen hade helt eller delvis avslagit ansökan med hänvisning till att de sökta avverkningarna var oförenliga med intresen som är av väsentlig betydelse för naturvården.

Markägarna yrkade i sin tur på att ersättning skulle utgå under påståendet att trakthyggesbruk var ett led i pågående markanvändning och skogsbruk. Staten bestred i målet att ersättning skulle utgå på den huvudsakliga grunden att föryngringsavverkning i fjällnära skog inte utgjorde tillåten pågående markanvändning i det aktuella området. Någon ersättningsskyldighet förelåg därför inte.

Detta tycker jag är en mycket märklig hållning, som jag har svårt att förstå varför en statlig myndighet ska behöva inta. Varför ska de behöva driva en sådan linje?

Domstolen kom fram till att det är fastighetens användningssätt som ska vara avgörande vid prövning av frågan om pågående markanvändning. Domstolen konstaterade också att området utgjorde produktiv skogsmark enligt 2 § skogsvårdslagen och att markägarnas syfte med innehavet var att bedriva skogsbruk. Med den utgångspunkten bedömde domstolen att skogsbruk var den pågående markanvändningen på de aktuella fastigheterna.

Domstolen uttalade vidare att föryngringsavverkning inte var att betrakta som någon markanvändningsform i sig utan som en av flera skötselåtgärder inom ramen för skogsbruk. Inte heller ansåg domstolen att den historiska användningen av skogen skulle tillmätas betydelse i frågan om huruvida skogsbruk är att anse som pågående markanvändning eller inte.

Domstolen avfärdade statens inställning att ett avverkningstillstånd skulle vara att jämföra med ett grundläggande tillstånd enligt miljöbalken för att till exempel utvinna mineral eller torv. Det konstaterades också att det visserligen föreskrivs en tillståndsplikt för avverkning i fjällnära skog men att detta inte innebär att det råder något förbud mot avverkning.

Detta tydliga domstolsutslag mot staten och för skogsägarna är det som detta betänkande nu ska förtydliga i lag.

Fru talman! Begreppet fjällnära skog kan ha olika innebörd för olika personer och organisationer och används därför i debatten med olika innebörd.

Den ursprungliga gränsen för fjällnära skog utgjordes av skogsodlingsgränsen enligt riksskogstaxeringen 1969. I Norr- och Västerbottens län, där statens skogsmarksinnehav var dominerande, var gränsen i någorlunda överensstämmelse med skogsbrukets dåvarande intresseavvägning. I Jämtlands län däremot, där de statliga markerna var och är utspridda, lät riksskogstaxeringen göra gränsdragningen för skogsodlingsgränsen i det statliga innehavet med hjälp av linjal – man drog ett streck med linjal på en karta. Gränsen i Jämtlands län kom därmed av förklarliga skäl att på sina håll få en besynnerlig och mycket svårförståelig dragning.

I början av 1990-talet fick Skogsvårdsorganisationen i uppdrag att föreslå en ny gränsdragning anpassad till gränser eller objekt i terrängen som lätt kunde identifieras. Resultatet blev det geografiska område som anges i förordningen om gränserna för fjällnära skog. Särskilt för Jämtlands län kvarstår även nu gränsdragningar i terrängen som kan vara svåra att motivera.

Den fjällnära gränsen utreddes så sent som 2009. Från markägarhåll hade det kommit kritik mot hur gränsen dragits, exempelvis att gränsen i ett större sammanhängande skogsområde som delas av en väg har dragits vid vägen, trots att förutsättningarna för skogsbruk ser likadana ut på båda sidorna av vägen.

Gränsskogsutredningen ansåg i sitt betänkande *Skog utan gräns?* att gränsen, trots att den vid tillblivelsen haft ett något oklart syfte, numera vunnit hög acceptans. Gränsen ansågs ha en idémässig och kommunikativ funktion för att markera att andra prioriteringsförhållanden mellan skogsbruk och allmänna intressen skulle råda inom fjällskogsområdet än i andra delar av landet. Skogsbrukets förutsättningar ur förnyringssynpunkt ansågs inte längre vara styrande för gränsdragningen.

Gränsen ansågs vidare vara så pass etablerad att kostnaderna för en eventuell justering av denna knappast kunde anses vara motiverade. Detta innebär att staten är medveten om att gränsen för fjällnära skog är fel men att felet är etablerat och att kostnaderna för att rätta till felet inte skulle vara motiverade. När man uttrycker sig så är det förstås statens kostnad för att rätta till sitt fel man menar, inte den kostnad som drabbar skogsägarna.

Skogsutredningen skriver: ”Det bör understrykas att den fjällnära gränsen har till syfte att ange inom vilket område naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennäringens intressen ska ges större tyngd. Gränsen är inte utvecklade utifrån några strikta skogsbiologiska kriterier.”

Detta är förstås en av orsakerna till att Centerpartiet sa nej till det fjällskogspaket som Skogsutredningen föreslog. Alla delar i den fjällnära skogen är inte skyddsvärda, och därför måste varje avverkning och varje skifte bedömas för sig.

Fru talman! Detta är mitt sista framträdande i talarstolen eftersom jag inte kandiderar till riksdagen i valet i september. Jag vill tacka hela talmanspresidiet, kammarkansliet och utskottskansliet för ett bra och väl utfört arbete. Trots att vi haft en mycket svår och orolig mandatperiod har

det alltid funnits en god och respektfull ton mellan ledamöterna och här i kammaren.

Jag vill speciellt tacka talmannen för den virala succé jag fick när jag pratade älvdalska i kammaren. Det var som om det hade varit ett iscensatt manus, men det var det inte. Det bara blev så otroligt bra, och det vill jag särskilt tacka talmannen för.

Till hösten har vi ett val där vi i bästa demokratiska anda ska framföra våra politiska ståndpunkter. Kriget i Ukraina visar hur skör demokratin är. Ett fritt demokratiskt land blir överfallet. Ryssland överfaller Ukraina och vill påtvinga Ukraina sina åsikter. Ukrainarna ger sina liv för att försvara sig och kunna leva i ett fritt demokratiskt land. Det är uppenbart att demokratin hela tiden måste försvaras, så även i Sverige.

Jag säger tack till er alla och hoppas att ni ska få en välbehövlig vila och några fina sommark dagar.

(Applåder)

Anf. 30 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Det är inte första gången vi debatterar skog i denna kammare, men kanske i den här konstellationen den sista för denna mandatperiod.

Det är ganska frustrerande som miljöpartist att vara sist i debatten, för det betyder att man inte får ta några repliker. Därför ska jag ägna lite tid åt att reflektera över vad vi har hört. Och mycket ska man få höra innan öronen trillar av!

Jag undrar om det beror på okunskap eller om det är medvetet, men vi har hört hur svårt det är att veta hur mycket som är skyddat i Sverige. Olika partier sitter på sina kammare och räknar ihop detta utifrån olika underlag. Vissa kommer fram till 30 procent skyddat. Därför vill jag tipsa om att det finns en myndighet som heter Statistiska centralbyrån, som samarbetar med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. Där finns det utmärkta underlag och siffror som pekar på att runt 6 procent av Sveriges produktiva skogsmark är formellt skyddad.

Däremot skulle 30 procent vara ett utmärkt mål. Det är också något som EU har satt som mål. Det tycker jag att vi alla ska sträva efter tillsammans.

Från Moderaterna har vi hört att det skulle vara ett slag mot landsbygden att skydda skog och att närvaron av skogsindustri och entreprenörer är det som får landsbygden att leva. Jag vill då ta tillfället i akt och säga: Gör studiebesök i de här skogarna som vi pratar om, som det faktiskt handlar om! Det är alltså fjällskogen. Det är skogar som aldrig har avverkats. De har nyttjats på olika sätt men inte avverkats.

Jag tycker till skillnad från Moderaterna inte att det är orimligt att man ska ha tillstånd för att avverka dessa unika skogar. Däremot tycker jag att det är orimligt att 98 procent av de skogar som avverkas i Sverige inte granskas i fält. Där behöver man inget tillstånd. Man skickar in sin avverkningsanmälan, väntar sex veckor och om ingen har hört av sig är det fritt fram att avverka. Så ska det inte funka i våra fjällnära skogar.

Vi har också hört en del lite subtila klagomål om hur EU lägger sig i. Det här är ju nationell kompetens. Men när Naturvårdsverket rapporterar till EU hur det funkar att nå våra miljömål och att implementera art- och habitatdirektivet menar verket, vår myndighet, att vi inte når målen. Det är

inte tillfredsställande. Jag väljer att lita på de myndigheter som är expertmyndigheter i Sverige.

Jag tycker att det är välkommet att EU nu satsar på en mer hållbar skogspolitik. Låt oss då ta tillfället i akt att ställa om skogsbruket i Sverige till ett hållbart skogsbruk. Det är inte hållbart att göra gigantiska kalhyggen i våra skogar.

Fru talman! Fjällskogen är Europas Amazonas. Den är unik i sin storlek och ett av Europas mest intakta skogslandskap, intakt i just den meningen att destruktiva kalhyggen inte har brett ut sig på samma sätt som i resterande Sverige.

Det vi debatterar nu är just ett tydliggörande av vad som gäller.

Redan 1985 beslutade riksdagen att skogsbruket skulle vara mer återhållsamt med avverkning i den fjällnära trakten. Fyra år senare konstaterade en föregångare till mig, Ragnhild Pohanka från Miljöpartiet, i riksdagen att det här i verkligheten blev ett fiasko och att mer än 13 hektar fjällnära skog avverkades varje dag under året. Den fjällnära skogen är unik, och om den avverkas kommer den nuvarande biologiska mångfalden aldrig mer tillbaka, menade hon.

År 1991 etablerades den fjällnära gränsen. Man skrev i skogsvårdslagen 15 § att Skogsstyrelsen aktivt måste tillåta avverkningar och i 18 § att de inte ska tillåtas om de påverkar värden som är viktiga för naturvård, kulturvård och rennäring.

Som har nämnts tidigare ska enligt de miljödomar som har ägt rum skogsbruk nu klassas som pågående markanvändning även i den fjällnära skogen. Det betyder att staten måste betala ersättning när avverkning inte godkänns. Vi kan från Miljöpartiet tycka att det är märkligt att skogsbruk ska klassas som pågående markanvändning i skogar som aldrig har kalavverkats förut. Men det har också varit väldigt viktigt för oss att samma område inte kan ersättas flera gånger om, vilket den här propositionen nu slår fast, och att rätten till ersättning tydliggörs.

Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna anser att vi nu ska backa tillbaka bandet och att det ska räcka med att berätta för Skogsstyrelsen att man tänker avverka. Kristdemokraterna skriver till och med att det i dag bara avverkas med skonsamma metoder. Jag vill återigen rekommendera de här partierna att göra studiebesök i skogarna som vi pratar om och se de stora sår efter gamla kalhyggen som finns eftersom det växer så otroligt långsamt där. Den fjällnära skogen växer otroligt långsamt. Kalhyggenas sår kan komma att bestå i decennier. Trots att vi nu pratar om fjällskogarna som ett intakt område har de använts under lång tid.

Fru talman! Här har renskötsel, fjälljordbruk, jakt, fiske och skogsbruk förekommit i princip överallt. Den historiska användningen präglades av mångbruk och hållbarhet. Skogen har inte reducerats till att bli en råvaruindustri, och vi kämpar nu för att det ska förbli så. Vi behöver ta hänsyn till natur- och kulturvärden och ekonomiska värden, jakt, fiske, bär, svamp, turism, småskaligt fjälljordbruk och renskötsel.

Om ni tänker er en fjällskog eller en kalhuggen yta, var ser ni potential för de här värdena att samsas?

Det är de här skogarna som utredningen föreslog att vi skulle skydda en halv miljon hektar av. Det hade varit ett viktigt, stort och värdefullt bidrag till den globala kampen för att bevara biologisk mångfald. Det hade

också varit väldigt kostnadseffektivt med tanke på den långsamma takt som fjällskogen växer i. Det ekonomiska värdet är lågt samtidigt som det finns ett högt biologiskt värde. Det hade varit väldigt samhällsekonomiskt att skydda den.

Det är också därför vi har en bra bevarandestatus i den fjällnära skogstypen, till skillnad från i andra skogstyper i Sverige. Med det vill jag säga att vi måste jobba med omställningen till ett hållbart och hyggesfritt skogsbruk i hela Sverige. Vi behöver skydda mer skog – både fjällskogen och skogen i hela Sverige. Det kommer att kosta pengar, och det kommer att krävas politisk vilja. Tyvärr saknas detta hos majoriteten i Sveriges riksdag.

För att skydda fjällskogen enligt utredningens förslag skulle vi behöva en satsning om cirka 14 miljarder kronor. Det skulle ha varit en självklarhet för oss i Miljöpartiet, för vi har kämpat hårt, budget för budget, för att höja anslagen till att skydda värdefull natur och skog. Vi har slagit rekord efter rekord.

Det gjorde vi ända tills Centerpartiet bekände färg: hellre blåbrunt än grönt. På samma sätt som att skydda strand och skog har varit hjärtefrågor för Miljöpartiet har det visat sig vara en hjärtefråga för Centerpartiet att avverka så mycket skog som möjligt och sälja ut allemansrätten längs våra stränder. Nu går Centerpartiet ihop med Sverigedemokraterna i kampen om att montera ned Miljösverige, bland annat genom att försöka förbjuda miljöorganisationer att yttra sig enligt Århuskonventionen.

Det är chockerande, och det är ledsamt. Men jag lovar att vi i Miljöpartiet kommer att kämpa för alla gröna röster i civilsamhället. Vi kommer att fortsätta kämpa för fjällskogen.

Jag är själv talesperson för biologisk mångfald och vill nämna att många arter har sina utbredningsområden i den fjällnära skogen. För många av dem är det den sista kvarvarande livsmiljön. Det är det enda i området som är stort och sammanhängande nog för livskraftiga populationer på sikt. Det handlar om fåglar som lappmes, lavskrika, hökuggla och tretåig hackspett. Det handlar om växter som nordisk stormhatt och fjällkvanne och om djur som lodjur och ren och många fler.

Vi lovar att vi kommer att fortsätta jobba för de här arterna som helt saknar röst i vår demokrati.

Med det vill jag tacka fru talmannen och alla kollegor för den här mandatperioden. Trevlig sommar – passa på att besöka de här skogarna som vi pratar om!

Anf. 31 JAKOB OLOFSGÅRD (L):

Fru talman! Det här är min sista debatt på mitt första mandatår. Jag vill börja med att tacka så att jag inte glömmer det. I miljö- och jordbruksutskottet har jag goa, härliga kollegor att stöta och blöta saker med och att debattera med, och kansliet gör ett enormt jobb och har tålamod med oss.

Nu till skogen! Vi pratar i dag om den fjällnära skogen, fru talman. Vi står bakom betänkandet som helhet och välkomnar det – det är ett bra steg framåt även om det finns mer att göra.

Den fjällnära skogen är speciell, och det är den för att det finns många naturvärden i den skogen som inte kan återskapas särskilt enkelt, i alla fall inte under överskådlig tid. Värdena går då förlorade om kvarvarande skogar med höga naturvärden avverkas i alltför stor utsträckning.

I det fjällnära området finns huvuddelen av Sveriges större sammanhängande naturskogar, kulturmiljöer och fornlämningar, och det här området har en särskild betydelse för rennäringen. Även klimatförändringarna påverkar arterna och förändrar livsmiljöer i den fjällnära skogen. En stor andel av fjällens arter finns dessutom inte i någon annan naturtyp än just den här skogen. Fjällmiljön är oerhört viktig för den biologiska mångfalden.

I den här debatten har jag försökt komma in, och kanske att man som ny ledamot under det första året är lite naiv och tänker: Varför är det så polariserat? Varför sitter vi i våra skyttegravar när det gäller det här med skogen?

När det gäller det som jag just nämnde om våra fjällnära skogar som är fantastiska och fina är jag övertygad om att ingen här i riksdagen anser att de här skogarna ska jämnas med marken och skövlas, som vi ser händer i Amazonas, och jag ställer mig frågan vad den här polariseringen kommer sig av. Någonstans kokar det ned till dem som har styrt skogsutvecklingen under de senaste mandatperioderna. Där har Miljöpartiet haft en stor roll. Föregående talare var inne på att man borde besöka de här skogarna. Ja, det har många av oss gjort. Men man behöver också ställa sig frågan vilken del i polariseringen man själv har haft.

Man behöver få med sig de här skogarnas ägare på banan. Som det har blivit nu menas det att det är de som sitter i den stora staden, på Södermalm eller vilket skällsord man kan använda – det är vackert på Södermalm, fru talman – som styr och ställer i våra skogar. Så är det inte. Det är skogsägarna, och dem behöver man hitta. Dem behöver man närma sig och få med sig. Men de senaste två mandatperioderna har polariseringen och konflikten om skogen ökat. Därför ser vi nu att Naturskyddsföreningen i dag lämnade in sin anmälan till EU-domstolen.

Hur nöjd känner man sig då över att ha styrt de senaste mandatperiodernas skogspolitik? Har man lyckats då? Det räcker inte att bara kliva av i ett halvår och tro att det inte har hänt. Det är jag väldigt kritisk till.

Vi anser att bytesprogrammen är viktiga för att det ska bli möjligt med ersättningar när det gäller den fjällnära skogen. Markägare ska inte förlora på att skydda sin skog.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 7 Stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU46
Stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda (prop.
2021/22:186 delvis)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 8 En oberoende utredning av de s.k. påskupploppen

Justitiekommitténs betänkande 2021/22:JuU51
En oberoende utredning av de s.k. påskupploppen
föredrogs.

Anf. 32 GUSTAF LANTZ (S):

Fru talman! Under påskhelgen såg vi fruktansvärda scener utspela sig runt om i Sverige. Mirakulöst nog var det ingen som dog trots att det var mycket kraftigt våld som förekom i upploppen.

Utöver att de enskilda poliserna har drabbats på ett fasansfullt sätt har även demokratin angripits. Den som med brutalt våld kapar en polisbil uppvisar samma typ av förakt mot demokratin som Trumps supportrar gjorde när de stormade Kapitolium.

Fru talman! När det svenska rättsväsendets kvarnar nu maler är det med en rejäl tyngd. I 2022 års lagbok finns brottet grovt blåjussabotage med en straffskala från två års fängelse till livstid. Detta brott är ett exempel av många på nya verktyg som vi har gett rättsväsendet under vår nuvarande socialdemokratiska justitieminister.

Åklagaren har i de första åtalen med anledning av påskupploppen yrkat på mellan åtta och tio års fängelse för de tilltalade. Framtiden får utvisa hur många fängelseår som totalt kommer att utdömas med anledning av detta.

Fru talman! Det är givetvis bra att ansvar nu utkrävs i våra domstolar. Men som samhälle kan vi inte nöja oss med att blicka bakåt för att straffa. Vi måste också blicka bakåt för att kunna se framåt med klar blick. Vi måste lära av det som har hänt för att det inte ska hända igen. Det är därför viktigt att polisens agerande före och under påskupploppen utreds.

Det är välkommet att polisen har tillsatt externa utredare som ska utvärdera och analysera deras arbete i samband med upploppen. Viljan att noggrant analysera händelserna är något som rikspolischefen också gav uttryck för direkt efter händelserna.

Vid en så här stor och allvarlig händelse behövs dock en fullständigt oberoende granskning som inte är tillsatt av Polismyndigheten själv. En sådan typ av utredning är ingenting unikt. Efter kravallerna under toppmötet i Göteborg tillsattes Göteborgskommittén av regeringen. Kommitténs arbete leddes av den före detta statsministern Ingvar Carlsson. Göteborgskommitténs granskning har varit värdefull. Viktiga slutsatser kunde dras för framtiden. Kommittén hade ett öppet mandat som möjliggjorde en mångsidig granskning.

Fru talman! Även om händelserna under påskhelgen skiljer sig från Göteborgskravallerna på flera punkter är behovet av en omfattande extern analys gemensamt. Det handlar om att noggrant och förbehållslöst utreda hur liknande händelser ska kunna förhindras i framtiden och hur polisens arbetsmetoder kan utvecklas och förbättras.

Om vi i utskottet begränsar utredningen med alltför specifika delfrågor riskerar det att skymma sikten för utredarna. Politisk vilja och ambition är ofta viktigt för att få saker gjorda. Men just vid objektiva utredningar kan det vara skadligt med alltför många direktiv från politiken. De politiska slutsatserna ska komma efter att en objektiv utredning har gjorts, inte manifesteras i dess direktiv.

Med det sagt välkomnar vi initiativet om en extern utredning. Som så många gånger i det här utskottet under det här året är vi överens om huvudragen. Och som så många gånger är vi oense om detaljerna.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis passa på att tacka mina utskottskollegor för det här riksdagsåret. Jag vill även tacka talmanspresidiet för ett väl utfört arbete. Även om sommaren kommer att bli kort för många av oss, på grund av valrörelsen, hoppas jag att den blir naggande god.

Med det yrkar jag bifall till reservationen i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 33 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Under påskhelgen fick vi i det här landet se scener som det var länge sedan vi behövt se. Frågan är om vi någonsin tidigare har sett något sådant utspela sig här. Det var väldigt obehagliga scener och inte bara på en utan flera orter i vårt land. Det var personer som tog lagen i egna händer på ett obehagligt sätt. De utsatte framför allt polisen men också allmänheten för väldigt stora risker och för ett oerhört grovt våld.

Problemen gick dock längre än så. Det var inte bara enskilda personer som attackerades. I realiteten var det hela vårt rättsväsen, de fundament som vår parlamentariska demokrati bygger på – att man ska söka förändring genom att arbeta politiskt, genom det fria ordets mandat snarare än genom att kasta stenar eller våldföra sig på den som man inte håller med.

De här personerna tog lagen i egna händer. Frågan är väl om de egentligen hade så mycket uppfattningar eller saker att föra fram och om det inte handlade mer om att just våldföra sig på våra poliser. Vi ska vara glada och tacksamma för att det inte var ännu fler som skadades och faktiskt för att ingen dog under upploppen.

Påskupploppen satte fingret på ett antal stora brister i rättsväsendet och i polisens förmåga och ledning. Det är brister som tyvärr inte är unika för just de här händelserna. Samma typ av brister har vi kunnat se under inte bara det här året eller i fjol utan under de senaste åtta åren, kopplat till den kriminalitet, den brottslighet och den otrygghet som har spridit sig i det svenska samhället och som trots den socialdemokratiska regeringens löften bara har blivit värre för varje år som har gått.

Vi har ett rättsväsen som inte har tillräckliga resurser, inte tillräckliga verktyg och inte tillräckliga straffrättsliga verktyg för att kunna hantera den typen av tungt kriminella individer. Det handlar om ett förebyggande arbete som, trots alla ord om förändringar, fortfarande går åt fel håll. Enligt rikspolischefen rekryteras tre personer in till de kriminella gängen varje dag året om. Det är inget vackert facit som den socialdemokratiska regeringen lämnar efter sig efter åtta års arbete.

De uppenbara bristerna kopplat till påskupploppen var många. En sådan sak är varför svensk polis inte har tillgång till vattenkanoner, vilket polisen runt om i våra övriga europeiska grannländer har. Det är ett ganska naturligt verktyg att använda i sådana här situationer, för att kunna verka på lite medellånga avstånd. Gummikulor eller så kallade beanbags är ett annat exempel som det är alldeles uppenbart att svensk polis borde ha haft tillgång till och saknade den här gången.

Det är även så att straffen för den här typen av aktiviteter historiskt sett har varit påfallande låga. Som jag tror att de flesta som följer diskussionen är medvetna om kan det låta handlingskraftigt av politiker att höja maximi-

straff, men vad hjälper det i realiteten när domstolarna väldigt ofta lägger sig på botten av straffskalan? Historiskt sett har det varit helt andra typer av brott som personerna blivit fällda för – i realiteten till exempel våldsamt upplopp. Det ska bli mycket intressant att följa fortsättningen på detta.

En sak står dock redan klar, fru talman, och det är att det här inte får ske igen. Det är viktigt att nu dra rätt slutsatser så att polisen om detta sker vid fler tillfällen har betydligt bättre resurser och bättre förmåga att tidigt gå in, avbryta den här verksamheten, lagföra de kriminella och upprätthålla lag och ordning i Sverige. Här finns det uppenbara brister som måste hanteras.

Polisen var tidigt ute och gav besked om att man skulle genomföra en granskning av sig själv. Det välkomnade vi med tanke på behovet av just granskning, för en förutsättning för att man ska kunna förändras och bli bättre är att man först får fakta på bordet. Från Moderaternas sida invände vi dock mot denna granskning av några olika skäl.

Kanske det främsta var detta: Den myndighet som ska granskas bör inte själv utse vem som ska göra granskningen. Det är märkligt att man frångår den principen. Det frångår också det som hände efter Göteborgskravallerna för drygt 20 år sedan, då det var en oberoende kommission som gjorde granskningen.

Vi tog därför ett initiativ i justitieutskottet och lade fram ett förslag om att en oberoende kommission ska titta på de här frågorna, både för att värna den här principen och för att arbetet ska bli så bra som möjligt och ha ett fritt och öppet mandat.

Jag är väldigt glad över att vi har fått en majoritet i utskottet för denna oberoende granskning, en majoritet bestående av Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet. Det är ett viktigt besked. Det blir ett tillkännagivande till regeringen att hantera.

Frågan återstår dock hur regeringen kommer att hantera detta. Den socialdemokratiska regeringen har ju hoppat lite från tuva till tuva i den här frågan. Först räckte det tydligen att polisen skulle granska sig själv. Sedan gjorde man helt om och sa att man välkomnade en oberoende granskning – med ett undantag. Det ska göras en oberoende granskning av vad som hände, men den får inte granska regeringen. Det kunde man säga redan på förhand att så ska inte ske. Det är en märklig princip, måste jag säga.

Jag tror att min kollega i utskottet Gustaf Lantz alldeles nyss sa ungefär så här: Slutsatserna måste komma sedan, inte före utredningen.

Det tycker jag är en rimlig princip. Det är bara det att om man ska kunna dra de slutsatserna är det viktigt att det finns något som blivit utrett. Annars är det svårt att dra några slutsatser. Då står man liksom kvar på punkt ett när analysen är gjord, och då kan man ju fundera på vad man egentligen har lärt sig.

Vad vi i majoriteten för det här initiativet sa var att det bör tillsättas en oberoende kommission. Den bör naturligtvis ha som utgångspunkt att granska polisens arbete, både ute på fältet och kopplat till ledningen och de strukturerna.

Här aktualiseras också en fråga, nämligen den om regeringens ansvar i detta. Konstigt vore det väl annars – ytterst är det ju regeringen som är ansvarig för sina myndigheter, och det gäller även Polismyndigheten. Det finns inget gudomligt undantag som säger att just här har inte regeringen något ansvar.

Här finns det ett antal frågor, som aktualiserades efter justitieministerns besök i justitieutskottet. Vilken information hade egentligen regeringen på sitt bord? Har regeringen resurssatt polisen på rätt sätt?

Att säga att det ska vara en oberoende granskning, som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet säger, men sedan aktivt lyfta bort regeringen från att granskas är märkligt. Man får nästan känslan att det finns något här som de vill dölja.

Om det nu ska vara helt oberoende, varför över huvud taget peka ut att polisen ska granskas? Det går tydligen alldeles utmärkt att peka på polisen, men man får absolut inte utreda vilket ansvar den socialdemokratiska regeringen har. Det är ett mönster som vi tyvärr känner igen från den här mandatperioden.

Jag hoppas att regeringen ändå lyssnar på vad majoriteten i utskottet har sagt och att det blir en oberoende granskning som verkligen får vända på alla stenar – även regeringens stenar – så att vi kan dra rätt slutsatser och framför allt så att det som hände under påskupploppen aldrig mer ska inträffa i Sverige.

Anf. 34 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Detta blir den sista betänkandedebatten för mig inte bara under detta riksmöte utan under denna mandatperiod.

Det är också en debatt som enligt mig handlar om en av de största inrikespolitiska händelser som ägt rum inte bara under detta riksmöte utan under hela denna mandatperiod, nämligen korankravallerna som ägde rum i samband med att svenskdanske Rasmus Paludan befann sig i Sverige och runt om på olika orter ämnade – eller åtminstone påstod att han ämnade – bränna Koranen.

Oavsett vilket begrepp som nyttjas i betänkandet, fru talman, tycker jag att korankravaller är ett betydligt lämpligare uttryck för det som ägde rum än påskupplopp. Det menar jag av den anledningen att det inte var påskfirande svenskar som tog ett uppehåll i sillunchen och i stället för att slå ägg mot varandra valde att ge sig ut på gator och torg för att försöka angripa Rasmus Paludan eller hans anhängare på plats.

Det var inte svenska påskfirare. Det var personer som tillhör parallellsambhällen som tillåts växa fram i Sverige och cementeras i svenska förorter. Det var personer som avbröt firandet av ramadan snarare än av påsk och gjorde det med det enkla motivet att de inte klarade av att låta den så kallade heliga boken Koranen bli uppeldad av någon, när vi i Sverige har all rätt att begå just en sådan handling.

Man lyckades med andra ord locka fram den slumrande ondskan i de utanförskapsområden som finns i Sverige.

Det var inte bara unga, arga och testosteronstinna män som valde att kasta sten mot polisen. Det var snarare att likna vid familjeaktiviteter, där mor- och farföräldrar tog med sig sina barn och barnbarn ut och där man hjälptes åt inom familjen att hitta gatstenar och långa dem till den som var stark nog att slunga dem mot svenska poliser. Det rapporterades i efterhand om hur mödrar var stolta över de våldsgärningar som deras söner hade begått i samband med detta och hejade på sina söner när de försökte mörda svenska poliser.

Jag tror inte att någon annan händelse under denna mandatperiod så tydligt har målat upp de värderingskonflikter som ryms inom ramarna för

Sveriges geografiska område eller så tydligt visat att det finns människor som förvisso rymts inom Sveriges geografiska gränser men som på alla andra sätt inte kan anses vara en del av vårt land. Som värderingsmässigt och kulturellt inte hör hemma i Sverige. Som inte accepterar de lagar och regler som gäller här. Som väljer att ta lagen i egna händer. Som tillämpar sharialagstiftning hellre än svensk lagstiftning. Det är individer vars värderingar är väsensskilda från dem som råder här, individer som inte bara föraktar svenska grundlagar utan aktivt önskar montera ned dem till förmån för hädelselagar.

Vi är ute och vandrar på tunn is om vi från svenskt håll börjar begränsa vår yttrandefrihet och våra grundlagsstadgade rättigheter, för då kommer Sverige väldigt snabbt att utvecklas till ett betydligt sämre land. Väldigt snabbt kommer Sverige att börja se ut som de länder som de som begick korankravallerna aktivt valt att lämna för att söka sig hit.

Det är för mig svårt att förstå varför man lämnar ett land som på alla sätt och vis är sämre än Sverige, får möjligheten att komma hit och ta del av alla de rättigheter som finns här och ges alla förutsättningar i världen att bli en konstruktiv samhällsmedborgare men ändå väljer att inte ta den chansen utan i stället aktivt väljer att etablera sig inom ett parallellt samhällssystem, förakta och bespotta det svenska och försöka göra Sverige mer likt det land eller de länder man lämnat. När man drar detta till sin spets väljer man att försöka mörda svenska poliser.

Vi har kunnat ta del av vittnesmål från några av dem som häktats och, i ett fall, dömts och av hur de motiverade sina handlingar i samband med korankravallerna. De uttrycker att man inte fick bränna Koranen. En som i ett skede gav sig på Paludan motiverade sin handling med att Paludan skulle kunna vara av judisk börd och såg detta som ett legitimt skäl att med våld attackera Rasmus Paludan när han nyttjade de grundlagsstadgade rättigheter som gäller här i Sverige.

Men det som skedde då målade inte bara upp en talande bild av värderingskonflikterna och de parallella samhällsstrukturerna i Sverige. Det synliggjorde också brister inom Polismyndigheten, både i hur man bedriver underrättelsearbete och i hur man kommunicerar internt inom myndigheten. Det vittnade om strukturproblem. Poliser i Östergötland har polis-anmält den egna ledningen för dess agerande. JO-anmälningarna trillar in. Över 400 poliser blev skadade.

Och det har från politiskt håll hörts röster om att det behöver komma på plats en oberoende granskningskommission för att gå till botten med vad som gick fel. Det är nämligen uppenbart för dem som har följt detta att det funnits adekvat information som inte kommunicerats inom myndigheten. Men det förblir oklart i vilken utsträckning olika aktörer inom Polismyndighetens ledning och det politiska etablissemanget på Justitiedepartementet har ett ansvar för detta och hur de kunnat agera bättre.

Det är positivt att man från Polismyndighetens sida själv önskar få till stånd en granskning, men från justitieutskottets sida efterfrågas, liksom av en majoritet i denna kammare, mer: en oberoende, objektiv granskningskommission, som får tydliga direktiv om vad man ska granska och som inte låter sig begränsas till att titta på Polismyndigheten utan också vågar söka svar när det gäller det politiska ansvarstagandet och vågar granska och förhoppningsvis konstatera vilka brister som funnits från politiskt håll och hur de kan åtgärdas.

Jag tycker att det är rimligt, fru talman, att man väljer att göra på det sättet. Det är glädjande att riksdagen under eftermiddagen kommer att bifalla utskottets förslag till beslut. Jag hoppas att regeringen då väljer att skyndsamt gå till botten med vad som gick fel och hur vi säkerställer att detta inte upprepas.

Mot denna bakgrund önskar jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

I detta anförande instämde Charlotte Quensel (SD).

Anf. 35 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna kammaren om att detta ärende handlar om det som ledamoten pratade om på slutet – en oberoende utredning av de så kallade påskupploppen, inte själva skeendet.

Anf. 36 GUSTAF LANTZ (S) replik:

Fru talman! Jag delar med tidigare talare den enorma frustrationen och ilskan över det som hände och mot de individer som deltog i upploppen, och jag ser med tillförsikt fram emot de rättsliga prövningar vi nu står inför.

Men det jag reagerade på i ledamoten Anderssons inlägg var när han med lyrisk blick pratade om att man har lyckats locka fram en slumrande ondskas. Då känner jag en väldig oro inför den här valrörelsen. Vi har ett politiskt parti som har som metod att locka fram den slumrande ondskan.

Det finns nämligen tydliga kopplingar mellan Tobias Anderssons Sverigedemokraterna och Paludan. Det som förut hette Avpixlat heter nu Samnytt, och där är den före detta riksdagsledamoten Kent Ekeröth väldigt aktiv. Han har skrivit krönika på krönika, och han har upprepade gånger gett utrymme åt Paludan, långt innan upploppen skedde, och fortsatt med det.

Det känns som att allt föll på plats när Tobias Andersson höll sitt anförande. Det handlar om att locka fram en slumrande ondskas. Om polarisering spårar ur är det när man som politisk kraft har som uttalat mål att locka fram slumrande ondskas. Jag hoppas och tror att Tobias Andersson förklarar sig och tydligt tar avstånd från den politiska metoden.

Anf. 37 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Herr ålderspresident! Jag tackar för frågan från Gustaf Lantz. Vad Gustaf Lantz valde att läsa in i min blick får faktiskt stå för honom. Huruvida den var lyrisk eller inte överlämnar jag åt Gustaf Lantz att avgöra.

När det gäller politisk metod är vi i Sverigedemokraterna väldigt tydliga med var vi står. Vi väljer att genom denna kammare och de andra folkvalda församlingarna i Sverige bedriva vårt arbete mot det utanförskap som Gustaf Lantz parti med flera har skapat i Sverige. Det är den metod vi använder oss av.

Vad Rasmus Paludan gör får stå för honom. Han ställer mig veterligen upp med ett eget parti i Sverige, utan någon som helst koppling till Sverigedemokraterna. Det står honom fritt att göra så.

Det jag konstaterade var, Gustaf Lantz, att Rasmus Paludans handlingar föranledde det vi såg. Han lyckades poängtera och visa upp den slumrande ondskas som finns i utanförskapsområden i Sverige. Och det var inte okänt för Sverigedemokraterna eller för våra väljare. Vi har länge

förstått att det finns tydliga värderingskonflikter i Sverige och att det finns människor som lever här som inte vill vara en del av vårt majoritetssamhälle utan aktivt vill göra det illa – som önskar skada det som jag och förhoppningsvis även Gustaf Lantz står för, i form av värderingar och de demokratiska principer vi skriver under på. Detta blev väldigt tydligt i samband med korankravallerna. Det var det jag betonade i mitt anförande.

Vari kopplingen ligger mellan mig, Sverigedemokraterna och Rasmus Paludan, eller mellan våldsverkarna och Socialdemokraterna, kanske vi kan diskutera.

Anf. 38 GUSTAF LANTZ (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag måste säga att jag blir lite förvånad, speciellt över det sista i inlägget. I någon sorts undanmanöver försöker man para ihop mig med någon som kastar sten mot poliser. Det gör mig faktiskt ganska besviken och också lite orolig inför den valrörelse vi har framför oss. Men det är ett klassiskt inlägg i denna debatt. Allt söks i folks ursprung och etnicitet; man ser bara det dåliga.

Jag och mitt parti har haft nattvandringar. Vi har haft idéer om hur vi ska kunna få ihop det här samhället, också som partier och inte bara genom politiska förslag. Men vad har Sverigedemokraterna gjort för att vitalisera integrationsdebatten? Ni pratar bara migration. Vad har ni för idéer för att folk ska bli en del av det här samhället? Vad har ni för aktiviteter i era lokala partiorganisationer som gör att det inte blir mer polariserat, utan mindre?

Vi bjuder genom att dela ut flygblad in till gemensamma aktiviteter i utsatta områden. Vi har lokala föreningar, där många med utomnordisk härkomst är med och jobbar för trygghet. De enda flygblad från Sverigedemokraterna som jag har sett i dessa frågor har ju delats ut i flyktingläger ute i Europa och säger att Sverige är fullt. Det är det engagemang man kan uppbringa för det man säger är så viktigt – att få ett tryggare Sverige som håller ihop.

Ju närmare vi kommer valdagen desto mer traditionella tycker jag att Sverigedemokraterna blir. De söker sig tillbaka till de rötter varifrån de kommer.

(Applåder)

Anf. 39 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Herr ålderspresident! Det stämmer att Sverigedemokraterna inte har delat ut några flygblad till de våldsverkare som syntes under korankravallerna. Jag hade mycket hellre delat ut flygbiljetter till dem, och jag hoppas att vi får möjlighet att göra det efter valdagen i september och att vi då kan släppa den naiva tanken om att lyckas integrera personer som vistats i Sverige i uppemot decennier utan att visa minsta tillstymmelse till att önska att bli en del av vårt samhälle. Jag hoppas att vi då landar i slutsatsen att vi avbryter det naiva försöket att integrera dessa våldsverkare och i stället utvisar dem.

Vi behöver en effektiv och aggressiv återvändningspolitik och sluta upp med att gulla med den typen av samhällsdestruktiva aktörer som försökte mörda svenska poliser och i stället låta dem lämna Sverige. De har aktivt valt att inte vara en del av vårt samhälle. De har aktivt valt att begå dessa våldshandlingar. De har aktivt valt att stå vid sidan av det svenska

majoritetssamhället och försökt radera det som generationer av svenskar har byggt.

Då tycker jag inte att flygblad är lämpligt. Jag tycker inte att fikaträffar eller nattvandringar med dessa individer är lämpligt. Det krävs betydligt bättre åtgärder.

Vi behöver kontrollera vilka som lever i dessa områden genom en nationell folkräkning, och därefter behöver vi sätta dem i förvar som befinner sig här illegalt och utvisa dem så snabbt som möjligt. Den typ av våldsverkare som visade upp sig under korankravallerna ska snabbt och effektivt få lämna svensk mark.

(Applåder)

Anf. 40 ÅLDERSPRESIDENTEN:

Jag vill påminna den ärade ledamoten om att ämnet för debatten är en oberoende utredning av de så kallade påskupploppen.

(TOBIAS ANDERSSON (SD): Jag vill påminna ålderspresidenten om att jag svarade på de frågor som ställdes mig.)

Anf. 41 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr ålderspresident! Alla har vi sett i olika medier vad som hände under de upplopp som inträffade under påsken i år. Ett stort antal personer, en del tillhörande brottsliga gäng, tog till våld under skenet av en protestmanifestation. Det var ett våld som drabbade blåljuspersonal och främst den polis som är satt att upprätthålla ordningen på våra gator och också har våldsmonopolet i det civila samhället. Många poliser utsattes för livshotande angrepp, och det blev stor förstörelse både på fast egendom och på polisens utrustning och bilar.

Jag vill återigen sända mitt stora tack till de poliser som trotsade denna folkmassa och gjorde vad de kunde utifrån de förutsättningar som de fått för att upprätthålla ordningen. Tack för er insats!

Det svenska samhället måste se till att en liknande händelse inte kan ske igen och att den svenska polisen får resurser och utrustning för att möta denna typ av upplopp. Det är ett ansvar som vi politiker, oavsett partitillhörighet, måste ta.

Herr ålderspresident! Trots att polisen på plats gjorde vad de kunde behöver denna händelse genomlysas för att utröna varför situationen urartade, vad som hade kunnat göras för att förebygga och möta denna situation, vilken information som fanns och hur den hanterades. Inte minst behöver man utreda Polismyndighetens och regeringens agerande under de så kallade påskupploppen.

Polismyndigheten har meddelat att en extern utredare ska utreda och analysera påskupploppen, men Kristdemokraterna anser, i likhet med en majoritet i utskottet, att vi behöver en oberoende granskningskommission som på djupet genomlyser dessa händelser. En oberoende granskningskommission har helt andra möjligheter att självständigt granska både regeringen och polisledningen.

I en sådan oberoende kommissions uppdrag bör bland annat ingå att utvärdera arbetet före och under påskupploppen. Man bör utvärdera regeringens resurssättning av polisen, både när det gäller bemanning och utrustning. Man bör granska hur insatserna samordnades och vilken information

Prot. 2021/22:136

22 juni

En oberoende utredning av de s.k. påskupploppen

och vilka underrättelser som fanns och som regeringen, Polismyndigheten och andra relevanta myndigheter hade och vilka åtgärder det föranledde.

Man behöver också granska vilken information som regeringen fått om händelserna och hur man avser att agera för att liknande upplopp inte ska äga rum på nytt.

Med denna bakgrund yrkar jag bifall till utskottets initiativ till tillkännagivande om att man bör tillsätta en utredning med ett öppet mandat och med uppdrag att göra en fullständigt oberoende granskning av upploppen.

Herr ålderspresident! En majoritet i utskottet ställer sig bakom kravet på en oberoende kommission, men Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet reserverar sig mot beslutet i utskottet. Märkligt nog tillstyrker man att det ska göras en oberoende granskning men understryker att den inte bör detaljstyras. Det är dock precis detta man gör i reservationen. Där talar man om att liknande händelser ska kunna förhindras i framtiden och att utredningen ska ge förslag på hur polisens arbetsmetoder kan utvecklas och förbättras. Mandatet borde ju i så fall ha varit helt öppet.

Det framstår som om den springande punkten är att man inte vill att regeringens agerande ska granskas. Det är ett förståeligt ställningstagande från S, men jag undrar varför Vänsterpartiet och Miljöpartiet ställer sig bakom denna reservation. Vill man inte granska regeringen? Talande nog är ingen från dessa partier med i denna debatt.

Det hade också varit upplysande om Gustaf Lantz kunde tala om för oss andra när och hur regeringen vill se denna oberoende utredning; Morgan Johansson har ju uttryckt lite olika åsikter. Det hade nog varit bra att stanna vid en helt öppen reservationstext utifrån det resonemang som Gustaf Lantz hade tidigare.

Herr ålderspresident! Denna mandatperiod har likt åren mellan 2014 och 2018 trots stora ord, många presskonferenser och ett flitigt twittrande inte skapat det trygga Sverige som vi alla vill ha. Jag konstaterar att den justitieminister som vi har haft inte har lyckats i sitt uppdrag. Sverige behöver en ny justitieminister och en ny regering.

Vi kristdemokrater vill se en förändring, och den kommer vi att genomföra när vi tillsammans med andra partier bildar en ny regering efter, som jag hoppas, ett lyckat valresultat den 11 september.

Herr ålderspresident! Då detta är den sista av många debatter som vi har haft om justitieutskottets betänkanden i kammaren den här mandatperioden vill jag passa på att tacka för denna mandatperiod. Tack till talmännen, ålderspresidenterna, tjänstemännen i kammare och utskott och inte minst mina kollegor i justitieutskottet! Jag hoppas att ni alla får en trevlig och avkopplande sommar!

Anf. 42 JUNO BLOM (L):

Herr ålderspresident! Sverige är ett nytt land med nya utmaningar, och det krävs en politik som utgår från en ny verklighet. Varken regeringen, lagstiftningen eller våra myndigheter har hängt med i förändringen. Regeringen har snarare stått på läktaren och tittat på som en passiv åskådare.

Påskkravallerna är ett enormt misslyckande och ett tydligt bevis på bristande insikt om sakers tillstånd. Det är ett angrepp på hela rättssamhället – grundfundamentet för vår gemensamma frihet. I en liberal demokrati måste polisen kunna fullfölja sitt arbete över hela landet, i varje stadsdel. De är den yttersta garanten för att det är samhällets lagar som gäller.

Det är inte gängkriminella, klaner eller extremister som bestämmer villkoren.

En extern granskning av vilka beslut som polisledningen fattade och vilka beslut som inte fattades under påskhelgen är en nödvändighet. Lika viktigt är det att analysera vilken förmåga polisen har att hantera situationer som påskkravallerna och vilken insikt som finns om de krafter som vi har tillåtit växa fram i de segregerade parallellsamhällena som fått fotfäste i Sverige.

Herr ålderspresident! En genomgripande analys av regeringens roll krävs också. Här finns all anledning att fundera över statsrådets och regeringens totala avsaknad av självinsikt och självkritik.

För vår gemensamma trygghet krävs det att poliser känner tryggheten i att de verkar i en myndighet där ledningen och regeringen har koll på och kontroll över situationen. Det behövs en ledning som fattar rätt beslut och ser till att varje enskild polis har rätt utbildning och redskap för att utföra sina uppgifter – en ledning som ger poliser i första linjen de förutsättningar som krävs för att de ska kunna utföra sitt viktiga arbete.

De problem vi ser i dag har ökat explosionsartat under de senaste åtta åren. Påskkravallerna och hot- och hatkampanjen mot socialtjänsten är symptom på ett betydligt större problem. I debatten om påskkravallerna har frågan om vilken underrättelse polisen hade och hur den underrättelsen sedan användes i beslutsfattandet varit central. Att den debatten uppstår förvånar mig, men framför allt oroar det mig.

Herr ålderspresident! Kan det vara så illa att polisens ledning och ansvariga politiker behöver få ett telefonsamtal som förklarar att det i Sverige finns krafter som är beredda att ta till våld när en individ väljer att provocera på ett fruktansvärt sätt genom att bränna Koranen?

Vi vet att män och kvinnor har rest från Sverige för att kriga för terrorsekten IS. Vi vet att under de senaste 20 åren har Kuwait, Qatar och Saudiarabien genom statligt stöd och privata sponsorer finansierat ett nätverk av moskéer och föreningar samt stiftelser som driver skolverksamhet i svenska städer. Trots det finns det ingen insyn i utländsk finansiering av trossamfund och stiftelser i Sverige. Därmed är det inga problem för främmande makt att undergräva svensk demokrati genom polarisering, indoktrinering och påverkansoperationer.

Vi vet att de lögnare som spreds om lagen om vård av unga, där socialen påstods kidnappa barn, var en påverkanskampanj som fick stöd och spreds internationellt. Ändå finns det ingen beredskap för att hantera propagandan och skydda enskilda myndighetspersoner som utsätts för hot.

Herr ålderspresident! Jag vet hur starka de krafter som underminerar vår frihet och demokrati är. De gör allt vad de kan för att bryta ned de självklara fri- och rättigheter som barn, kvinnor och hbtq-personer har i Sverige. Resultatet är flickor som tvingas leva i ofrihet och killar som fångats upp av kriminella gäng och extremister.

Nu står vi inför omfattande hot mot själva kärnan i välfärdsstaten och vår grundläggande demokrati. Det är ett fundament som ligger till grund för att Sverige kan fortsätta vara det Sverige ska vara för alla. Därför måste vi gemensamt agera kraftfullt mot dem som undergräver vår demokrati. Vi måste försvara våra myndighetspersoner och vår frihet.

Prot. 2021/22:136

22 juni

En oberoende utredning av de s.k. påskupplöppen

För detta behövs det politiker som ser utvecklingen komma och som möter den med pragmatisk politik, inte ett land som gång på gång låter sig överraskas av verkligheten. Det handlar om insikt, analys och handlingskraft som motvikt till den naivitet som fått råda alldeles för länge.

Herr ålderspresident! Polisen är tydlig i sitt budskap. Tidiga insatser måste till. Satsningar på skolan är nödvändiga. Men vi måste börja med föräldrarna och ställa krav och vara tydliga med föräldrars ansvar och skyldigheter samt förkasta den absurda föräldrarätt som utgör ett hot mot alla utsatta barn.

Har du som förälder valt att kasta sten på polisen, i vissa fall tillsammans med ditt barn, har du valt bort förutsättningarna att få ha vårdnaden om ditt barn. Fler, inte färre, barn måste omhändertas.

Samtidigt måste vi beakta att det redan före hatkampanjen mot socialtjänsten i rapporter framkom att socialsekreterare hotas, känner rädsla och vittnar om otillräckligt stöd och om att de saknar rutiner och vägledning. Det är hot som påverkar beslutsfattandet. Rädslan för repressalier gör att man drar sig för att fatta nödvändiga beslut om exempelvis placering av utsatta barn.

Det framstår som att regeringen inte klarar av att ta in vad forskare som Magnus Ranstorp och samhällsdebattören Sofie Löwenmark uppmärksammat oss på. De har tydligt lyft hoten mot den svenska demokratin och välfärdsstaten.

Men, herr ålderspresident, hoten mot socialsekreterare är även hot mot alla de föräldrar som inte behärskar svenska språket – som blir vilseledda, som blir rädda utan orsak, som utnyttjas, som inte kan ta till sig av samhällsinformationen och som skräms upp av personer med ett tydligt syfte.

Återigen saknar regeringen handlingskraft.

Herr ålderspresident! Vi vet inte vad detta beror på. Kanske är det den klassiska socialdemokratiska beröringsskräcken. Det är kanske samma rädsla att framstå i dålig dager som den som under många år gjorde att de vägrade se det hedersrelaterade våldet och förtrycket. De är kanske rädda att framstå som främlingsfientliga och låter därmed alldeles för många barn i utsatta områden förbli i utanförskap. De kanske inte vågar se vad som händer i vårt samhälle.

Sverige måste få en ny regering som ser verkligheten, som besitter handlingskraft och som har fokus på hur en fungerande integration ska se ut. Där kommer Liberalernas förortslyft att spela en avgörande roll.

I stället för att lägga skulden på landets kommuner, som Morgan Johansson gör, behöver vi en nationell samling för att stödja socialtjänsten i landets kommuner. Vi behöver se till att poliserna blir fler och får rätt förutsättningar och satsa på de förebyggande insatserna. Tryggheten ska finnas för alla i hela landet.

Vi måste vända utvecklingen och möta hoten mot demokratin och mot myndigheterna, hoten mot alla de poliser som står i första linjen för att skydda oss och hoten mot alla socialsekreterare som varje dag går till jobbet för att hjälpa utsatta barn.

Sverige behöver en ny regering som tar ansvar i stället för att skjuta ifrån sig ansvaret. Och det som händer under påsken får aldrig ske igen. Friheten måste försvaras nu.

Liberalerna yrkar bifall till utskottets förslag om en oberoende granskning av Polismyndigheten och regeringen.

Tack, alla, för en intressant period, min första som politiker! Den har varit väldigt intressant och lärorik.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

Prot. 2021/22:136
22 juni

En oberoende utredning av de s.k. påsk-upploppen

§ 9 Rättelse i rättegångsbalken

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU52
Rättelse i rättegångsbalken
föredrogs.

Ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 10 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om införandet av ett avdrag för eget kapital och en begränsning av avdrag för räntor i bolagssektorn

Skatteutskottets utlåtande 2021/22:SkU34
Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om införandet av ett avdrag för eget kapital och en begränsning av avdrag för räntor i bolagssektorn (COM(2022) 216 final)
föredrogs.

Ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 11 Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till rådets förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet

Konstitutionsutskottets utlåtande 2021/22:KU45
Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till rådets förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet (P9_TA(2022)0129)
föredrogs.

Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till rådets förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet

Anf. 43 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr ålderspresident! Jag kommer här, i egenskap av KU:s ordförande, att kort redogöra för detta utlåtande, som ett enigt KU har kommit fram till.

Varför tar vi upp tid denna sista dag med ett subsidiaritetsprövningsärende? Jo, vi i utskottet tycker att frågor om val är av så pass stor bety-

delse att det är viktigt att vi belyser frågan i kammaren, men det blir ingen debatt.

Herr ålderspresident! Ärendet gäller ett förslag från Europaparlamentet. Enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen ska riksdagen pröva om ett förslag strider mot subsidiaritetsprincipen. Principen används för att avgöra om en fråga ska beslutas på EU-nivå eller i medlemsländerna. Avsikten är att EU bara ska lagstifta i en fråga om målen för den planerade åtgärden inte kan uppnås lika bra av medlemsländerna själva. Tanken med detta är att beslutet ska fattas på den politiska nivå där man kan ta det mest effektiva beslutet och så nära medborgarna som möjligt.

Enligt 10 kap. 3 § riksdagsordningen ska ett utskott – i det här fallet konstitutionsutskottet – om det anser att ett förslag strider mot subsidiaritetsprincipen lämna ett utlåtande till kammaren med ett förslag till ett motiverat yttrande som ska lämnas till Europaparlamentet, rådet och kommissionen. I det här ärendet har KU bedömt att flera delar i förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen, och vi har därför lämnat ett motiverat yttrande med våra invändningar.

Jag tänkte kort gå in på vad förslaget gäller och vilka slutsatser vi dragit.

Förslaget innebär att det ska införas en mer enhetlig europeisk valordning för direkta val av ledamöter till Europaparlamentet. För att åstadkomma detta ska ett större antal gemensamma regler införas, bland annat rörande valbarhet, röstlängder, valkretsar, principer för att välja ut kandidater samt valkampanjer.

Sammantaget anser utskottet alltså att förslaget i flera avseenden strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet menar att målen för flera av de föreslagna åtgärderna bättre kan uppnås av medlemsstaterna.

Grundläggande bestämmelser om val till Europaparlamentet finns i valrättsakten från 1976. Grundtanken med regleringen är att val till Europaparlamentet ska gå till på samma sätt som nationella val och att formerna för genomförandet därför måste kunna få skilja sig åt mellan olika medlemsländer. Utskottet anser att det exempelvis inte finns skäl att på EU-nivå bestämma över de politiska partiernas inre liv, det vill säga hur och när valkampanjer ska bedrivas eller vad partierna ska ta hänsyn till när de väljer ut kandidater. Detsamma gäller det föreslagna förbudet mot att bedriva opinionsundersökningar under en viss period.

En sådan reglering bedömer utskottet kan utgöra en begränsning av grundläggande fri- och rättigheter.

KU bedömer att konsekvenserna av ett införande av en mer detaljerad reglering av formerna för Europaparlamentsvalet på unionsnivå i stället för de åsyftade effekterna faktiskt kan leda till ett minskat förtroende och ett lägre valdeltagande.

Herr ålderspresident! Värt att nämna är också att utskottet 2015 subsidiaritetsprövade ett liknande förslag från Europaparlamentet. Även den gången konstaterade utskottet att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen.

I vårt motiverade yttrande lyfter vi också att det i samband med att förslaget sändes över till riksdagen inte lämnades någon information om att förfarandet hade inletts eller att riksdagen hade möjlighet att inom åtta veckor lämna ett motiverat yttrande. Med anledning av det konstaterar KU i sitt yttrande att frånvaron av den typen av information riskerar att leda

till en osäkerhet om huruvida ett utkast omfattas av bestämmelserna om subsidiaritetsprövning eller inte.

Herr ålderspresident! Med detta yrkar jag bifall till konstitutionsutskottets förslag.
(Applåder)

I anförandet instämde Erik Ottoson (M).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

Prot. 2021/22:136
22 juni

-----
*Subsidiaritetsprövning
av Europaparlamentets
förslag till rådets för-
ordning om allmänna
direkta val av leda-
möter av Europa-
parlamentet*

§ 12 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU41
Uppskov med behandlingen av vissa ärenden
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 13 Extra ändringsbudget för 2022 – Vårändringsbudget för 2022 och stöd till Ukraina

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU49
Extra ändringsbudget för 2022 – Vårändringsbudget för 2022 och stöd till Ukraina (prop. 2021/22:269)
föredrogs.

*Extra ändringsbudget
för 2022 – Våränd-
ringsbudget för 2022
och stöd till Ukraina*

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 44 ÅSA WESTLUND (S):

Herr ålderspresident! I dag ska kammaren äntligen få avgöra hur hög höjningen av garantipensionen för landets pensionärer ska bli. Det blir ett viktigt avgörande och ett viktigt besked till väljarna inför valet. Vilka partier står upp för de många kvinnor som byggt det här landet, de mammor och mormödrar som tvingats att jobba till låg lön, på deltid, för att de också har tvingats att ta ansvar för barn och äldre släktingar?

Alla pensionärer i Sverige har det inte dåligt ekonomiskt. Men alltför många har det väldigt tufft. Det är deras vardag som det här beslutet i dag handlar om. Utöver det måste pensionerna i Sverige också höjas generellt. Det kräver bland annat större inbetalningar till pensionssystemet, och det är en fråga som vi socialdemokrater tänker fortsätta att driva. Men i dag

handlar beslutet om just situationen för dem med lägst pension – garanti-pension – och vilken förbättring de ska få i år.

Vi socialdemokrater vill ge de mest utsatta pensionärerna en betydligt bättre tillvaro. Därför yrkar jag bifall till reservationen i finansutskottets betänkande 49 och därmed också bifall till det förslag som vi har lagt fram och som nu har stöd av Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vårt förslag höjer pensionen för de cirka 1 miljon pensionärer som i dag lever på en allmän pension under 14 900 kronor. Förslaget innebär att den lägsta garanterade nivån för en ensamstående pensionär som bott 40 år i Sverige kommer att bli 9 779 kronor, till skillnad från dagens 8 779 kronor. Det är en stor, betydande skillnad för människor med små eller inga marginaler.

Herr ålderspresident! Vi behöver stärka pensionärernas ekonomi, både på kort och på lång sikt. Frågan har blivit alltmer angelägen i takt med att priserna på livsmedel och energi har ökat.

En trygg ålderdom är en viktig fråga för oss socialdemokrater, och vi har sedan 2014 tagit flera viktiga steg i rätt riktning. Vi har höjt garanti-pensionen och avskaffat den orättvisa pensionärsskatten, och i går fick vi här i riksdagen igenom vårt förslag om trygghetspension för dem som slitit ut sig i arbetslivet.

Men vi är inte nöjda. För att säkra trygga pensioner också i framtiden behöver som sagt inbetalningarna till pensionssystemet öka. Därtill vill vi införa en så kallad gas i pensionssystemet. Det är stora och viktiga frågor. Men de avgörs inte i dag.

De högerkonservativa kommer garanterat att också här i kammaren fortsätta att försöka blanda bort korten. För att det ska låta som om de förslag som vi röstar om i dag är jämförbara blandar de äpplen med päron. En förändring som vi alla är för räknas bara in i deras förslag, inte i vårt förslag när de jämför. Och för att deras förslag inte ska se för dåligt ut räknar de även in förändringar som de vill göra längre fram, under nästa mandatperiod, utan att ta hänsyn till vad vi vill göra under samma mandatperiod.

Herr ålderspresident! Det dagens beslut faktiskt handlar om är garanti-pensionen. Två förslag står mot varandra. Vårt förslag innehåller en höjning av garantipensionen med 1 000 kronor samt en höjning av bostadstillägget med 100 kronor per hushåll från och med augusti. Det innebär att en ensamstående pensionär med garantipension och bostadstillägg kan få ut som mest 900 kronor mer i plånboken efter skatt per månad – totalt 4 500 kronor under 2022.

Det förslag som de högerkonservativa förespråkar innebär i stället en höjning av garantipensionen med 600 kronor samt en höjning av bostadstillägget med 350 kronor per hushåll från och med oktober, alltså som mest 830 kronor efter skatt per månad – totalt 2 490 kronor under 2022.

Men många pensionärer med garantipension får inget bostadstillägg, så i själva verket är skillnaden betydligt större för de flesta som berörs. Det märks till exempel genom att en genomsnittlig pensionär med garantipension får 705 kronor med vårt förslag och endast 500 kronor med deras.

Att vårt förslag innebär en betydligt större förbättring i levnadsvillkoren för de pensionärer i Sverige som har det tufft ekonomiskt märks också på att det faktiskt kostar mer för statskassan. Vårt förslag beräknas kosta

totalt cirka 4 miljarder kronor under 2022, medan de högerkonservativas förslag kostar cirka 1 ½ miljard kronor under 2022.

Herr ålderspresident! Hur man än räknar är 1 000 kronor i höjd garantipension från och med augusti mer än 600 kronor i höjd garantipension från och med oktober. Vårt förslag ger mer till de som behöver det som mest, och för en grupp som i dag lever på marginalen är skillnaderna viktiga. Det är stor skillnad mellan 1 000 kronor och 600 kronor i höjd garantipension, och det är stor skillnad om man får det från och med augusti eller från och med oktober.

Herr ålderspresident! Det blev kanske lite mycket siffror nu. I grunden handlar det här om hur man ser på dem som i dag lever på garantipension.

Låt mig vara väldigt tydlig: Högeroppositionen säger nej till vårt förslag för att de inte är beredda att genomföra en ordentlig höjning av pensionerna för alla dem, främst kvinnor, som har haft väldigt låga inkomster. Det är kvinnor som har slitit inom vården eller i matbutiken men som haft så pass låg lön att de i dag knappt klarar sig på sin pension.

Ebba Busch, Kristdemokraternas partiledare, uttryckte deras inställning i klarspråk på Twitter 2014: ”Låg pensionen efter föräldraledighet, deltid och ett låglöneyrke. Är det ojämsställdhet? Gör andra val, få annat resultat.”

Ja, det är ett gammalt citat, men tyvärr är det det här som de högerkonservativas politik grundar sig på också nu. Det är en högerkonservativ politik som är blind för samhällets strukturer och för historien. Vi vet ju att kvinnor och kvinnodominerade yrken har straffats med lägre löner. Det är kvinnor som har tvingats att ta ansvar för barn och äldre – historiskt har det ju inte ens funnits en utbyggd barnomsorg. Samhällsmodellen byggde på, och gör det till viss del fortfarande, att kvinnor stannar hemma och därmed tvingas vara frånvarande från sitt jobb och drabbas av lägre inkomst.

Det är ingen liten grupp som berörs. Sju av tio av Kommunals kvinnliga pensionärer är helt eller delvis beroende av garantipensionen. En kvinnlig pensionär från fackförbundet Handels får i genomsnitt ut en total pension på 12 700 kronor per månad – ett belopp som alltså ligger under gränsen för relativ fattigdom. Generellt är hälften av Sveriges kvinnliga pensionärer beroende av garantipension. Allra mest utsatta är kvinnor i gruppen 80 år eller äldre.

Vi socialdemokrater står tillsammans med Centerpartiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet upp för dessa kvinnor i dag. Det ska löna sig att arbeta. Det ska löna sig att ha arbetat, och alla i Sverige ska ha en värdig ålderdom.

Herr ålderspresident! Betänkandet innehåller också en rad andra förslag, men jag tänker inte gå in på dem. Jag beskrev dem i debatten förra veckan, och jag redogjorde också för Socialdemokraternas inställning till förslagen.

Men jag vill säga några ord om stödet till Ukraina. Där väljer vi nu inför riksdagens sommaruppehåll att stödja förslaget om att regeringen ska få möjlighet att på egen hand skicka militär materiel efter bemyndigande från riksdagen.

Sverige ska stötta Ukraina. Regeringen och Försvarsmakten arbetar kontinuerligt med frågan om ytterligare stöd med militär materiel. Noga avvägningar måste hela tiden göras gällande Ukrainas behov och Sveriges möjligheter att avvara sådan materiel. För att Sverige ska kunna skicka

eventuella nya paket med militär materiel under riksdagens sommaruppehåll är det en fördel om riksdagen kan ge bemyndigandet till regeringen i dag. Därför står vi nu bakom utskottets förslag om ytterligare stöd till Ukraina.

Herr ålderspresident! Med detta vill jag önska alla ledamöter, personal och även ledamöter i regeringen en trevlig sommar, men efter dagens votering.
(Applåder)

Anf. 45 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr ålderspresident! I dag är en historisk dag. Inte historisk för några av dem som försöker följa debatten på grund av den krångliga och röriga processen kring vårbudgeten och pensionerna, utan historisk eftersom arbetsmarknadens parter i Sverige, fack och arbetsgivare, om bara några timmar i Saltsjöbaden kommer att skriva under ett nytt huvudavtal, ett Saltsjöbaden 2.0, 84 år efter det första historiska Saltsjöbadsavtalet 1938 – på samma plats, till och med.

Avtalet är historiskt eftersom vi i fyra årtionden, herr ålderspresident, har haft problem i Sverige med arbetsrätten, med LAS, med de omöjligt krångliga regler kring anställningar som har gjort att småföretag har dragit sig för att knyta personer till sig som de inte har varit hundra procent säkra på, som har stoppat rörligheten på arbetsmarknaden, trots att det med digitalisering och ny teknik är en väldig omsättning av jobb på arbetsmarknaden i vårt land.

Samtidigt har miljontals svenskar drömt om att ta nästa steg och bygga på sin utbildning med nya kompetenser som akut behövs i den nya gröna digitala ekonomin. De ville men hade inte råd eller möjlighet. Allt detta var en olöslig LAS-knut som ingen vågade ta tag i. Moderaterna vågade inte. Socialdemokraterna ville inte. Men Centerpartiet föreslog en stor reform och fick den socialdemokratiska regeringen att anta en ny plan. I dag, i eftermiddag, i samarbete mellan fack och arbetsgivare, med en väldig majoritet i riksdagen blir det verklighet.

För alla som kanske är uppgivna av spelet i riksdagen visar detta att det är möjligt att göra kloka och positiva saker för svensk ekonomis bästa. Det gäller ävenså den budget vi debatterar i dag, som Centerpartiet har varit med och förhandlat fram, och jag yrkar här bifall till reservationen. Trots alla turer, trots spel, trots alla politiska piruetter, har vi faktiskt enats om mycket fundamentala saker. Det handlar om att snabbt rusta upp försvaret med 3 miljarder redan i år så att vi kan möta Putins hot. Dessutom ska 2 miljarder gå till Ukraina till mer och tyngre vapen, som de så väl behöver i sin kamp för friheten och för hela Europa.

Sveriges bönder, som kämpar så hårt i dag för att rädda sina verksamheter och rädda självförsörjningen av mat i Sverige i denna oroliga tid, ska få 3,2 miljarder i skattesänkningar och nödhjälp med hjälp av de olika extra ändringsbudgetarna och den här budgeten som Centerpartiet har föreslagit och som nu antas i bred enighet. Tack, Socialdemokraterna! Tack, Kristdemokraterna! Tack, Moderaterna!

På Centerpartiets initiativ fördubblas jobbstimulanserna så att tusentals fler, inte minst utlandsfödda kvinnor, kan gå från långvarigt beroende av bidrag till jobb.

Herr ålderspresident! Sedan har vi frågan om pensionerna. Alla partier sa sig vilja höja pensionerna, i synnerhet för de sämst ställda. Vi möter dem varenda dag – vänner som sitter och vänder på den sista hundralappen i slutet av månaden. Därför bad vi att frågan skulle lösas i Pensionsgruppen, som i 30 år har förvaltats Sveriges pensioner och pensionsuppbyggnaden. De har tryggt förbättringarna stabilt över lång tid.

Tråkigt nog lade de tre borgerliga partierna i Pensionsgruppen inte ett enda kompromissförslag under alla möten, trots att vi egentligen stod så nära varandra i kampen. De var bakbundna av SD från att lägga fram ett enda förslag. Men till slut var Centerpartiets kompromissförslag på bordet, och vi nådde en mittenkompromiss med regeringen där vi tog bort garantitillägget, det så kallade Nooshitillägget, som har varit så kritiserat av så många experter och pensionsorganisationer. Vi ersatte med en rak höjning av garantipensionen med 1 000 kronor och 100 kronor höjt konsumtionsstöd i bostadstillägget. Samtidigt vill vi och alla före detta allianspartier sänka skatten på pensionen för alla pensionärer – alla som har arbetat ett långt yrkesliv. Alla partier enades också om att använda överskotten i pensionssystemet, det som kallas gasen, till att stärka pensionerna för alla. Det visar att det trots allt är möjligt.

Poängen är inte, herr ålderspresident och alla som lyssnar i dag, att alla måste vara överens och hålla varandra i handen, utan vi måste visa när det är allvar att det är möjligt att fatta de kloka och ibland svåra besluten. Reformernas tid är inte förbi i Sverige. Beslut är ett fint ord, herr ålderspresident. Vi är vana vid att fatta de tuffa besluten i riksdagen.

Kriget fortsätter. Vi är inne på femte månaden. Energi- och matpriser fortsätter att rusa över hela Europa. Inflationen når skyhöga 7,2 procent. Det är nivåer som vi inte har sett sedan vi kämpade ned inflationen i början av 90-talet. Räntorna kommer att stiga. Bopriserna kommer att drabbas. Konjunkturinstitutet har redan reviderat ned tillväxten för nästa år till 1,2 procent.

Samtidigt sveper värmeböljor över världen. Svedda skördar och smältande asfalt i Indien belyser hur kort tid vi har kvar när våra världsledande företag väntar på att Sverige ska genomföra en klimatomställning.

Det är tuffa och svåra tider som väntar, och de kommer att kräva reformer och lösningar som är avgörande för miljontals svenskar nu och de närmaste åren. Det kommer att kräva mycket sunt centerpartistiskt bondeförnuft. Vi behöver värna motorn i svensk ekonomi. Vi behöver se till att småföretagen, som står för fyra av fem jobb i Sverige, kan anställa några av de 400 000 arbetslösa som fortfarande väntar på att få jobb, de 150 000 långtidsarbetslösa som väntar på att få fylla de 200 000 tomma platserna som det finns utrymme för i svensk ekonomi. Men då måste vi sänka kostnaderna och skapa lärlingsjobb. Integrationen måste bli snabbare med intensivundervisning i svenska och praktik. Det ska vara långa timmar i ditt anletes svett till dess du får jobb. Vi måste säkra landsbygden och visa att det är möjligt att alla orter i Sverige kan blomstra.

Vi måste få en klimatomställning genom att elektrifiera, dubbla elproduktionen de närmaste åtta åren, bygga vindkraftsparkerna som ligger som förslag på regeringens bord, bygga ut elnäten dubbelt så snabbt, kapa tiden för tillståndsprocesserna till hälften. Då är det inte läge att räcka över rodet över svensk ekonomisk politik till partier som aldrig någonsin har gjort ett tufft val i sin historia. De har levt på att lova allt till alla, så länge det

finns någon invandrare eller kapitalist att skylla allt på. De har det gemensamt att de tror att högre bidrag och större underskott är lösningen på alla problem.

Det handlar inte om att partierna är extrema eller är ytterkantpartier, utan det handlar om att det inte finns några lösningar, reformer, bara pessimism. Därför ber jag svenska folket att inte räcka över rodet till dem när vi går in i stormen.

Gör det möjligt att genomföra de reformer Sverige behöver! Det handlar om den typ av reformer som har gjort Sverige stort och starkt – som har skapat öppenhet, samarbete och arbetslinjen, gett oss rimliga skatter och byggt vårt land. De har gjort att småföretag och hela landet har kunnat växa. Vi har kunnat hålla ihop och uträtta saker för vårt lands och ekonomins bästa. Det stora Saltsjöbadsavtalet som sluts om några timmar visar att sådant är möjligt. Pensionshöjningskompromissen i mitten visar att det är möjligt.

Vi kan ta tillbaka reformerna, och vi kan ta tillbaka lösningen. Vi kan ta tillbaka den svenska optimismen. Vi kan göra det möjligt, herr ålderspresident.

Anf. 46 ALI ESBATI (V):

Herr ålderspresident! Först det formella: Jag yrkar bifall till den reservation som Vänsterpartiet har gemensamt med Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet.

Herr ålderspresident! I höstas lämnade regeringen, då bestående av S och MP, ett förslag till ordinarie statsbudget. De högerkonservativa partierna lade å sin sida fram ett nedbantat gemensamt budgetyrkande, och det yrkandet gick igenom när Centerpartiet röstade på sitt eget budgetförslag och sedan avstod. Det kan ju vara intressant att se vad det fanns för förslag runt garantipensionen i dessa budgetförslag som lades fram till Sveriges riksdag.

I det högerkonservativa budgetförslaget, som alltså gick igenom, kunde vi finna en budget för höjda garantipensioner på sammanlagt noll kronor. I regeringens höstbudget uppgick anslagen för detta ändamål till noll kronor. Centerpartiet kunde å sin sida likaledes presentera noll förslag till höjda garantipensioner. Garantipensioner nämns visserligen i Centerpartiets budgetmotion för 2022, men då handlar det om en sänkning genom att göra det svårare för flyktingar att få tillgång till garantipensionen, så att fler i stället hänvisas till försörjningsstöd.

Vänsterpartiets budgetmotion, inlämnad den 4 oktober 2021, kan jag däremot citera lite grann från. ”Eftersom garantipensionen är prisindexerad i stället för inkomstindexerad halkar de som lever på garantipension efter den övriga befolkningen. Mellan det att garantipensionen infördes 2003 och fram till 2019 hade pensionärer med garantipension i genomsnitt en real inkomstökning på 15,7 procent i jämförelse med 44,6 procent för förvärvsarbetare”, står det att läsa där.

Vidare står det: ”Vänsterpartiet anser att garantipensionen ska höjas med drygt 800 kronor per månad och inkomstindexeras. Förslaget innebär ökade inkomster för över 700 000 pensionärer. Fribeloppet i bostadstillägg bör höjas och inkomstindexeras på samma sätt så att den höjda garantipensionen inte försvinner genom minskat bostadstillägg.”

Den som tar del av det förslag som nu ligger på riksdagens bord och som stöds av fyra partier – Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet – kan ju ganska snabbt notera att det finns, tja, betydande likheter mellan detta och det som Vänsterpartiet motionerade om i höstas. Detta är inte särskilt överraskande eftersom det var Vänsterpartiet som, till en början ensamt och i institutionell motvind, ställde krav på en höjning av garantipensionen för att kunna acceptera Magdalena Andersson som statsminister.

I de förhandlingarna bedömde regeringen att förändringar i garantipensionen rakt av, som Vänsterpartiet krävde, borde beslutas i Pensionsgruppen. Detta ledde då fram till en teknisk konstruktion som fick namnet garantitillägg.

Nu har ju även högeroppositionen känt sig nödgad att presentera ett eget förslag om höjd garantipension och andra ändringar av pensionssystemet. Den här märkliga dansen runt pensionsarbetsgruppen är därmed passé, och med det även de problem som av olika partier ansågs föreligga runt att höja garantipensionen rakt av. Den blåbruna kompromissen är förvisso ett tydligt steg framåt från noll, men det är alltså ett förslag som ger betydligt mindre i inkomstökning till Sveriges sämst ställda pensionärer.

Det förslag som Vänsterpartiet nu är överens med Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centern om innebär att garantipensionen höjs med 1 000 kronor per månad och att konsumtionsstödet i bostadstillägget ska höjas med 100 kronor per månad för ensamstående och 50 kronor per månad för sammanboende, samtidigt som fribeloppet i bostadstillägget höjs.

Jag vill rikta ett särskilt tack till Centerpartiet i det här avseendet, alltså för att vi nu har kunnat få brett stöd för den lösning som vi i Vänsterpartiet eftersträvade vid förhandlingarna med S och MP. Förbättringen för pensionärerna kan nu komma i form av en Nooshihöjning, kan vi kalla det, av garantipensionen i stället för ett separat Nooshitillägg.

Naturligtvis är det dock framför allt bra och viktigt att det nu finns goda chanser för att ett stort antal pensionärer ska kunna få ordentligt förstärkta inkomster. Vi hade gärna sett att summan var 1 000 kronor efter skatt i stället för 1 000 kronor före skatt – så såg förslaget ut före kompromissen med Centerpartiet – men i en kompromiss får man ge och ta.

Herr ålderspresident! Politik är att vilja. Politik är att välja. Men politik är också i mycket stor utsträckning att se – att inte blunda för, inte missa, inte räkna bort människor. Garantipensionshöjningen innebär, utöver välbehövligen kronor, ett synliggörande. De många hundra tusen pensionärer i vårt land som har alldeles för lite att röra sig med har liksom varit frånvarande från den politiska scenen och från de politiska kalkyler som ledande politiker har gjort. Det har varit som att de ska rösta men inte höras.

Hos Sverigedemokraterna har fattigpensionärerna ibland fått utgöra ännu ett stumt slagträ mot utsatta och synliga minoriteter, som om det vore asylsökande med dagersättningar som stått stilla sedan 90-talet som är skälet till att fattigpensionärerna inte fått mer pengar – inte oviljan hos politiker som frikostigt har hållit miljarder över direktörer och välfärdsprofitörer.

Det har ansetts vara dynamisk ekonomisk politik att subventionera nannies och poolrengöringar åt de mest välbeställda men strunta i de pensionärer som slitit ut sig i lågbetalda och tunga arbeten och med att oavlönat passa barn och äldre. Och ja, jag kan ju återigen bara konstatera att

SD:s uppgift när det kommer till kritan blir att förhandla fram en halvering av den höjning som kom från vår kant.

Herr ålderspresident! Eftersom det har spridits så många tjatiga missuppfattningar om garantipensionärerna i samhällsdebatten vill jag också ta tillfället i akt att vara lite tjatig. 70 procent av Kommunalkvinnorna behöver helt eller delvis förlita sig på garantipension. Handelsanställda kvinnor som går i pension får i genomsnitt en pensionsnivå under fattigdomsgränsen. Det är frågan om människor som arbetat hårt och länge. Ungefär 1 miljon pensionärer i Sverige omfattas av den reform som jag hoppas får majoritet i riksdagen om några timmar.

Detta är ett viktigt första steg som bidrar till att korrigera en stor orättvisa, men det betyder inte att pensionerna därmed är bra som de är. Nej, pensionerna kan och bör höjas generellt. Vänsterpartiet har presenterat ett konkret förslag för detta, ett som skulle innebära en höjning av pensionerna med i genomsnitt ungefär 2 000 kronor. Det blir nästa strid att ta. Det är något som vi ser fram mot att förhandla vidare om efter en rödgrön valseger i höst.

Ja, herr ålderspresident, jag sa ”förhandla”. Detta ädla verb behöver jag säga några extra ord om. Jag är glad och stolt över att vi nu har ett brett stöd för och är väldigt nära att få ett beslut om en rejäl höjning av garantipensionerna. Men det är också klart – det kan man slå fast så här på den sista ordinarie dagen i riksdagens kammare före valet – att den process som har funnits kring detta på många sätt har varit märklig och problematisk.

Under den här mandatperioden har vi haft stor turbulens i regeringsfrågan, herr ålderspresident. Det är i grund och botten en effekt av konvulsioner inom borgerligheten – de partier som tidigare ingick i Alliansen. Vi vet ju att de alla före valet 2018 sa sig vara kategoriskt mot samröre med Sverigedemokraterna men att tre av fyra tidigare allianspartier efter valet har inlett – och snabbt fullbordat – en konvergensprocess med Sverigedemokraterna.

Centerpartiet representerar en annan linje, där sådant som grundläggande demokratiska fri- och rättigheter, humanistiska och rättsstatliga principer fortfarande ses som viktiga värden – liksom detta med att undvika aktiv hets mot minoriteter som bärande element i politisk och kommunikativ strategi. Detta är viktigt, och det hedrar förstas Centerpartiet och dess ledning. Det medför också att det inte finns någon majoritet för en högerkonservativ regeringsbildare.

Den majoritet som tolererar en annan regeringsbildare måste dock självklart kunna resonera vuxet och ärligt om politikens innehåll. Oavsett hur det blir vid voteringen senare i dag har det nog för de flesta blivit allt tydligare att det är väldigt besvärligt att uppnå förhandlingskompromisser utan den tämligen viktiga delen förhandlingar. Det står olika partier fritt att välja olika förhandlingsstrategier, men de kan i längden inte vara frikopplade från förhållanden i verkligheten. Enklare uttryckt: Så här kan vi inte ha det. Det kostar på, och det blir svajigt.

Med ett valresultat som ger parlamentariska förhållanden liknande dem i dag kommer våra fyra partier att behöva arbeta på ett annat sätt, och det rimligaste är att det görs inom ramen för en fyrpartiregering. Ingen säger att det blir enkelt, men vad är egentligen alternativet?

Så här mot slutet av denna mandatperiod är det ändå rimligt att även vända sig till de centerpartistiska kommunpolitiker, partiaktivister och väljare som finns i ganska stora skaror runt om i landet och som, är jag övertygad om, i tilltagande grad känner sig konfunderade över sin partilednings ovilja till mer av öppenhet, tydlighet och verklighetsorientering. Jag får väl säga som man brukade i tv-programmet *Bullen*: Om det här känns förvirrat och svårt är det helt normalt.

Herr ålderspresident! Nu vänder vi snart blad. Jag vill återigen tacka företrädare för S och MP men också Centern för att vi har kunnat komma ända hit med garantipensionerna. Nu vidtar en valrörelse där jag lovar att Vänsterpartiet kommer att kämpa för att lyfta fram konkreta problem och utmaningar som Sverige står inför.

Det handlar om de vidgade ekonomiska klyftor som har blivit socialt nedbrytande, om den marknadsskola som dagligen kastar skuggor över våra barns kunskapsresultat och vårt samhälles framtid och om den pressade arbetsituation inom sjukvården och den övriga välfärdssektorn som blivit resultatet av årtal av massiva skattesänkningar och vettlös marknadsstyrning.

Det handlar om infrastrukturen, som behöver rustas upp, och om långtidsarbetslösheten, som behöver pressas ned. Det handlar om svårigheterna för växande grupper att klara sig på sin lön eftersom den är för låg och anställningarna för otrygga. Det handlar om den existentiellt avgörande klimatomställningen, som kräver ett rejält offentligt åtagande.

Vi har våra förslag på lösningar, men vi är också beredda att diskutera och förhandla om dem. Jag ser fram emot att göra det efter att förbättringar för de pensionärer som har det sämst ställt har röstats igenom i dag.

Jag önskar med detta en trevlig sommar, särskilt till finansutskottets kansli, som har gjort heroiska insatser för den demokratiska processen i Sverige under mycket svåra och speciella förhållanden.
(Applåder)

Anf. 47 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr ålderspresident! Då var det budgetdebatt i dag igen.

Det brinner i Europa. Skogsbränderna rasar i Spanien och Tyskland. Värmererekord efter värmererekord slås i ett rasande tempo, och runt om i världen stiger vattennivåerna.

Det här är det nya normala, och det är egentligen detta som varje budgetdebatt borde handla om. Klimatkrisen pågår här och nu – det är inte längre en fråga om huruvida den kommer att drabba oss eller inte. Det är däremot i allra högsta grad en fråga om hur illa det kommer att bli innan vi kommer till insikt.

Att i en tid när det är så illa ställt sänka skatten på diesel i jordbruket är inte den politik som världen behöver. Därför har vi i Miljöpartiet kontinuerligt föreslagit stödåtgärder som skulle kunna lindra nöden för svenska jordbrukare utan att bidra till ökade utsläpp. Det är en politik som hade varit att föredra i klimatkrisens tidevarv.

Vi har räknat pengarna, jobben och bruttonationalprodukten. Men vi har fram till nyligen helt glömt bort att räkna molekylerna i atmosfären, plastbitarna i havet och arterna i skogen. På det sättet har vi varit väldigt dåliga ekonomer. Vi har alltför länge trott att moderniteten har frigjort oss från beroendet av den planet som till syvende och sist föder oss.

Nu har vi i grevens tid insett allt detta och börjat räkna på rätt saker. Men att räkna räcker inte – vi måste också minska våra utsläpp och vår förstörelse av planeten.

När jag säger att vi måste göra mer för att lösa klimatkrisen har jag världens samlade kår av klimatforskare bakom mig, men de får inte stifta lagar. Det är vår uppgift som politiker, och det är dags att vi tar den på allvar. Tyvärr är det just nu inget annat parti i den här kammaren än Miljöpartiet som gör det. Det är bara Miljöpartiet.

Herr ålderspresident! Det här är en budgetdebatt som vi inte borde ha behövt ha. Den kommer sig av att högern än en gång har velat göra det som de tyvärr alltid har gjort: förhindrat varje reform som ger kvinnor större frihet.

Mäns arbete har av män genom alla tider värderats högre än kvinnors. Kvinnor har tagit hand om hem och barn, ställt mat på bordet och gjort det möjligt för män att göra karriär. Kvinnor har år efter år slitit i vården, tagit hand om barn och gamla och funnits där för oss andra när det har behövts som mest. Tack för det är en pension som knappt går att leva på och en borgerlighet som gör allt i sin makt för att stoppa en höjning på 1 000 kronor i månaden. Det är faktiskt helt ovärdigt.

Det pensionsförslag som Miljöpartiet nu lägger fram tillsammans med regeringen, Vänsterpartiet och Centerpartiet borde ha varit på plats för länge sedan. Äntligen får vi till en förstärkning av garantipensionen för de pensionärer som lever med de allra minsta marginalerna. Sverige blir därigenom ett mer jämlikt land.

Vi har ett pensionssystem som speglar den ojämställda arbetsmarknad som under årtionden har missgynnat kvinnor. Trots envetet motstånd från Ulf Kristersson med vänner ser vi nu äntligen till att ändra på det. Det är inte en dag för tidigt utan många år för sent.

En världsomfattande pandemi har ställt människors liv, hälsa och ekonomi på sin spets. Miljoner människor har tvingats begrava sina nära och kära, och många såg under några månader sina livsverk gå under till följd av restriktioner och ekonomisk kris. På det kom Rysslands invasion av Ukraina. I spåren av kriget och coronakrisen ser vi ekonomiska effekter som var och en märker av mer och mer i sin vardag, på sina räkningar och i matbutikerna.

Miljöpartiet har under de senaste månaderna lagt fram ett flertal alternativa förslag på krisåtgärder. Till exempel har Miljöpartiet velat sänka matmomsen, sänka priserna i kollektivtrafiken och sänka skatten på landsbygden. Genom dessa stöd hade vi bättre kunnat hjälpa dem som behöver det mest, men med en viktig skillnad. Vi hade nämligen gjort det utan att förvärra för klimatet eller ge Putin mer pengar i krigskassan genom att subventionera och därmed öka användningen av bensin och diesel.

Vi ser det ökande lidandet i världen, och vi behöver göra mer. När svälten ökar och arbetet mot de globala hållbarhetsmålen snarare går bakåt än framåt behövs mer global solidaritet – inte mindre. Avräkningarna från biståndet måste minska. Svenskt bistånd ska inte gå till svenska kommuner utan till att bygga utveckling i fattiga länder.

Vi måste också fortsätta att stötta Ukraina i deras kamp mot Putins invasion. I dag har kriget pågått i 118 dagar. Det är 118 dagar av rädsla, förtvivlan och kamp för demokratin.

Kriget måste få ett slut, och till dess måste vårt stöd till Ukraina fortsätta. Den här budgeten innehåller ytterligare ett paket som visar vår solidaritet.

Ett starkt samhälle som står rustat för att möta de kriser vi står inför är ett tryggt samhälle. Vi måste göra allt vi kan för att få stopp på våldet, både det på gatan och det som sker inom hemmets fyra väggar.

Mäns våld mot kvinnor måste bli en valfråga. Så länge en enda kvinna mördas har vi inte gjort tillräckligt. Samhället måste lägga ansvaret där det hör hemma. Kvinnojourer måste få en långsiktigt stabil finansiering, och hedersrelaterat våld måste motverkas kraftigt i hela Sverige.

På samma sätt måste vi klara av att trycka tillbaka det våld som varje dag sätter skräck i bostadsområden och skördar liv. De som skjuter ska sitta i fängelse, men vi kan inte låta det stanna där. Ska vi på riktigt få ett stopp på våldet måste vi stoppa nyrekryteringen och investera i en välfärd som fungerar – för alla och överallt. Socialtjänsten och skolan måste ges de resurser som krävs för att ge varje unge en bra start i livet, en fullgod skolgång och hjälp i tid.

Det brinner i Europa och i världen. Klimatförändringarna är här och nu, men de kan fortfarande bromsas. För det krävs dock handling, och då duger det inte att sju av åtta partier i denna kammare vill göra det billigare att förstöra den här planeten. Då duger det inte att inte göra omställningen till en nödvändighet.

Miljöpartiets svar på nutidens och framtidens svåra utmaningar är att bygga det nya gröna folkhemmet. Där har Sverige fortsatt världens bästa klimatarbete. Där finns välfärden till för alla, och där är jämlikhet och jämställdhet en självklarhet. Där investerar vi i människor och i den välfärd som är vår gemensamma.

Jag yrkar bifall till reservationen i betänkandet FiU49.

Även jag vill önska utskottet, kansliet och kammaren en glad sommar. Jag är glad för det speciella tack och den applåd som kansliet fick i Alis anförande – det är de verkligen värda.
(Applåder)

Anf. 48 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr ålderspresident! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Förra veckan hände någonting unikt här i Sveriges riksdag. Jag vet inte om det någonsin har hänt tidigare. Den budget som regeringen lagt på riksdagens bord stöddes inte ens av regeringen.

Detta sammanfattar rätt så väl den här mandatperioden och särskilt det sista året. Det har varit kaos därför att regeringen inte söker stöd för sin budget. I dag vet vi fortfarande inte om regeringen har stöd för sin budget. Det är ansvarslöst och svagt.

Det är extra bekymmersamt i ett läge där vi går in i en helt ny ekonomisk tid. Inflationen är hög. Osäkerheten är stor. Tillväxten viker ned. Människor oroar sig för sina bolån. Det kommer att bli tuffa år framöver. Det är därför vi moderater föreslår att den regering som tillträder i höst, herr ålderspresident, också ska veta om den kan få igenom sin budget. Så här kan vi inte ha det.

Herr ålderspresident! Det är mycket annat vi inte kan ha i fyra år till. Jag tror att många känner att det är nog nu. Inte fyra år till då den grova kriminaliteten fortsätter att slå rot! Inte fyra år till av rekord i dödsskjut-

ningar eller förnedringsrån! Inte fyra år till av kraschad energiförsörjning! Den drabbar inte bara företag som vill växa och klimatomställningen, utan också vanligt hederligt folk i Sverige som när de öppnat elräkningen i många fall fått ångest.

Herr ålderspresident! Sverige behöver en ny regering som med konkreta lösningar kan ta tag i alla de problem som Sverige har. Det behöver göras tillsammans med andra partier här i riksdagen.

I dag är det mandatperiodens kanske sista dag – man vet ju aldrig längre i de här tiderna. Vi ska rösta om två olika vårbudgetar. Jag tänker kort berätta om det jag talade om förra veckan: den budget som vi moderater och andra partier här tänker rösta ja till. Den innehåller flera viktiga delar.

En del är en stor pensionsreform, större än på väldigt länge, där vi stärker ekonomin för de allra sämst ställda pensionärerna. Det är naturligtvis viktigt i den här tiden, men det är också generellt viktigt att de får bättre marginaler. Det är också en pensionsreform som gör att det har lönat sig att arbeta även om man inte har den allra lägsta pensionen. Det handlar om respektavstånd men också respekt för de människor som har slitit ett helt arbetsliv men inte har garantipension.

Jag är glad och stolt över att vi har lyckats enas om det. Ska man vara rent krass är det så att den budget som vi förhandlade fram i lugn och ro under våren är den enda som man har stått fast vid i den här kammaren. Varför har vi då stått fast vid den? Jo, för att vi aldrig kommer att kompromissa om det faktum att alla människor som har slitit ett helt arbetsliv behöver få en förstärkning, även om vi först och främst riktar den till dem som har de lägsta marginalerna.

Men den här budgeten handlar faktiskt om fler saker. I dag kommer vi att rösta ja eller nej till mer pengar till polisen innevarande år – egentligen för två saker. För det första handlar det om att få ordning på passkaoset. Det har ju inte slutat. Jag sa förra veckan: Har Sverige blivit en bananrepublik? Det var kanske en retoriskt ställd fråga, men ibland känns det så. Man sitter i landsarrest runt om i Sverige och kan inte åka utomlands den här sommaren, fast man kanske vill det. Och har man pass är man inte säker på om man kommer iväg. Polisen behöver resurser för detta. För det andra har vi avsatt pengar till verktyg för att klara den typ av upplopp som skedde i påskas. Polisen behöver nya verktyg. Det kan handla om vattenkanoner, men även om andra verktyg som polisen behöver. Den som röstar ja till den här budgeten röstar alltså ja till detta.

Den som röstar ja till den budget vi har förhandlat tillsammans med Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna röstar också redan i år ja till en snabbare upprustning av försvaret. Vi vet att det går att komma upp mot 2 procent 2025. Det har cheferna för både armén och andra delar i försvaret sagt. Det är fullt möjligt. Men då måste man få myndigande att komma igång och köpa och göra beställningar redan nu. Sveriges säkerhet behöver stärkas, och det gör vi i den här budgeten.

I dag kommer jag – och fler än jag – att rösta ja till mer pengar och vapen till Ukraina. Tack, alla som har ändrat sig sedan förra veckan! Det gläder mig. Framför allt gläder det ukrainarna. Vi har alla en skyldighet att stå på deras sida i den här tiden – först och främst för deras skull, men också för att de tar kampen om frihet för oss. Nu är det slut på både krigs-

materiel och vapen, och vi ska göra allt vad vi kan för att stärka deras möjlighet att stå emot Putin.

Herr ålderspresident! Det är det här vi ska rösta om i dag. Vi vet inte hur det går. Regeringen har trots allt inte säkrat stöd. Man håller nu ihop sitt regeringsunderlag med något slags silvertejp. Man har en förhoppning att det ska hålla ihop tills vi stänger ned den här veckan.

Jag ska delvis återupprepa vad Ali Esbati sa. Nu har vi en väldigt tydlig skiljelinje. Vi har ett centerparti som till slut budgetförhandlar fullskaligt med Vänsterpartiet. Det är såklart en viktig varudeklaration för väljarna inför valet i september.

Herr ålderspresident! Jag vill också tacka kansliet. Den här mandatperioden har varit något utöver det vanliga för alla som arbetar i riksdagen, men alldeles särskilt för dem som jobbar på finansutskottets kansli. De har jobbat mycket, men de har också gjort det med en grundmurad integritet och en enorm kompetens som jag inte har stött på någon annanstans. Stort tack till er! Vi vet inte om vi kommer att ställa till det mer här i sommar och om det behövs ytterligare inhopp av riksdagen. Men alla vi här inne hoppas att ni ska få några riktigt sköna veckor. Och tack till hela utskottet för gott samarbete från början till slut!

(Applåder)

Anf. 49 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Då är vi här igen då för att debattera ett ärende som borde ha avgjorts redan förra veckan! I onsdags förra veckan fanns det ett förslag till vårändringsbudget på riksdagens bord. Normalt när vi debatterar och framför allt voterar om saker finns det fler än ett förslag. Men regeringspartiet ville alltså inte ens yrka bifall till sitt eget förslag, eftersom det var så dåligt.

Det förslag som fanns att ta ställning till hade inneburit välbehövliga tillskott till och förstärkningar av polisen, rättsväsendet och Försvarsmakten och inte minst välbehövliga förstärkningar för landets pensionärer. Det förslaget föll som bekant med en lövtunn majoritet från de fyra vänsterpartierna – S, C, MP och V – med draghjälp av en politisk vilde på den extrema vänsterkanten. Fyra partier röstade alltså nej till förstärkningar för pensionärerna, förstärkningar av polis och rättsväsen och en synnerligen välbehövlig upprustning av vår militära förmåga och kapacitet. Det här är viktig konsumentinformation, herr talman, inte minst inför valet.

Låt mig dröja mig kvar vid det faktum att hela Magdalena Anderssons regeringsunderlag och budgetunderlag bygger på en överenskommelse med och kohandel med en politisk vilde på den extrema vänsterkanten.

Låt mig vara supertydlig. På ett personligt plan hyser jag ingen antagning, antipati eller något sådant gentemot ledamoten Amineh Kaka-baveh. Hon agerar någorlunda rationellt och logiskt utifrån sina intressen, med den hand som hon har fått att spela med. Problemet är inte hennes primärt kurdiska intressen, utan problemet är att regeringen och deras kohandel med henne håller på att sjabbla bort hela den svenska Natoproces- sen i en tid då vi har ett storkrig i hjärtat av Europa.

Hur kan ni försätta Sverige och det svenska folket i denna situation? Skäms ni inte? Det finns en påtagligt stor majoritet i denna kammare för ett svenskt Natomedlemskap, och ändå håller ni på och sjabblar bort processen.

Herr talman! Jag tycker att det blir överdrivet tydligt att omtanken om Sverige och det svenska riket är helt obefintlig och att det enbart finns partiintresse. Det var länge sedan Socialdemokraterna hade någon som helst moralisk kompass att följa. Faktum är att det är så länge sedan de tappade bort sin kompass att ingen längre skulle veta hur den används om de hittade den igen.

Herr talman! Det hör kanske inte till vanligheterna att vi debatterar samma betänkande flera gånger. Jag tror att de sakpolitiska argumenten är väl kända vid det här laget. Vi fyra partier som har en överenskommelse om exempelvis förstärkning av pensionerna tycker att det är viktigt att stärka grundskyddet, det vill säga höja pensionerna för dem som har de allra lägsta inkomsterna.

Vi tycker dock inte att detta räcker, för de som har en pension på 15 000, 16 000 eller 17 000 kronor i månaden, brutto före skatt, lever inte i lyx och överflöd, trots att de har ett helt yrkesverksamt liv bakom sig. Även den som har 15 000 i månaden ska rimligen få en förstärkning, och det får man med vårt förslag. Med det förslag som de fyra vänsterpartierna har lagt fram får den som har en pension på 15 000 kronor i månaden en förstärkning på noll kronor – nada och noll.

Slutligen, herr talman, påstod jag i förra veckans debatt att den så kallade Pensionsgruppen är död. Rätt eller fel – det får man tycka vad man vill om. Jag brukar ha rätt, i och för sig. Senare samma dag läste jag en intervju med socialförsäkringsminister Ardalan Shekarabi, i Dagens industri tror jag att det var. Han sa där att Sverigedemokraterna inte är med i Pensionsgruppen därför att vi inte har ansökt om att få vara med. Jag blev lite full i skratt, för jag visste inte ens att det fanns en ansökningsblankett. Men då vet jag det.

Sedan hittade jag en lite äldre intervju, herr talman, på exakt samma tema. På den tiden hette socialförsäkringsministern Annika Strandhäll. Hon sa där att hon hade ”mycket svårt att tänka sig att låta Sverigedemokraterna ingå i pensionsgruppen. Ett skäl är partiets invandringspolitik ... Där det ju naturligtvis är väldigt viktigt att man har en syn som innebär att invandringen faktiskt stärker Sverige ... och det kommer också att vara en viktig del av grunderna för svenska pensioner i framtiden”.

Hur kan en enskild politiker ha så oerhört mycket fel, så ofta dessutom och under så lång tid? Om man satte någon av de två människor jag nyss har nämnt på helt vanliga jobb i det privata näringslivet undrar man hur länge de skulle få behålla sina jobb.

Herr talman! Sverigedemokraterna står fast vid den överenskommelse och det budgetalternativ vi har tillsammans med Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Det är det sammantaget bästa alternativet för landets pensionärer och för vår inre och yttre säkerhet. Jag vill därför yrka bifall till utskottets förslag.

I linje med föregående talare vill jag passa på att önska talmannen, talmanspresidiet, mina kollegor i utskottet och inte minst finansutskottets eminenta och superba utskottskansli en glad midsommar och en trevlig sommar i största allmänhet. Vi ses när vi ses och hörs när vi hörs.

(Applåder)

I detta anförande instämde Dennis Dioukarev, Thomas Morell, David Perez och Charlotte Quensel (alla SD).

Anf. 50 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! När vi hade vår debatt i förra veckan frågade jag Oscar Sjöstedt varför Sverigedemokraterna inte står upp för landets mest utsatta pensionärer. För dem som har bott minst 40 år i Sverige ger vårt förslag vid dagens votering 1 000 kronor mer i garantipension. Det förslag som Sverigedemokraterna står bakom ger bara 600 kronor.

Oscar Sjöstedt försökte i förra veckans debatt på olika sätt förklara för mig att 600 kronor ändå kunde vara mer än 1 000 kronor. Jag tror faktiskt att många har lite svårt för politiker som inte står upp för den politik de röstar på. Jag tänkte därför ge Oscar Sjöstedt en chans till att stå upp för det som han och Sverigedemokraterna kommer att göra vid dagens omröstning.

Varför, Oscar Sjöstedt, kommer Sverigedemokraterna att välja det alternativ som är sämst för många pensionärer, som efter 40 år i Sverige och ett långt yrkesliv med dåliga arbetsvillkor ändå har en låg garantipension?

Anf. 51 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Det är klart att man kan spela dum om man vill, men jag vet inte om det leder fram till något. Det svar som ledamoten Westlund fick i förra veckan var att vårt förslag har flera moment i sig och att det inte bara är ett förslag.

Vi ser i statistiken att de mest utsatta pensionärerna ofta är ensamstående. Ett hushåll med två äldre där bägge har ganska dålig pension klarar sig ändå från fattigdomsriskerna därför att de är två och delar på hyra, elräkning och allt vad det är. De som är utsatta är primärt de äldre som är ensamstående. Där är risken för fattigdom som störst. De som har BTP, bostadstillägg för pensionärer, är oftast ensamstående och dessutom kvinnor. Därför har vi en förstärkning av bostadstillägget, utöver garantipensionen.

Garantipension är inte en nettotransferering utan en bruttotransferering. Den är alltså skattepliktig, herr talman. Man får sin garantipension, och sedan betalar man skatt på den. Därför har vi också ett förslag om skattesänkningar för de äldre. Detta gynnar även dem som har väldigt låg pension, kanske bara garantipension och ingen ordinarie inkomstpension.

Det är klart att man kan spela dum om man vill, men det leder inte framåt. Vi har ett förslag med flera moment. Det är både garantipension, bostadstillägg, pensionsgas och skattelättnader. Sammantaget gör detta att de pensionärer som har det lite sämre ställt får en större ökning med vårt förslag än vad de får med regeringens förslag.

Anf. 52 ÅSA WESTLUND (S) replik:

Herr talman! Nu gjorde Oscar Sjöstedt det igen. Han försöker säga att 600 kronor är mer än 1 000 kronor. Jag tror inte att pensionärerna i Sverige är så dumma, utan de förstår att 1 000 kronor i augusti är mer än 600 kronor i oktober.

Som jag redogjorde för i talarstolen är ert förslag sämre för pensionärerna, Oscar Sjöstedt, även om man räknar in det ni vill göra med bostadstillägget. Det är detta vi röstar om i dag.

Sedan kan vi prata om vad vi vill göra på sikt. Det kan vi socialdemokrater också göra. Men i dag, Oscar Sjöstedt, tar ni ställning för det sämsta förslaget för landets mest utsatta pensionärer. Detta tycker jag att ni ska stå för och inte blanda bort korten.

Jag tror att detta är symtomatiskt. Trots annan retorik gentemot väljarna kommer det viktigaste för Sverigedemokraterna efter valet att vara att stötta Moderaterna och Ulf Kristersson som statsminister. I dag är det pensionärerna som sviks. Efter valet kommer det att vara landets löntagare som sviks, med en lägre försäkring vid arbetslöshet.

Vore det inte mer rakryggat, Oscar Sjöstedt, om ni sverigedemokrater stod upp för ert val och förklarade varför ni väljer det sämsta alternativet för landets mest utsatta pensionärer, i stället för att förneka fakta?
(Applåder)

Anf. 53 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag tror inte heller att pensionärerna är dumma. Däremot gör ledamoten Westlund sig mer än lovligt dum.

(ÅSA WESTLUND (S): Ursäkta, herr talman! Nu är det faktiskt andra gången Oscar Sjöstedt säger så.)

(TALMANNEN: Vi ska undvika personangrepp som är osakliga och hålla en god ton i debatten.)

Absolut, herr talman, det ska vi självfallet göra. Men det är fortfarande lite irriterande att Åsa Westlund, då jag beskriver hur vårt förslag har flera moment, väljer att plocka ut ett av dessa när vårt förslag sammantaget ger en betydligt större förstärkning. Så är det. Varför ska man lyfta ut endast ett moment när det finns flera? Det är den sammantagna effekten man behöver se på.

Budgetpolitiken ska inte ses som ett smörgåsbord, utan vi ska försöka hitta en ordning där vi ser detta som en helhet. Det är inte ett smörgåsbord där vi kan plocka de godbitar som vi är förtjusta i, så att säga, och strunta i allting annat, utan vi behöver se det som en helhet.

Där tror jag att vi alla egentligen har en diger uppgift framöver. Den ordning som vi nu av olika skäl har haft under en period har inte varit superbra om vi ska försöka hålla ihop denna process. Det är alltså en helhet, och då ska vi se det som en helhet.

Herr talman! Vid eftermiddagens votering är det två helheter som står mot varandra. Då måste vi se allt innehåll i den ena helheten och allt innehåll i den andra helheten och väga dem mot varandra. Då ser vi att denna grupp av pensionärer får en större förstärkning med vårt förslag än vad de får med det förslag som regeringen har lagt fram. Det är ganska enkelt att räkna på. Det är så vi ska se det.

Jag sa inte att Åsa Westlund *är* dum, för det vet jag att hon inte är. Och jag vill verkligen tacka Åsa Westlund för det arbete som hon har gjort som ordförande i utskottet under en period som har varit väldigt svår. Det tycker jag att hon har skött galant.

Anf. 54 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Så står vi här igen. Så här kan inte Sverige styras i längden. Regeringens hantering av det politiska läget och regeringens brist på fungerande regeringsunderlag saknar motstycke. Det har varit potentiella regeringskriser närmast ständigt, politiska utpressningssituationer, ett regeringsparti som förra veckan inte ens röstade på sitt eget budgetförslag,

ett pensionsförslag som inte hade stöd i riksdagen men som kopplades till själva regeringsmakten och en vägran, när tid fanns, att hitta en bättre lösning. Det var papperslappar som lämnades in några minuter innan allt skulle klubbas igenom med ett innehåll oförenligt med riksdagsordningen.

Det handlar om partier som stöder samma statsminister och nu, sent omsider, samma budget men som inte får förhandla med varandra och som i grunden har diametralt olika syn på den ekonomiska politiken. Det handlar om ett underlag som baseras på ett avtal mellan Morgan Johansson och en politisk avhoppare – ett avtal som kanske gäller, kanske inte. Vi vet inte.

Denna disparata konstellation av partilösa och lösa partier som i någon mån bär upp regeringen är en illalåtande sammanblandning av olikartade ljud – en kakafoni, om uttrycket tillåts, orkestrerad av den svagaste regeringen i mannaminne.

Herr talman! En regering som får ägna sin tid åt att balansera på slaklina tappas kraften framåt när all energi går åt till detta fastklamrande vid makten.

Det är också en regering som så sent som i går inte hade kunnat säkra stöd hos ett enda annat parti i riksdagen för en 4-miljardersreform i form av ett märkligt och dyrt bilägarbidrag.

Så här kan inte Sverige styras. Det är i grunden och i längden skadligt för Sverige.

Men det mest påtagliga är ändå passiviteten, passiviteten inför de samhällsproblem som hopar sig och som man ägnar tid och möda åt att försöka skylla på andra eller på omständigheter man inte kan göra någonting åt.

Jag tänker till exempel på arbetsmarknaden, som länge har varit i grunden positiv. Men för dem som har varit utan arbete i mer än två år syns ingen ljusning. När arbetslösheten har sjunkit har den inte gjort det i denna grupp. I stället har den fyrdubblats under Magdalena Anderssons tid i regeringen. Och här har regeringen varit passiv, och nu kommer lågkonjunkturen.

Det finns flera färdiga förslag som helt enkelt inte genomförs. Det gäller Anders Lagos utredning om matchningsanställningar. Det är ett förslag som väntar på att genomföras och som har legat klart i flera år. Det gäller nya schablonregler för potentiella soloföretagare som har svårt att hitta en anställning men som skulle kunna använda en ny företagarform för att få en väg in i jobb. Och tre år efter att parternas etableringsjobb blev utredda är dessa förslag fortfarande inte genomförda. Det handlar, herr talman, om förslag som skulle kunna hjälpa människor som i dag inte får visa vad de går för, inte får känna stoltheten i att försörja sig själva och inte bli efterfrågade. Och jag kan inte tolka regeringens passivitet på något annat sätt än att man tycker att dessa människor kan lämnas just i denna passivitet.

Regeringens agerande under pandemin var också ett symptom på detta. Under hela pandemin hade man möjlighet att ändra på regelverket, så att man inte tryckte ut dem som fanns i utsatt ställning på arbetsmarknaden i arbetslöshet. Men man valde att inte agera på det. Det har Coronakommisionen och Finanspolitiska rådet i efterhand konstaterat. Men vi var många som påtalade det under resans gång, inte minst regeringens egen expertmyndighet Konjunkturinstitutet. Detta jobbmisslyckande duger inte. Det duger inte att regeringen inte ens under en hel mandatperiod har kunnat genomföra reformer som man aviserade inför förra valet, som reformen

om aktivitetskrav i försörjningsstödet. Det gick Stefan Löfven till val på 2018, och det har därefter hållits inte mindre än fyra pressträffar om denna reform innan det ens kom fram en utredning.

Som tidigare har konstaterats skapade det visserligen jobb åt pressekreterarna. Men det är ingen utsatt grupp på arbetsmarknaden, även om det kan finnas en del arbetsmiljöproblem.

Herr talman! Sverige har på en del sätt blivit ett köland. Vi har hört tidigare talare beskriva hur svenskar nu har svårt att få lämna landet av olika skäl och att det finns en frustration och en berättigad kraftig kritik mot detta. Men det är ingenting jämfört med situationen för dem som står i vårdköerna. Människor som lider under smärta känner oro och frustration när de inte får den hjälp och det stöd som de faktiskt har laglig rätt till enligt vårdgarantin. Man har inte genomfört de reformer som faktiskt skulle kunna hjälpa dessa personer, och man har inte påbörjat en reform. Man borde se att regionerna inte klarar vårdens samtliga förmågor och att facit är väldigt tydligt. Man kallar det coronaköer. Men, herr talman, det har brustit när det gäller vårdplatser under lång tid. Och vårdköerna hann fördubblas mellan 2014 och 2019, redan före pandemin. I dag är det 160 000 personer som har väntat olagligt länge på vård eller behandling i den svenska sjukvården.

När det gäller bristen på vårdplatser kom det en satsning på plats först när Kristdemokraterna hade förhandlat tillsammans med Moderaterna och Sverigedemokraterna om en alternativ budget. Då fick vi en satsning på vårdplatser som regeringen har valt att förstärka i vårändringsbudgeten. Det är väldigt bra. Men det krävs också strukturella grepp för att få ordning på vården. Det krävs att vi ser till att det finns luft i systemet, att vi inte överbelägger och att vi ser till att människor inte blir utlokaliserade när vi vet att vårdskadorna på det sättet ökar mycket kraftigt. Det är uppenbart att om vi ska få ordning på svensk hälso- och sjukvård kommer det att behövas en ny regering med ett starkt kristdemokratiskt inslag, herr talman.

Jag ska därefter säga några ord om pensionerna. Vi har i dag olika förslag som står mot varandra. Jag är stolt över det förslag som vi lägger fram och som ger mest till dem som är mest utsatta. Vi kunde i *Aktuellt* i SVT häromdagen se en sammanställning av vad de olika förslagen gav till en ensamstående kvinna med bostadstillägg. Det visade sig att det var vårt förslag som gav henne mest i plånboken. Det är jag väldigt glad och stolt över. För om det är några som behöver förstärkningar så är det äldre ensamstående kvinnor som slitit ett helt liv, som jobbat inte minst i hemmet eller på en gård, tagit hand om barn och gjort stora insatser, som inte alltid varit avlönade och som inte heller gör mest väsen av sig i den politiska debatten.

Jag tänker på Anna-Greta som jag har brevväxlat med ett par gånger. Det som hon funderar på är inte hur hon själv ska klara sig. Det som hon funderar på är hur hon ska ha råd att fortsätta att åka från den lilla ort som hon bor på in till Karlstad där hennes bästa väninna bor på ett demensboende. Hon besöker väninnan fyra gånger i veckan. Det är hennes fokus. Det är det som hon vill göra med sina pengar, och det är det som hon kommer att kunna göra med den förstärkning som hon kommer att få. Och jag hoppas att det blir med vårt förslag.

Herr talman! Pensionssystemet är samtidigt en helhet. Det ska inte bara räcka till dagens pensionärer, det ska inte bara vara förstärkningar för dem som har pension i dag utan det ska också hålla för kommande generationer. Det är därför som det är viktigt att vi värnar principen om att arbete ska löna sig, att det ska ge mer i plånboken att fortsätta att jobba ett par år till och att vi ska klara ett pensionssystem som både värnar dagens pensionärer och som ser till att det är hållbart.

Också därför är vårt förslag bättre. Det ger mer till alla pensionärer, och det ser också till att det fortsatt lönar sig bättre att arbeta. Vi kommer alla att ha nytta av, herr talman, att vi har ett pensionssystem som fortsatt är hållbart.

Jag har sagt tidigare att jag har varit bekymrad över Socialdemokraternas sätt att hantera pensionssystemet. Man gick till val 2018 på ett helt ofinansierat pensionstillägg. Man lovade att det skulle genomföras oavsett vad övriga partier i Pensionsgruppen tyckte.

Att man nu knöt ett märkligt garantitillägg till själva regeringsmakten har varit en bakomliggande orsak till det vi har sett och upplevt de senaste veckorna. Det har inte varit bra. Sveriges pensionärer förtjänar bättre.

Herr talman! Nu står vårt förslag mot regeringens. Jag hoppas att vi i dag får ett beslut som gynnar landets pensionärer på det allra bästa sättet och att det är vårt förslag.

(Applåder)

Anf. 55 MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr talman och ärade åhörare! Svensk ekonomi går in i ett nytt läge. Höjda räntor och kraftig inflation ökar osäkerheten i den svenska ekonomin. Det märks. Svenska folket blir alltmer pessimistiskt om både sin egen ekonomi och den svenska ekonomin framåt de närmaste åren. I Konjunkturbarometern för maj månad är hushållens förtroende på den lägsta nivån sedan finanskrisen 2008.

Liberalerna står upp för den breda medelklassen. Vi föreslår att kostnader nu lyfts av hushållen genom att till exempel införa en paus av CSN-betalningarna. Vi föreslår förstärkningar till hushållskassan genom breda skattesänkningar till vanligt folk. Vi säger nej till nedtrappade ränteavdrag och nej till det vänstersocialistiska blockets förslag på skattehöjningar.

Herr talman! Sverige funkar inte. Familjen behöver nya pass. Jag behöver lämna Arlanda. Jag står i en vårdkö. Mina barn lär sig inte tillräckligt i skolan. Sverige funkar inte.

Jag vill börja med den svenska skolan. Ingenting är viktigare för vårt land än att vi investerar i skolan och att våra barn lär sig tillräckligt mycket för att få en bra framtid.

Den svenska skolan har väldigt stora problem. Det är stökigt. Lärarna upplever otrygghet och stress. Barnen lär sig för lite. Varje år lämnar 16 000 elever skolan utan fullständiga betyg och utan att vara behöriga att komma in på gymnasiet.

I det läget väljer den socialdemokratiska regeringen att nu föreslå att man ska ta bort betyget F i grundskolan, att man ska ta bort ribban för att vara godkänd. Det är det mest symtomatiska för Sverige och problemen i svensk skola. Vi har ett problem. I stället för att lösa det låtsas vi att det inte finns.

Det förslag som Socialdemokraterna nu lägger fram vore en återgång till flumskolan. Liberalerna väljer en annan väg. Vi säger tydligt att skolan ska fokusera på kunskap, ordning och reda och att våra barn ska lära sig tillräckligt.

Vi har en bred arsenal för att lösa detta. Vi vill ha tidigare insatser. Barn som inte lär sig tillräckligt mycket i skolan ska få extra lektioner, läxhjälp och speciallärarhjälp. Kommunen ska erbjuda lovskola till elever som behöver extra stöd och så vidare.

Vägvalet är väldigt tydligt. Ta inte bort stavhoppssribban i den svenska skolan. Se till att våra barn lär sig tillräckligt.

Vi behöver en skola som fokuserar på kunskap, ordning och reda, och där lärarnas befogenheter ökar. Man ska inte behöva ha hörselskydd i klassrummet för att ljudnivån är för hög. Man ska kunna lära sig i lugn och ro, och det ska vara ordning och reda i klassrummet.

Herr talman! Sverige utvecklas åt fel håll. Det blir mer segregerat, och kriminaliteten växer. Vi ser hur den grova kriminaliteten växer sig allt starkare. Vi ser ständigt fler skjutningar och sprängningar, fler barn och unga som rekryteras in i kriminalitet och en alarmerande låg uppkläring av de gängrelaterade morderna. I det läget har vi en socialdemokratisk regering och en justitieminister som lägger ansvaret för detta på Sveriges kommuner. Morgan Johansson lägger ansvaret för detta på Sveriges kommuner.

Sverige behöver i stället hårdare straff. Vi behöver utvisa fler utländska medborgare som begår brott. Vi behöver ha fler människor i fängelse. Men vi behöver också arbeta förebyggande. Vi ska vara tuffa mot brottsligheten, men också tuffa mot brottslighetens orsaker.

Den som klarar skolan blir inte gängkriminell. Den som möts av höga förväntningar och tidiga insatser kan hindras att dras in i kriminella gäng. Men det handlar inte bara om politiken. Det handlar också om föräldrarnas ansvar.

Alla vi som är föräldrar har ett enormt stort ansvar för att se till att våra barn får en bra uppväxt, att vi är närvarande och att vi sätter gränser. Allting kan inte lösas med politik. Det handlar också om hur vi föräldrar agerar.

Herr talman! Det som ligger på riksdagens bord är en överenskommelse mellan Liberalerna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna som ger mer pengar till försvaret och mer pengar till rättsväsendet och som ger en historisk satsning till Sveriges pensionärer.

Det ska löna sig att arbeta, och det ska löna sig att ha arbetat. Därför är vårt förslag det allra bästa för Sveriges pensionärer. Det visar respekt för människor som har arbetat hårt, startat företag, ja, för alla de svenskar som har byggt det här landet.

Det står i en otroligt stor och skarp kontrast till det vänstersocialistiska blockets förslag om en bidragslinje i pensionssystemet. Vårt förslag omfattar 2,3 miljoner löntagare, det andra förslaget inte ens hälften så många.

Herr talman! Det här är en svag regering. Det räcker att öppna en tidning eller att få en nyhetsflash så ser alla att vi har ett ohållbart parlamentariskt läge med den svagaste regeringen i modern tid.

Det mest allvarliga är att vi har en utveckling i Sverige som går åt fel håll, där segregationen ökar och där regeringens oförmåga att lösa problemen är tydlig och väldigt påtaglig.

I det läget tror jag att svenska folket förväntar sig att politiker ställer sig upp och säger: Vi har ansvar för detta. Vi tar på oss detta. Men det vi hör från den socialdemokratiska regeringen är precis det motsatta.

Gångkriminaliteten och otryggheten är kommunernas ansvar. Kaoset på Arlanda är en myndighets ansvar, trots att regeringen visste om det redan i början på året. Köerna till polisen är någon annans fel, och absolut inte Socialdemokraternas fel. Problemen i skolan är friskolornas problem trots att det i 85 procent av Sveriges kommuner inte finns några friskolor.

På område efter område skyller man ifrån sig och säger att det är någon annans ansvar och någon annans fel. Svenska folket förtjänar bättre än så. Svenska folket förtjänar politiker som ställer sig upp, är ödmjuka och säger: Vi tar ansvar för detta. Det blev fel. Vi gjorde fel.

I stället hör vi och lyssnar på en socialdemokratisk regering som bara skyller ifrån sig och säger att det är någon annans fel. Många människor är väldigt trötta på detta. Många människor förväntar sig att man gör som på en arbetsplats, att den som gör många misstag tar ansvaret och konsekvensen av det. Men så funkar inte Socialdemokraterna. Det är det stora problemet i svensk politik.

Herr talman! Sverige behöver därför en ny regering. Vi behöver en ny liberal, borgerlig, regering. Liberalerna är redo. Vi ser fram emot den valrörelse som väntar.

Först av allt hoppas vi att vårt förslag vinner i kammaren. Det skulle betyda att 2,3 miljoner pensionärer får mer pengar i plånboken. Vi visar respekt för dem som har byggt upp det här landet. De förtjänar det stödet. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

§ 14 Extra ändringsbudget för 2022 – Retroaktivt sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU50
Extra ändringsbudget för 2022 – Retroaktivt sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk (prop. 2021/22:270)
föredrogs.

*Extra ändringsbudget
för 2022 – Retroaktivt
sänkt skatt på diesel
inom jord-, skogs- och
vattenbruk*

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 56 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr talman! På grund av ett missförstånd – så kan man väl säga – kunde jag inte yrka bifall till reservationen i detta ärende under den förra debatten, vilket jag trodde.

Hur gärna jag än hade velat debattera detta mer är jag nu bara uppe i talarstolen för att yrka bifall till Miljöpartiets reservation i ärendet, så att det står klart. Jag argumenterade i den förra debatten.

Prot. 2021/22:136
22 juni

-----
*Extra ändringsbudget
för 2022 – Retroaktivt
sänkt skatt på diesel
inom jord-, skogs- och
vattenbruk*

Anf. 57 ÅSA WESTLUND (S):
Herr talman! Också jag ska fatta mig kort och helt enkelt yrka bifall till
utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 16.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.40 på förslag av talmannen att ajournera
sammanträdet till kl. 13.50, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 13.50.

§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 juni

CU29 Vägar till hållbara vattentjänster

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)

Votering:

285 för utskottet
62 för res. 1

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 31 C, 27 V, 21 KD, 20 L, 15 MP, 1 -

För res. 1: 61 SD, 1 -

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Punkt 2 (Kontroll av små enskilda avloppsanläggningar)

1. utskottet
2. res. 2 (S, V, MP)

Votering:

205 för utskottet
142 för res. 2

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 70 M, 61 SD, 31 C, 21 KD, 20 L, 1 -

För res. 2: 99 S, 27 V, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Anna Johansson (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha
röstat ja.

Punkt 6 (Utgångspunkter vid bedömningar av behovet av allmänna vattentjänster m.m.)

1. utskottet
2. res. 5 (S, V, MP)

Votering:

204 för utskottet
143 för res. 5
2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 70 M, 61 SD, 31 C, 21 KD, 20 L, 1 -

För res. 5: 100 S, 27 V, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Punkt 7 (Bedömningskriterier och bevisfrågor m.m.)

1. utskottet
2. res. 6 (M, C, KD)

Votering:

212 för utskottet
121 för res. 6
14 avstod
2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 1 M, 61 SD, 27 V, 20 L, 1 MP, 2 -

För res. 6: 69 M, 31 C, 21 KD

Avstod: 14 MP

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Emma Hult (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 9 (Vattentjänstplanernas innehåll m.m.)

1. utskottet
2. res. 10 (MP)

Votering:

301 för utskottet
15 för res. 10
31 avstod
2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 61 SD, 27 V, 21 KD, 20 L, 2 -

För res. 10: 15 MP

Avstod: 31 C

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Punkt 11 (Fastighetsägares möjligheter att överklaga beslut om vattenförsörjning och avlopp)

1. utskottet

2. res. 13 (M)

Votering:

277 för utskottet

70 för res. 13

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 61 SD, 31 C, 27 V, 21 KD, 20 L, 15 MP, 2 -

För res. 13: 70 M

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU30 Snabbare och enklare verkställighet av myndighetsbeslut

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU31 Grundlagsskandestånd – ett rättighetskydd för enskilda

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU35 Certifierade byggprojekteringsföretag – en mer förutsägbar byggprocess

Punkt 1 (Certifiering av byggprojekteringsföretag)

Här hade endast yrkats bifall till utskottets förslag till beslut. Förslaget innebar dock att förvaltningsuppgifter som innefattade myndighetsutövning skulle få överlåtas till ett utländskt organ. Ett sådant beslut krävde enligt 10 kap. 8 § och 10 kap. 6 § andra stycket regeringsformen att *minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter* röstade för det. Beslutet skulle enligt riksdagsordningen fattas genom omröstning.

Votering:

319 för bifall

1 för avslag

27 avstod

2 frånvarande

Talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter hade röstat ja, och kammaren hade således bifallit utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 100 S, 70 M, 61 SD, 31 C, 21 KD, 20 L, 15 MP, 1 -

För avslag: 1 V

Avstod: 26 V, 1 -

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Vasiliki Tsouplaki (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Utvärdering av systemet och lagstiftningens framtida utformning)

1. utskottet
2. res. 3 (C)

Votering:

316 för utskottet

31 för res. 3

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 61 SD, 27 V, 21 KD, 20 L, 15 MP, 2 -

För res. 3: 31 C

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Prot. 2021/22:136

22 juni

TU18 Ytterligare åtgärder mot fordonsmålvakter

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Önskemål om kompletterande åtgärder)

1. utskottet

2. res. 1 (C)

3. res. 2 (L)

Förberedande votering:

31 för res. 1

20 för res. 2

296 avstod

2 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Linus Sköld (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markrats ha röstat ja.

Huvudvotering:

296 för utskottet

31 för res. 1

20 avstod

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 61 SD, 27 V, 21 KD, 15 MP, 2 -

För res. 1: 31 C

Avstod: 20 L

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

TU20 Klampning av fordon

Punkt 3 (Samordning av myndigheternas arbete)

1. utskottet

2. res. 2 (S, V, MP)

Votering:

204 för utskottet

143 för res. 2

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2021/22:136
22 juni

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 70 M, 61 SD, 31 C, 21 KD, 20 L, 1 -
För res. 2: 100 S, 27 V, 15 MP, 1 -
Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU21 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU31 Pausad höjning av reduktionsplikten för bensin och diesel 2023

Punkt 1 (Pausad höjning av reduktionsplikten för bensin och diesel 2023)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)
3. res. 2 (MP)

Förberedande votering:

- 61 för res. 1
- 15 för res. 2
- 270 avstod
- 3 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Huvudvotering:

- 270 för utskottet
- 62 för res. 1
- 15 avstod
- 2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 31 C, 27 V, 21 KD, 20 L, 1 -
För res. 1: 61 SD, 1 -
Avstod: 15 MP
Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Punkt 2 (Justering av reduktionsplikten för 2022)

1. utskottet
2. res. 3 (M, SD, L)

Votering:

- 174 för utskottet
- 173 för res. 3
- 2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 31 C, 27 V, 15 MP, 1 -
För res. 3: 70 M, 61 SD, 21 KD, 20 L, 1 -
Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Punkt 3 (Reduktionsnivåer)

1. utskottet

2. res. 4 (KD)

Votering:

269 för utskottet

78 för res. 4

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 4 SD, 31 C, 27 V, 1 KD, 20 L, 15 MP, 1 -

För res. 4: 57 SD, 20 KD, 1 -

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Guðrun Brunegård (KD) anmälde att hon avsett att rösta nej men markrats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU30 Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog

Punkt 2 (Tillståndskrav för avverkning i fjällnära skog)

1. utskottet

2. res. 1 (M, SD, KD)

Votering:

194 för utskottet

153 för res. 1

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 31 C, 27 V, 20 L, 15 MP, 1 -

För res. 1: 70 M, 61 SD, 21 KD, 1 -

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Punkt 3 (Gränsen för fjällnära skog)

1. utskottet

2. res. 2 (KD)

Votering:

326 för utskottet

21 för res. 2

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 61 SD, 31 C, 27 V, 20 L, 15 MP, 2 -

För res. 2: 21 KD

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Punkt 7 (Konsekvensanalys av att undanta fjällnära skog från produktion)

1. utskottet

2. res. 6 (M)

Votering:

277 för utskottet

70 för res. 6

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 61 SD, 31 C, 27 V, 21 KD, 20 L, 15 MP, 2 -

För res. 6: 70 M

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU46 Stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till enskilda

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU51 En oberoende utredning av de s.k. påskupploppen

1. utskottet

2. res. (S, V, MP)

Votering:

204 för utskottet

143 för res.

2 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 70 M, 61 SD, 31 C, 21 KD, 20 L, 1 -

För res.: 100 S, 27 V, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

JuU52 Rättelse i rättegångsbalken

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU34 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om införandet av ett avdrag för eget kapital och en begränsning av avdrag för räntor i bolagssektorn

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU45 Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till rådets förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU41 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU49 Extra ändringsbudget för 2022 – Vårändringsbudget för 2022 och stöd till Ukraina

1. utskottet
2. res. (S, C, V, MP)

Votering:

173 för utskottet

174 för res.

2 frånvarande

Kammaren biföll res.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 70 M, 61 SD, 21 KD, 20 L, 1 -

För res.: 100 S, 31 C, 27 V, 15 MP, 1 -

Frånvarande: 1 KD, 1 MP

Prot. 2021/22:136
22 juni

FiU50 Extra ändringsbudget för 2022 – Retroaktivt sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk

1. utskottet
2. res. (MP)

Votering:

331 för utskottet

15 för res.

3 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 70 M, 61 SD, 31 C, 26 V, 21 KD, 20 L, 2 -

För res.: 15 MP

Frånvarande: 1 V, 1 KD, 1 MP

Ciczie Weidby (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

§ 17 Avslutning och avtackning av ledamöter som inte kandiderar

Anf. 58 TALMANNEN:

Ärade ledamöter av Sveriges riksdag! När vi nu närmar oss midsommar anno 2022 har vi bakom oss en mandatperiod som ingen annan. Vi människor tenderar i och för sig alltid att tycka att just vår egen tid är speciell och att just de avgöranden vi själva står inför är av historisk betydelse. Samtidigt tror jag att det finns fog för att säga att de senaste fyra åren på flera sätt har varit så speciella att de nog kommer att sticka ut även i senare tiders historieskrivning.

Redan vid en av mina första pressträffar som talman citerade jag inledningsorden i Charles Dickens roman *Historien om två städer*: "It was the best of times, it was the worst of times". Det var den bästa av alla tider, det var den värsta av alla tider. De raderna har jag haft anledning att återkomma till många gånger. Mörker och ljus, förtvivlan och hopp.

Mandatperioden inleddes, som ni möjligen minns, med en rekordlång regeringsbildning som pågick under 134 dagar om man räknar från valdagen 2018 till dagen för skifteskonseljen på Kungliga slottet den 21 januari 2019. De där månaderna utgjorde en formativ tid i svensk politik, sannolikt med konsekvenser långt in i framtiden.

*Avslutning och
avtackning av
ledamöter som
inte kandiderar*

Regeringsbildningen 2019 följdes av en regeringskris sommaren 2021 och två ytterligare statsministeromröstningar i november.

Allt detta kan uppfattas som turbulent och är en återspeglning av det komplicerade parlamentariska läget, men jag vill gärna lyfta fram att det inte innebär en kris för vår demokrati. Vi har visat att vår demokrati står pall även för en del politisk turbulens.

Efter regeringsbildningen 2019 följde ett år av mer vanligt politiskt arbete. Därefter slog pandemin till. Gatorna tömdes och sjukhusen fylldes. I sanning var det den värsta av alla tider. Vi sörjer fortfarande allt vi har förlorat och alla vi har förlorat.

Samtidigt fick vi åter bevis för att vi människor har en fantastisk förmåga att anpassa oss och kämpa på, rädda liv, bota sjuka, rädda jobb, rädda företag och återskapa trygghet. På så sätt det bästa av människan i den värsta av tider.

Här inne enades partierna om 55-mannariksdagen men också om olika smittskyddsåtgärder och vad som i praktiken var digitala utskottsmöten. Efter initiativ av gruppledarna valde kammaren in hisnande 4 607 extra suppleanter i utskotten och EU-nämnden. Det var inte utan lättnad som vi på ett gruppleadmöte den 11 februari 2022 kom överens om att corona-åtgärderna skulle upphöra.

De digitala verktygen är dock här för att stanna. Riksdagsförvaltningen har arbetat med digitalisering på flera sätt. Numera kan ni lämna in interpellationer, skriftliga frågor och ledighetsansökningar digitalt. Och utvecklingen fortsätter.

Just som pandemin hade gått in i en ny fas, i varje fall här i Sverige, inledde Ryssland sitt krig mot Ukraina. Det är ett krig som fyller oss med fasa, vrede och sorg. För människorna i Ukraina är det här den värsta av alla tider. Samtidigt ser vi det ukrainska folkets mod, och vi ser det starka stödet från så många länder i Europa, på andra sidan Atlanten och på andra håll i världen.

Kriget har förstås också präglat vårt arbete här i riksdagen. Det första stödpaketet, som var historiskt, togs fram och beslutades om i rekordfart. När president Zelenskyj talade till oss via videolänk från Kiev var det en mycket stark stund här i kammaren.

Rysslands krig har medfört ett helt förändrat säkerhetsläge i Europa. Det har i sin tur lett till att Sverige och Finland har ansökt om medlemskap i Nato. Det är ytterligare ett exempel på ett dramatiskt skifte denna unika mandatperiod.

”Vår tid var en tid för hjältar” heter det i Louise Hoffstens låt om krigsåret 1939. Men det gäller i högsta grad även i Ukraina våren 2022. Ett helt folk kämpar för att försvara sitt hemland. Det är en kamp för frihet och demokrati som de utkämpar också för vår skull, för varje lands rätt att välja sin egen framtid.

Därför är vi i den här kammaren eniga om att stödet till Ukraina måste fortsätta. Ukrainas modiga kamp och omvärldens starka stöd gör att vi vågar tro på fortsättningen i Louise Hoffstens text:

En gång när det åter ljusnar
Väntar du nånstans på mig
Allt det onda vi drömt det är borta och glömt
Vår värld har förändrat sig

Ärade ledamöter! Jag ska säga något om det mer vardagsnära arbetet i riksdagen under valperioden. Jag har, som ni vet, arbetat efter tre ledord. Det första är långsiktighet. Med det menar jag att vi behöver blicka bakåt för att kunna blicka framåt. Med respekt för riksdagens historia och traditioner har vi på olika sätt utvecklat vårt arbete. Vi behöver också lyfta blicken och fundera över vad som krävs, inte nu eller nästa vecka utan om fem eller tio år, för att riksdagen ska kunna arbeta modernt och effektivt.

Det andra ledordet fokuserar på utskotten, som verkligen har hamnat i fokus under den här mandatperioden. För att utveckla utskottsarbetet har vi bland annat genomfört ett ledarutvecklingsprogram för utskottsordföranden och utvecklat ett strukturerat erfarenhetsutbyte i ordförandekonferensen.

Det tredje ledordet är demokrati. Jag är stolt över det fina demokrati-jubileum som vi har firat. Vi började exakt 100 år efter det historiska principbeslutet om den stora rösträttsreformen 1918 och avrundade i förra veckan genom att inviga det nya konstverket på Riksplan. Det har verkligen varit hela Sveriges riksdag som har firat hela Sveriges demokrati i hela Sverige.

Under valperioden har vi också firat enkammarriksdagens 50-årsjubileum.

Dessa ord om den parlamentariska historien leder mig över till ledamotshuset, där vi har byggt om för framtidens demokrati. Jag hade glädjen att återinviga ledamotshuset häromveckan. Jag är imponerad över hur fint man har lyckats kombinera de kulturhistoriska värdena med behovet av moderna lokaler. Till och med gymmet sägs vara mycket fint, men det vet jag faktiskt inte så mycket om. Skämt åsido! Efter valet kommer ett stort antal ledamöter att flytta in i ledamotshuset. Då är det samtidigt dags att börja renovera Cephalus.

Ärade ledamöter! I dag har vi också samlats för att tacka dem av er som inte kandiderar för en ny valperiod. Jag vill nu rikta mig särskilt till er.

Det politiska engagemang som utgör grunden för att få väljarnas förtroende att representera parti och valkrets i Sveriges riksdag har burit er genom ledamotsuppdraget – ett av de finaste uppdrag man kan ha – till den stund då vi nu stannar upp i kammarens vanliga arbete för att hedra er och tacka för era förtjänstfulla insatser för riksdagen och för Sverige.

Som ni vet har vi en ny lag som anger att en ledamot som lämnar riksdagen kan få ett diplom och en guldfärgad riksdagsnål. Efter minst sex års tjänstgöring i följd kan ledamoten också få riksdagens medalj i åttonde storleken. Den som lämnar efter minst tolv års tjänstgöring kan få medaljen i tolfte storleken.

Har man förlänats en medalj i samband med att man lämnar riksdagen och senare åter blir riksdagsledamot kan man inte tilldelas en medalj av samma storlek igen. I stället kan man, när man på nytt lämnar riksdagen, få ett särskilt tecken som fästs på den ursprungliga medaljens band.

Några har tyvärr inte möjlighet att närvara i dag, men jag ber er som finns i salen att resa er när ni hör ert namn och att ni sedan förblir stående.

Diplom och riksdagsnål tilldelas 21 ledamöter. Fem av er har tjänstgjort längre än så men har fått medalj vid tidigare avtackningar och där efter hedrat oss med ytterligare tjänstgöring i riksdagen. De 21 är: Lars Adaktusson, Hannah Bergstedt, Marlene Burwick, Magnus Ek, Maria Gardfjell, Marie Granlund, Hampus Hagman, Eva-Lena Jansson, Anna Johansson, Ulrika Karlsson, Diana Laitinen Carlsson, Nina Lundström, Maria Nilsson, Alexander Ojanne, Anne Oskarsson, Yasmine Posio, Anna Sibinska, Mikael Strandman, Magnus Stuart, Lorentz Tovatt och Sofia Westergren.

Varmt tack för era insatser för riksdagen, för demokratin och för Sverige!

(Applåder)

Riksdagens medalj i åttonde storleken tilldelas 17 ledamöter: Ibrahim Baylan, Fredrik Christensson, Sofia Damm, Bengt Eliasson, Peter Helander, Rikard Larsson, Marta Obminska, Lotta Olsson, Roger Richthoff, Maria Strömkvist, Cassandra Sundin, Christina Tapper Östberg, Emilia Töyrä, Kristina Yngwe, Jennie Åfeldt, Ann-Britt Åsebol och Anders Österberg.

Varmt tack för era insatser för riksdagen, för demokratin och för Sverige!

(Applåder)

Medaljen av tolfte storleken tilldelas följande ledamöter:

Ann-Christin Ahlberg, Jan R Andersson, Ulla Andersson, Hanif Bali, Katarina Brännström, Annicka Engblom, Robert Halef, Anders Hansson, Lars Hjalmered, Jens Holm, Christina Høj Larsen, Ola Johansson, Amineh Kakabaveh, Annelie Karlsson, Elin Lundgren, Betty Malmberg, Pyry Niemi, Kristina Nilsson, Pia Nilsson, Jasenko Omanovic, Per Ramhorn, Hans Rothenberg, Johnny Skalin, Mia Sydow Mölleby, Cecilie Tenfjord Toftby, Anders Åkesson och Per Åsling.

Varmt tack för era insatser för riksdagen, för demokratin och för Sverige!

(Applåder)

Medaljen i tolfte storleken tilldelas också nio ledamöter som har tjänstgjort i 20 år eller mer. Till er vill jag säga några ord om vars och ens tid i riksdagen. Jag ber även er att resa er upp när ni hör ert namn och förbli stående, så tackar vi också er med en gemensam applåd.

Tina Acketoft! Du blev invald i riksdagen 2002, och under din tid i riksdagen har du varit ledamot av flera utskott. Du och jag arbetade tillsammans i konstitutionsutskottet, för att nämna ett av flera exempel. Du har också bland annat varit ledamot av riksdagens råd för Riksrevisionen och vice gruppleddare för Liberalerna.

Hans Hoff! Du har varit först ersättare sedan 1995 och ledamot sedan 1999. Under din tid i riksdagen har du varit ledamot av flera utskott, såsom finansutskottet och konstitutionsutskottet, liksom ledamot av IPU-delegationen, styrelsen för Riksbankens jubileumsfond och Riksdagens ansvarsnämnd.

Hillevi Larsson! Du kom in i riksdagen 1998, först som ersättare och sedan 2004 som ledamot. Du har varit ledamot i EU-nämnden, skatteutskottet och lagutskottet, sedermera civilutskottet där du också var vice ordförande i ett par perioder.

Christer Nylander! Du har varit ledamot sedan 2002. Du har bland annat varit både ordförande och vice ordförande i kulturutskottet, vice ordförande i utbildningsutskottet och ledamot i flera andra utskott samt i Riksdagens parlamentariska råd. Du har även varit gruppleddare för Liberalerna.

Annika Carlsson! Du har varit riksdagsledamot sedan 2002 och under denna tid varit bland annat förste vice ordförande i EU-nämnden, ledamot av arbetsmarknadsutskottet och näringsutskottet samt vice gruppleddare för Centerpartiet.

Barbro Westerholm, riksdagens mest årsrika ledamot! Du har varit riksdagsledamot i två omgångar med start redan 1988 – när jag fortfarande gick på högskolan. Du har således en mycket lång gärning i riksdagen bakom dig. Här har du verkat i socialutskottet, utbildningsutskottet och socialförsäkringsutskottet.

Cecilia Widegren! Du valdes in i riksdagen 2002 och har suttit i flera utskott såsom finansutskottet och socialutskottet. Du har också varit bland annat vice ordförande i försvarsutskottet samt ordförande för riksdagens delegation till Interparlamentariska unionen, IPU. Du är för närvarande vice president i IPU.

Allan Widman! Också du har varit riksdagsledamot sedan 2002, och efter att ha varit ordförande i EU-nämnden blev du ordförande i försvarsutskottet. Du har också varit ledamot i bland annat riksdagens delegation till Natos parlamentariska församling och Riksbanksfullmäktige och under några år vice gruppleddare för Liberalerna.

Till sist vill jag vända mig till förste vice talman Åsa Lindestam. Vi har haft ett mycket fint samarbete i talmanspresidiet, vilket jag är mycket tacksam för. Du har varit ledamot i riksdagen sedan 2002. Du har bland annat varit ledamot i OSSE-delegationen och delegationen till Natos parlamentariska församling. Framför allt har du haft din gärning i försvarsutskottet, där du också har varit vice ordförande.

Varmt tack till er alla för era insatser för riksdagen, för demokratin och för Sverige!

(Applåder)

Med engagemang, sakkunskap, politisk känsla och hårt arbete har alla ni som vi avtackar i dag bidragit till att forma vårt land, vår samtid men också vår framtid.

Det har säkert inte alltid varit lätt, men jag hoppas att det alltid har känts meningsfullt. Det har inneburit uppoffringar, också för nära och kära, och min förhoppning är att era anhöriga känner att den tacksamhet vi nu visar er också riktar sig till dem som har varit med er på färden.

Riksdagsarbetet utförs tillsammans med andra. Men varje ledamot sätter sin prägel på sitt uppdrag. Det just du har gjort kunde ingen annan göra. Dina initiativ, dina val, dina prioriteringar är just dina. När du kommer hem i kväll och ser tillbaka på din tid i detta unika hus hoppas jag att du kan tänka: Jag har kämpat den goda kampen, jag har fullbordat mitt lopp, jag har bevarat min övertygelse.

Å riksdagens vägnar tackar jag dig för din gärning som riksdagsledamot, för dina insatser för riksdagen och för ditt arbete för allas vår demokrati.

Ärade ledamöter! Jag tror att ni alla liksom jag nu längtar efter sol, sommar och kanske några timmars ledighet. En händelserik valrörelse står för dörren. Det har som sagt också varit en händelserik valperiod. Men innan vi drar ned på tempot för sommaren vill jag tacka er alla för ert arbete i riksdagen under den här speciella perioden.

Jag vill tacka talmanspresidiet och gruppledarna samt ledamöterna i riksdagsstyrelsen. Tack för ett mycket gott samarbete trots ofta komplicerade frågor att hantera!

Även riksdagsdirektören och övriga medarbetare i Riksdagsförvaltningen har gjort stora insatser för att det parlamentariska arbetet ska kunna fortgå, många gånger under särskilda omständigheter. Tack!

Partikanslierna med sin personal är också viktiga för det politiska arbetet och en del av alla som har sin dagliga arbetsplats i riksdagens fina hus. Ett stort tack till er, var och en!

Låt mig avslutningsvis framföra ett varmt tack till er alla för att jag har fått förtroendet att vara riksdagens talman under denna mycket speciella mandatperiod. Det är ett fantastiskt uppdrag – ansvarsfullt men också intressant och stimulerande.

Jag kan lova att jag har gjort mitt allra bästa för att vara hela riksdagens talman, för att utveckla arbetet i riksdagen med respekt för dess historia och för att bidra till att vårda och värna vår demokrati. Oss emellan erkänner jag gärna att jag har älskat varje sekund av varje minut av varje timme av varje dag av varje vecka av varje månad av varje år som jag har fått vara er talman. Tack!

(Applåder)

Våren har varit en aning långdragen och kall, men nu är sommaren äntligen här. Jag delar de känslor som Lars Wivallius skaldade om redan 1642. Jag har försökt modernisera språkdräkten något.

Ja, ljuvliga sol, du fattigmans vän
som ditt sken inom sig vill spara,
lys på vårt hem med sommar igen,
låt köld och torka bortfara.
Nu längta, nu trängta kvinnor och män
att gå i solskenet klara.

Med de orden önskar jag er alla en skön sommar i klart solsken på tröskeln till valrörelsen. Tack!

(Applåder)

Anf. 59 Ålderspresident TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! Det har fallit på min lott att tacka talmannen och de tre vice talmännen för ett arbete utan motstycke i svensk historia. Precis som talmannen sa liknar den här mandatperioden inget annat.

Talmannen kallade dessa de värsta av alla tider, och i någon mening är det helt sant. Vi har ställts inför större utmaningar än vi trodde att någon gjort tidigare. Ändå är det inte den värsta av alla tider. Vårt folk har gått igenom tider som till och med varit värre än dessa.

När vi nu tackar talmannen och de tre vice talmännen vill jag skicka med talmannen och oss alla något av reflektion och hjälp. Jag letade; jag kom inte tillbaka till 1600-talet, herr talman, men i alla fall till Esaias Tegnér 1810, till en tid inte olik den vi har genomlevt och lever i. Där tror jag

finns ord som kan bära talmannen inför kommande utmaningar och oss alla.

Väl formar den starke med svärdet sin värld,
väl flyga som örnar hans rykten;
men någon gång brytes det vandrande svärd
och örnarna fällas i flykten.
Vad våldet må skapa är vanskligt och kort,
det dör som en stormvind i öknen bort.

Men sanningen lever. Bland bilor och svärd
lugn står hon med strålande pannan.
Hon leder igenom den nattliga värld
och pekar alltjämt till en annan.
Det sanna är evigt: Kring himmel och jord
genljuda från släkte till släkte dess ord.

Det rätta är evigt: Ej rotas där ut
från jorden dess trampade lilja.
Erövrar det onda all världen till slut,
så kan du det rätta dock vilja.
Förföljs det utom dig med list och våld,
sin fristad det har i ditt bröst fördold.

Och viljan, som stängdes i lågande bröst,
tar mandom, lik Gud, och blir handling.
Det rätta får armar, det sanna får röst,
och folken stå upp till förvandling.
De offer du bragte, de faror du lopp,
de stiga som stjärnor ur Lethe opp.

Och dikten är icke som blommornas doft,
som färgade bågen i skyar.
Det sköna, du bildar, är mera än stoft,
och åldern dess anlet förnyar.
Det sköna är evigt: Med fiken håg
vi fiska dess guldsand ur tidens våg.

Så fatta all sanning, så våga all rätt,
och bilda det sköna med glädje!
De tre dö ej ut bland människors ätt,
och till dem från tiden vi vädje.

Vad tiden dig gav må du ge igen,
blott det eviga bor i ditt hjärta än.

(Applåder)

(TALMANNEN: Varmt tack för de orden, ålderspresident Tuve Skånberg! Dem tar vi med oss in i sommaren.)

Prot. 2021/22:136
22 juni

-----
*Avslutning och
avtackning av
ledamöter som
inte kandiderar*

§ 18 Svar på interpellation 2021/22:521 om genomförandet av en nationell folkräkning

Anf. 60 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Herr talman! Tobias Andersson har frågat mig dels när jag och regeringen kommer att initiera arbetet med den i riksdagen beslutade folkräkningen, dels hur den i riksdagen beslutade folkräkningen kommer att genomföras.

Statistiska centralbyråns befolkningsstatistik och folk- och bostadsräkning i Sverige är sedan länge registerbaserad och bygger huvudsakligen på uppgifter från Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Förändringen som gjordes i slutet av 1990-talet innebar att ett blankettbaserat system övergavs till förmån för ett mer effektivt och mindre kostsamt registerbaserat system. Det registerbaserade systemet blev även enklare för befolkningen och gav möjlighet till en bättre och mer uppdaterad statistik.

Fastställande av en persons bosättning och registrering av uppgifter om bland annat identitet sker genom folkbokföringen. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att förbättra folkbokföringen, bland annat ökat Skatteverkets anslag och gett myndigheten fler verktyg för att upptäcka, utreda och åtgärda fel. Vidare har folkbokföringsbrottet återinförts.

I april i år överlämnade regeringen en proposition till riksdagen som innehåller förslag som syftar till att stärka kvaliteten på folkbokföringen, bland annat genom att identitetskontrollen vid folkbokföring efter inflyttning stärks. Skatteverket har också haft i uppdrag att i samverkan med ett antal frivilliga kommuner inrätta ett pilotprojekt för att utreda omfattningen av problemet med felaktig folkbokföring och utveckla metoder och arbetssätt för att åtgärda felaktigheter.

Uppgifterna i folkbokföringen och befolkningsstatistiken ska vara korrekta och överensstämja med verkligheten. Hur riksdagens nyligen avgivna tillkännagivande om att genomföra en nationell folkräkning ska omhändertas behöver analyseras närmare och beredas i Regeringskansliet.

Anf. 61 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Riksdagen har röstat om att en nationell folkräkning ska äga rum, och behovet av en sådan är obestridligt. Vi vet inte vilka som befinner sig i Sverige. Detta är den krassa sanningen. Varken jag eller statsrådet har en aning om exakt vilka som befinner sig i Sverige eller hur stort skuggsamhället är. Detta är en konsekvens av en ansvarslös migrationspolitik och en ineffektiv utvisningspolitik, som medfört att långt fler befinner sig i Sverige, särskilt i utsatta områden, än de som finns på papperet, i folkbokföringen.

Många av de illegala som befinner sig i Sverige utnyttjar olika bidrag, kanske under olika identiteter.

En modern folkräkning kan inte heller göras på samma vis som folkräkningar har gjorts tidigare, givet att man då hade ett samhälle med en betydligt högre sammanhållning än vad vi har i dag. Dagens utbredda segregation och stegrande kriminalitet kräver i stället att folkräkningen genomförs proaktivt och offensivt. Behovet av detta har aktualiserats under korankravallerna och den debatt som har följt därefter.

Den förste som dömdes i det sammanhanget hade ett utvisningsbeslut och skulle inte ha varit i Sverige. Det går att diskutera om personen över huvud taget borde ha fått komma hit, men det fick han alltså. Men när han väl kommit hit fick han ett utvisningsbeslut. Han skulle alltså ha lämnat Sverige men var kvar och gavs därigenom möjligheten att försöka mörda svenska poliser – allt som en konsekvens av att regeringen och de relevanta myndigheterna inte har haft koll på vilka som vistas här.

Mot den bakgrunden blir det en akut åtgärd att genomföra den av riksdagen beslutade folkräkningen. De som upptäcks i det arbetet och inte kan visa att de har legal rätt att vara här ska naturligtvis omedelbart omhändertas och förflyttas till Migrationsverkets förläggningar för förvar och sedan utvisas.

Detta kommer dock att kräva politisk styrka och vilja för att lyckas. Det kommer att vara resurskrävande, och det kommer att vara ett intensivt arbete. Men det är en förutsättning att detta genomförs för att vi ska kunna upprätta ordning och trygghet i Sverige. Den politiska styrkan och viljan finns uppenbarligen inte hos Ida Karkiainen och regeringen.

Jag frågade statsrådet följande: När kommer statsrådet och regeringen att initiera arbetet med den av riksdagen beslutade folkräkningen? Och hur kommer statsrådet och regeringen att genomföra den av riksdagen beslutade folkräkningen? Det svar som jag fick, som Ida Karkiainen nyss läste upp, var att riksdagens tillkännagivanden om att genomföra en nationell folkräkning ska omhändertas, att de behöver analyseras närmare och att de ska beredas i Regeringskansliet.

Herr talman! Mot bakgrund av det enligt mig akuta läge som Sverige befinner sig i när det kommer till de parallellsamhällen som har fått växa fram och som innehåller personer som befinner sig här illegalt tycker jag inte att man kan sitta och vänta på att genomföra folkräkningen.

Mot den bakgrunden skulle jag vilja be Ida Karkiainen att åtminstone utveckla lite mer kring hur arbetet på Regeringskansliet går. Något mer borde statsrådet kunna säga än det som återfanns i det initiala svaret.

Anf. 62 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Herr talman! Proaktivt och offensivt – ja, det är faktiskt det förhållningssätt som regeringen har när det gäller folkbokföringen och när det gäller att komma till rätta med folkbokföringsfelet. Vi omhändertar detta tillkännagivande, precis som vi gör med alla andra tillkännagivanden. Det måste dock föregås av en noggrann analys.

Det är ett stort arbete. Det är ett arbete som kräver analys, och det kräver att man har en bra planering för detta. Samtidigt vill vi inte gå tillbaka till ett system som vi hade på 1990-talet, där man skickar ut blanketter. De människor som vi vill åt för att rätta till folkbokföringsfelet kommer ju inte att svara på en blankett, och de kommer inte att öppna dörren när någon knackar på.

Vi behöver verkligen ha åtgärder kring folkbokföringsfelet och se till att människor anger att de finns här i landet och blir korrekt folkbokförda. Det kan man komma åt genom punktinsatser och riktade åtgärder. Jag vill nämna några som regeringen redan har genomfört. Jag nämnde dem i mitt interpellationssvar.

Först och främst har vi återinfört folkbokföringsbrottet, vilket är en otroligt viktig åtgärd för att markera att det är fel att inte vara korrekt folkbokförd.

Vi har också gett regleringsbrev till Skatteverket om att komma åt detta. Vi har gjort en lagändring som möjliggör att Skatteverket får göra utökade kontrollbesök.

Vi har sett till att införa sekretessbrytande bestämmelser som gör att myndigheter kan utbyta information. Det kan ske ett utbyte av information inom Skatteverket, men också andra myndigheter har en skyldighet att lämna uppgifter till Skatteverket för att få till stånd en myndighetssamverkan kring de här frågorna. Det är en viktig del i att komma åt denna problematik.

Så sent som den 9 juni beslutade också riksdagen om regeringens proposition om just stärkt kontroll och kvalitet i folkbokföringen.

Det finns alltså ett antal olika saker som regeringen har vidtagit. Jag skulle dock vilja nämna en av de viktigaste saker som regeringen faktiskt har gjort, och det är att vi har gett i uppdrag till Skatteverket att i samverkan med ett antal kommuner göra en punktinsats i dessa kommuner. Det är åtta kommuner som har ställt upp på denna punktinsats.

Vi har fått en återrapportering om hur dessa punktinsatser har gått. Det är alltså Borlänge, Botkyrka, Göteborg, Helsingborg, Malmö, Stockholm, Södertälje och Uppsala som har genomfört detta. Inom ramen för uppdraget har man gjort 920 utredningar av misstänkt felaktig folkbokföring och rättat närmare 700 fel. Ungefär hälften av felen berörde personer som hade lämnat Sverige men fortfarande var folkbokförda här.

Utredningarna har hittills resulterat i att 190 polisanmälningar om folkbokföringsbrott har gjorts, och 59 underrättelser om misstänkta felaktiga utbetalningar har också gjorts. Den här typen av uppgifter och insatser ger faktiskt resultat. Den här regeringen är angelägen om att fortsätta göra detta.

Anf. 63 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag påstår inte att de åtgärder som regeringen har vidtagit är fel eller missriktade. Snarare anser jag dem vara otillräckliga. Jag skulle inte definiera dem som proaktiva och aggressiva, utan jag anser att man har låtit det här ta alldeles för lång tid. Ida Karkiainen nämner åtgärder som har vidtagits nu i juni, åtta år in på denna regerings styre. Man kan ifrågasätta om det verkligen är proaktivt att komma med åtgärder precis före mandatperiodens slut när socialdemokratin faktiskt har styrt det här landet i snart åtta år. Jag anser inte det ligga inom ramarna för vad som kan definieras som proaktivt.

Folkbokföringsbrottet nämns. Jag tycker att det är positivt. Samtidigt kan man ju diskutera hur man lämpligast går till väga i ett sådant fall. När man uppmärksammar någon som har begått ett folkbokföringsbrott, ska man då driva en process så att det eventuellt blir en påföljd utifrån den brottsrubriceringen, eller bör den person som vistas här illegalt utvisas?

Jag tror att Ida Karkiainen nämnde att det var 190 personer som anmälts för folkbokföringsbrott. Jag skulle gärna vilja höra statsrådet svara på hur många av dessa 190 som är kvar i Sverige och hur många som har fått lämna landet.

Jag förstår förstås att man kan begå folkbokföringsbrott utan att vistas i Sverige illegalt; det kan ju beröra andra också. Men den lågt hängande frukten här borde vara de som inte ens har rätt att vistas i vårt land. Där har regeringen inte gjort tillräckligt för att säkerställa kontroll över vilka som befinner sig i Sverige.

Det är klart att regeringen har vidtagit vissa åtgärder som inte nödvändigtvis är dåliga. Men jag skulle vilja fråga Ida Karkiainen om hon har någon uppfattning om hur många som finns i Sverige och hur många som lever här illegalt. Det finns ju vittnesmål från en del kommuner där man pekar på att vatten- och elförbrukningen och andra mätbara förbrukningar i vissa utsatta områden talar för att det kanske bor dubbelt så många eller tre gånger så många där än de som är folkbokförda i området. Om vi då aggregerar upp detta och inkluderar alla utsatta områden i Sverige och antar att det kanske bor dubbelt så många där än det antal som är folkbokförda kommer vi ganska snart upp i hundratusentals personer.

Det är otroligt allvarligt om det skulle visa sig att vi i Sverige har hundratusentals personer som inte har i landet att göra. Dessutom har dessa personer i viss grad haft incitament att göra vad de har gjort, alltså att gå under jorden och vara här illegalt i stället för att ingå i den reguljära asylprocessen. En del kommuner ger dem bidrag. De får sannolikt se sina barn gå i skolan och finansieras av oss. De får sannolikt bruka all välfärd och tandvård som de önskar som en konsekvens av de beslut som alliansregeringen fattade tillsammans med Miljöpartiet innan Socialdemokraterna kom till makten.

Det finns alltså stora incitament att leva illegalt i Sverige i dag, och det är direkt ohållbart. Och om man inte försörjer sig på de offentliga allmosor man får måste man per definition försörja sig genom att antingen arbeta svart eller begå annan brottslighet. Annars kan man inte få ett uppehälle. Detta är alltså ett otroligt stort problem, inte minst som det innefattar hundratusentals personer.

Min fråga i denna replik, herr talman, är om Ida Karkiainen har en uppskattning av ungefär hur många vi pratar om. Det vore intressant att veta.

Anf. 64 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Herr talman! Ja, faktiskt. I regleringsbrevet för 2018 fick Skatteverket i uppdrag att utveckla en metod för att systematiskt kunna följa upp kvaliteten i folkbokföringsregistret. Syftet var att försöka se vilka fel som förekommer, i vilken omfattning de förekommer och vilka konsekvenser de medför.

I uppdraget ingick att också beskriva hur uppföljningen kommer att genomföras, så att den kan ligga till grund för Skatteverkets slutresultatredovisning och bedömning av registerkvaliteten i folkbokföringen.

Den analys av folkbokföringsfelet som Skatteverket gör omfattar enbart personer som är eller borde vara folkbokförda i Sverige. Personer som vistas i landet utan laglig rätt ingår per definition inte i folkbokföringsfelet. Detsamma gäller personer med samordningsnummer som vistas i landet tillfälligt. På det området har andra insatser vidtagits.

År 2019 är det senaste året då siffrorna kring folkbokföringsfelet går att beräkna, eftersom skattningarna också bygger på register hos Statistiska centralbyrån som uppdateras med en viss eftersläpning.

För år 2019 uppskattas det totala folkbokföringsfelet röra ungefär 214 300 personer eller ungefär 2,1 procent av Sveriges befolkning. Den vanligaste feltypen är felaktig adress. Man uppskattar att 123 900 personer har angett felaktig adress år 2019. Antalet personer som inte borde vara folkbokförda men som ändå är det uppskattas till ungefär 73 400 år 2019. Den minst vanliga feltypen utgörs av personer som inte är folkbokförda fast de borde vara det, och det är cirka 17 000 personer år 2019.

Ungefär så ser folkbokföringsfelet ut.

Men vi kan återigen diskutera de viktiga punktinsatserna, för vi ska givetvis veta vilka som befinner sig i Sverige. Om till exempel en kommun får en signal om att det är en ökad vattenförbrukning som kanske inte beror på en vattenläcka utan som kanske beror på att det bor flera personer på en adress som inte borde göra det är det en signal som ska skickas till Skatteverket. Det handlar om att flagga för detta: Här tror vi att det finns ett fel. Här tror vi att vi behöver göra ett kontrollbesök eller göra en punktinsats. Det är precis det som också Skatteverket har fått i uppdrag att göra.

Anf. 65 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar åter för svaret från Ida Karkiainen. Det är allvarligt att vi har 214 000 som har begått en felaktig folkbokföring. Men som vi var inne på båda två ger det inte hela bilden av det skuggsamhälle som finns i dag i Sverige. Därutöver finns naturligtvis de som vi inte har någon kännedom om alls. Det är väl där som jag ser att det finns en latent hotbild.

Det rör sig om individer som vi inte vet vilka värderingar de har. Vi vet inte vad de vill det svenska samhället. Vi vet inte vilka intentioner de har. Vi vet inte vad de är kapabla att göra. Inom den gruppen har tyvärr många valt att begå brott i Sverige av olika grad. Det kan röra sig om att man jobbar svart. Det kan röra sig om att man säljer narkotika för att finansiera sitt uppehälle här när man är här illegalt och inte kan ha en reguljär anställning etcetera. Men det finns också alldeles för många exempel på grova vålds- och sexualbrott begångna av individer i den här gruppen.

Det blir än mer provocerande när brotten har begåtts av individer som redan har ett utvisningsbeslut. Om någon har lyckats smuggla in sig i Sverige och gått under jorden med en gång är det svårt att beskylla regeringen för att den personen lever i det dolda i Sverige. Det är en annan sak när någon har fått avslag på sin asylansökan och fått vara kvar i Sverige utan att utvisas och utan att ha satts i Migrationsverkets förvar eller då någon har dömts till utvisning men utvisningen inte kunnat verkställas utan personen får leva kvar illegalt i Sverige. Det är där vi pratar om ett politiskt misslyckande. Det är där regeringen har en skuld för de brott som kunnat begås av individer inom den kategorin.

Jag skulle gärna vilja höra hur Ida Karkiainen avser att lösa den biten, för just nu har vi sannolikt hundratusentals personer som inte har i Sverige att göra och som varje dag de är här utgör ett latent hot. Sverige kan tyvärr inte bli tryggt förrän vi har fått ut dem ur vårt land.

Anf. 66 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Vi ska ha ordning på vilka människor som befinner sig i Sverige. Vi ska också vända på varenda sten för att bryta segregationen och knäcka kriminaliteten. Att åtgärda folkbokföringsfelet och se till att vi

har en bra och korrekt folkbokföring är en del i det arbetet. Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder, som jag har redovisat. Och vi bereder givetvis det tillkännagivande som riksdagen nyligen har lämnat till regeringen. Detta är inte bara fina ord. Vi går också till konkret handling.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:136

22 juni

Svar på
interpellationer

§ 19 Svar på interpellation 2021/22:475 om åtgärder för att stödja offer för sexuellt våld i Ukraina

Anf. 67 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Alexandra Anstrell har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska det ökande antalet krigsbrott och fall av sexuellt våld samt vilka initiativ jag avser att vidta för att särskilt stödja utsatta barn och de som har utsatts för sexuellt våld i Ukraina.

Rysslands pågående aggression mot Ukraina har otaliga negativa konsekvenser. Kriget får mycket långtgående följder både i och bortom Ukraina – dels för kvinnor och flickor, som drabbas särskilt hårt av kriget, dels för jämställdhetsfrågor i regionen i stort.

Vi har sett ett stort antal rapporter om sexuellt våld mot civila begånget av ryska soldater i Ukraina. Våldtäkt i krig utgör en av de allvarligaste krigsförbrytelseerna. Rapporterna måste tas på största allvar. Det måste utredas, och ansvariga måste ställas till svars.

Sveriges och andra staters hänskjutande av situationen i Ukraina till ICC, Internationella brottmålsdomstolen, innebär att misstänkta krigsförbrytelser och andra internationella brott under domstolens jurisdiktion utreds, och det skickar en tydlig signal till ryska ledare och militärer att de kan komma att ställas till svars för sina handlingar.

Sverige kommer att stödja ICC:s åklagarkontor med ett bidrag om 7 miljoner kronor, utöver det årliga bidraget om 2,5 miljoner euro. Sverige har också bidragit till att utvidga EU:s civila insats i Ukrainas verksamhet, EUAM Ukraina, till att omfatta stöd till ukrainska myndigheter för att underlätta utredning och lagföring av internationella brott. Sverige sekonderar experter till EUAM, och vi befinner oss i slutskedet av processen att även sekondera experter till ICC. Vi bidrar också aktivt till att säkerställa ansvarsutkrävande genom FN:s råd för mänskliga rättigheter och OSSE. Åklagarmyndigheten har inlett en så kallad strukturell förundersökning avseende grov krigsförbrytelse i Ukraina som syftar till att säkra bevisning som kan finnas i Sverige för att användas i framtida rättsprocesser antingen i Sverige, i annan stats domstol eller i en internationell domstol, såsom ICC.

Sverige är sedan länge en viktig aktör inom jämställdhetsfrågor i Ukraina, såväl genom vårt reformstöd som genom den politiska dialogen. I linje med vår feministiska utrikespolitik arbetar vi aktivt för att fokus ska läggas vid jämställdhetsfrågor samt kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Det kräver en särskild uppmärksamhet i tider av krig och konflikt.

Sida verkar i Ukraina för att stärka skyddet för kvinnor och flickor mot alla typer av våld i samband med konflikt. Sida har ett nära samarbete med UN Women, som i sin tur samverkar med lokala organisationer. Lokala

kvinnorätsorganisationer gör ett avgörande arbete på marken med utsatta kvinnor och flickor, och vi stöder dem i detta arbete både finansiellt och politiskt.

Sverige är också en av de största bidragsgivarna till UNFPA och UN Women, och Sveriges flexibla stöd har bidragit till att organisationerna snabbt har kunnat ställa om sin verksamhet för att svara på de akuta behov som uppstått för kvinnor och flickor till följd av kriget. Organisationerna bidrar bland annat med psykosocialt stöd och skydd till utsatta kvinnor, både i Ukraina och i grannländer som Moldavien.

Sverige och Sida arbetar också kontinuerligt inom utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet för att förebygga och adressera sexuellt utnyttjande och övergrepp i konfliktsituationer. Sverige skickar också regelbundet jämställdhetsrådgivare och experter på konfliktrelaterat sexuellt eller könsrelaterat våld till internationella fredsinsatser.

Som en direkt konsekvens av kriget ser vi nu också den största och snabbast växande flyktingkrisen i Europa sedan andra världskriget. Flyktingsituationen drabbar kvinnor och flickor hårt och medför en ökad risk för människohandel.

Sverige för en nära dialog med berörda biståndsorgan och humanitära organ om vikten av att vara vaksamma på flickors och kvinnors ökade utsatthet för människohandel, särskilt för sexuella ändamål. Utöver det förebyggande arbetet är det i nuläget förstas av yttersta vikt att nå ut med information och att en samordnad respons säkerställs mellan berörda aktörer.

När det gäller insatser för de personer som flyr till Sverige från Ukraina är det beslutat att Jämställdhetsmyndigheten under 2022 får 4 miljoner kronor extra för att stärka arbetet mot sexuell exploatering av barn, mot prostitution och mot människohandel.

Anf. 68 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag skrev den här interpellationen i början av maj. Nu är det juni, och kriget i Ukraina har pågått i snart fyra månader.

Rysslands aggressiva invasion sätter stora spår. Vi får rapporter om sexuella övergrepp på civila. Att som vapen våldta och sexuellt utnyttja människor i krigs- och konfliktdrabbade områden är ganska vanligt och har förekommit sedan urminnes tider. Det betyder inte att det är okej. Det är faktiskt helt galet.

I en rapport från människorätsorganisationen Human Rights Watch kan vi bland annat läsa att ryska militära styrkor gjort sig skyldiga till fall av upprepad våldtäkt i de ryskockuperade delarna av Tjernihiv-, Charkiv- och Kievregionerna. Dessutom utreder den globala kvinnorätsorganisationen Global Network of Women Peacebuilders sex fall av våldtäkt i östra Ukraina. Det finns säkert fler exempel. En kvinna berättade för Human Rights Watch att en rysk soldat upprepade gånger hade våldtagit henne i en skola i Charkivregionen, där hon och hennes familj hade tagit skydd.

Barnen är naturligtvis också särskilt utsatta i krig och konflikt, inte minst om de också får se och vara med om de här hemskheterna. I maj hade över 3 miljoner människor flytt kriget i Ukraina, varav omkring hälften barn.

Egentligen är det ganska konstigt att man ska ha lagar för hur man ska kriga när vi inte vill ha krig. Men alla parter i den väpnade konflikten i Ukraina är skyldiga att följa internationell humanitär rätt eller krigslagarna, då krigets lagar förbjuder avsiktligt dödande, våldtäkt och annat sexuellt våld, tortyr och omänsklig behandling av tillfångatagna kombattanter och civila i förvar. Situationen i Ukraina visar tydligt på att lagarna inte följs.

Från FN-organ, medier och lokala organisationer på plats kommer vittnesmål om sexuellt och könsbaserat våld i krigets spår och om hur kvinnor och flickor men även pojkar och män har utsatts och fortsätter att utsättas. Nya offer och nya bilder på sargade kroppar kommer till oss som sitter här hemma och tittar på. Det är ganska svårt att ta in. Det är inte så långt härifrån.

Kvinnor vittnar också om en nedbrytande, ständigt närvarande oro för att bli utsatt för våldtäkt. I en artikel den 4 april i The Guardian berättar Antonina om att det första hon tog rätt på innan hon lämnade Kievs norra förorter dagen då hon hörde bomberna falla och kriget bröt ut var kondomer och sax att använda som vapen för att skydda sig själv och skydda sig mot en oönskad graviditet.

För flickor och kvinnor är framtvingade graviditeter en konsekvens av våldtäkt i krig. Ukrainska kvinnor vittnar om en desperat jakt på preventivmedel och dagen-efter-piller att använda om de skulle utsättas för våldtäkt – helt galet. I uppehållen mellan utgångsförbud och bombningar letar kvinnor efter dagen-efter-piller i stället för första-hjälpen-kit.

Organisationen International Planned Parenthood Federation, IPPF, rapporterar att det är svårt att få tillgång till preventivmedel och ännu svårare att få tillgång till en säker abort i krigszonen Ukraina. Det ser inte bättre ut i angränsande länder dit över 5 miljoner människor, de flesta kvinnor och barn, har flytt. I Ungern och även i Polen, där väldigt många flyktingar befinner sig, finns flera abortrestriktioner numera.

Läget är akut. Svenska aktörer gör mycket. Precis som ministern var inne på händer det en massa saker, men det är inte samordnat. Jag tror att vi behöver driva på att man behöver en samordningsstruktur som kan fungera bättre så att man synkroniserar arbetet och inte springer åt olika håll. Det gäller även samarbetet med de lokala kvinnorrätts- och SRHR-organisationerna.

Anf. 69 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag kan inte annat än hålla med om allt Alexandra Anstrell säger kring de förfärliga exempel som hon tar upp.

Kvinnor och flickor är ju särskilt utsatta i konflikter och krig, och vi vet att det finns ett samband mellan väpnad konflikt och sexuellt och könsbaserat våld. Om man inte erkänner det har man liksom inte rätt utgångspunkt. Därför måste vi göra allt vad vi kan för att förhindra det.

I våras åkte jag tillsammans med den ukrainske utrikesministern Dmytro Kuleba till ett flyktingmottagningscenter i Korczowa, som ligger på gränsen till Ukraina. Där fick jag höra från människor som precis hade kommit om ryska grymheter, om tortyr, om attacker på barn på tågstationer och om fruktansvärda sexuella övergrepp som hade begåtts av ryska soldater i Ukraina.

Som sagt var stöder vi från svensk sida flera olika organisationer, till exempel Women's Initiatives for Gender Justice, som arbetar med att stärka kompetensen kring sexuellt våld. Där samarbetar man med lokala partner. Det kan ofta vara väldigt svårt att få kvinnor och flickor som har varit utsatta för detta att berätta om det, eftersom det är så skuldbelagt.

Vi håller på att försöka förebygga sexuellt och könsbaserat våld genom att FN har så kallade Team of Experts on the Rule of Law and Sexual Violence in Conflict, vilket handlar om att man måste ha ett ansvarsutkrävande av dem som har begått de här brotten mot kvinnorna och barnen.

Jag tycker också att det är bra att Alexandra Anstrell tar upp frågan om till exempel aborter och dagen-efter-piller. En sak som sker är ju att när kvinnor och flickor som har varit utsatta för till exempel våldtäkter kommer till länder där de inte ens kan få en abort blir det en ytterligare sten på bördan. Där försöker vi att stötta organisationer som till exempel Kvinna till kvinna och andra, dels för att ha den här typen av information på deras språk när de kommer till exempel till Polen, dels så att de kan få hjälp och stöd till exempel med dagen-efter-piller.

Vi vet också att det här stödet till kvinnorrättsorganisationerna når gräsrotsorganisationer i Ukraina och att de har vägar för att nå kvinnorna. De gör faktiskt ett betydande arbete både för flickor och för kvinnor i Ukraina nu.

Vi har också flera olika försök till samordning genom FN:s organisationer, men det här är alltid ett problem. Jag tycker att Alexandra Anstrell pekar på detta på ett bra sätt: När det kommer väldigt många organisationer som alla vill hjälpa är samordning ett problem. Det kan också vara så att man har olika mål med sitt hjälparbete och kanske inte vill stödja på samma sätt.

Anf. 70 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för det utvecklade svaret. Kan vi hoppas och tro att ministern kommer att driva frågan hårt vad gäller samordning och synkronisering av insatserna, både de som görs internationellt och de som görs lokalt i Ukraina?

Sedan var det frågan om stöd och hjälp till aborter i Ungern och Polen, där det är svårt att få abort. Förs samtal på regeringsnivå för att få till någon form av undantag eller underlätta för de utsatta kvinnorna i dessa länder?

Från många ställen i Ukraina kommer rapporter om grova sexuella övergrepp mot civila. Trots att sexuella övergrepp i krig och konflikt i dag är ett krigsbrott har risken för att bli straffad för krigsbrott hitintills varit låg.

Det finns enligt Nationellt centrum för kvinnofrid flera teorier om varför våldtäkter och andra sexuella övergrepp sker i krig. Motiven bakom våldtäkterna och övergreppen kan kopplas till en såväl individuell som strukturell nivå. De kan begås av den enskilda soldaten som påverkas av kriget, men våldtäkterna kan också utgöra en strategi för att skapa oro och kaos från motståndarens sida. Det är ett uråldrigt sätt att utöva makt samt ett vanligt och framgångsrikt sätt att utpressa och skapa oro bland den civila befolkningen.

När kvinnor bryts ned försvagas hela samhället. Befolkningen som utsätts för krig får svårare att överleva. Soldaterna genomför då dessa ohyggliga övergrepp på order av sina befäl.

FN:s olika krigsribunaler har i avgöranden jämställt våldtäkt med tortyr, folkmord och brott mot mänskligheten. Av stadgan för den internationella brottmålsdomstolen i Haag framgår att våldtäkt och sexuellt våld kan utgöra krigsförbrytelser under väpnade konflikter.

Trots att den internationella brottmålsdomstolen i Haag har fastslagit att de sexuella övergreppen i väpnade konflikter kan utgöra krigsförbrytelser har straffriheten för denna typ av brott hitintills varit stor. Fall av våldtäkt och sexuellt våld i krig har inte prioriterats i krigsförbrytartribunaler, och många förövare har undkommit straff.

Jag menar att Sverige, regeringen och ministern måste vara drivande i frågan om att krigsförbrytelserna ska få en högre prioritering. Frågan måste lösas bättre och snabbare. Här måste vi ha en stor, stark och tydlig röst från Sverige i arbetet inom EU och i den internationella brottmålsdomstolen i Haag för att ställa Ryssland till svars för krigsförbrytelserna.

Ingen vet hur många kvinnor och barn som kommer att få sina liv slagna i spillror genom sexuellt våld i det pågående kriget i Ukraina. Kvinnorna i Ukraina är faktiskt trippelt utsatta i hemlandet. Dels blir de våldtagna av de ryska soldaterna, dels är hemmet inte lika tryggt längre, dels riskerar de att återigen utsättas för sexuella övergrepp, men denna gång av män i Sverige. Samtidigt cirkulerar bilder på lättklädda kvinnor med budskap som ”war is coming” eller ”adopt a Ukrainian before it is too late” på nätet, och sökningar efter ukrainska kvinnor på porrsajter ökar i Sverige, enligt en kriminolog.

Nu får det faktiskt vara nog. Ministern var inne på de 4 miljonerna till Jämställdhetsmyndigheten. Hur säkerställer ministern att de pengarna når fram till rätt saker, och hur följer ministern upp att det blev som ministern hade tänkt sig?

Anf. 71 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag kan hålla med Alexandra Anstrell om att arbetet i ICC och i andra organ som försöker utkräva ansvar tar lång tid. Man är inte alltid riktigt snabb. Det viktiga är att man försöker samla in bevis för senare ansvarsutkrävande. Faktum är att EU:s utrikesministrar träffade chefsåklagaren för ICC, herr Khan. Vi var tre kvinnliga utrikesministrar från Sverige, Tyskland och Belgien som särskilt tog upp behovet av att prioritera sexuellt våld, våldtäkter och så vidare. Det fick inte komma långt ned på prioriteringslistan.

En av de saker som Khan tog upp var att det råder brist på utredare som kan utreda den typen av våld. Vi bidrar med sekonderingar från till exempel Sverige. Sedan har vi själva universell jurisdiktion. Därför intervjuar svenska åklagare kvinnor som kommer hit.

Det upptrappade våldsläget kan också leda till att andra former av könsrelaterat våld och sexuellt våld ökar. Det kan ske i nära relationer och vid människohandel, till exempel de annonser som Alexandra Anstrell pekar på.

Hotet om sexuellt våld kan också resultera i att många kvinnor avstår från att engagera sig för sina egna rättigheter eller berätta om det de har varit utsatta för därför att de är rädda för att det i nästa läge innebär att de blir utsatta för något slags hämnd.

Alexandra Anstrell hade en fråga om Jämställdhetsmyndigheten. Uppföljning av alla typer av stöd för att myndigheterna ska göra någonting är

en av de riktigt viktiga frågorna. Man kan inte bara dela ut pengar som man inte vet var de hamnar. Både jag och jämställdhetsministern är mycket engagerade i frågorna.

Jag är också glad över att flera av mina kvinnliga utrikesministerkollegor har tagit upp detta. Det borde inte vara så att det framför allt är de kvinnliga utrikesministrarna, men det är lite så. Det har varit lättare att få upp frågorna när det har varit kvinnor.

Jag har också sett i till exempel svenska medier att man tycker att frågorna om jämställdhetsarbetet och stödet till kvinnorätsorganisationer inte skulle vara det mest prioriterade just nu. Det håller jag inte alls med om. Man måste hela tiden lyfta upp dessa frågor – det sker inte av sig självt.

Anf. 72 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag uppskattar verkligen att ministern och ministrarnas kvinnliga utrikesministerkollegor tog upp frågan i ICC. Jag är dock inte förvånad över att det behövdes tre kvinnliga utrikesministrar. Däremot blir man lite bedrövad att det ska behöva vara så.

Många kvinnor och barn som kommer till Sverige, vårt fina och trygga Sverige, riskerar att hamna i trafficking och hemsckheter. Redan i april hade polisen öppnat sex förundersökningar där brottsoffren är flyktingar från Ukraina. En av de misstänkta brottsplatserna är färjeläget i Nynäshamn – min grannkommun – dit många flyktingar anländer. Där finns personer på plats som visar intresse för framför allt kvinnor och barn.

I april gjordes en riktad insats mot sexköpare i centrala Stockholm. Av 38 rapporterade sexköpare valde 30 att utnyttja kvinnor från just Ukraina. Inte en enda av de gripna männen visade något som helst intresse, än mindre respekt, för kvinnornas situation. Det är helt stört. De var bara intresserade av att köpa sex.

Det sexuella våldet i krigets Ukraina måste hamna högre upp på agendan såväl i Ukraina som hela vägen därifrån till Sverige. Jag undrar om det finns några ytterligare tankar om stöd till kommuner och så vidare för att hantera frågorna. Det handlar inte bara om akuta insatser, utan det är många som blir traumatiserade efter att ha blivit utsatta för sådant. De utsatta i Sverige måste verkligen hamna högre upp på agendan. Varje kvinna har rätt till sitt eget liv och sin egen kropp – och till frihet.

Anf. 73 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Sverige för en nära dialog med berörda biståndsorgan och humanitära organ när det gäller vikten av att vara vaksamma på framför allt flickors och kvinnors ökade utsatthet för människohandel, särskilt för sexuella ändamål, när de flyr från Ukraina. Utöver ett förebyggande arbete är det också i nuläget viktigt att man når ut med information och får en samordnad respons och insatser som samordnas mellan de olika aktörerna.

Vi jobbar bland annat för samordning när det gäller registrering av flyktingar för att möjliggöra identifiering och uppföljning av utsatthet, barnskydd och andra insatser som ska förebygga människohandel av sexuell karaktär. Vi bidrar också till EU:s handlingsplan och har en dialog med EU:s samordnare i frågor om människohandel, som var i Stockholm i våras, för att koppla samman det som gäller här och det som gäller i de andra EU-länderna. Vi hade också en internationell givarkonferens i Berlin

den 5 april med anledning av flyktingsituationen, och då anordnade Sverige och USA ett särskilt segment som handlade om gränskontroll och förebyggande av människohandel.

Allt detta beror ju på Rysslands oprovocerade och omotiverade aggression mot Ukraina, en fredlig, demokratisk och suverän stat. Det är ett flagrant brott mot internationell rätt, och även här är det Ryssland som bär det högsta ansvaret för det som drabbar dessa kvinnor och barn.

Slutligen vill jag tacka Alexandra Anstrell för att hon tog upp detta väldigt viktiga område, som behöver debatteras ännu mer i riksdagen. Jag önskar också glad midsommar!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2021/22:492 om konkurrenskraften för den svenska sjöfarten

Anf. 74 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Hans Rothenberg har frågat mig vilka av de förslag som sjöfartsnäringsens Blå tillväxt presenterat som regeringen kommer att tillmötesgå.

Det frivilliga tonnagebeskattningssystemet infördes bland annat med syftet att öka andelen svenskflaggade fartyg i den svenska handelsflottan. Vid införandet var regeringen tydlig med att avsikten var att följa upp och utvärdera effekterna av lagstiftningen.

Utöver tonnagebeskattningssystemet har omfattande satsningar gjorts för att stärka konkurrenskraften för den svenska sjöfarten. Den så kallade ekobonusen är förlängd och breddad, resurserna till Sjöfartsverket har ökat markant och regeringens nationella sjöfartssamordnare jobbar vidare med att främja svensk sjöfart. Dessutom kunde regeringen nyligen besluta om en nationell plan med historiska satsningar på sjöfarten. I jämförelse med när Moderaterna styrde Sverige femdubblar vi nu investeringarna i sjöfartens infrastruktur.

Jag kommer även fortsatt att noga följa den svenska handelsflottans utveckling.

Anf. 75 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min interpellation.

Efter 16 år har jag hunnit ägna mig åt ganska många olika politiska frågor, men den som kanske har legat mig allra närmast är sjöfarten. Det beror bland annat på allmänt intresse; kommer man från Göteborg är det ingen nackdel att vara intresserad av sjöfart. Min storebror var dessutom sjökaptän, vilket också är en anledning till att jag någonstans känner extra starkt för detta.

När jag nu skulle stå här och för sista gången ha en interpellationsdebatt med en minister tänkte jag: Vad ska den handla om? Och det var klart att det måste bli sjöfart. Jag tänkte också: Vilken minister ska jag ta min sista debatt med? Det blev Tomas Eneroth. Vi har arbetat ihop i näringsutskottet och haft härliga debatter och en väldigt bra tid när vi har gjort saker tillsammans.

Jag har följt sjöfarten under många år. Jag var med under den tid då Catharina Elmsäter-Svärd var infrastrukturminister och lade fram en handlingsplan för sjöfarten och den maritima strategin – och när vi till slut lyckades baxa igenom en skatt, nämligen tonnageskatten.

Som moderat sitter det i ryggmärgen att vi inte ska införa skatter utan avskaffa dem, och jag hade faktiskt lite problem med att övertyga mina partifränder om att tonnageskatten skulle införas. Efter att ha haft samarbeten med branschens organisationer och parter lyckades vi dock hitta en modell där det faktiskt gick att övertyga till och med Moderaterna om att införa en tonnageskatt.

Det har varit bra, men det räcker inte. Det som då kallades Blå skatt och som nu har blivit till samarbetsorganisationen Blå tillväxt är en start på någonting som kan bli så mycket bättre. Svensk sjöfartsnäring behöver nämligen få till rimligare förutsättningar för svenskflaggade fartyg – det tror jag att vi alla är överens om – men det gäller också att hitta metoderna för att det ska bli verklighet.

Sjöfartsbranschen har genom sitt samarbete parterna emellan inom Blå tillväxt presenterat en handfull punkter genom vilka man skulle kunna bidra till en vändning av den nedåtgående trenden och öka inflaggningen. Detta har varit ett problem under flera decennier, och det har varit det oavsett vilken regering som har suttit. Det gäller att göra saker och ting och att göra dem på rätt sätt.

När tonnageskattesystemet infördes i Sverige 2017 var Sverige ett av de sista länderna i Europa att införa ett sådant system. Antalet svenskflaggade fartyg hade i avsaknad av en tonnageskatt minskat från över 200 ned till 83. Detta påverkar också kompetensförsörjningen inom hela den maritima sektorn.

Det är bra att det görs en översyn, men det behöver tas ordentliga grepp här. Det måste göras en samlad översyn som säkerställer långsiktigt stabila och konkurrenskraftiga villkor. Det är viktigt för Sverige, och denna strategiskt viktiga näring kan även bidra till en förstärkning av det svenska totalförsvaret. Det kommer jag att återkomma till i mitt andra inlägg.

Jag har hört ministrernas svar att det minsann har gjorts grejer, men det finns mer att göra. Vilka ytterligare punkter som Blå tillväxt efterfrågar vill Tomas Eneroth åstadkomma under sin tid som infrastrukturminister?

Anf. 76 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! För den som följer den här debatten via nätet eller på plats kan jag kvittera Hans Rothenbergs starka engagemang för sjöfarten, vilket jag verkligen har uppskattat, liksom det goda samarbete vi har haft.

När Sverige är som bäst kan politiker från olika politiska partier säga: Det här måste vi ändå kunna hitta gemensamma lösningar för – det vore bra för Sverige att skapa långsiktigt goda förutsättningar för sjöfarten och stärka den. Det behövs både av klimatskäl, eftersom vi behöver se till att använda sjöfarten i större utsträckning för att minska transportsektorns utsläpp, och för att avlasta väg- och järnvägsnätet.

Som jag säger i svaret är det också väldigt stora satsningar vi nu gör när vi femdubblar satsningarna på sjöfarten. Det är allt från nya isbrytare som vi finansierar till farledsfördjupningar i Göteborg och i Luleå – och naturligtvis en mängd andra satsningar för att stärka både den sjöfart som går internationellt och den sjöfart som vi vill ska växa nationellt. Det gäller

inte minst kustnära sjöfart och inlandssjöfarten, där många satsningar i den nationella planen för sjöfarten nu är avgörande.

Sedan är det sant att det är fler saker som behöver göras. Om vi tittar på de aktuella förslag som Blå tillväxt har lyft fram ser vi att stämpelskatten är ett tydligt önskemål. Det handlar om 4–7 miljoner kronor årligen som man skulle kunna avlasta med genom att ta bort stämpelskatten, och jag utesluter inte den typen av reformer.

Jag vet också att enprocentaren i sjöfartsstödet är ungefär 20 miljoner kronor. Jag vill ändå sätta det i relation till sjöfartsstödet, som vi nu med klimatkompensationen ökar med 300 miljoner kronor årligen 2023 och 2024 – eller för den delen 75 miljoner kronor i ökat stöd under pandemin. Vi har alltså gjort betydande tillskott som överstiger de resurser som finns för till exempel stämpelskatt och den så kallade enprocentaren.

När det väl är sagt vill jag ändå säga att jag inte utesluter att även den justeringen behöver göras framöver. Jag har i dialogen med Blå tillväxt och sjöfarten förstått att det har en viktig signalverkan att kunna göra detta. På samma sätt ser jag det som naturligt att vi nu, när vi har ett antal år med tonnagebeskattningsystemet med oss, går vidare och tittar på en utvärdering och på om vi kan styra tonnagebeskattningen på ett bättre och effektivare sätt.

Sjöfarten står ju inför stora utmaningar – inte minst blev det tydligt efter Rysslands invasion av Ukraina när man insåg att ungefär 15 procent av de anställda inom sjöfarten internationellt var ryssar eller ukrainare. Omedelbart blev signalen, redovisade rederierna, att ukrainare ville hem till sitt land och försvara sitt land. Våldigt många ryssar ville gärna stanna kvar ombord.

Det är ändå så att vi har betydande störningar, och vi kommer att behöva rekrytera fler människor till att jobba inom sjöfarten.

Från svensk sida har vi jobbat systematiskt för att öka attraktiviteten. Som Hans Rothenberg lyfte fram gäller det att stärka de ekonomiska förutsättningarna för redarna, sjöfarten och näringen. Det gäller också att förbättra arbetsmiljön och att säkerställa att arbetsmiljön för de män och kvinnor som vill arbeta inom sjöfarten är god. Här tror jag att det finns mer att göra.

Jag vill stärka framtidstron genom att tydligt lägga närmare 14 miljarder i nationell plan på insatser för att stärka sjöfarten. Det här ska vara en framtidsnäring. Jag kommer att återkomma till vad som görs inom EU, för jag tror att vi gemensamt kan arbeta med att göra än mer för att stärka svensk sjöfart.

Anf. 77 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Farledsavgifter är en av de frågor som branschen poängterar måste hanteras. Stämpelskatten, som ministern nämnde, är en annan.

Det är inte alla som känner till 183-dagarsregeln. Den handlar om att en sjöman som är borta mer än ett halvår får en annan beskattning och drabbas av detta. Hur detta är uppbyggt är ett alltför komplicerat snårverk för att vi ska debattera det här inför en publik som inte är insatt, men det här är någonting som berör enskilda besättningsmän, framför allt dem som står på bryggan. Det är någonting som bara måste hanteras.

Jag har tidigare haft debatter med den dåvarande finansministern Magdalena Andersson. Jag gick då ordentligt på pumpen; jag fick ingen som

helst respons. Nu tror jag dock att Tomas Eneroth är så varm i kläderna som minister att han under sommaren kommer att ta det snacket med sin statsminister och säga: ”Det du sa som finansminister var väl din uppvärmning; nu kan du väl ta den här frågan och göra någonting bra.” Jag tror till och med att Socialdemokraterna skulle få några fler röster i valet om de gjorde det.

Jag ska gå över till en annan fråga, nämligen vad som är viktigt med svenskkontrollerat och svenskflaggat. En svenskkontrollerad flotta är viktig för att vi ska ha en svensk maritim näring med stark export i form av maritim tillverkningsindustri men också för att vi ska kunna göra vår röst hörd med trovärdighet internationellt. I dag finns det 300–350 svenskkontrollerade fartyg som seglar, men vi har under 100 svenskflaggade fartyg. Det är inte bra.

Varför är detta inte bra? Det är inte viktigt för transportköparen i fredstid, men det kan vara helt avgörande när det är, som man säger, ofred. Sverige kan behöva kalla in sina flaggade fartyg och använda dem till för landet skyddande ändamål. Därför är det viktigt att få upp antalet svenskflaggade fartyg. Det är av nationellt intresse – inte bara för sjöfartsnäringen. När vi nu ser över hotbilden mot Sverige och Sveriges grannländer är det otroligt viktigt att ha kontroll över infrastrukturen även på vatten.

Det är också viktigt med besättningen. Det kan vara oviktigt i fred men avgörande vid konflikttillfällen. Vi kan ju ha svensk flagg på fartyget men, precis som Tomas Eneroth sa, i allt väsentligt kanske en rysk besättning.

Det här börjar lukta lite protektionism, men det är viktiga frågor. För att säkra försörjningen även i kris och i krig måste man höja blicken. Vi måste se till att vi har ett utbildningssystem som gör att vi kan utbilda tillräckligt många unga flickor och pojkar för yrken ombord och på land. För att vi ska kunna utbilda många måste vi också ha tillgång till en svenskflaggad flotta där de kan göra sin praktik och genomgå sin utbildning. Ju färre svenskflaggade fartyg, desto mindre möjlighet att utbilda svensk besättning.

Detta tror jag är en av de absolut viktigaste frågorna att ta med. Det är därför jag nu tar upp Blå tillväxts program och vill att det här i Sveriges riksdag ska stadfästas att detta är viktigt för Sverige.

Anf. 78 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag delar Hans Rothenbergs uppfattning. Jag tror att det är otroligt viktigt att vi, som regeringen nu gör, stärker den svenska sjöfarten ekonomiskt, strategiskt och systematiskt. Det är ett sådant arbete som regeringen har gjort under de här åren med nationell plan och godstransportstrategin.

Det är också viktigt att vi ökar den egna kapaciteten. Vi behöver en ökad inflaggning. Vi har under de här åren lyckats öka den något, men vi måste upp väsentligt mer.

Det är helt rätt – jag tycker att pandemin tydliggjorde att vi är i ett annat läge. Det var otroliga problem med besättningsbyten och stora utmaningar för sjöfarten. Tack vare gott samarbete mellan rederier och mellan länder lyckades vi ändå säkra en väl fungerande försörjningsstruktur och se till att sjöfarten kunde klara utmaningarna.

Nu, i en annan säkerhetspolitisk miljö, ser vi dock andra utmaningar. Det är faktiskt inte protektionism, utan det handlar om att säkerställa att

ett land kan klara ofärdstider. Skulle man se det ideologiskt skulle man kunna säga att detta kommer efter en våg med globalisering, avreglering och nyliberala marknadsmodeller på 90-talet och 2000-talet. Jag tror att alla inser att ett land ändå behöver säkerställa att det finns ett antal grundläggande strukturer. Precis som på andra avreglerade marknader där vi nu tar ett fastare grepp kommer vi att behöva göra det för att säkerställa att vi har kapacitet inom ramen för totalförsvaret eller inom ramen för vad Sverige ska klara av framöver.

Jag vill passa på att säga att det är viktigt att inte bara se detta ur ett svenskt perspektiv. Hans Rothenberg har ju jobbat mycket med europeiska frågor, fru talman, och vet att det pågår ett arbete med att gemensamt inom EU stärka sjöfarten med gröna korridorer och med Fuel EU Maritime för att se till att sjöfarten ställer om sina bränslen och minskar klimatpåverkan.

Vi i Sverige kom ju nyligen tillbaka och blev invalda i styrelsen för IMO, vilket gör att vi nu i världsorganisationen International Maritime Organization kan ha direkt inflytande över de internationella regler som finns.

Det är helt rätt. Vi har gjort väldigt mycket under de här åren. Jag vågar påstå att det sällan har pratats så mycket sjöfart som under den här tiden. Detta har också märkts i form av tydliga ekonomiska prioriteringar från regeringens sida och en nationell samordnare för sjöfart. Jag tror att detta verkligen har ökat kunskapen om sjöfartens potential hos väldigt många transportköpare, hos åkerier, hos företag och inte minst hos kommuner och regioner, som har investerat mer i hamnar för att se vad de kan göra för att stärka sjöfarten.

Vi måste också på europeisk och internationell nivå slåss för sjysta villkor till sjöss, bättre klimatomställning och gemensamma regler som skapar trygghet och förutsägbarhet.

Vi tittar naturligtvis på de förslag som Blå tillväxt har lyft fram. Jag utesluter varken tonnageskattning, stämpelskatt eller, för den delen, enprocentaren. Jag vill dock vara tydlig med att vi i den pandemi som kom mitt i detta valde att göra andra prioriteringar och att kraftigt stärka sjöfartsstödet, förbättra förutsättningarna för omställning till sjöfarten och skjuta till resurser till inte minst Sjöfartsverket i flera omgångar för att farledsavgifterna inte skulle behöva höjas kraftigt. Det hade drabbat svensk sjöfart.

Jag tror att vi är överens både om att det behöver göras mer framöver och om att det behöver växeldras gällande vad som är närings- och branschens intresse och engagemang för att göra det attraktivt att jobba inom sjöfarten och vad som är politikens ansvar för resurser och långsiktiga spelregler.

Låt oss fortsätta att arbeta tillsammans för det. Jag gläds åt att det även i trafikskottet nu råder en bredare samsyn när det gäller sjöfarten.

Anf. 79 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Det här är ju ett område som många är beroende av men som få egentligen bryr sig om. Alla människor ser dagligen bilar och lastbilar. Många ser tåg och flygplan. Men det är få som ser fartyg.

En tes är att 90 procent av allt gods som går till och från landet går på vatten. Ingen vet egentligen var den där siffran kommer ifrån, men det kan

vi hoppa över – det är väldigt bra att säga så, för då förstår man hur viktig sjöfarten är.

Men sjöfarten måste få förutsättningar att fungera som näring. Det kan den göra med nyliberala ideologiska förtecken. Den kan göra det även med andra politiska förtecken. Men det gäller att komma ihåg att det här är en näring som är strategiskt viktig för Sverige och världen och för all gods-försörjning, inte minst livsmedelsförsörjning.

Jag hoppas att Tomas Eneroth kommer att använda resterande tid av sin karriär som infrastrukturminister till att jobba vidare med att fullfölja önskemål från Blå tillväxt. Om det blir en fortsättning på det efter valet får vi se. Vi är flera som utanför det här huset och utanför Rosenbad kommer att ligga på för att så ska bli fallet.

Är det så att Tomas Eneroth efter valet kommer tillbaka som riksdagsledamot skulle jag vilja lämna över den roll som jag har haft under många år, nämligen som sammankallande i riksdagens maritima nätverk, som har haft som syfte att skapa kunskap kring de maritima näringarna och sjöfarten. Jag hoppas att Tomas Eneroth tar över den rollen. Det vill jag ge dig. Jag tror att du kan gå i land med den uppgiften. Men man kan inte gå i land om man inte först har gått ombord.

Anf. 80 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar Hans Rothenberg för det generösa erbjudandet. Vore det inte en ödets ironi om en riksdagsledamot från Smålands mitt, där vi inte har något hav – ja, möjligtvis ”Helgahavet”, det vill säga Helgasjön; annars har vi inte mycket sjöfart – skulle ha hand om de maritima frågorna? Jag ser det som en hedersbetygelse och uppskattar verkligen erbjudandet. Jag siktar dock naturligtvis på att vi ska få fortsätta regera.

Jag gläds åt att Hans Rothenberg och flera andra i riksdagen under den här tiden har lyckats lyfta sjöfarten tillsammans med regeringen och mig. Nu pratar ju transportköpare sjöfart i en utsträckning vi inte varit med om tidigare, liksom kommun- och regionpolitiker. När vi drog ihop företrädare för landets hamnar till departementet för ett antal år sedan var det första gången det gjorts av en regering. Nu har vi haft flera sådana hamnmöten, för det är viktigt att de förstår sin roll i den svenska sjöfarten.

Detta är sannolikt Hans Rothenbergs sista debatt i riksdagen. Jag vill passa på att tacka så mycket – å regeringens vägnar, höll jag på att säga – för gott samarbete under den här tiden och för goda insatser, inte minst för sjöfarten! Vi ses väl där ute – på bryggan, på kajen eller på barrikaden. Vi får välja vilket. Tack för en bra debatt!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2021/22:487 om underhåll på befintliga vägar och järnvägar

Anf. 81 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat mig om jag och regeringen avser att agera så att underhåll på befintliga vägar och järnvägar prioriteras.

Den 7 juni beslutade regeringen om en ny nationell plan för transportinfrastrukturen avseende perioden 2022–2033. Planen innehåller bland annat utökade satsningar på såväl investeringar som underhåll av vägar och järnvägar. Det är en förutsättning för att stärka Sveriges konkurrenskraft och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner, men också för att nå klimatmålen.

Den nya planen innebär att 197 miljarder kronor kommer att gå till vidmakthållande av vägar och 165 miljarder kronor till vidmakthållande av järnvägar under planperioden. Trafikverket har aldrig haft så mycket pengar till just underhåll. Det skapar förutsättningar för att bland annat förbättra robustheten och höja standarden men också förbättra tillgängligheten.

Anf. 82 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Ända sedan människan uppfann hjulet har vägen varit en bärande del i vår tillvaro. Vi har transporterat gods och varor på vägen sedan urminnes tider. Vägen har en betydande roll för vårt moderna samhälle. Men vårt vägnät förfaller i en fart som är förskräcklig.

Detta gäller även järnvägen. Jag brukar lite skämtsamt säga att jag leder SM i tågförseningar. Var och varannan gång som jag ska åka tåg stannar det på grund av rälsbrott, växelfel, signalfel, kontaktledningar som ramlar ned – listan på felmeddelanden kan göras oändlig. Järnvägen fungerar inte, och vägen förfaller.

Förra veckan åkte jag på en väg som staten har hand om. Västtrafik, länstrafikbolaget i den del av Sverige där jag bor, ställde in busslinjer bara för att man inte kunde säkerställa att passagerare och förare var säkra att fara på vägen. Om ett länstrafikbolag ställer in trafik för att vägen är för dålig och säkerheten inte kan garanteras för dem som färdas på den kan man inte säga att vi har ett vägnät som utvecklas. Det är snarare så att det avvecklas.

I det förslag till nationell plan som kommer från Trafikverket kan man läsa: ”De lägre trafikerade banorna kommer att få ett försämrat tekniskt tillstånd, med försämrade robusthet, ökad risk för trafikpåverkan och tillfälliga hastighetsnedsättningar.” Det betyder att de som inte bor längs de stora stråken kommer att få sämre tillgänglighet till järnväg, samtidigt som regeringen avsätter 104 miljarder till höghastighetståg. Det är ett tågssystem som möjligen är färdigt den dag jag firar min 90-årsdag på hemmet. Så långt bort i tiden ligger det. Men vi behöver ju ha ett järnvägssystem och ett vägsystem som fungerar i dag, inte 2047. Vi måste investera i underhåll av det vi har i dag, så att det fungerar. Trafikverket självt säger att det inte är tillräckligt.

När det gäller vägsidan skriver Trafikverket: ”Anslaget till vidmakthållande av statliga vägar ökar med 13 procent jämfört med planen 2018–2029. Tillståndet på det statliga vägnätet har under en längre tid gradvis försämrats, och med givna anslagsnivåer kommer nedbrytnings-takten att bli högre än åtgärdstakten. Det betyder att vägsystemet, trots anslagsökningen, kommer att försämrats snabbare under planperioden än vad Trafikverket kan återställa.” Detta står i deras egen utredning.

Vägen är en bärande funktion för att människor ska kunna leva och verka i hela landet och för att industrin ska kunna fungera i hela landet.

När vägarna i en del av landet inte längre klarar belastningen från trafiken kommer både människor och industrier att flytta därifrån. Då får vi en avfolkningsbygd. Det är i Norrlands inland vi har de stora värdena. Då måste man också se till att vägarna fungerar där.

Anf. 83 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar Thomas Morell för interpellationen.

Jag tror att Thomas Morell själv var inne på spåret, fru talman. Han talade om vad som händer när vägarna inte klarar belastningen från trafiken. Det är just det – trafikmängderna ökar. Om vi inte stärker järnvägssystemet och tillför kapacitet kommer vägarna att belastas än mer.

Det räcker med att dra sig till minnes vad som hände den gång vi hade betydande problem vid Göteborgs hamn i samband med en strejk – hur tufft det var på E6:an och vilken otrolig belastning det var. Jag kan också nämna riksväg 40 mellan Göteborg och Borås, som Thomas Morell känner till väl. Det är genom att satsa på till exempel nya stambanor mellan Göteborg och Borås eller mellan Lund och Hässleholm och avlasta vägnätet som vi bland annat skapar bättre förutsättningar också för vägarna.

När Fehmarn bält-förbindelsen nu byggs kommer det att bli en ökad trafik över Öresundsbron. Jag är bekymrad över att Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna på nationell nivå inte ser vad konsekvensen skulle bli av att inte bygga nya stambanor och göra satsningar på järnväg mellan Göteborg och Borås och mellan Lund och Hässleholm samt på Ostlänken. I regionerna ser man den otroliga vikten av att göra detta. Man ser den i Västsvenska Handelskammaren, i Sydsvenska Handelskammaren och uppe i Östergötland, för att inte tala om att man ser den brett politiskt. Men nationellt här i riksdagen ser man inte poängen.

När det gäller vägnätet i övrigt är det en viktig del att stärka detta, och vi skjuter därför till mer resurser än någonsin. Jag hoppas att Thomas Morell har uppmärksammat att regeringen, till skillnad från vad Trafikverket skriver i sin egen bedömning och sitt eget underlag, gör den tydliga markeringen att det ska ske en tydlig fördelning av järnvägs- och vägunderhåll på både det lågtrafikerade och det högtrafikerade nätet, för att säkerställa att också de mindre delarna av vägnätet får stora underhållsresurser.

Jag tror att den utmaning som både Trafikverket och branschen har, oavsett regering, är att kostnaderna för vägunderhåll, till skillnad från bostadsbyggande och andra samhällsinvesteringar som vi gör, har ökat med 70 procent de senaste åren. Riksrevisionen har reagerat, och jag har reagerat.

När vi nu lägger mer pengar än någonsin på vägunderhåll måste det innebära att resurserna används mer effektivt. Det går inte att bara säga att man skjuter till ännu mer resurser men att man får mindre vägunderhåll för dessa resurser, utan här krävs en kraftig rationalisering och effektivisering och att man lyfter på varenda sten för att säkerställa att de pengar vi nu avsätter mer än någonsin går till väg- och järnvägsunderhåll.

På järnvägsunderhållssidan kommer vi alla ihåg att det är en avreglerad marknad. Staten eller Trafikverket har ingen egen kapacitet för järnvägsunderhåll, utan det är en privatiserad och avreglerad marknad. Detta kan vara ett av skälen till att vi ser en kraftig kostnadsökning, men det kan också finnas andra skäl. Utöver att skjuta till mer resurser och verkligen

säkerställa att vi vårdar det vi har, vilket är angeläget, är det viktigt att noggrant penetrera den dramatiska kostnadsökning vi har.

Avslutningsvis tror jag att det är en farlig utveckling när politiska partier på nationell nivå – Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna – inte förmår tänka längre än till här och nu, för vi måste också ta ansvar för framtiden. När befolkningen växer, när fler vill skicka gods med tåg och när fler vill åka tåg måste vi tillföra kapacitet. Därför behövs både nya stambanor, Norrbotniabanan och Sydostlänken.

Anf. 84 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Det gäller att kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt. Visst behöver vi bygga ut järnvägen och bygga nya stambanor, men vem har sagt att det måste vara höghastighetståg? Man får mindre järnväg för pengarna om man bygger något som är dedikerat enbart för höghastighetståg. Detta är lika tokigt som att bygga motorvägar där man bara släpper in Ferraribilar. Det håller inte.

Regeringen verkar ägna sig åt någon form av memoryspel med stenar. Ni pratar ständigt om att lyfta på stenar, men ni hittar ju aldrig några par. Det är detta som är så märkligt.

Regeringen investerar stora summor i något som inte är färdigt förrän 2047, när vi står med gigantiska problem här och nu, med ett järnvägs-system som inte håller för den trafik som finns och ett vägsystem som förfaller snabbare än man har möjlighet att reparera det. Det är fel fokus, igen.

Man kan titta på vad man kan göra som en snabb åtgärd för att öka kapaciteten. Statsrådet var inne på Göteborgs hamn, som är en av Europas absolut största hamnar, med ett enormt flöde av gods både in och ut. Men det finns inte en krona avsatt för att lägga in ett dubbelspår till mellan Alingsås och Göteborg, en åtgärd som vi vet skulle öka kapaciteten dramatiskt och minska störningarna på hela Västra stambanan. Inte en krona har man satt av för detta, utan det är fortfarande trångt mellan Alingsås och Göteborg, med ständiga störningar.

Där kan man prata om en lågt hängande frukt och något som skulle ge verkan direkt. Men den chansen tar man inte, utan i stället envisas man med att man ska bygga mellan Göteborg och Borås. Det är också en åtgärd som är nödvändig, men den kanske inte behöver sättas i främsta rummet när vi har de problem vi har på Västra stambanan.

En kollega till mig kommer att ta upp järnvägsunderhållet i nästa interpellationsdebatt, och då kommer säkerligen Lund–Hässleholm att komma upp i diskussionen. Vi har inga problem med att bygga ut stambanor där det behövs, men det ska inte vara låst till höghastighetståg. Man måste tänka lite vidare och öppna upp så att man kan köra med flera olika tågtyper och skapa ökad kapacitet.

När jag var grabb var min pappa grävmaskinist, och på 60-talet var jag med honom ute i grävmaskinen. Då sprängde man berg, sågade ned skog och byggde vägar, till viss del också järnvägar, fast det var kanske inte så vanligt i Norrlands inland. I dag har vi inte råd att underhålla de vägar som dessa människor byggde på 60- och 70-talen, utan de förfaller.

Industrin har svårt att klara sina transporter, och i Norrlands inland är skogstransporter viktiga för dem. Även malmtransporter behövs för att klara verksamheten. Vi behöver investera mer i järnvägstrafik där uppe.

Vi har föreslagit att man ska investera i Inlandsbanan för att skapa en gods-korridor ned till Kristinehamn, för att kunna komma vidare ned till Europa eller Göteborgs hamn. Visst har vi idéer och förslag, men de ligger inte 20–25 år framåt i tiden.

Anf. 85 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Idéer och förslag har ni, Thomas Morell, men inga pengar. Moderaterna vill skära ned med 30 miljarder och Kristdemokraterna med 50 miljarder, och med hur många miljarder ni i Sverigedemokraterna vill skära ned på utvecklingsanslaget och satsningen på ny infrastruktur har ni, såvitt jag vet, ännu inte redovisat. Men ni ämnar ingå i en koalition som vill skära ned på satsningar på ny järnväg.

Thomas Morell talar sig varm för Malmbanan. Vi ger nya resurser till Malmbanan för att möta den gröna industriella revolution som just nu sker i norra Sverige. Där skapas tusentals nya jobb tack vare en progressiv klimatpolitik, som Sverigedemokraterna har motsatt sig, tack vare att vi riktar resurser så att vi med järnvägssatsningarna kan möta de stora önskemål som finns från LKAB, Green Steel och Northvolt. Det är resurser som Sverigedemokraterna inte har eftersom de vill skära ned på satsningarna på ny järnväg eller nya vägar. Jag tror att det måste finnas en balans mellan vad man säger och vilka resurser man är beredd att ställa till förfogande.

Hela den industriella utvecklingen sker ju tack vare satsningar på ny-industrialisering. Jag kommer ihåg den tiden då vi hade en alliansregering. Jag tror att Thomas Morell var aktiv moderat på den tiden. Då hade vi en statsminister som sa att the industry sector is basically gone och en infrastrukturminister som fick gå ut och göra infrastruktursatsningar som kompensation för företagsnedläggningar.

Nu är läget annorlunda. Nu är industrin inte basically gone. Nu investeras det mer än någonsin, inte bara i norra Sverige utan också i västra Sverige. Och vi kan följa upp med att göra ännu mer infrastruktursatsningar, fler än någonsin, både i Västsverige och i norra Sverige, kanske fem gånger mer än när vi hade en moderatledd regering.

Vi ser till att ha resurser för nya stambanor men också för Norrbotten-banan, Malmbanan och Sydostlänken. Sverigedemokraternas, Kristdemokraternas och Moderaternas stora utmaning blir att tala om vad som ska tas bort och vad det är man inte tycker ska finnas.

Låt mig säga något om hastigheter, för jag tycker att det är intressant. Vilken hastighet tycker Sverigedemokraterna att det ska vara på den svenska järnvägen? Definitionen av höghastighetståg är 250 kilometer i timmen. När man bygger ny järnväg kan jag inte se att det finns något självändamål i att bygga så att det går mycket långsammare. Om man bygger mellan Göteborg och Borås vet jag inte vilken hastighet man kommer upp i, men det viktigaste är nya stambanor som tillför kapacitet.

Dilemmat är att den linje som Moderaterna, Sverigedemokraterna och dessutom Kristdemokraterna nu argumenterar för på nationell nivå och de förslag om att lyfta ut stambanorna som jag har mött i debatten skulle innebära att Trafikverket omedelbart skulle få avbryta satsningen på Göteborg–Borås och Lund–Hässleholm och den satsning som knyter ihop Linköping, Norrköping och Nyköping.

Fru talman! Jag vill fråga Thomas Morell: Vad är ditt svar till alla som bor i Norrköping, Linköping eller Nyköping, eller för den delen i Jön-

köping, Borås eller Hässleholm, och som ser nödvändigheten av att satsa på nya stambanor? Ni säger att ni vill stoppa det.

Sverige behöver mer järnväg. Vi behöver tillföra kapacitet, och vi tillför också resurser för att underhålla det vi har genom den största satsningen någonsin på både järnvägsunderhåll och vägunderhåll. Jag är bekymrad över att vi återigen, om oturen skulle vara framme efter valet, riskerar att få ett läge i Sverige där en moderatledd regering skär ned på infrastrukturen och plockar undan objekt som är viktiga inför framtiden. Då står vi där och tappar både konkurrenskraft och förutsättningarna och möjligheterna att möta klimatutmaningarna.

Anf. 86 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Måtte det bli ett regeringsskifte i höstens val så att vi får satsningar som utvecklar samhället i stället för att avveckla det! Det är bara att läsa vad Trafikverket själva skriver: Vi har en nedbrytningstakt som inte går att åtgärda.

Det går alltså snabbare att bryta ned vägarna än att åtgärda dem.

Jag får ge statsrådet samma erbjudande som jag gav en del personer som jag hade lite diskussioner med på den tiden som jag jobbade vid trafikpolisen, de personer som hade lite svårt att läsa innantill och förstå vad som stod i lagstiftningen. Jag hade högläsning och pekade på vad som stod i boken. Det känns lite grann som att jag är tvungen att göra likadant här.

Vi har lagt fram förslag om 500 miljoner mer till underhåll på väg och järnväg och 500 miljoner mer till investeringar än vad regeringen har föreslagit. I min värld är det mer pengar än det som regeringen har presterat.

Det är viktigt att vi kan underhålla både vägar och järnvägar. Det är också viktigt att göra investeringar där de fyller bäst funktion här och nu.

Jag säger inte att vi inte ska bygga nya stambanor. Men det finns ingen anledning att bygga dem för höghastighetståg. Höghastighetståg är för övrigt tåg som går fortare än 250 kilometer i timmen. Annars är det snabbtåg.

När det gäller ett godsstråk mellan Jönköping och Göteborg lär det aldrig komma upp på infrastrukturministerns bana, för den ska bara vara till för höghastighetståg. Det kommer inte att gå ett mjölkpaket däremellan, utan det kommer bara att vara reserverat för höghastighetståg om regeringen får som den vill. Och det får vi hoppas att vi slipper efter den 11 september.

Anf. 87 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag är ledsn, men det är så många felaktigheter i det som nu påstås att det är svårt att hinna bemöta.

Jag tror att de flesta av oss ändå har åkt tåg någon gång och hört konduktören säga att det är ett godståg eller ett pendeltåg som går sakta framför det tåg vi sitter i. Alltså får vi vänta lite.

Det säger någonting både om den trängsel som vi har i det svenska järnvägssystemet men också om den utmaning som det innebär när godståg, pendeltåg och fjärrtåg samlas. Poängen med att tillföra kapacitet är att man också ökar förutsättningarna att separera trafiken. Då tillför man totalt sett mer kapacitet.

Det må vara hur som helst med det, men kontentan är att Moderaterna gör besparingar på 30 miljarder på ny infrastruktur, och Kristdemokraterna

gör besparingar på 50 miljarder på ny infrastruktur. Ska jag tolka det som att Sverigedemokraterna då kommer att ställa krav på Moderaterna och Kristdemokraterna på mer resurser till ny infrastruktur för att vara ett regeringsunderlag?

Jag känner igen den debatten från när vi pratade om mobilitetspaketet och har ännu inte sett ett enda krav från Sverigedemokraterna på deras tilltänkta regeringsvänner.

Skulle Sverigedemokraterna nu kommunicera någonting sådant och säga att de vill ställa krav på att Moderaterna och Kristdemokraterna ska lägga mer pengar på ny infrastruktur tror jag att de flesta i landet skulle välkomna detta. Men erfarenheten säger att Sverigedemokraterna är så angelägna om att få till ett regeringsskifte att de i vanlig ordning kommer att välja att vika ned sig i fråga om detta och i stället rösta för att Ulf Kristersson får bli statsminister i landet. Jag skulle beklaga det eftersom det innebär att vi riskerar att få en utveckling med mindre klimatpolitik, mindre satsningar på infrastruktur, mer skattesänkningar och större klyftor i landet. Jag som socialdemokrat vill inte ha en sådan utveckling. Därför hoppas jag att vi går starkare fram i detta val och kan säkra regeringsmakten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellation 2021/22:488 om det slitna järnvägsnätet

Anf. 88 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Patrik Jönsson har frågat mig om jag och regeringen avser att agera för att minska tåg förseningarna.

Den 7 juni beslutade regeringen om en ny nationell plan för transportinfrastrukturen avseende perioden 2022–2033. Den medför bland annat ökade satsningar på såväl investeringar som underhåll av vägar och järnvägar. Det är en förutsättning för att stärka Sveriges konkurrenskraft, upprätthålla viktiga samhällsfunktioner och nå klimatmålen.

Den nya planen innebär att 165 miljarder kronor kommer att gå till vidmakthållande av järnvägar under planperioden. Trafikverket har aldrig haft så mycket pengar till underhåll. Det skapar förutsättningar för att bland annat förbättra robustheten, höja standarden och förbättra tillgängligheten.

Anf. 89 PATRIK JÖNSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar infrastrukturministern för svaret. Detta är den sista debatten denna mandatperiod för mig, och jag vill tacka ministern för de debatter och diskussioner som vi har haft i kammaren och i utskottet. Jag vill även tacka talmannen med kollegor för ett väl genomfört arbete. Jag tillönskar alla en trevlig sommar.

Jag uppskattar också att ministern verkligen har satt sig in i våra frågor i trafikutskottet på ett förtjänstfullt sätt, även om vi ofta inte tycker lika.

Fru talman! Det som jag framför allt kommer att ta med mig från denna mandatperiod är att detta var den period då järnvägen verkligen brast, bokstavigt talat. Det bristande underhållet har verkligen renderat i enorma

störningar där framför allt nedgången och uttjänt räls gjort att tågen både stått stilla och fått dras med enorma förseningar.

Uppsala–Stockholm, Malmbanan, Helsingborg–Lund, Flen–Katrineholm och Nässjö–Mjölby är sträckor där vi har sett långa och allvarliga fel på järnvägsinfrastrukturen. Det är fel som dessutom blivit betydligt dyrare att avhjälpa än om järnvägsinfrastrukturen hade underhållits planerat och man sluppit akut felavhjälpning.

Även om vi inte har fått det slutliga svaret gav Trafikverket vid handen vid ett utskottsbesök att det var fel på infrastrukturen som låg till grund för den senaste urspårningen på Malmbanan. Lyckligtvis har vi inte sett någon urspårning av persontåg. Men, fru talman, ska det verkligen behöva gå så långt att detta sker innan vi verkligen inser vidden av problemet?

I infrastrukturministerns svar till mig tar ministern upp att det nu anslås mer pengar till underhåll under den kommande planperioden. Detta vill jag minnas att samtliga partier stod bakom. Och det ligger väl i sakens natur att det kostar mer att underhålla vår infrastruktur 2022 än vad det kostade 2018. Och det lär sannolikt kosta mer att underhålla 2026 än vad det gör i dag 2022. Den springande punkten är dock att det kostar orimligt mycket mer.

Riksrevisionen har slagit ned på oskäligen fördyringar av underhållet, och detta gäller inte bara för järnvägen utan även för vägunderhållet. Frågan är om vi hade sett lika höga kostnadsökningar om vi hade haft underhåll i egen regi. Jag tvivlar.

Fru talman! Den totala underhållsskulden med föreliggande plan beräknas till 136 miljarder 2033, varav järnvägen utgör cirka 60 miljarder. Det är verkligen enorma summor. Besvarar inte detta ministern? Ska den nya standarden på järnvägen vara akuta hastighetsnedsättningar eller spår med trafikstopp? Vad är planen, Tomas Eneroth? Och varför sprider ministern osanningar om att Sverigedemokraterna inte vill bygga mer järnväg?

I ministerns svar till mig skriver han: ”Sverigedemokraterna, tillsammans med Moderaterna och Kristdemokraterna, motsätter sig utbyggnad av ny infrastruktur.” Detta påstående gör att det blir något av ett löjets skimmer över denna debatt.

Tomas Eneroth är säkerligen väl medveten om att vi vill satsa på framför allt konventionell järnväg, och vi vill bygga om många enkelspår till dubbelspår. Det gäller Kristianstad–Hässleholm och Alvesta–Växjö – ministerns egna hemtrakter. Ostkustbanan ska bli dubbelspårig i hela sin sträckning. Vi står bakom Norrbotniabanan och fyrspår på Ostlänken, Hässleholm–Lund och det för Tomas Eneroth glömda men ack så viktiga fyrspåret mellan Göteborg och Alingsås, som min kollega Thomas Morell nyss tog upp, som verkligen är nerven på Västra stambanan.

Varför, fru talman, är dessa sträckor inte viktiga för Socialdemokraterna? Varför vill Socialdemokraterna i stället bygga höghastighetsbanor för 400 miljarder för ett tåg i timmen i vardera riktningen när godstågen, efter att Fehmarn Bält-förbindelsen är färdigbyggd, inte kommer längre än till Malmö godsbangård och Pågatåget står i tågkö i Stehag?

Anf. 90 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag vill inledningsvis kvittera det engagemang som jag tycker att Patrik Jönsson ändå har. Det är en bra dialog och diskussion som vi har haft när jag har gästtat utskotten.

Jag tycker att det är viktigt att ledamöterna i trafikutskottet bygger på sin kunskap om transportsystemen, och där har jag ändå uppfattat Patrik Jönsson som kunnig i sakfrågor. Sedan drar vi oftast helt olika slutsatser. Men det hör till politikens vardag.

Jag uppskattar också att Patrik Jönsson nämner Riksrevisionens arbete med kostnadskontrollen. Det är besvärande, och det kommer att vara besvärande oavsett vilken regering vi har efter valet, att vi har så dramatiska kostnadsökningar för just underhåll av både järnväg och väg på närmare 70 procent.

Det är klart att vi nu gör stora insatser. Inte minst ålägger vi Trafikverket att på alla sätt genomlysa underhållskostnaderna. Det handlar om ifall det är bristande konkurrens, den avreglerade modell vi har, nya regler eller någonting annat som gör att vi får en sådan kraftig ökning av underhållskostnaderna.

Vi lägger mer pengar än någonsin på järnvägsunderhåll. Jag tror att det i den förra planen var en ökning med 47 procent, och nu ökar vi ytterligare. Det behövs, för det är ett nedslitet järnvägssystem.

Fru talman! Jag tror att både jag, Patrik Jönsson och många andra kan vara trötta på nedslitna kontaktledningar, växelfel och liknande. Därför har det visat sig att de ordentliga genomgångar vi nu gör av järnvägssystemet är viktiga. Vi renoverar och reparerar.

Jag tror att de flesta kommer ihåg Getingmidjan och satsningen på den i Stockholm, där vi tre somrar i rad stängde av den delen av järnvägssystemet för att på riktigt renovera den och inte bara göra tillfälliga reparationer.

Det var lite bökigt för en sådan som mig som kommer från Småland och åker upp till Stockholm. Jag fick hoppa av en station tidigare. Man talade om det i god tid, och man talade om vart jag skulle gå i stället.

På det sättet tror jag att resenärerna upplevde att det var helt okej – det är bra att ni nu äntligen tar tag i och renoverar den här sträckan.

Så gör nu Trafikverket när man systematiskt med en tydlig plan går igenom det stora järnvägsunderhåll som behövs. Men det får inte innebära att vi avstår från att göra nyinvesteringar.

I den nationella planen är det en dubblering av satsningarna i Skåne. Det är fem gånger så stor satsning på ny infrastruktur i norra Sverige som när Moderaterna styrde – för att det behövs.

Det behövs resurser för att stärka kapaciteten när förbindelsen över Fehmarn Bält byggs. Om vi då inte har nya stambanor, hur kommer det att se ut med transportsystemet i Skåne?

Här litar jag till de signaler som Sydsvenska Handelskammaren ger eller som finns inom ramen för den så kallade Skånebildens, där politiker i Skåne-regionen har valt att göra prioriteringar.

När vi ändå talar om Skåne, som är Patrik Jönssons hemmaarena, är det angeläget att också vidga transportmöjligheterna i hela Öresundsregionen med en ny fast förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör. Där lägger vi nu ett nytt uppdrag till Trafikverket att ihop med sin danska motsvarighet titta på förutsättningarna.

Den utmaning vi har är att efter år av underinvesteringar nu prioritera infrastrukturen. Jag har en fråga till Patrik Jönsson, eftersom Patrik Jönsson ändå slåss hårt för att vi ska få en moderatledd regering med Ulf Kristersson som statsminister. Det är så jag har uppfattat Sverigedemokraterna.

Kommer ni att ställa några krav på att det blir mer pengar till infrastruktur? Moderaterna och Kristdemokraterna vill ju skära ned på de satsningarna. Eller kommer ni att vika ned er som ni har gjort när det gäller mobilitetspaketet eller tryggheten på våra vägar?

Kommer vi att få se några krav från Sverigedemokraterna på deras blivande regeringspartner, Moderaterna och Kristdemokraterna, när det gäller satsning på infrastruktur?

Anf. 91 PATRIK JÖNSSON (SD):

Fru talman! Jag kan vara väldigt tydlig. Vi kommer verkligen att slåss för att tillskapa mer medel för infrastrukturen än vad Tomas Eneroth gjort under sin period som minister. Det är bara att titta i våra budgetar så ser man svart på vitt vem som lägger mest pengar, Socialdemokraterna eller Sverigedemokraterna. Infrastrukturministern är mycket väl medveten om att Sverigedemokraterna lägger långt över det som Socialdemokraterna och Tomas Eneroth har åstadkommit.

Fru talman! Det var inte mycket svar jag fick på frågan. Ministern berättar om Getingmidjan, och det finns andra ställen där vi har renoverat. Jag läste precis upp ställen där det är riktigt illa. Det är Uppsala–Stockholm, Malmbanan, Helsingborg–Lund, Flen–Katrineholm och Nässjö–Mjölby. Det kunde ministern i stället ha tagit upp.

Där har trafiken stått stilla. Det har varit urspårningar, och rälsen spricker. Att rälsen spricker verkar inte vara särskilt oroande för ministern. Det är för mig som gammal bandriftledare det absolut värsta som kan hända om rälsen brister och tåg spårar ur. Det skulle ministern kanske lagt lite större vikt på.

När trafikutskottet fick besök av Trafikverket sent omsider – det var tredje gången jag fick säga till – konstaterade man att cirka 280 mil, cirka 20 procent, av all räls måste bytas under planperioden. Det finns absolut inte pengar till det.

Fru talman! Det var inte Tomas Eneroths parti som valde att förstöra den välfungerande organisation som vi hade fram till 2010 med ett banverk och ett vägverk, Det var inte Tomas Eneroths parti som bildade Trafikverket. Det var faktiskt inte heller Tomas Eneroths parti Socialdemokraterna som helt avvecklade underhållet i egen regi.

Däremot, fru talman, har Tomas Eneroths parti Socialdemokraterna precis som forna alliansregeringen ett mycket stort ansvar för att vi nu står här med en enorm underhållsskuld. Det handlar om att vi nu står här med uttjänta ställverk, spruckna räler och resenärer som står och väntar på ett försenat tåg eller inte ens har ett tåg att åka med. Det kan vara inställt.

Det vittnar om bristande ledning och styrning. Vi minns hur det för cirka tre år sedan blev massuppsägningar av järnvägstekniker för att Trafikverket helt brustit i sin interna styrning. Man åkte bokstavligt talat ut på arbeten i landet och bad entreprenörerna att packa ihop sina grejer, avsluta sina jobb och åka hem.

Detta kan inte Tomas Eneroth svära sig fri från. Även om det inte var Socialdemokraterna som bildade Trafikverket har man inte gjort ett dyft får att återställa ordningen och gå tillbaka till den fungerande ordningen med ett banverk och ett vägverk.

Sedan Trafikverket bildades har det på tio år växt med 46 procent fler anställda, som inte underhåller en enda meter väg eller järnväg. Detta byråkratiska haveri kostar cirka 2 miljarder extra varje år. Hade de pengarna gått direkt till underhåll på järnvägen hade det motsvarat bortemot 20 procent mer pengar.

Fru talman! Jag vill poängtera att det inte bara handlar om att tillskjuta mer pengar, utan det handlar också om att skattebetalarnas pengar används på rätt sätt. De ska användas till sliprar i stället för skrivbord.

Faktum är, fru talman, att det under 2014 med allianspartiernas budget avsattes mer medel än vad det gjordes 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 och 2020 med Tomas Eneroths styre. I 2013 års penningvärde avsattes cirka 9,4 miljarder kronor till järnvägsunderhåll, enligt riksdagens utredningstjänst. Vi Sverigedemokrater har under hela denna mandatperiod i vår budget anslagit mer pengar än Socialdemokraterna till såväl väg- som järnvägsunderhåll.

Nu är det såklart inte min förhoppning att vi får en socialdemokratisk regering efter valet, fru talman. Men om så skulle vara fallet undrar jag: På vilket sätt kommer ministern att agera för att stärka underhållet på vägar och järnvägar så att de extra resurser vi nu anslår i planen verkligen går till ökat underhåll och inte bara hamnar i Trafikverkets slukhål?

Anf. 92 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tycker att frågan är intressant. Varför uppstår till exempel sprickor i rälsen? Sannolikt är ett av skälen till att vi ser det den mycket tuffa belastningen i järnvägssystemet.

Det är kanske läge att påminna om det jag berättat flera gånger för utskottets ledamöter om när jag åkte med det miljonte tåget. Det var ett antal år sedan. Jag gjorde det för att manifesteras att det aldrig gått så många tåg i det svenska järnvägssystemet som nu.

Det är trångt på spåren. Det vet alla som har försökt att boka biljetter nu. Det är trångt för att fler vill åka tåg och fler företag vill skicka gods på tåg för att det är klimatsmart. Men det är trångt. Vi behöver ny kapacitet.

I stället går det fler tåg än någonsin. Det sliter också ned järnvägssystemet mer än någonsin. Det är just därför som man måste ha förmågan att tänka både här och nu och sedan. Det gäller att förstå vikten av att prioritera underhåll i det svenska järnvägssystemet men också investeringar i ny kapacitet.

Återigen: Vi får betydande bekymmer om vi inte bygger Lund–Hässleholm eller om vi inte satsar på Göteborg–Borås, Ostlänken Linköping–Norrköping och så vidare. Eller för den delen Norrbottenbanan och Malm-banan. Tillför vi inte ny kapacitet får vi betydande bekymmer i hela svenska transportsystemet. Det gäller inte minst på Södra stambanan och Västra stambanan. Man kan inte underhålla sig fram till ny kapacitet.

Vi måste underhålla, säkra och stärka det befintliga järnvägssystemet. Det gör vi genom att lägga mer pengar än någonsin. Men vi måste också se till att vi har förmågan att klara att investera i ny infrastruktur. Det är vad vi gör.

Ta Sydostlänken, som går från Älmhult via Olofström ned till Karlshamn. Den aviserade vi och började lägga in i planen 2018, och nu i den senaste nationella planen tillför vi ytterligare 2 miljarder. Det blir närmare 4 miljarder.

Vi gör det inte bara för att motsvara de önskemål som finns från Ikea i Älmhult eller från Volvo i Olofström om bättre godskapacitet och förutsättningar att komma ned till Karlshamn och där via sjöfarten ut på världens marknader, utan vi gör det också för att alla inser att det även avlastar Södra stambanan. Det är så vi måste se de nya stambanorna; de avlastar både Västra och Södra stambanan och tillför ny kapacitet.

Det är ett bekymmer att man inte från Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Moderaterna ser nyttan av att bygga mer järnväg och nya stambanor.

Jag noterar i den här diskussionen att Patrik Jönsson ändå talar om underhåll i egen regi. Jag tycker som socialdemokrat att det vore viktigt att se till att Trafikverket får mer av underhåll i egen regi och att vi återtar den demokratiska kontrollen och på det sättet också får förutsättningar att benchmarka hur marknaden fungerar.

Jag har förstått att det har funnits en betydande majoritet mot detta i riksdagen. Ska jag tolka det som att Sverigedemokraterna kommer att ställa krav på sina framtida regeringspartner Moderaterna och Kristdemokraterna om att underhållet ska bedrivas i egen regi? Eller är detta också ett exempel på att Sverigedemokraterna i opposition säger någonting men i verkligheten inte ställer ett enda krav på sina blivande samarbetspartier Moderaterna och Kristdemokraterna? Det är så ni gör med mobilitetspaketet och när det gäller volymen på infrastruktursatsningar. Gör ni det också när det gäller underhåll i egen regi?

Jag tycker att det vore intressant och kanske också lite klädsamt om Sverigedemokraterna någon gång kunde berätta om de ämnar ställa några krav på Ulf Kristersson. Hittills har jag inte sett något krav redovisat.

Anf. 93 PATRIK JÖNSSON (SD):

Fru talman! Det hedrar ministern att han ändå ser framför sig att det skulle kunna vara en regering med M, SD och KD i framtiden. Det är intressant. Vi är såklart också öppna för diskussion med andra. Var det landar får vi se efter valet – precis som vi inte vet var Tomas Eneroth landar. Blir det en ny regering med Miljöpartiet som spricker?

Fru talman! En osanning blir inte en sanning för att den upprepas. Jämfört med ministern avsätter vi mer pengar för både underhåll och investering. Men, fru talman, efter att ha hört infrastrukturministern tror jag inte att vi får ett bättre underhåll av våra vägar och järnvägar. Jag tror inte att vi får underhållsskulden att minska; den kommer att öka i stället.

Vi får inte en effektivare myndighet med högre kompetens, och vi får inte bättre upphandlare. Jag tror inte heller att vi får ett effektivt underhåll i egen regi, för jag tror inte att Tomas Eneroth kommer att fixa något bra förslag på det. Vi ser den här snuttifieringen med ett kontrakt här och ett där när man i stället behöver ta ett helhetsgrepp och större stråk när vi pratar om egen regi. Det verkar inte finnas någon styrning över huvud taget från Socialdemokraternas sida och än mindre ett förslag.

Vi har ett val om mindre än tre månader. Vi får väl se vad väljarna tycker – om de är nöjda med sänkta hastigheter, rekorddyr bensin och diesel, nedslitna vägar och en järnväg med ständiga stopp och förseningar. Någon som vi däremot vet är väldigt nöjd är Tomas Eneroth, och det ligger väl i sakens natur.

Jag kan i alla fall försäkra att jag kommer att jobba för att mer medel går till såväl underhåll av som investeringar i vår infrastruktur, och jag kommer att verka för att dessa pengar används effektivt så att vi bygger bort flaskhalsarna i väg- och järnvägsnätet, stärker kapaciteten och ser till att tågen kommer i tid.

För Sverigedemokraterna är infrastrukturen kärnan i vårt välfärdssamhälle – för pendlarna, för industrierna och för att vi över huvud taget ska ha mat i affärerna och mediciner på apoteket.

Vi har facit av åtta års socialdemokratiskt styre. Nu är det upp till väljarna att avgöra.

Anf. 94 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Patrik Jönsson, för roliga och bra debatter under den här mandatperioden! Det har varit kul att debattera.

Patrik Jönsson konstaterar att han inte har förtroende för att jag skulle kunna lösa en del samhällsutmaningar. Det ligger så att säga i sakens natur att han tycker så, och jag är ganska övertygad om att det inte föresvävar Patrik Jönsson att rösta på vare sig Socialdemokraterna eller mig. Likväl kan man ha en bra debatt, och det tycker jag att vi ofta har.

Jag konstaterar att det är under de åtta år som vi har haft socialdemokratiskt ledda regeringar som vi har satsat på infrastruktur. Det gjorde vi inte när vi hade en moderatledd regering. Då prioriterades annat. Då tog man bort Norrbotniabanan ur nationell plan. Då minskade man satsningarna på ny infrastruktur.

Framför allt innebar det att man prioriterade skattesänkningar i ett läge då vi borde ha rustat Sverige för framtiden. Då trodde man inte på att Sverige skulle kunna växa som industriland. Då var industrin ”basically gone”, för att citera statsministern på den tiden.

Nu är det annorlunda. Nu är det en grön industriell revolution. Jobben växer fram för att vi har haft en progressiv klimatpolitik – något som Sverigedemokraterna väldigt ofta har motarbetat.

Vi rustar och upprustar den svenska infrastrukturen mer än någonsin, och vi har dessutom modet att investera i infrastruktur inför framtiden. Vi ger mer pengar till järnväg, vi stärker sjöfarten, vi utvecklar flyget och vi ser till att både bygga nya vägar och rusta de vägar vi har.

Vi har helt olika syn på detta. Jag hoppas och tror att det för väljarna och många andra är ganska uppenbart att om man fortsatt vill ha en välfärdsstat som tar hand om klimatutmaningarna och som inte pekar ut syndabockar utan vill att hela landet ska vara med på resan – då är det Socialdemokraterna som gäller. Detta kommer jag fortsatt att jobba med.

Vi ses på barrikaderna – tack för en bra debatt!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 95 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Anders Åkesson har ställt frågor till mig om hur jag ser på förslagen i Riserapporten gällande dispenshantering för mobilkranar.

Frågan om att underlätta dispenshanteringen för tunga transporter är viktig. Behovet av transporter av mobilkranar är stort eftersom de ofta behövs med kort varsel för arbete vid bland annat byggarbetsplatser och trafikolyckor. Därför måste dispenshanteringen gå snabbt och enkelt.

Trafikverket har finansierat ett projekt som drivits av Rise, Research Institutes of Sweden AB, i vilket bolaget har gjort en nulägesanalys av hur transportdispenser hanterats samt lämnat en rad förslag på förbättringsåtgärder. Därmed har regeringen nu fått ett viktigt underlag för att kunna gå vidare med frågan om enklare och snabbare dispenshantering. Rapporten analyseras nu inom Regeringskansliet.

Anf. 96 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet Eneroth!

En mycket kort bakgrund till det hela och till denna interpellationsdebatt är att mobila kranar är en allt vanligare företeelse i ett modernt samhälle. De har en helt avgörande betydelse för samhällsbygget oavsett om det handlar om bostäder, transportinfrastruktur, räddningstjänst eller någonting annat.

Bekymret i sammanhanget är att de mobila kranarna blir alltmer effektiva och sofistikerade och dessutom allt tyngre. Det innebär att det i normalfallet fordras någon form av dispens för att de ska kunna användas på det allmänna vägnätet. Det är rimligt, för vi vill inte ha mobilkranar som störtar genom taket på tunnelbanetåg i centrala Stockholm eller kör sönder det allmänna vägnätet i Smålands eller Norrlands inland för att det går en alltför tung transport på det.

Det finns dock också en utmaning med dispenshanteringen. Den fungerar på papperet, och det finns ett system. Men det är ofta med väldigt kort varsel den här typen av åtgärder behöver vidtas. Uppdragen förändras, och räddningsuppdrag uppstår utan förvarning. Att då inte kunna komma fram i tid innebär ett produktionsbortfall för ett sådant här företag och för dem som håller på att bygga någonting.

Det är delvis en rätt komplicerad form av dispensförfarande som vi har, och det gör att dispenserna riskerar att dröja. Det är ett bekymmer i sig, men till yttermera visso, fru talman, är det så att om man är ett noggrant mobilkransföretag följer man regelverket och väntar med att rycka ut till dess att man har fått dispens eller godkännande. Om man är mindre seriös rullar man ut likväl och chansar.

Det här *kan* leda till – men jag säger inte *att* det gör det – att den som inte är fullt så nogräknad och inte har tillstånd att gå fram kan konkurrera med den som följer ett regelverk. Det är inte bra att det är på det viset. Dessutom vet både statsrådet och jag att vi skulle önska mer tillsyn i den allmänna trafiken av yrkestrafiken men att resurserna inte räcker till det heller. Då vill det till att vi har ett regelverk och ett dispensförfarande som främjar den som följer regelverket och den som sköter sig och vill göra rätt för sig.

Jag, och flera med mig, har frågat statsrådet om detta tidigare. Det har lett fram till att Riserapporten nu finns, vilket är väldigt bra. Statsrådet erkänner dessutom att den finns och är bra och väl underbyggd. Det tycker jag att vi ska konstatera.

Därutöver hade jag en fråga till. Jag hade två ju delfrågor i min interpellation. Det var Riserapporten – check på den, statsrådet. Men det var också vilka processer statsrådet har initierat i syfte att gå från Riserapport och analys till konkret handling. Där är jag och omvärlden spända av förväntan på det svar som statsrådet förhoppningsvis strax kommer att ge. Vilka konkreta åtgärder har statsrådet vidtagit och vilka kommer han att vidta med anledning av den analys som nu faktiskt har pågått ett tag?

Anf. 97 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Anders Åkesson, för en viktig interpellation och inte minst för engagemanget i detta!

Det är precis som sägs: Det är allt större och alltmer sofistikerade kranar. De är också relativt sett viktigare, skulle jag nog säga, i väldigt många sammanhang, inte minst byggprocesser. Det innebär både produktionsbortfall och en massa andra nackdelar om de inte kommer på plats.

Det konstateras i Riserapporten, vilket jag tycker är intressant, att det skiljer sig åt mellan hur Trafikverket och kommunerna handlägger ärenden. Trafikverket har ändå en relativt snabb process. Men även hos kommunerna skiljer det sig. Framför allt är det väldigt stora skillnader mellan små och stora kommuner.

Jag är helt övertygad om, fru talman, att både Anders Åkesson och jag som tidigare kommunpolitiker vet varför. Detta är ansökningar man får relativt sällan. Det inträffar inte ofta. I en liten kommun kanske det är någon handläggare som någon gång får hantera detta. Då är man ovan vid regelverket och vill dubbelkolla. Det tar tid.

Det är ett av skälen till att Trafikverket och SKR nu för en dialog – det är det jag försäkrar mig om. Är det en handbok som ska tas fram? Kan vi hitta beslutsstöd? Kan vi hitta andra sätt att underlätta hanteringen för exempelvis en liten kommun så att den i stället för att slå i lagböcker, författningar och förordningar snabbt kan hitta en vägledning för hur det ska gå till?

Jag tror att detta är lite för sällan förekommande för att bygga ett stort nationellt system. Man kunde ju annars tänka sig att centralisera processen. Men lokalkännedomen är viktig, att man kan hitta vilken väg man ska gå.

Jag konstaterar också att dispensansökningar för mobilkranar, vilket är intressant, i princip alltid beviljas. Det är effekten av en ordning där man ansöker, och är det sedan några problem har man en dialog och hittar en ny väg.

Vad vi nu har att arbeta med är alltså ett dispensförfarande där en ansökan i princip alltid beviljas. Då är i alla fall min slutsats – jag tror också att det är helt rätt utifrån Riserapporten – att det inte handlar om att göra om hela systemet utan snarare om att säkerställa att kunskapen finns, att hanteringen finns och att man snabbt kan göra detta. Sedan kan det ske med gemensamma handböcker, beslutsstödssystem eller digitala plattformar. Det ankommer inte på mig som statsråd att ha den typen av detalj-

synpunkter. Jag tror dock att det är där någonstans man behöver arbeta mellan SKR och Trafikverket.

Regelverket som sådant är, vad jag förstår, inte jättekomplicerat. Det handlar om lokalkännedomen, kunskapen och förmågan att snabbt hantera detta. Alternativet är att titta på generella dispenser eller liknande, men det är ingenting man i någon större utsträckning lyfter i rapporten. Man tittar på handhavandet hos kommunerna och i Trafikverket, och de förslagen tycker jag att det är rimligt att nu arbeta vidare med tillsammans.

Anf. 98 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Jag delar statsrådets analys att det som Trafikverket/Rise har kommit fram till förmodligen är en klok lösning, som bygger på en samverkan mellan stat och 290 kommuner där SKR företräder dessa.

Det är precis som statsrådet beskriver det. Väldigt många av landets kommuner har den här typen av ärenden med hög frekvens. Då har man avdelat kunskap och kompetens och får en snabb hantering. Men sedan ska det byggas någonting tungt och lite komplicerat någonstans där det sällan byggs på det viset. Det kan vara ett vindkraftverk, exempelvis – ledamoten Lars Thomsson som sitter här har ett stort engagemang för det i södra Sverige med flera ställen. Då kommer den här problematiken.

Jag tror att det är precis som statsrådet säger, nämligen att dispenser i princip alltid beviljas. Men frågan är med vilken tidsutdräkt. Risken är, fru talman och statsrådet, att om det är en handläggare som efter bästa förstånd och förmåga men väldigt sällan handlägger sådant här tar det lite längre tid. Det är då den situation uppstår som jag inledde med att beskriva, där en mindre seriös aktör med lyftförmåga och mobilkran kan hitta en smitväg för att ta ett arbete för en som följer regelverket. Det är ur alla aspekter en dålig lösning.

Jag är tacksam för svaret jag fått att statsrådet bejakar Riserapporten. Jag utgår från, fru talman, att statsrådet nu går från ett analytiskt läge till ett verkställande läge och ser till att detta kommer på plats, i samverkan mellan staten genom Trafikverket och Sveriges Kommuner och Regioner.

Jag vill avsluta med, fru talman och statsrådet, att Mobilkranföreningen är en i en rik flora av föreningar på vårt område. Varhelst någon och någon mer gör någonting i vårt land bildar man en förening. Det är väldigt bra. Den är kanske inte den största föreningen på kartan, men det är ingen slump att man gör detta i samverkan med Sveriges Åkeriföretag. Dessa är ju rätt ofta i samma situation där det handlar om the last mile – fram till en terminal, fram till en lastageplats, fram till ett uppdrag. Det är där bärigheten och transporteffektiviteten brister. Vi är alltså i gott sällskap, statsrådet, när vi driver den här frågan.

Men jag ser fram emot att få höra när, ungefär, vi går från analyskede till verkställighetskede.

Anf. 99 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag delar helt och hållet resonemanget.

Vi är redan i ett skede där det pågår en verkställighet. Jag redovisade att Trafikverket har dialoger med SKR, men det är också så att Transportstyrelsen just i denna stund bereder frågan inför sin översyn av de allmänna råden om undantag för färd med breda fordon och långa fordon. Det ligger på myndigheternas ansvarsområde, men både Trafikverket och Transport-

styrelsen har processer på gång för att titta på såväl de allmänna som den grundfråga som jag ändå tycker att Riserapporten lyfter: Behövs det någon form av gemensam kunskapsbas, databas eller handbok som underlättar hanteringen?

Den tredje frågan som Anders Åkesson berör, fru talman, tycker jag är viktig. Det får inte bli så att de som följer reglerna får en tuffare konkurrenssituation och passeras förbi av dem som struntar i dem. Det är ett av skälen till att jag har velat utöka kontrollerna av trafiken från polisens sida.

Många här känner till att vi öronmärkte resurser för kontroll av yrkestrafik när det gällde den så kallade cabotagetrafiken, men i uppdraget för kontroll av yrkestrafiken vidgade vi detta till att se på hur vi kan få en effektivare kontroll av yrkestrafiken, inkluderande taxi, bussnäring och lastbilstrafik men också annan yrkestrafik.

Jag tror att det är nödvändigt. Även om detta är sällan förekommande handlar det om tunga fordon som i värsta fall kan leda till risker för omgivande trafik. Då måste det finnas regelbundna polisiära kontroller, inte minst för att komma åt dem som agerar oseriöst i det här skedet.

Min erfarenhet är ändå att Mobilkranföreningen – Anders Åkesson har alldeles rätt i sin notering om föreningar – har bra koll och tillhör den grupp av företag man vänder sig till. Man ser att det är certifierade företag med gedigen erfarenhet.

Men det är helt rätt: Vi kan inte ha en ordning där brist på kontroll leder till att det uppstår en marknad för oseriösa aktörer. Därför är det otroligt viktigt att vi nu säkerställer att vi ökar kontrollerna på väg, inte minst i sådan här verksamhet.

Men som sagt: Nyckeln handlar egentligen om att korta ned ledtiderna, att snabbare få dispensansökningar godkända och att hitta ett rätt och väl fungerande system mellan Trafikverket, kommunen och företaget som ska genomföra transporten. Då torde detta kunna vara enkelt att lösa, tänker jag.

Anf. 100 ANDERS ÅKESSON (C):

Fru talman! Detta blir kort. Det här var sannolikt min sista interpellationsdebatt i denna kammare eftersom jag nu slutar efter 16 år.

Man kan tänka att mobilkranar i Sverige var en liten fnuttefråga att ta upp. Nej, den är måhända liten, men den är en del i ett mycket komplext samhällsbygge där vi har en gemensam vision att den som vill göra rätt för sig ska främjas av detta till skillnad från den som fuskar sig fram. Då måste regelverk, styrsystem och i någon mån tillsyn främja detta. Därför valde jag att lyfta den frågan, och jag har också, kopplat till trafikutskottet, hållit på med den under några år tillsammans med statsrådet Eneroth.

Jag vill tacka för svaret och diskussionen, och jag ser fram emot att Transportstyrelsen levererar någonting som är möjligt för alla seriösa aktörer att efterfölja. För i den bästa av världar, statsrådet, är det ett regelverk som är transparent, begripligt och möjligt att använda för alla vettiga krafter och som gör behovet av att fuska mindre och därmed behovet av tillsyn så litet som möjligt.

Anf. 101 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Anders Åkesson, för frågan som sådan!

Jag tar med mig Anders Åkessons kloka synpunkter och tänker föra dem vidare också i det fortsatta arbetet. Jag vill ändå säga vid det här tillfället att det må vara en fråga om mobilkranar som riksdagsledamoten Åkesson lyfter fram i syfte att kunna hantera och möta ett vardagligt problem för företagare, byggtreprenörer och boende i regioner där man ser den här typen av transporter. Det kan också vara så att Anders Åkesson vid något tillfälle har en lång, djup analys om "post corona" och om hur transportsektorn kommer att utvecklas och då ge både mig och alla andra goda insikter och analyser av hur transportsystemet faktiskt kan förändras.

Jag vill passa på att säga att jag verkligen har uppskattat ditt arbete i riksdagen och din kunskap om transportsystemen. Jag har tagit den till mig vid väldigt många tillfällen. Jag tycker att det är synd att du lämnar riksdagen, men jag hoppas att vi ska kunna fortsätta samarbeta. Jag ser fram emot att ses framöver inom politiken men också vid sidan av politiken. Tack för ett väldigt gott arbete!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 24 Svar på interpellation 2021/22:534 om nya parkeringsregler för elsparkcyklar

Anf. 102 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jasmin Farid har frågat mig mot vilken bakgrund jag och regeringen anser att det är motiverat att lägga fram förslag om en nationell reglering av hur elsparkcyklar får parkeras i stället för att låta kommunerna fatta beslut om lösningar i samråd med branschen.

Kommunerna har under lång tid haft verktyg för att reglera de slängda och slarvigt parkerade elsparkcyklarna, bland annat genom överenskommelser och ordningslagen. För att ge kommunerna ytterligare möjligheter har regeringen nu beslutat om ett förbud mot parkering på gång- och cykelbanor annat än vid särskilda uppställningsplatser eller cykelställ.

Jag kan konstatera att de flesta kommuner som svarat på remissen ställt sig positiva till förslaget. Det förslag som regeringen beslutat om behövs för att skapa ordning och reda på våra gator.

Anf. 103 JASMIN FARID (M):

Fru talman! Jag får börja med att tacka ministern för svaret.

OECD presenterade nyligen en rapport där delad mikromobilitet, som elsparkcyklar, anses fundamental för att utveckla hållbara transportnätverk. Det sägs också vara av särskild vikt för att öka tillgängligheten till kollektivtrafiken.

Elsparkcyklarna gör det möjligt att ta sig från dörr till dörr även om det inte finns en hållplats för kollektivtrafik i närheten eller om kollektivtrafikens rutt inte stämmer överens med ens behov. Elsparkcyklar är ett hållbart alternativ till bil och taxi och fungerar som ett komplement till kollektivtrafiken då de förbättrar tillgängligheten till hållbara transporter så att vi kan uppnå våra klimatmål.

Men som med alla nya fordon finns det utmaningar i början. Vissa användare kör vårdslöst med elsparkcyklarna, men framför allt är det parkeringen av dem som har varit en utmaning för flera kommuner.

Enligt det nya förslaget från regeringen ska nu elsparkcyklar endast få parkeras vid uppställningsplatser avsedda för cyklar. Detta har mötts av omfattande kritik. Förutom själva branschen lyfter Transportstyrelsen, myndigheten Trafikanalys och Åklagarmyndigheten fram brister i förslaget. Det verkar saknas en fullständig konsekvensanalys och analys av genomförbarheten i förslaget. Ingen dialog tycks heller ha förts med de berörda parterna.

Låt mig få lyfta några av de problem som finns med förslaget.

Elsparkcyklar finns i dag i få städer i landet. Trots det föreslås en förändring av trafikförordningen som ska vara samma för alla kommuner. Varje kommun har sina förutsättningar och behov, och därför är kommunerna själva bäst lämpade att hantera parkeringssituationen tillsammans med branschen och berörda aktörer.

På många platser finns i dag en brist på cykelställ, vilket är något som cykelorganisationer flera gånger har påpekat och som flera kommuner nu jobbar för att kunna förbättra. Ett krav på att elsparkcyklar ska parkeras på samma plats skulle ytterligare stärka behovet av fler cykelparkeringar. Då de nya reglerna är tänkta att gälla efter sommaren ser jag inte hur Sveriges alla kommuner ska hinna bygga tillräckligt många nya cykelparkeringar.

Den stora nyttan med elsparkcyklar är möjligheten att ta sig hela vägen fram till sin destination, och det är något som kollektivtrafiken inte alltid kan erbjuda. Den nyttan försvagas avsevärt med detta förslag, vilket riskerar att leda till ett stort bakslag för mikromobiliteten i hela Sverige.

Ministerns reglering är bakåtsträvande och stoppar tyvärr arbetet med grön omställning. Det visar på en oförståelse för industrin för mikromobiliteten och kommer inte att förbättra parkeringsutmaningarna i våra städer. Ministern skulle behöva titta på hur andra marknader har hanterat parkering på kommunal nivå snarare än att klumpa ihop allt och lyfta över det på ministernivå.

Anf. 104 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Jasmin Farid, för engagemanget!

Låt mig börja med att jag också tror att elsparkcyklar kan vara en viktig del i mikromobiliteten. Jag tror att de kan vara viktiga för den sista delen av resan, och jag tror att vi håller på att förändra transportsektorn till att vara del av ett samhälle som handlar om att snarare hitta de bästa mobilitetslösningarna. Man märker det på erbjudanden från olika företag. Volvo säljer inte längre bilar – de säljer mobilitet. Det är den vägen vi går, och det ska vara hållbart och dessutom tillgängligt.

Det är lite mot den bakgrunden som det har varit bekymmersamt att man inte minst i Stockholmsområdet, i moderatledda kommuner, totalt har misslyckats med att implementera elsparkcyklarna och släppt lös väldigt många företag som på kort tid har kunnat leverera elsparkcyklar som har skräpat ned, får man faktiskt säga, i hela Stockholmsregionen. När man i många andra kommuner kanske kom överens och gjorde en försiktig etablering kunde vi inte minst i den här regionen återkommande, både förra sommaren och sommaren innan dess, se betydande bekymmer med nedskräpning av elsparkcyklar.

Jag har träffat branschföreträdare och sagt att jag vill värna utvecklingen för elsparkcyklar, men att de som bransch måste ta ett större ansvar. Jag kan bara konstatera att jag inte har sett att branschen har tagit ett större ansvar. Det finns några exempel där man har tagit ett större ansvar, men generellt är det dessvärre inte så.

De kommun- och regionpolitiker jag träffar säger: Ge oss ytterligare verktyg! Vi använder de verktyg vi har men får gärna fler, till exempel när det gäller frågan om parkeringsförbud.

Den frågan har fått ett mycket starkt stöd, och jag vågar också påstå att det finns ett starkt stöd från allmänheten. Jag tror att det är viktigt. Jag tror också att det kan vara nyttigt för en bransch som är relativt ny att inse att man inte bara aggressivt kan etablera sig, utan man måste också hitta fungerande samarbetsformer med kommuner, regioner och medborgare.

Förhoppningsvis hittar vi ett läge där man ser en mognad, men uppenbarligen behövs det nationella regler för att få ordning och reda. Jag hoppas att detta kan innebära att vi slipper se en utveckling där funktionshindrade, gaturöjning, annan teknisk service eller ambulanser inte kommer fram på gatan för att elsparkcyklarna ligger slängda där. Jag hoppas att vi kan få ordning och reda och att man ser att det är på särskilda platser man parkerar.

Jag hoppas och tror att det kan leda till en bättre ordning framöver och att elsparkcykelbranschen nu är beredd att ta sitt ansvar. Annars är jag beredd att gå vidare med ytterligare reglering.

Anf. 105 JASMIN FARID (M):

Fru talman! Med den här regleringen tror jag att konsekvensen främst blir att cyklar kommer att trängas undan från platserna där elsparkcyklarna nu ska komma fram.

Låt mig få lyfta upp delar av den enorma kritik som ministerns förslag har fått. I Borås lyfter en trafikingenjör fram att kommuner måste få mer att säga till om. Förslaget skulle innebära att man tränger bort alla cyklar, och det kommer att bli frustrerande för väldigt många kommuner.

Om vi tittar på remissvaren från de tyngre insatserna, instanser som har ett bredare perspektiv på mikromobilitet, som Transportstyrelsen och Trafikanalys, kan vi se att båda är ganska kritiska till regeringens förslag. De menar att problematiken med felparkerade elsparkcyklar enbart finns på ett fåtal platser samt att förslaget bara skulle gälla vissa fordon och inte andra.

Transportstyrelsen skriver bland annat att det huvudsakliga skälet ”är att förslaget inte framstår som proportionellt, dels då det avser endast vissa slag av cyklar men inte andra, dels att regeln ska gälla på alla gång- och cykelbanor i landet medan framkomlighetsproblem av betydelse i huvudsak endast finns i delar av vissa större städer och då främst med fordon som hyrs ut”.

Trafikanalys skriver att ”risken med att införa ett nationellt förbud mot något som kanske i själva verket är ett problem som är begränsat till ett mindre antal kommuner, om än storstadskommuner, är att det skapas en överreglering som rimmar illa med statens ambitioner om regelförenkling”.

Åklagarmyndigheten har också sitt att säga om regleringen. ”Med den föreslagna regleringen skulle en elsparkcykel som rätteligen är en moped

klass II få lov att parkeras på gång- och cykelbanor medan en elsparkcykel som är en cykel inte får det ... Det kan i sammanhanget också ifrågasättas varför självbalanserande fordon är undantagna från det föreslagna parkeringsförbudet.”

Svensk Kollektivtrafik ser också en ”risk med förslaget på det sättet att elsparkcyklar potentiellt kan konkurrera ut platserna för standardcyklar” om de ska börja ställas på samma platser.

”Region Sörmland ser en risk att elsparkcyklar tappar sin attraktivitet om de inte har någon plats att parkera på eller om det behövs en lång omväg för att parkera.”

Låt oss också prata om branscherna som faktiskt desperat har försökt bjuda in ministern till möten och dialog för att lösa parkeringssituationerna. Jag har förstått från branschen och bolagen att ministern har ignorerat förfrågningarna om möten. Jag tror att ministrarnas frånvaro behöver belysas. Branschen har ändå försökt hitta åtgärder.

Branschen har tillsammans med kommuner försökt vidta åtgärder genom olika metoder. Olika metoder kanske passar olika bra på olika platser och i olika situationer. Exempel på det är parkeringsfria zoner eller att förare måste fota när de parkerat fordonet vid avslutad rutt. Geofencing gör det även möjligt att styra parkeringen, till exempel genom att operatörer ger rabatterat pris för användare som parkerar på en angiven plats. En annan åtgärd är att stänga av användare som upprepade gånger brutit mot användarvillkor.

Innan ministern väljer att gå vidare med det här aggressiva förslaget tycker jag att han i alla fall borde lyssna in ansvariga trafikexperter, branschorganisationer och kommuner. För att visa att vi bryr oss om mikromobilitetsbranschen tror jag att det är av särskild vikt att vi också för in synpunkterna från ganska värdefulla remissinstanser.

Anf. 106 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jasmin Farid! Jag känner igen argumentationen från Voi och några andra. Jag förstår att det finns starka ekonomiska intressen bakom viljan att etablera elsparkcykelbranschen. Det finns starka intressen bakom att den ska kunna fortsätta växa.

Jag är lite nyfiken på om detta är Moderaternas uppfattning som parti eller om det är ledamotens uppfattning. Det vore intressant att veta om Moderaterna nu går till val på att inte ha parkeringsförbud för elsparkcyklar. Jag tycker att det är nödvändigt att ha det.

Trots det som ledamoten läser upp här noterar jag att majoriteten av remissinstanserna var positiva till förslaget. Endast elva remissinstanser avstyrkte förslaget. Av dem var sju stycken elsparkcykelföretag. Det är en ganska bra beskrivning av var motståndet framför allt finns.

Jag har all respekt för en bransch som har kommit och vuxit snabbt och som vill etablera sig. Jag tror att det då är viktigt att skapa bra förutsättningar för kommuner att hantera detta. Några kommuner, inte minst ett par kommuner här i Stockholmsområdet, har uppenbarligen haft betydande bekymmer med att tillgodose det som jag tycker är grundläggande: ordning och reda på våra gator. Därför har jag gett kommunerna det som flera stycken har efterlyst, det vill säga ytterligare ett nationellt verktyg: nya parkeringsregler för elsparkcyklar.

Jag tror att det är nödvändigt för att vi inte ska få en sådan samhällsopinion som man dessvärre har sett i en del andra europeiska länder. Där vill man gå fram med att helt och hållet förbjuda elsparkcyklar inom stora delar av stadsområdena. Det är krav som vi nu hör. Jag tror inte att det vore en positiv utveckling.

Låt oss se till att vi får regler som är användbara för kommuner och för branschen. Vi ska se till att man kan använda elsparkcykeln tillsammans med andra transportmedel utan att för den skull förändra eller kraftigt försämra förutsättningarna för fotgängare, cyklister eller för den delen funktionshindrade. Den utveckling vi har sett har varit bedrövlig, inte minst här i Stockholmsområdet.

Med ett lite tydligare kommunalt ansvarstagande från inte minst moderatledda kommuner och ett tydligare ansvarstagande från branschen hoppas jag att vi i Sverige ska få en mognare utveckling när det gäller elsparkcyklarna.

Det här är inget förslag. Det är något vi har beslutat om. Nu blir det ett parkeringsförbud för elsparkcyklar.

Anf. 107 JASMIN FARID (M):

Herr talman! Jag måste bemöta kommentarerna om remissinstanserna. Jag tror att det är viktigt att vi inte ignorerar att de tyngre remissinstanserna har kritiserat ministern ganska kraftfullt när det gäller den här regleringen.

Ministern säger att det handlar om starka ekonomiska intressen för bolagen. Det uppfattar jag som en väldigt företagsfientlig kommentar.

En problematik som ministern har förbisett är att det i flera kommuner redan i dag finns brister när det gäller uppställningsplatser för cyklar. Om även elsparkcyklar ska tvingas parkera vid cykelställstationer kommer det att tränga undan cyklar och försämra för både cyklister och användare av elsparkcyklar. Jag vet inte heller hur Sveriges alla kommuner ska ha möjlighet att ordna det här till nu efter sommaren. Hur ska de se till att det finns plats för alla fordon?

Vi vet också att sådan parkering av elsparkcyklar som beskrivs som problematisk i promemorian redan är förbjuden, eftersom parkering inte får ske på en sådan plats eller på ett sådant sätt att fara skulle uppstå eller trafiken onödigtvis skulle hindras eller störas.

Det talas om en aggressiv etablering av bolagen. Jag har även hört ministern uttrycka det på det sättet i medierna. Men i kommuner som Borås vill man ha kvar elsparkcyklarna om man kan styra dem. Man ser inte att det finns något fel med dem.

Det är beklagligt att regeringen inte har justerat förslaget för att undvika de problem som remissinstanserna har belyst. Det har påpekats att förslaget saknar fullständiga konsekvensanalys och analys av genomförbarheten. Dessutom tycks inte heller någon dialog ha förts med berörda parter. Jag undrar därför hur klokt det är att gå vidare med den här hanteringen.

Jag vet att alla parter – regering, kommuner, branschorganisation och invånare – är ute efter att hitta hållbara lösningar för att få ordning och reda i städerna. Men det här är ingen lösning för parkeringsutmaningarna i Sverige.

Anf. 108 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):
Herr talman! Tack, Jasmin Farid, för engagemanget!

Det finns till och med moderatledda kommuner i min egen närhet som har önskat detta, som tycker att det vore rimligt och som har beklagat att bland annat elsparkcykelföretag utan kommunens vetskap har etablerat sig och på det sättet skapat utmaningar.

Jag tycker att det är sorgligt att se hur en bransch som skulle kunna tillföra väldigt mycket i form av mikromobilitet inte klarar av att tillsammans med en del kommuner och regioner hitta gemensamma förhållnings-sätt.

I det sista har jag ändå velat avstå från att gå in och reglera nationellt, för kommuner brukar kunna hantera detta med de regelverk som faktiskt finns – allt från lokala ordningsföreskrifter till andra typer av överenskommelser. Men väldigt många kommuner har sagt att de måste ha fler verktyg, inte minst många moderatledda kommuner ute i landet.

Mot den bakgrunden tyckte jag att det var ganska rimligt att efter utredning gå fram med det här förslaget. Jag noterar att det har mottagits väldigt positivt – inte av branschen, och det kan jag ha respekt för, men av väldigt många andra. Jag hoppas att detta ska vara något som skapar bra förutsättningar.

Om det inte gör det, om vi fortfarande ser en utveckling där elsparkcyklar ligger slängda överallt och förhindrar framkomligheten och om ökningen av antalet olyckor fortsätter, är det klart att regeringen – som ju ansvarar för trafiksäkerheten och det nationella regelverket – måste överväga att gå fram med ytterligare regleringar.

Det finns länder som har infört hjälmväg eller andra typer av kontroll för att begränsa utvecklingen för elsparkcyklar. Jag tycker att vi ska vara försiktiga med detta, men vi kan inte ha en ordning där de ligger slängda överallt. Jag tror att jag sa i någon mediekommentar att det är ingen mänsklig rättighet att skräpa ned. Det är faktiskt inte det. Därför sätter vi sådana regler, och de gäller nu.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 25 Svar på interpellation 2021/22:513

Talmannen meddelade att interpellation 2021/22:513 av Julia Kronlid (SD) om behov av kraftfulla åtgärder för att stoppa välfärdsbrottslighet hade återtagits och därför inte skulle besvaras.

§ 26 Svar på interpellation 2021/22:511 om avräkning på demokratibiståndet för flyktingar från Ukraina

Anf. 109 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Joar Forssell har frågat mig om och hur organisationer och projekt som verkar inom demokratibiståndet påverkas av avräkningarna på biståndet. Forssell har även frågat mig hur avräkningarna bör för-

delas mellan olika projekt och organisationer och då specifikt inom ramen för demokratibiståndet.

Främjande av demokrati och hållbar fred och motverkande av auktoritära krafter är av central vikt, särskilt givet den omvärldsutveckling som vi nu ser. Sedan flera år tillbaka är mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer ett av de största fokusområdena inom svenskt bistånd. Detta arbete sker till stor del i landbiståndet, vilket till betydande del finansieras via de regionala och bilaterala anslagsposterna. När de så kallade limiterna infördes prioriterades så långt möjligt dessa anslagsposter, i synnerhet anslagsposterna för Afrika och för reformsamarbete i Östeuropa, västra Balkan och Turkiet.

Rysslands invasion i Ukraina gav upphov till en ny flyktingsituation. För att ha beredskap för ökade kostnader för flyktingmottagning som avräknas biståndet satte regeringen limiter, tak på utbetalningar, på vissa av anslagsposterna i biståndsbudgeten.

Begränsningen som infördes bedömdes vara nödvändig för att säkerställa att det finns ett utrymme för de avräkningsbara kostnaderna för skyddsbehövande från Ukraina under 2022.

Den 7 juni beslutade regeringen att revidera ned limiterna med 1,3 miljarder kronor. Limiterna har justerats ned med anledning av den senaste prognosen från Migrationsverket. Den slutliga nivån på avräkningar 2022 kommer att utgå från Migrationsverkets prognoser senare under året.

Justeringen av utbetalningstaken rör i första hand stöden till civilsamhällesorganisationer samt anslagsposten för mänskliga rättigheter och demokrati. Efter justeringen kan 90 procent av dessa anslagsposter användas.

Sida hanterar en stor del av biståndet och gör som myndighet avvägningar om hur de ändrade budgetförutsättningarna ska hanteras på insatsnivå. Exempelvis ger limiten som lagts på anslagsposten för reformsamarbete med Östeuropa, västra Balkan och Turkiet fortsatt utrymme för satsningar i Ukraina.

När det gäller de stöd som Regeringskansliet hanterar har de för närvarande begränsats utifrån vad som är praktiskt möjligt givet de utbetalningar som gjordes innan vi visste omfattningen av den ryska aggressionen mot Ukraina. Samtidigt har omfördelning skett för att stödja aktörer som arbetar i Ukraina och regionen. Utrikesdepartementet har i år till exempel ökat bidraget till Civil Rights Defenders akutfond för MR-försvare samt Pragcentret för att stödja MR-försvare och oberoende medier och journalister.

Genom sänkningen av limiterna på anslagsposterna för civilsamhällesorganisationerna och för demokrati och mänskliga rättigheter underlättar vi för inte minst små och sårbara civilsamhällesorganisationer att fortsätta sitt arbete för bland annat demokrati. Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer är även fortsättningsvis ett område som regeringen prioriterar, och demokratisatsningen som lanserades 2019 ligger fast.

Anf. 110 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet!

Förra gången vi skulle ha en debatt, jag och statsrådet Ernkrans, kom jag för sent. Jag hoppades att statsrådet skulle komma för sent i dag, men nu får jag leva med min pinsamhet även framöver.

Prot. 2021/22:136

22 juni

Svar på
interpellationer

Herr talman! Jag vill börja med att understryka hur viktigt Liberalerna tycker att det är med demokratibistånd. Den här interpellationen handlar ju framför allt om demokratibistånd. Man delar upp biståndet i flera olika påsar, och den påse som Liberalerna tycker bör växa mest är den för demokratibiståndet.

Det handlar i grunden om fria människor som lever i fria samhällen där man har val, grundläggande demokratiska institutioner som fungerar, valförfaranden som fungerar och en rättsstat som fungerar och där man kan beivra brott, bekämpa korruption och så vidare. De sakerna är liksom kärnan i en fungerande demokrati. Om man har de sakerna på plats är det mycket enklare att bygga välstånd, lyfta människor ur fattigdom och lösa många av de andra problem som de andra typerna av bistånd ska försöka hantera.

Det är av det skälet som Liberalerna driver rätt hårt att just demokrati-biståndet i reella tal men också relativt till andra typer av bistånd ska öka.

Liberalerna har också förslag på hur man vid olika kriser kan öka biståndet på andra sätt, additionellt, utöver enprocentsmålet som vi står bakom.

Till exempel behövs det klimatbistånd. Det var vi som först föreslog att man skulle kunna ta av EU-pengarna till det som kallas klimattullar och använda som klimatbistånd. Man kan ju öka den andelen.

Ett annat exempel är Ukraina, där vi har föreslagit 10 miljarder ur beredskapskrediten bland annat i form av additionellt bistånd.

Jag vill också säga, herr talman, att just Ukraina är ett väldigt tydligt exempel på att demokratibistånd är en viktig del av biståndet. I Ukraina kan det handla om att bygga upp den relativt unga demokratin och se till att bekämpa problem som kan finnas inom den. Men det handlar också om domstolar och förmågan att följa upp brott i Ukraina och då bland annat om förmågan att följa upp och beivra krigsbrott och brott mot mänskligheten. Den typen av verksamhet har man behövt stöd och hjälp från svensk sida för att bygga upp. Det är ju ett talande exempel på hur viktigt det är med demokratibistånd.

Men det är precis som statsrådet beskriver, herr talman. Statsrådet ger ju egentligen en beskrivning av vad regeringen har gjort snarare än att förklara vad regeringen vill göra framåt. Om man ska försöka landa i en fråga kring det är det korrekt att när det gäller OECD-Dac-reglerna, som reglerar vad som är bistånd, vad vi får räkna av och så vidare, har regeringen samma hållning som Liberalerna – att man ska hålla sig till OECD-Dac-reglerna. Sedan kan man ha olika ståndpunkter i fråga om hur mycket och hur offensivt man ska räkna av och om man ska räkna av i lite lägre takt som vi har tyckt.

Men OECD-Dac-reglerna är inte heller oproblematiske, så jag skulle för att följa upp svaret på min interpellation vilja fråga statsrådet vad regeringen skulle vilja se för förändringar i OECD-Dac-regelverket givet de bekymmer som vi har sett med hur Sverige och andra länder har gjort avräkningar inom ramen för det regelverket.

Anf. 111 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Vi får ändå påminna oss, tycker jag, om det som vi inte visste om när det här året började, nämligen det fruktansvärda kriget i

Ukraina till följd av Rysslands invasion av ett annat, demokratiskt suveränt land.

Det här kriget har nu pågått i hundra dagar. Den akuta humanitära situationen i Ukraina är oerhört svår, och vi behöver hjälpa drabbade människor på alla sätt vi kan. Samtidigt har det här gett upphov till att människor flyr Ukraina och kommer till Sverige. Det behöver vi också ta om hand i Sverige.

Jag tycker att det är viktigt att understryka att vårt biståndsarbete är en kombination av att vi behöver göra humanitära insatser i akutläget för att rädda liv, men vi behöver också biståndet för att stärka långsiktiga utvecklingstrender för en bättre värld. Inte minst vet vi detta eftersom vi lever i en värld som också redan innan kriget i Ukraina var präglad av konsekvenserna av covid-19, en demokrati på tillbakagång, klimatförändringar som slår hårt mot redan utsatta och sårbara människor. Till detta lägger vi nu den svåra situationen när det gäller livsmedelsförsörjning som en direkt konsekvens av Rysslands invasion i Ukraina.

Regeringen kommer att fortsätta att stödja det civila samhället och det arbete som olika organisationer utför för att bidra till en mer hållbar global utveckling. Det var också av den anledningen som regeringen den 7 juni beslutade om att revidera ned limiterna med 1,3 miljarder och där rikta detta till att öppna för ytterligare insatser på det biståndspolitiska området.

Hur den slutliga nivån kommer att se ut 2022 får vi återkomma till. Men justeringen av utbetalningstaken rörde framför allt stöden till civilsamhällesorganisationer och anslagsposten för just mänskliga rättigheter och demokrati. Efter justeringen kan 90 procent av anslagsposterna faktiskt användas.

Anslagsposten för mänskliga rättigheter och demokrati omfattar 1 miljard. Så nu har den en limit på 100 miljoner, men det är alltså 900 miljoner kronor som kan användas.

Om man gör en uppskattning utifrån utfallet 2020, och om man tar hänsyn till de kvarvarande limiterna, kan vi ändå konstatera att vi under 2022 i vårt biståndsarbete kommer att kunna använda 17–19 miljarder av biståndet till mänskliga rättigheter eller demokrati som huvudsyfte eller delsyfte. Mycket av arbetet sker i det geografiskt inriktade biståndet.

Att införa limiter får effekter på organisationer och projekt. Men vi har också särskilt prioriterat det humanitära biståndet, som går helt opåverkat. Att lindra nöd i till exempel Ukraina är viktigt, men det gäller också för andra humanitära kriser, som i Jemen, Afghanistan, Somalia och Etiopien, som jag själv besökte i förra veckan. Det gäller länder där det finns en akut otrygg livsmedelsförsörjning.

Regeringen har också prioriterat stödet till de multilaterala organisationerna, och vi står kvar med vårt löfte om ett fördubblat klimatbistånd till 2025. Regeringen är också tydlig med att vi tänker fortsätta att stå upp för 1 procent av bruttonationalinkomsten till biståndet. Vi ska följa OECD-Dac-regler, och vi ska vara restriktiva med flyktingavräkningarna.

Anf. 112 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Jag konstaterar att statsrådet fortsätter att beskriva vad regeringen har gjort. Det är bra, och det är en av statsrådets uppgifter. Den debatten har vi haft tidigare på debattsidor, i kammaren och så vidare. Men

Prot. 2021/22:136

22 juni

Svar på
interpellationer

min fråga handlade om vilken politik regeringen vill föra framåt på området. Jag väntar fortfarande på svar vad gäller detta.

Jag kan också konstatera att vi delar uppfattningen att Sverige ska leva upp till enprocentsmålet, det vill säga att minst 1 procent av vår ekonomi ska gå till bistånd. Men sedan menar vi att det också därutöver kan krävas additionella bistånd, till exempel i fallet Ukraina där vi tidigare har föreslagit 10 miljarder ur beredskapskrediten i stöd till Ukraina i form av bistånd.

Vi har också föreslagit penningssummor i våra budgetar, och där har regeringen plockat upp våra förslag – och det är jag glad över. Men det är viktigt att komma ihåg att dessa saker kan göras additionellt utöver det reguljära biståndet. Det är ”för att”. Vi vet att det kommer att uppstå andra nya kriser. Om historien lär oss någonting är det att vi hela tiden ställs inför oväntade kriser. Detsamma gäller på klimatområdet. Det är kanske inte så oväntat att det är klimatförändringar som vi har framför oss, men exakt hur de kommer att slå, på vilka platser och tider, känner vi inte till. Då behöver man vara beredd att addera bistånd utöver 1 procent.

Herr talman! Några av de saker som statsrådet lyfte upp i sitt anförande är helt korrekta. Vi vet att det är en pågående livsmedelskris, och den kommer att bli värre. Vi vet att klimatkrisen kommer att bli värre. Vi vet att vi i framtiden förmodligen kommer att få se fler väpnade konflikter där människor tvingas på flykt.

Det vi vet från denna gång när regeringen föreslog en avräkning och från tidigare gånger när det har gjorts avräkningar är att det blir tufft för de organisationer, projekt och enskilda personer som jobbar längst ut i kapilläerna och gör bistånd på riktigt – hands-on. För dem blir det tufft när avräkningarna görs med snabb hastighet och ofta på ett chockerande sätt. Det är svårt att anpassa sin verksamhet, och ofta är de i en utsatt situation.

Vi ser att OECD-Dac-reglerna och det regelverk som vi följer, hur vi gör avräkningar inom ramen för dem, innebär problem. Vissa saker som borde få räknas som bistånd får inte räknas som bistånd, och andra saker som i dag får räknas som bistånd kanske inte borde få göra det – åtminstone inte i lika hög grad eller inte alls.

Mot bakgrund av att vi ser att det kommer att finnas ett större behov i världen framöver, det finns många exempel där det behövs additionellt bistånd utöver 1 procent, och dagens system med avräkningar lämnar en hel del att önska. Organisationer, projekt och enskilda hamnar lätt i kläm, och det är svårt att bedriva ett långsiktigt arbete för en hållbar utveckling med mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstaten i fokus.

Herr talman! Vad vill regeringen och Socialdemokraterna göra? Vill de ändra någonting i reglerna, ta bort eller lägga till?

Anf. 113 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! Konflikt och klimatförändringar är de frågor i världen som driver ökade humanitära behov. Vi ska självklart ha fokus på fredsbyggande och att hantera klimatförändringarna för att lyfta människor ur fattigdom.

Jag tycker att jag ger viktiga besked från den socialdemokratiska regeringen genom att berätta vilken biståndspolitik vi står upp för, inte minst när vi går mot ett val i höst. Det är verkligen inte självklart att stå upp för 1 procent av bruttonationalinkomsten till internationellt solidaritetsarbete.

Liberalerna har valt att liera sig med två partier. Det är riksdagens två största oppositionspartier som har en helt annan syn. Moderaterna vill permanent sänka vårt bistånd till 0,7 procent, och Sverigedemokraterna vill halvera biståndsbudgeten. Dessutom är dessa två partier överens om att prioritera humanitärt, vilket är lovvärt. Men om man ska prioritera humanitärt i en halverad biståndsbudget kommer det som vi arbetar med för demokrati, för mänskliga rättigheter, för att hantera klimatförändringarnas effekter och för jämställdhet att få stryka på foten.

Liberalerna och Socialdemokraterna har en lång tradition av gott samarbete och att här i Sverige stå upp för allmän och lika rösträtt, för jämställdhet och för att bygga reformer i vårt land för kvinnor och flickor. Jag hoppas att Liberalerna kommer att stå upp för detta i det internationella solidaritetsarbetet också efter valet.

Socialdemokraterna är till skillnad från de två största oppositionspartierna som Liberalerna har allierat sig med tydliga med att vi står upp för att 1 procent av vår bruttonationalinkomst ska gå till internationellt bistånd. Vi tror nämligen att om vi bidrar till att bygga en bättre värld är det också någonting som bygger Sverige tryggare. Vår ambition kvarstår att vara en av de absolut största och mest effektiva biståndsgivarna i världen. Det är vi även om vi bortser från kostnaderna för flyktingmottagning. Vi ska känna oss stolta över och fortsätta vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Med hjälp av biståndet gör vi också mycket betydande insatser för att motverka och hantera klimatkrisen.

Fler givarländer borde följa åtagandet att ge 0,7 procent av bruttonationalinkomsten till bistånd, för det är viktigt att fler länder och människor visar solidaritet i den oroliga omvärld vi nu befinner oss i. Moderaternas partivänner i Storbritannien går dock åt ett helt annat håll; jag hade i dag ett samtal med en partivän från Labourpartiet, och de är djupt oroliga över att de konservativa i Storbritannien har sänkt biståndet till 0,5 procent och inte längre stöder exempelvis SRHR på den afrikanska kontinenten. Det är dock inte mitt bekymmer, utan det är snarare Liberalerna som behöver ta den kampen.

Jag ser det vällovliga i att fundera kring OECD-Dac-reglerna. När det gäller flyktingavräkning tycker vi att det ska användas så restriktivt som möjligt, men jag är inte helt säker på att det är med fördel man öppnar upp till stora nya förhandlingar om OECD-Dac-reglerna. När man tittar ut över världen ser man nämligen att de goda krafterna tyvärr inte alltid går vinnande ur en sådan förhandling.

Det borde vara fler snarare än färre länder som står upp för mer internationell solidaritet, och i dag är det färre snarare än fler.

Anf. 114 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Det var mycket i anförandet som inte handlade om Liberalernas politik – eller Socialdemokraternas, för den delen.

För den som har lyssnat på biståndsdebatterna här i kammaren är det väl känt att liberaler tar replik på både sverigedemokrater och moderater i dessa debatter. Det är inte en hemlighet att vi sticker ut bland de borgerliga partierna och skiljer oss från Sverigedemokraterna i det att vi står upp för ett generöst bistånd.

Jag menar ändå att jag inte riktigt fått svar på mina frågor, herr talman. Det är klart att det går att säga att man står upp för enprocentsmålet. Det

går att säga att man var restriktiv med avräkningarna. Men vi ser att kriserna kommer att öka i omfattning – det gäller livsmedelsförsörjning, klimatet och konflikter, som vi har diskuterat här – och då måste man ändå vara beredd att säga att enprocentsmålet innebär *minst* 1 procent. Sedan kan man ha additionellt bistånd, och jag har här redogjort för konkreta förslag kring additionellt bistånd vad gäller både Ukraina och klimatet. Det går även att tänka sig annat.

Jag har också ställt frågor om vad Socialdemokraterna tycker om OECD-Dac-regelverket. Finns det några delar som socialdemokratin eller regeringen skulle vara kritiska mot, om jag uttrycker mig så? Det är klart att man kan diskutera när det är rätt läge att förhandla, men vi kan ändå konstatera att regelverket som det ser ut i dag inte har gynnat biståndet tillräckligt mycket eftersom det blir så ansträngt för biståndsorganisationerna när man gör avräkningar på det sätt som görs.

Anf. 115 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Herr talman! När det gäller avräkningarna är min tro och förhoppning verkligen att den situation vi nu har ställts inför är ett väldigt sällsynt läge som kan jämföras med 2015, som också var ett extremt år sett till flyktingströmmar som vi inte hade räknat med, och att det inom kort ska bli möjligt att återgå till mer förutsägbara förutsättningar och förhållanden när det gäller de långsiktiga strategierna inom biståndet.

Vi ser nog över olika alternativ. När vi har gjort de här förändringarna har vi också, med hjälp av biståndsmyndigheten Sida, sett till att störa den pågående verksamheten så lite som möjligt. Man kan jobba med senareläggning och utbetalningar där så är möjligt.

För regeringens och socialdemokraternas räkning vill jag återigen upprepa att vi står fast vid att det svenska biståndet ska motsvara 1 procent av bruttonationalinkomsten. Svenskt bistånd ska användas till effektiva och relevanta insatser i syfte att minska fattigdom och förtryck. Målet är att det internationella biståndet ska skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck, och målet att fördubbla klimatbiståndet till 2025 kvarstår.

Konkret handlar biståndet om att visa praktisk solidaritet med våra medmänniskor – men också om insikten att en värld i utveckling till det bättre ger ett långsiktigt tryggare Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 27 Svar på interpellation 2021/22:490 om initiativ för att ge det nordiska samarbetet en pånyttfödelse

Anf. 116 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Herr talman! Johan Hultberg har frågat mig om jag avser att ta initiativ till en nordisk coronakommission och om jag tänker verka för att stärka Gränshinderrådet och för att intensifiera arbetet med att riva gränshinder. Vidare har Johan Hultberg frågat mig om jag och regeringen kommer att följa riksdagens tillkännagivande om att verka för ett ministerråd för infrastruktur och transport.

Jag instämmer i att det behövs ett ambitiöst och målinriktat arbete för att riva gränshinder och bättre rusta Norden för nya gränsöverskridande kriser. Givetvis ska vi som en del av detta dra lärdom av erfarenheter från pandemin.

Utvärderingsarbetet är redan igång. Arbetet spänner över många politikområden och pågår inom flera befintliga nordiska strukturer, såsom Nordiska ministerrådet, Hagasamarbetet och Svalbardgruppen. Flera utredningar har redan presenterats; bland annat har Utrikespolitiska institutet i Finland undersökt konsekvenserna av de reserestriktioner som infördes under pandemin.

Vid det nordiska statsministermötet i Köpenhamn i november 2021 antogs en deklaration som betonar vikten av att fördjupa samarbetet inom försörjningstrygghet och beredskap. En kartläggning av det nordiska samarbetet inom försörjningstrygghet och beredskap väntas bli färdigställd under 2022.

Mot bakgrund av det breda uppföljningsarbete som redan pågår ser jag i dagsläget inte behov av en nordisk coronakommission.

Pandemin har varit en viktig påminnelse om de nordiska ländernas ömsesidiga beroende och vikten av nära samarbete även under kristider. Redan under pågående pandemi enades vi i en gemensam målsättning att de nordiska länderna ska stå bättre rustade inför nästa kris.

I slutet av juni möts de nordiska samarbetsministrarna i Halden, som ligger i den norska samarbetsministerns hemtrakt i gränsregionen Sverige-Norge. Mötet kommer att ha ett särskilt fokus på just gränssamarbete och krissamverkan. Målsättningen är att vi vid mötet ska kunna manifesteras hur samarbetsministrarna ser på sin roll och sitt ansvar vid kommande kriser, bland annat baserat på erfarenheter från pandemin. Detta innefattar bland annat ett ansvar för att i möjligaste mån undvika negativa konsekvenser för den fria rörligheten, inte minst i gränsregioner. Jag skulle gärna se att formerna för hur samarbetsministrarna samverkar tydliggörs och inte är beroende av de personliga kontakter som skapades under pandemin.

Gränshinderrådet spelar en viktig roll i att identifiera och bidra till att lösa gränshinder. Rådet fick i slutet av förra året ett nytt och förstärkt mandat som stärker dialogen mellan Gränshinderrådet och samarbetsministrarna och därmed möjligheten att lyfta prioriterade frågor till politisk nivå samt tydliggöra dess roll i kristider. Gränshinderrådet ska med kort varsel samla in information, uppmärksamma regeringarna på risker för mobilitetsproblem samt föreslå lösningar.

För att förbättra det nordiska samarbetet när det gäller gränshinder, integration och mobilitet över våra gränser är det självfallet viktigt att vi i de nordiska regeringarna också bidrar och systematiskt arbetar för att såväl undanröja gränshinder som främja integrering. Vi ministrar med ansvar för nordiska frågor har varit pådrivande för att lyfta den nordiska dimensionen inom våra regeringar.

Jag instämmer i att infrastruktur spelar en viktig roll i att knyta ihop de nordiska länderna för att reducera utsläpp, öka handel och tillväxt samt skapa hållbarhet. Från svensk sida vill vi fortsätta att värna det goda informella samarbetet och ser inte behov av att inrätta ett särskilt ministerråd för transport. Eftersom det redan finns fungerande former för samarbetet om transportfrågor är det viktigare att vi fokuserar på de projekt, till exempel klimatsmart mobilitet i nordiska städer, som redan pågår i minister-

rådet och på att identifiera vilka nya projekt vi ska samarbeta om för att nå visionen.

Anf. 117 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret på min interpellation!

Detta, herr talman, är sannolikt min sista debatt här i kammaren under den här mandatperioden, och jag måste säga att jag är glad över att den handlar om just Norden. Jag har ett starkt engagemang för det nordiska samarbetet och har under hela mandatperioden jobbat aktivt för att lägga förslag och driva på för att vi ska förstärka och utveckla det nordiska samarbetet och knyta våra länder ännu mycket närmare.

Detta engagemang och arbete har såklart intensifierats särskilt sedan coronapandemin slog mot våra länder 2020. Coronaviruset var ju ett virus som inte bara angrep oss människor utan också det nordiska samarbetet. Det var ett virus som gjorde att det arbete med att riva gränshinder och slipa ned trösklarna mellan våra länder som vi under så lång tid har ägnat oss åt i Norden fick en rejäl backlash.

Människor i gränsbygder upplevde helt plötsligt gränsen som brutalt tydlig efter att tidigare mest ha sett den som ett streck på ett papper. Miss-tro spred sig. Människor hade svårt att ta sig till sina arbeten. Viktiga arbetsplatser gapade tomma när kunder och besökare uteblev. Jag såg det på nära håll i min valkrets. I Strömstad, i Charlottenberg i Värmland och på många andra håll var konsekvenserna väldigt allvarliga.

Herr talman! Nu är det viktigt att vi gör allt vi kan för att säkerställa att de här konsekvenserna inte biter sig fast, att det nordiska samarbetet får en pånyttfödelse och att vi lär av det som hänt. Just att lära av det som hänt är bakgrunden till att jag har föreslagit att man borde ta initiativ till en nordisk coronakommission. Sverige har ju haft en coronakommission som har gjort ett viktigt arbete för att utvärdera hur den svenska pandemihan-teringen har fungerat, eller inte fungerat, och en motsvarande hade verkligen behövts på det nordiska området.

Vi har ju sett att vårt samarbete och koordineringen våra länder emellan inte alls har fungerat som de borde. Det har skapat en oro hos människor och företag i Norden, i synnerhet i gränsregionerna. Där frågar man sig nu om man vågar tro på visionen om Norden som den mest integrerade och hållbara regionen i världen. Vågar man ta det där jobbet på andra sidan gränsen? Vågar man investera i företagsamhet som är gränsöverskridande?

Detta gör mig mycket bekymrad. Utifrån en nordisk coronakommission hade man kunnat få en bra grund för att stärka det nordiska samarbetet. Jag tycker att en sådan kommission skulle ha ett tudelat uppdrag och dels utvärdera hur samarbetet har fungerat, eller snarare inte fungerat, dels komma med rekommendationer för framtiden om hur samarbetet och koordineringen kan förbättras.

Ministern sa i sitt svar att det redan nu har tagits många initiativ för att utvärdera samarbetet och hur det kan utvecklas. Detta är bra; jag välkomnar det. Men jag är bekymrad, herr talman, över att det är för splittrat. Jag tror att det hade varit bra att samverka genom en nordisk coronakommission.

Jag vill fråga statsrådet om förslaget om en nordisk coronakommission är något som hon är beredd att ta upp vid mötet i Halden, på andra sidan

kommungränsen från där jag bor, när de nordiska samarbetsministrarna träffas lite senare den här månaden.

Prot. 2021/22:136

22 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 118 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Herr talman! Jag delar verkligen Johan Hultbergs syn på det här. Det pandemin gjorde för våra nationsgränser, och framför allt för medborgarna som bor vid gränsen, var helt brutalt för många människor, familjer och arbetstagare men också för de företag som inte fick sina arbetstagare på plats.

Så ska det ju inte vara. Så får det inte vara, och ingen vill att det någonsin ska upprepas.

Det som är viktigt nu är att det nordiska samarbetet verkligen fördjupas och att vi har en gemensam målbild. Vad menar vi med det nordiska samarbetet? Där någonstans måste vi börja. Vi har utredningar på gång. Vi har haft utredningar. Vi har genomlysningar och en hel del åsikter både från ministrar och från de olika regeringarna om vad man kan göra bättre. Men vi måste enas om en målbild.

Min ambition när jag åker till Halden på måndag är att ge ett förslag på en gemensam målbild – jag återkommer snart till det – och att få gehör för detta i de andra länderna. Det ska vara enkelt att leva och verka över gränserna. Det ska vara sömlöst att verka och leva i de nordiska gränsregionerna, men så har det inte varit.

Jag har själv haft väldigt många samtal med medborgare och företag i gränsregionerna och hört alltför många vittnesmål om att den mellanmänskliga tilliten har tagit skada, vilket kanske går ännu mer på djupet och är ännu mer allvarligt.

Vi måste bygga förtroenden. Vi måste dra lärdomar tillsammans. Det har vi gjort, till viss del, med de analyser och utredningar som har gjorts och de diskussioner som har förts ministrarna emellan. Vi måste också hitta lösningar som fungerar i alla länder och lösningar som fungerar bilateralt. Som Nordenminister i den svenska regeringen har jag varit väldigt aktiv i relationen till respektive land, för det ser lite olika ut i de olika gränsregionerna. Det handlar ofta om frågor som måste lösas pragmatiskt med respektive land, men det handlar också om en gemensam nordisk syn på vår arbetsmarknad, våra skattesystem, sociala förmåner och digitala lösningar. Detta bör vi kunna lösa på nordisk nivå; jag håller med om det.

Detta med en coronakommission och utvärderingsarbetet har nu pågått under en period. Vi nordiska samarbetsministrar fick vid Nordiska rådets session i Köpenhamn i november ett uppdrag av statsministrarna att se över kris- och beredskapsarbetet och att göra en kartläggning inte bara regeringarna emellan utan också av vad våra myndigheter kan göra bättre tillsammans för att stärka samarbetet kring försörjningstrygghet och beredskap.

Jag är inte övertygad om att vi behöver fler utredningar för att ta reda på vad som fungerade eller inte fungerade under pandemin; vi har en hyfsat klar bild av detta. Däremot behöver vi ha beredskap för nästa gång. Det är inte alls säkert att det då är en hälsokris, utan det kan vara en annan kris som gör att man tycker att man behöver stänga gränserna. Vi måste också se vad det innebär om gränserna, i värsta fall, behöver stängas igen. Vad innebär det i form av dialog dessförinnan? Vi måste även minimera de enorma skadeverkningar det får för medborgare, företag och så vidare.

Min syn på detta är att vi behöver ha en gemensam målbild. Vi behöver också lägga de utredningar och analyser som har gjorts på bordet och komma med konkreta förslag för framtiden.

Min idé till mötet i Halden är att vi ska komma med ett gemensamt uttalande. Det är ett svenskt initiativ. Jag tror inte att vi hade kunnat hoppas på att det skulle bli verklighet om inte Sverige hade drivit det så hårt. Det är ett gemensamt uttalande om vad det innebär att värna den fria rörligheten och vad det innebär att identifiera undantag för eventuella gränstängningar i form av studenter, arbetstagare, transporter och så vidare.

Analys är gjorda. Jag tror inte att det bara är en ren hälsokris eller en coronakommission som kommer att leda till att vi blir klokare nästa gång, utan det är en bredare bild. Till det har vi faktiskt redan ett underlag.

Anf. 119 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Om det är så att alla underlag finns på plats ser jag fram emot att det nu blir verkstad. Jag tror att åtgärder är det bästa sättet att möta de problem som vi har sett under pandemin. För att möta den misstro som tyvärr har skapats av de problem som har funnits kring huruvida man verkligen kan tro på visionen om Norden som den mest integrerade regionen och på att det ska vara möjligt att leva sitt liv med ett ben i Sverige och ett ben i Norge eller med ett ben i Danmark och ett i Sverige krävs det åtgärder.

Jag har lagt fram många förslag här i Sveriges riksdag på konkreta åtgärder som man skulle kunna vidta för att knyta starkare band och stärka det nordiska samarbetet. Jag har till exempel – också i den interpellation som vi debatterar här – tagit upp att man borde stärka Gränshinderrådet och höja ambitionen där.

Ministern sa i sitt svar att mandatet har förstärkts. Ministern får gärna utveckla på vilket sätt detta har skett och om det skulle vara möjligt att ytterligare höja ambitionen. Jag tycker att det hade varit ett tydligt besked till människor i gränsbygderna och i Norden om man på allvar höjde tempot i arbetet med att riva gränshinder. Det hade skickat en väldigt viktig signal.

Herr talman! Uttalanden i all ära – det är jättebra om man kan göra ett uttalande vid mötet i Halden. Men jag tror att det är ännu viktigare att människor och företag i Norden, i synnerhet i gränsområdena, ser verkstad och konkreta åtgärder som gör att vi kommer närmare varandra, till exempel investeringar i gränsöverskridande infrastruktur.

Apropå infrastruktur, herr talman, blev jag faktiskt bekymrad över ministrerns svar om att samarbetet i transportfrågor är välfungerande. Min bild är inte att det är så välfungerande. Min bild är snarare att det finns stora problem.

Till exempel saknas det en modell för att beräkna den gränsöverskridande nyttan av järnvägsinvesteringar. Det försvårar tillskapandet av det som jag har varit oerhört engagerad för, nämligen en dubbelspårig järnväg mellan Oslo och Göteborg. Det är en otroligt viktig pulsåder på västkusten där vi har en väldigt eftersatt infrastruktur. Hittills har vi inte förmått komma överens om hur vi ska bygga ut den viktiga infrastrukturen över den svensk-norska gränsen.

Därför tror jag att det vore bra om man kunde gå vidare med det som Nordiska rådet har efterfrågat och som riksdagen har fattat beslut om, näm-

ligen ett särskilt nordiskt transportministerråd. Det vore också som sagt bra om man kunde få till en modellering för den gränsöverskridande infrastrukturen. Men det är måhända någonting jag får återkomma till i nya interpellationsdebatter med infrastrukturministern.

Som sagt efterlyser jag konkreta åtgärder och ökade ambitioner. Jag är idel öra att höra mer om arbetet med Gränshinderrådet och hur det arbetet kan stärkas samt gärna lite ytterligare om vad uttalandet i Halden kan tänkas innehålla. Vi har som sagt en vision, och det är bra att om det kan uttalas en gemensam målbild. Men det som verkligen behövs är de konkreta åtgärderna för att trovärdiggöra att visionen kan bli verklighet och att målbilden kan förverkligas.

Anf. 120 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Herr talman! Jag delar verkligen Johan Hultbergs bild och hans önskan om att gå från ord till handling. Hela tiden sedan pandemin började har jag från den svenska regeringens sida drivit att vi måste enas om en gemensam modell – jag har kallat det för samarbetsmodell – mellan oss samarbetsministrar. Hur hanterar vi kriser tillsammans, hur ser kontakterna ut och hur sker besluten?

Det handlar faktiskt om att gå från ord till handling. Ja, vi vill att det ska vara öppna gränser. Vi vill ha ett integrerat Norden, som till och med ska vara den mest integrerade regionen i världen. Men vad innebär det i praktiken? Jo, det innebär att man så fort man i en nordisk regering tar ett beslut som påverkar ett annat nordiskt land bör ta kontakter och ta hänsyn. Man behöver också titta på hur man kan minimera eventuella skadeverkningar när det gäller mobilitet och så vidare.

Herr talman! Jag vill återkomma till att det har varit svårt att nå den gemensamma målbilden inom alla de nordiska regeringarna. Det jag hoppas att vi nu når fram till är ett gemensamt uttalande som ska ligga på bordet och som vi ska kommunicera. Det handlar om att vi vid kommande kriser ska enas i frågorna om att värna gränsregioner, föra dialog och minimera konsekvenser. Oavsett regering och oavsett vilken Nordenminister som står här eller i någon annan huvudstad i Norden ska det finnas ett uttalande som innebär konkreta åtaganden från de nordiska regeringarna. Det är min förhoppning att man på måndag ska kunna komma så pass långt att man minimerar eventuella nya gränsstängningar och de negativa effekterna för den fria rörligheten – eller naturligtvis i bästa fall inte stänger gränserna igen.

Gränshinderrådet är en väldigt viktig organisation som möjligen har varit något styvmoderligt behandlad, om jag får uttrycka mig så, i Nordiska ministerrådet. Man har inte haft den nära dialog som jag från svensk sida tycker att man borde ha haft. Därför tog vi också ett initiativ – och fick gehör för det – om att Gränshinderrådet från och med nu alltid ska vara inbjudet till Nordiska ministerrådet för att kunna redogöra för de konkreta gränshinder som medborgarna upplever. Gränshinderrådet har verkligen örat mot marken.

När jag var ganska nytillträdd tillsatte jag en ny svensk representant, Sven-Erik Bucht, som har jobbat väldigt intensivt just med de här frågorna. Vi måste få upp dem på bordet. Det handlar verkligen om att gå från ord till handling och om vad vi kan göra här och nu. Där är Gränshinderrådet

helt ovärderligt – liksom de gränsregionala informationstjänsterna, skulle jag vilja säga.

Man har jobbat väldigt hårt med att identifiera gränshinder under pandemin. Ungefär hundra störningar identifierades under pandemin. I samverkan med ansvariga myndigheter, som direkt måste kopplas in, och departement löstes faktiskt merparten av dem under pandemin – dock inte alla, vilket vi väl känner till.

Gränshinderrådet kommer att ha ett eget möte och sedan delta vid ministermötet i Halden. Det här är någonting nytt som vi har infört sedan förra året och som jag verkligen välkomnar. Jag delar Johan Hultbergs bild av vikten av detta.

När det gäller transportfrågan och gränsöverskridande transporter i Norden är det självklart så att vi inte vill känna några gränser. Där vill vi verkligen se till att knyta ihop vårt Norden. Det har väldigt stor betydelse för tillväxt och tillgänglighet. Den gränsöverskridande infrastrukturen mellan de nordiska länderna gör det också attraktivare att bo och verka i Norden eller att flytta till Norden från en annan del av världen. Man får en mycket större marknad och arbetsmarknad att tillgå. Vi kan enas om vikten av detta.

Däremot, herr talman, har jag väldigt svårt att se att ett ministerråd och en ny byråkratisk struktur, som man kallar det, skulle lösa frågorna om de konkreta, ofta bilaterala, infrastrukturprojekt som vi nu behöver driva vidare. Jag återkommer gärna till det i mitt nästa inlägg.

Anf. 121 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag är naturligtvis glad att jag och statsrådet i stort delar ambitionerna när det gäller att vi måste höja tempot i arbetet med att riva gränshinder och göra allt vad vi kan för att lära av pandemin och stärka och utveckla det nordiska samarbetet.

Jag tycker konkret, herr talman, att det vore utmärkt om det uttalande som görs i Halden kunde följas av flera avsiktsförklaringar, till exempel en avsiktsförklaring om att förbättra den nordiska infrastrukturen och en avsiktsförklaring om att förstärka och utveckla den gränsöverskridande infrastrukturen. Vi har ju sett erfarenhetsmässigt vad enormt mycket det har betytt när vi gjort stora investeringar i den nordiska infrastrukturen. Vi har sett vad Öresundsbron har gjort för integrationen vid Öresund och vad den nya Svinesundsbron har betytt i min del av Sverige. Vi vet att de här investeringarna är lönsamma och att de betyder mycket.

Jag hade allra helst också velat se en avsiktsförklaring om att gränstängningar inte ska uppstå utan att vi ska hitta modeller för att hantera sådana här situationer ändå, men jag skulle åtminstone vilja se en avsiktsförklaring om att företag och människor i gränsbygderna måste hållas skadslösa vid gränstängningar. Det måste införas särskilda regler för gränspendlare och människor som lever och verkar över gränserna. Det som har skett under pandemin, när familjer har splittrats och människor inte kunnat ta sig till sina arbeten och blivit utan försörjning och ekonomisk kompensation, är helt oacceptabelt. Det krävs att ministrarna i alla våra nordiska länder tar ansvar för detta.

Herr talman! Jag tackar för debatten och önskar statsrådet lycka till vid det viktiga mötet i Halden. Jag ser fram emot att fortsätta verka för och

diskutera hur vi kan stärka det nordiska samarbetet. Jag önskar talmannen, statsrådet och alla medarbetare här i riksdagen en glad sommar.

Prot. 2021/22:136
22 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 122 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Herr talman! Jag delar verkligen bilden – från den svenska regeringens sida vill vi gärna att det ska gå att enas om undantag när det gäller gränstängningar. Jag nämnde tidigare studenter, arbetstagare, transporter och så vidare. Detta är i dagsläget inte framkomligt. I dag är det inte en realistisk målbild. Men det innebär inte att vi ska ge upp. Självklart ska vi försöka verka för att enas om sådana undantag som Sverige och Danmark samt Sverige och Finland enades om under slutet av pandemin – med Norge gick det dock inte. Vi ska absolut fortsätta att verka för detta.

Vad vi åtminstone kan enas kring är att vi alltid ska värna den nordiska öppenheten och mobiliteten och att vi ska se till att samarbetsministrarnas roll i varje nordisk regering stärks. Det är i alla fall ett steg på vägen som jag hoppas att vi kan enas kring i Halden nästa vecka.

Åter till infrastrukturen, som är en otroligt central fråga! Man kan givetvis ha olika uppfattningar om vilket forum som är bäst för infrastruktursamarbeten. Jag kan konstatera att de nordiska transportministrarna säger att man i dag har ett gott samarbete. Man möts ofta när det gäller framför allt bilaterala projekt. Det handlar ofta om att det är två länder, i bästa fall tre länder, som delar ett gemensamt infrastrukturprojekt och både finansiering och projektering av detta.

Herr talman! Jag skulle vilja lyfta fram att regeringen förra veckan presenterade en ny infrastrukturproposition med totalt 900 miljarder. Där låg tre saker som verkligen är viktiga för det nordiska samarbetet, nämligen sträckan Oslo–Stockholm, sträckan Oslo–Göteborg – kan jag glädja Johan Hultberg med – och ett utökat infrastruktursamarbete kring Öresundsregionen. När man får Fehmarn bält-förbindelsen mellan Tyskland och Danmark är det inte minst viktigt att man lätt kan ta sig över Öresund och sedan vidare upp mellan Göteborg och Oslo. Vi jobbar bilateralt inom infrastrukturuområdet men också ibland mellan tre länder, och det ska vi verkligen fortsätta göra.

Jag tackar Johan Hultberg för ett mycket gott samarbete på det nordiska området. Jag önskar naturligtvis också alla en glad midsommar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 28 Svar på interpellation 2021/22:482 om ett förbud mot muslimska friskolor

Anf. 123 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Herr talman! Richard Jomshof har frågat mig om jag kan tänka mig att införa ett förbud mot muslimska friskolor.

Jag har varit mycket tydlig i min syn på konfessionella inslag i skolan. Utgångspunkten är att den sekulära staten ska inta ett neutralt och opartiskt perspektiv i frågor om religion och inte lägga sig i medborgarnas religiösa och konfessionella övertygelser och identiteter.

Utöver det som regeringsformen, Europakonventionen och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna slår fast om religionsfrihet har Sverige valt att aktivt främja en religiös mångfald. På detta sätt kan olika ideologier och trosriktningar – som verkar för att vårt demokratiska statsskick upprätthålls – stärkas och utvecklas. Det måste dock säkerställas att elever och barn inte utsätts för otillåten religiös påverkan i skolan.

Regeringen är tydlig med att elever aldrig får utsättas för otillåten religiös påverkan. Den 17 mars i år lämnade därför regeringen propositionen *Tydligare krav på fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning* till riksdagen, som riksdagen ställde sig bakom den 15 juni.

Propositionen innehåller förslag som ska stärka elevernas religionsfrihet men också öka Statens skolinspektions möjligheter att kontrollera ägar- och ledningskretsen genom så kallade demokrativillkor. Förslagen innebär även bättre möjligheter för tillsynsmyndigheterna att utöva tillsyn genom att en definition av vad som är ett konfessionellt inslag och en konfessionell inriktning införs.

Detta är en del av regeringens pågående arbete med att stoppa oseriösa och olämpliga aktörer från att starta och driva förskolor och skolor. Regeringen anser att förslagen innebär ett förtydligande och en skärpning av det regelverk som underlättar tillsynen av verksamheter med konfessionell inriktning.

Utbildningsdepartementet har dessutom remitterat en promemoria i vilken det bland annat föreslås att ett etableringsstopp för fristående skolor och fritidshem med konfessionell inriktning införs tillsammans med ett förbud mot att utöka sådan befintlig verksamhet. Remitteringen avslutades den 13 maj, och förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Anf. 124 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka skolministern för svaret.

Jag menar att hotet från islamismen blivit alltmer påtagligt. Jag menar också att Sverige, som en direkt följd av mångkulturalismen, massinvandringen och islamiseringen som följer i dess spår, på några få årtionden har gått från att vara ett av världens mest trygga och homogena länder till att bli raka motsatsen.

Islamisterna har de senaste åren eller årtiondena fått allt större utrymme, inflytande och makt i Sverige, med Socialdemokraternas goda vilja. Det islamistiska giftet sprids inte bara från många av de moskéer som nu finns på svensk mark, utan vi ser tyvärr liknande problematik i de muslimska friskolorna.

Redan 2003 gjorde journalisten Evin Rubar ett mycket uppmärksammat undersökande reportage kallat *I skolans våld*, där mycket grova missförhållanden på tio muslimska friskolor lyftes fram. Det framkom bland annat att skolor underlät att anmäla så pass grovt våld att det närmast kan jämföras med tortyr av skolbarn och att skolor också underlät att rapportera om uppenbart tvångs gifte.

Sedan dess har missförhållanden på en lång rad muslimska friskolor lyfts fram. Låt mig ge några exempel.

År 2017 avslöjade programmet *Kalla fakta* att Al-Azharskolan i Vällingby delade upp flickor och pojkar på skolbussen. Det visade sig att flickorna tvingades använda de bakre dörrarna och sitta längst bak, medan pojkarna använde de främre dörrarna och fick sitta längst fram. Även under skolans bönestunder delades eleverna upp, och flickorna fick sitta i ett rum och pojkarna i ett annat. Ett år senare rapporterades det dessutom att ägarna till friskolekoncernen hade häktats misstänkta för ekonomisk brottslighet och penningtvätt.

År 2018 avslöjade Svenska Dagbladet att Alsalamskolan i Örebro hade mottagit miljonbelopp av den muslimska skurkstaten Saudiarabien. Pengarna hade inkommit via en stiftelse, som också driver av Saudiarabien finansierade moskéer. Alsalamskolan har tidigare dessutom mottagit skarp kritik av Skolinspektionen, inte minst för sin könsdelade undervisning och oförmåga att följa kursplanerna.

Nu senast har vi kunnat läsa inte minst om Römosseskolorna i Göteborg, som varit väldigt uppmärksammade. Skolinspektionen meddelade i slutet av oktober i fjol att man avsåg att stänga skolorna efter den bristande kontrollen och tillsynen över verksamheten samt allvarlig ekonomisk misskötsamhet. Man har bland annat använt sig av bluffakturor för att slussa miljonbelopp vidare till islamister i Somalia.

Det ska även ha förts över flera miljoner till ett företag som bland annat har kopplingar till en individ som enligt Säpo utgör ett hot mot rikets säkerhet. Römosseskolorna i Göteborg har för övrigt tidigare kritiserats för att flickor med menstruation inte har varit välkomna till delar av undervisningen.

Herr talman! I sitt svar säger skolministern att den sekulära staten ska inta ett neutralt och opartiskt perspektiv i frågor om religion och inte lägga sig i medborgarnas religiösa och konfessionella övertygelser och identiteter.

Det innebär dock inte att man får göra precis vad som helst. Man har naturligtvis rätt till en personlig tro eller en icke-tro, men att tillåta skolor att drivas med islam och islamism som grund, med uppenbar särbehandling av flickor och pojkar och med målet att nedmontera och slå sönder vårt demokratiska samhälle och allt som det står för, är något helt annat. Jag undrar: Förstår inte skolministern detta?

Anf. 125 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Herr talman! Richard Jomshof har ställt frågan till mig om jag kan tänka mig ett förbud mot muslimska friskolor. Vi socialdemokrater vill, till skillnad från Sverigedemokraterna, se ett totalförbud mot konfessionella skolor. Religiös påverkan hör inte hemma i skolan.

I svensk skola ska vi aldrig acceptera extremism, radikaliseringsreligiös påverkan eller brister i att lyckas med kunskapsuppdraget. Därför är jag glad att riksdagen nyligen har röstat igenom ett förslag om att ställa tydligare krav och skärpa regler för religiösa friskolor, förskolor och fritidshem.

Men vi socialdemokrater är inte nöjda. Vi vill se ett förbud mot religiösa friskolor, men tyvärr verkar det inte finnas en majoritet för detta till höger i riksdagen, med Moderaterna och Sverigedemokraterna i spetsen. De vill inte se problemen med att låta religiösa ledare driva friskolor för skattepengar. Jag tycker att våra skattepengar ska gå till undervisning och

till det som står i läroplanen, inte till predikan för elever som inte har valt detta.

Anf. 126 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! De allvarliga exempel jag pekade på i mitt förra inlägg är endast en del av problematiken. I juni 2019 kunde vi i Expressen läsa om hur flera IS-återvändare arbetar på svenska skolor. Flera av dem hade dessutom ledande roller i rekryteringen och finansieringen av det som Säpo kallar den våldsbejakande islamistiska miljön.

Tre månader senare, i september 2019, berättade Magnus Ranstorp, terrorforskare vid Försvarshögskolan, att det går att koppla våldsbejakande islamister till flera skolor men också familjedaghem runt om i Sverige. Målet med denna verksamhet är enligt Ranstorp att man vill sluta sig gentemot det övriga samhället. Islamisterna motarbetar alltså det öppna och demokratiska samhället. Enligt Ranstorp börjar det med förskolor och går hela vägen upp till gymnasiet.

I slutet av maj 2020 rapporterade Säpo att flera individer med direkta kopplingar till så kallade våldsbejakande extremistmiljöer driver förskolor och skolor i Sverige. Det rör sig om ett tiotal skolor med kopplingar till våldsbejakande muslimsk extremism.

Johan Olsson, som då var operativ chef på Säpo, berättade i Sveriges Radio att skolorna används för att sprida det som han kallar ett ideologiskt budskap. Dessa islamister, alltså dessa muslimer, använder det svenska skolsystemet till att nå ut och till att skapa förutsättningar för att radikalisera och rekrytera med målet att segregera.

Som en direkt följd av missförhållanden har beslut om att stänga flera muslimska skolor fattats. Römosseskolorna, som jag tidigare nämnde, är bara ett exempel.

För två år sedan kunde vi läsa om en skola som hette Nya Kastets Skola i Gävle som stängdes på grund av kopplingar till religiös extremism. I december i fjol dömdes den tidigare rektorn och bolagets revisor på skolan till fängelse för bokföringsbrott.

I april i fjol stängdes förskolan Lär & Lek i Angered, detta sedan tiotusentals kronor av barnens pengar förts över till en radikal islamistorganisation. Man hade dessutom avlönat en ökad hatpredikant. I december stängdes friskolan Kunskapsljuset i Norrköping. Det handlade om allvarlig ekonomisk misskötsamhet och allvarliga brister i skolverksamheten. Tidigare har det bland annat också rapporterats om föräldrar som motsätter sig att barnen sitter med elever av motsatt kön och om pojkar som vägrar att ta kvinnor i hand.

Herr talman! De muslimska friskolorna har ingenting positivt att bidra med över huvud taget. De bidrar endast till att ytterligare förstärka segregation och utanförskap samtidigt som man ger islamisterna redskapen att ytterligare flytta fram sina positioner.

Det är klart att dessa skolor därför måste läggas ned. Det går inte att jämföra dem med vare sig den judiska skolan eller de kristna friskolor som finns i Sverige. Den problematik som i vissa enskilda fall har dykt upp där är av en helt annan art än den som vi ser i de muslimska friskolorna. Sverige har dessutom en lång kristen tradition, en tusenårig kristen tradition. Den är en del av vårt kulturella arv och en del av vårt samhälle och genomsyrar

stora delar av samhällsapparaten – vår kultur, vårt sätt att tänka och vårt sätt att leva.

Vi ska inte behöva backa för att några få partier har släppt in en väldigt stor grupp av islamister i vårt land med målet att söndra och bryta ned det som har tagit generationer att bygga upp.

Skolministern talar i sitt svar om att främja en religiös mångfald. Hon säger också att olika ideologier och trosriktningar genom den kan verka för att upprätthålla, stärka och utveckla vårt demokratiska statskick. Jag tycker att uttalandet är uppseendeväckande. Och det föranleder en följdfråga. På vilket sätt menar skolministern att islamisterna upprätthåller, stärker och utvecklar vårt demokratiska statskick?

Anf. 127 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Herr talman! Vi är överens om, Richard Jomshof, att ideologiska budskap i skolan, predikningar och sådana saker, inte hör hemma i skolan. Det är skattefinansierad verksamhet. Skolor ska vara öppna för alla.

År 2019 införde vi förstärkningar i den lagstiftningen, och det har gett resultat. Skolinspektionen påtalar faktiskt flera fall där konfessionella skolor bryter mot skollagen på ett tydligt sätt. Det är därför som vi också har stärkt denna lagstiftning och så vidare.

Frågan gäller, som sagt, om jag kan tänka mig ett förbud mot muslimska friskolor. Ja, jag vill se ett förbud mot konfessionella skolor i Sverige. Jag är socialdemokrat, och vi socialdemokrater tycker att vi ska ha en skola för alla. Man ska kunna gå till skolan utan religiös påverkan.

Däremot är det enligt grundlag och annat fritt för oss, precis som vi vet, att tänka, tycka, känna och tro vad vi vill, bli kära i dem vi vill och så vidare. Det har med våra grundläggande fri- och rättigheter att göra. Men skolans uppdrag måste vara tydligt. Det är skolans uppdrag.

Därför är jag glad att riksdagen i juni fattade dessa beslut. Jag är också glad att vi arbetar på promemorian om ett etableringsstopp. Som sagt var är min riktning tydlig. Vi ska ha en svensk skola utan konfessionella inslag.

Anf. 128 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Bra att vi är överens! Då skulle vi kunna gå så långt att vi lägger fram ett gemensamt förslag om att förbjuda de muslimska friskolorna. Det innebär att skolministern och Socialdemokraterna når halvvägs. Det måste ändå vara bättre än att inte nå någonstans. Jag ser fram emot ett sådant samtal. Jag tror att det hade varit väldigt viktigt.

Jag tror inte att islamisterna är överens med skolministern om de friheter som hon precis pekade på. Jag delar naturligtvis uppfattningen att denna frihet ska finnas i ett öppet, jämställt och demokratiskt samhälle.

Problemet här är att detta egentligen inte bara rör de muslimska friskolorna. Det finns även exempel på kommunala skolor. Det gjordes en undersökning 2018 där det visade sig att 27 av 40 kommunala skolor i Göteborg, Stockholm och Malmö filmade eller kunde tänka sig att filma och rapportera till föräldrarna om barnen bar slöja eller inte. Då pratar jag alltså om kommunala skolor.

Prot. 2021/22:136

22 juni

Svar på
interpellationer

Jag vill därför påstå att islamismen och detta gift finns i stora delar av samhället, inte bara i dessa friskolor. Frågan är egentligen bredare än så.

Men låt oss gå halvvägs. Jag ser fram emot ett sådant samtal, jag ser fram emot en sådan diskussion och jag ser fram emot att vi kan lägga fram ett sådant förslag. Vi är inte villiga att gå längre. Precis som jag sa i mitt förra inlägg vill jag med bestämdhet hävda, trots att jag är ateist och inte har någon gudstro, att kristendomen ändå intar en särställning i Sverige. Dessa skolor ska naturligtvis följa gällande regelverk. Gör de inte det ska de stängas ned med omedelbar verkan. För mig är det en självklarhet. Men då är vi åtminstone delvis överens. Jag ser fram emot samtalet.

Jag vill avsluta med att säga att islamisterna ska bekämpas på alla plan. Det är min gärning. Jag anser att det är viktigt att den som står upp för demokratin gör det.

Jag vill också passa på att önska skolministern, talmannen och alla här inne en trevlig midsommar.

Anf. 129 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Herr talman! Jag vill tacka Richard Jomshof eftersom denna fråga är väldigt viktig. Vi ska inte ha konfessionell påverkan i skolan. Alla barn ska kunna gå till alla skolor.

Det är intressant att höra Richard Jomshof säga att han inte vill gå längre.

I Sverige är det fullt tillåtet att starta skola om man har intresset att indoktrinera barn religiöst, barn som inte kan värja sig. Detta vill vi sätta stopp för.

Det är också helt tillåtet att starta skola i Sverige om man har *ett* intresse, och det är att tjäna mycket pengar på barn.

Jag tycker att det är viktigt att vi börjar blicka framåt. Jag vill ha en svensk skola som är till för alla elever. Det måste vara ett uppdrag, och det ska vara att alla unga elever ska bli unga vuxna som kan få ett jobb, etablera sig på arbetsmarknaden eller fortsätta plugga. Då kan vi inte ha orättvisa skolköer, och vi kan inte ha fritt vinstuttag och låta vem som helst starta skolor. Det måste vara ordning och reda i våra klassrum. Men det måste också vara ordning och reda på skolmarknaden. Därför kan vi inte bara titta på små, små delar, utan vi måste titta på helheten. Jag vill att vi ska vara stolta över *en* svensk skola som har ett tydligt uppdrag. Det hade vi en gång i tiden. Tyvärr raserades den, och vi fick en sorts marknadstänk där alla fick göra lite som de ville och konkurrera på sina villkor. Vi ser resultatet av detta i dag, och jag hör lite grann i Richard Jomshofs argument att detta är resultatet av en marknadsskola.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 29 Svar på interpellation 2021/22:494 om idrottsgymnasier

Anf. 130 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Herr talman! Alexandra Anstrell har frågat integrations- och migrationsministern om det är hans bedömning att ett halverat antal platser på våra idrottsgymnasier kommer att främja Idrottssverige. Interpellanten har

också frågat: Om hälften av platserna försvinner på idrottsgymnasierna, har statsrådet då några förslag på gång för att öka ungdomarnas fysiska och psykiska hälsa genom idrottsaktiviteter? Alexandra Anstrell undrar slutligen om integrations- och migrationsministern har för avsikt att sätta några idrottspolitiska mål för att skapa en stabil breddidrott med goda upptagningsmöjligheter för elitidrotten. Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag noterar att Alexandra Anstrell har ställt delvis liknande frågor om idrottsutbildningar till mig. Förutom det svar som lämnas här får jag därför hänvisa interpellanten till det svar som jag kommer att lämna på interpellationen Beslut gällande idrottsgymnasium (interpellation 2021/22:495).

Jag vill understryka vikten av en stabil breddidrott i föreningslivet runt om i hela Sverige. Statens mål och syften med idrottspolitiken har beslutats av riksdagen i bred enighet. Den senaste samlade idrottspropositionen antogs i riksdagen 2009. I det beslutet betonades både bredd- och elitidrottens betydelse. Grunden för idrottspolitiken ligger fast sedan lång tid tillbaka där stöd till barn- och ungdomsidrotten särskilt betonas. Även stödet till den ideella, demokratiska idrottsrörelsen lyfts fram. Vår uppfattning är att den frihet för idrottsrörelsen att själv besluta om hur dessa statliga mål bäst kan uppnås fungerar väl inom de ramar som regering och riksdag beslutar.

Anf. 131 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Tack, skolministern, för svaret!

Jag måste ändå lyfta upp frågan om att det är lite märkligt att det är skolministern som svarar på båda mina interpellationer i dag. Även om båda handlar om idrottsgymnasier var jag i den första, alltså denna, väldigt tydlig med att det var specifika frågor om idrotten och därför ställda till ansvarig minister för just idrott. Men han kanske inte är så intresserad. I ministerns svar nu framkommer tyvärr inte heller någon större entusiasm för idrotten.

Vi är många i Sverige som har följt de senaste genomförda olympiska sommarspelen i Tokyo. Jag tänker framför allt på stunden då Peder Fredricson gjorde ett race i hästhoppningen, red i mål och hela Sverige jublade. Jag tror att det var många champagnekorkar som åkte i taket den eftermiddagen och kvällen.

Riksdagen fattade för mer än tio år sedan beslut om de mål som i dag gäller för den statliga idrottspolitiken. De idrottspolitiska målen är inte bara gamla utan omfattar inte heller några skarpa sådana för elitidrotten, utom kanske just den vagt uttryckta formuleringen ”stöd kan även lämnas till sådan verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft”.

Herr talman! Det håller inte. Vi kan bättre med vår elitsatsning i Sverige. Riksidrottsstyrelsen och styrelserna för Sveriges Olympiska Kommitté och Svenska Parasportförbundet och Sveriges Paralympiska Kommitté beslutade under hösten 2018 att tillsätta en gemensam arbetsgrupp med uppdrag att utreda framtiden för svensk elitidrott.

Det heter Samordnat Elitidrottsstöd 2.0. Arbetsgruppen presenterade sin slutrapport i början på 2020. I den beskrivs läget för svensk elitidrott. Jag skulle säga att det är en ganska dyster läsning för alla som vill att Sverige ska kunna hävda sig på alla högsta nivåer i många olika idrotter.

Den sammantagna bilden är att Sverige i den konkurrens som råder i framtiden kommer att få allt svårare att hävda sig internationellt. Samarbeten och partnerskap är även framdeles oerhört viktiga, men även det statliga stödet till svensk idrott behöver ses över.

Vi behöver också agera för att formulera politiska mål för den svenska idrotten och se över hur vi med gemensamma krafter kan nå dit. Jag menar att det behöver tillsättas en ny, samlad och långsiktig idrottspolitisk utredning för att utveckla och utverka idrottspolitiska mål, en struktur och modell för 2030-talet.

Jag ställde frågan i min interpellation till idrottsministern om statsrådet har för avsikt att sätta några idrottspolitiska mål för att skapa en stabil breddidrott med goda upptagningsmöjligheter för elitidrotten.

Nu får jag svar av skolministern. Hon hänvisar i sitt svar till idrottspropositionen 2009. Nu har vi 2022. Det har hänt en hel del saker sedan dess. De idrottspolitiska målen omfattar inte några skarpa mål för just elitidrotten.

Därför kvarstår min fråga. Har regeringen några tankar framöver gällande idrotten, eller är det helt enkelt en walkover?

Anf. 132 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Herr talman! Jag vill tacka Alexandra Anstrell för att hon lyfter fram den här viktiga frågan. Dock behöver hon inte tolka min lätta andfåddhet och trötthet som brist på engagemang.

Alexandra Anstrell borde kanske ha ställt interpellationsfrågorna på ett annat sätt. Hon frågade lite annat här. Det handlar om idrottsgymnasierna. Kommer vi att halvera platserna? Kommer vi att jobba med idrottsaktiviteter?

Det är tydligt i mitt senare svar, som hon också har fått, att vi har lagförslag. Vi har ambitioner. Det kommer inte att bli någon halvering av platserna utan snarare en utökning.

Det ger möjligheter för kommuner att även göra egna satsningar. Det handlar inte bara om de nationella satsningarna. Det föreslås till och med 75 miljoner extra utöver de 43 miljoner som fördelas till riksidrottsgymnasier i dag.

Det blir komplicerat när vi får interpellationer som ligger så nära varandra, och det blir väldigt svårt att tolka om det handlar om idrottsliga frågor eller gymnasiefrågor och sådana organisationsfrågor.

Anf. 133 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Tack, ministern! Den tredje frågan i interpellationen är just den som jag anförde i mitt inledningsanförande. Jag vet inte vad ministern menar med att jag borde ställa frågorna på ett annorlunda sätt. Det får ni gärna utveckla. Men frågan är ändå ställd, och den hade jag förväntat mig att få svar på.

Idrotten är en viktig del av livet för många barn och ungdomar. Närmare 90 procent av alla barn och ungdomar i Sverige har någon gång under sin uppväxt varit med i en idrottsförening. Barn- och ungdomsidrotten är idrottsrörelsens kärnverksamhet.

Vi kan se att idrottande ungdomar har bättre självkänsla. De begår färre brott och dricker mindre alkohol än jämnåriga som inte är engagerade i idrottsföreningar. Mer rörelse i skolan ger oftast också bättre skolbetyg.

I en rapport skriver Riksidrottsförbundet ”så många som möjligt, så länge som möjligt” gällande den senaste forskningen om talangutveckling. Man menar att om idrotten klarar av att behålla fler barn och ungdomar under en längre period finns det större chans att fler idrottstalanger upptäcks. Jag tror att fyra av tio som är med i landslag har gått i våra idrotts-gymnasier.

I dag har många gymnasieelever möjlighet att kombinera sitt idrottande på elitnivå med sina studier. De kan välja mellan riksidrottsgymnasium, som förkortas RIG, och nationellt godkända idrottsutbildningar med regionalt intag, NIU. Det finns även LIU, som är lokala utbildningar.

Här sker idrotten i samarbete mellan skolan och ett specialidrottsförbund. Anledningen till att jag lyfter frågorna är att nu riskerar beslutet från Skolinspektionen att sätta stopp för dessa elitsatsande elevers framtid inom deras sport.

Det som påverkar är det krav som ställs på att utbildningen ska vara avgiftsfri. Det kan till exempel gälla att skolan blir skyldig att tillhandahålla en häst till de elever som går på skolor med fokus på ridsport eller ett krav på att man ska ha en segelbåt för dem som går på seglingsgymnasium. Det är ett dyrt krav som blir dyrt för skolan att uppfylla.

Frågan är: Ska alla ha det lika dåligt, eller ska det finnas möjligheter att kombinera sin elitsatsning med skola? Det var ändå grundtanken när man inrättade idrottsgymnasierna. Man ville att fler elever skulle vara kvar i skolan och klara sina studier, kombinera det med elitidrott och inte hoppa av skolan. Detta var inte förenligt med att vi ska ha en avgiftsfri skolgång. Skolinspektionen har slagit ned på ett antal gymnasier där den menar att man inte uppfyller kravet på gratis skolgång.

Det är ändå svårt, tänker jag, att träna ridning, skidåkning eller bandy utan hästar, skidor och klubbor. Redan vid intagning till sådana skolor ska man ha kommit så långt i sin sport att det blir näst intill omöjligt att ta sig dit utan egen utrustning. Det är inte heller rimligt att skattemedel ska finansiera elitutrustning.

Regeringen har nyligen genomfört den utredning som man hänvisar till, och den kom till på grund av ett utskottsinitiativ från oss moderater. Det innebär att man skulle kunna skapa möjligheten att frångå just avgiftsfri skolgång i vissa fall. Men förslaget innebär också att det bara skulle vara ungefär hälften som skulle få möjligheten att gå på ett idrottsgymnasium.

Jag tänker att det är positivt att man vill styra upp regelverket men oerhört negativt att man skulle skära ned på antalet platser. RIG är i dag nationellt, medan NIU är regionalt. RIG kostar också väldigt mycket mer per plats än vad NIU gör. Det blir olika beroende på hur man räknar, men det innebär att alla inte kommer att få möjligheten.

Hur ställer sig egentligen skolministern till det?

Anf. 134 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Herr talman! Nu talar Alexandra Anstrell klarspråk. Det här handlar alltså om frågan om att alla ska ha lika möjligheter att vara elitidrottare och kunna satsa på det man brinner för allra mest.

Det är väl självklart att regeringen utreder och tittar på fall där det är uppenbart att myndigheter och andra slår larm om att det är väldigt orättvist. You can't make a race horse out of a donkey, heter det. Vi får väl säga att det är vad det handlar om här: om alla ska ha lika möjligheter måste det finnas en tydlighet om vad som ska betalas av vem.

Här har vi lagt fram ett förslag som de flesta remissinstanser tycker är bra. Därför är det viktigt att vi kommer fram med frågan. Förslaget innebär inte, som jag tydliggjorde tidigare, en halvering utan snarare en satsning.

Fler ska kunna delta i elitidrottande på olika sätt. En del vill flytta, och en del vill kunna utöva sin elitidrott på hög nivå och kunna tävla och ändå bo hemma. Också det är en rättighetsfråga. Annars blir det lätt för dem som bor i storstäderna att ta del av detta, men de som kommer utifrån, från mindre kommuner ute i Sverige, har inte samma möjlighet.

Därför är det viktigt att vi kommer fram med de här förslagen och gör elitidrottandet möjligt för fler, men också för dem som kanske inte hade möjligheten tidigare. Det ska vara ordning och reda i svensk skola, och då är det viktigt att sådana här förslag finns. Det är också viktigt att vi när myndigheter slår larm om att det är gravt orättvist rättar till det och vågar satsa pengar så att fler kan delta.

Därför måste det också vara ordning och reda i finanserna – i hur vi finansierar skolan. Pengar ska inte försvinna bort från skolan i vinster eller annat, utan de ska gå till eleverna. Det är en grundprincip för mig, och jag vet att det finns många på högersidan som jag inte delar den med. Men för mig är det viktigt att elevpengen går till bland annat idrottsatsningar och inte försvinner ut i vinst.

Anf. 135 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Jag undrar om skolministern kan nämna åtminstone ett exempel där hon ser att skolor bara har intresse av att gå med vinst och att det är deras enda syfte. Ministern var inne på detta också i sitt tidigare inlägg, så nu tycker jag att hon är svaret skyldig.

Jag tycker att tydlighet är bra. Vi moderater vill också ha en tydlighet i regelverket, men vi tror inte att det ska vara på bekostnad av antalet platser i idrottsutbildningarna.

Ministern försökte påskina att det här skulle vara en stad-och-landfråga. Jag vet inte, men Järpen i Åre kommun med 10 000 invånare är en ganska liten kommun. De har haft RIG ganska länge i skidor. Jag tror inte att det kommer att funka bättre i till exempel Stockholm. Det där beror helt på vad man har för idrott och vilka satsningar man har.

Om hälften av platserna försvinner på idrottsgymnasierna – har då statsrådet några förslag för att få igång ungdomars fysiska och psykiska hälsa genom idrottsaktiviteter? Det var min sista fråga.

Det är ju så oerhört viktigt att våra barn och elever mår bra. Då kan de också klara skolan bättre. Men om man då antingen tar bort hälften av alla platser eller hälften av pengarna till de RIG-platser som finns i dag, som förslaget skulle innebära, får vi en väldigt mycket sämre kvalitet.

Om vi får denna försämring – hur ska det då kunna bli bättre för eleverna? Tycker inte ministern och regeringen att det vore fiffigare om man kunde skapa möjligheter för fler att kombinera sin elitidrott med sina studier? Då kan de också klara skolan och komma vidare bättre i livet.

Anf. 136 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Herr talman! Som jag påpekade tidigare är de allra flesta av remissinstanserna positiva, just för att förslaget innebär att det blir fler platser där ute. Det blir ordning och reda, och fler får möjligheter att delta i idrott.

Anledningen till att jag nämner vinst i skolan är att jag vet att det finns många, framför allt på gymnasieskolan, som driver skola med ett vinstintresse. Om vi ska ge möjligheter för alla unga att idrotta, att ha en fritid som är aktiv och att få rörelse i skolan måste vi ta det kompensatoriska uppdraget på allvar. Då kan vi inte tillåta segregationen, och då kan vi inte ha ett skolval som segregerar och så vidare.

Framför allt kan vi inte låta flera miljarder försvinna bort. Så mycket som 1,3 miljarder försvann från de största skolkoncernerna, motsvarande 2 200 lärare, till exempel idrottslärare. Det kunde också ha blivit personal på fritis och så vidare. Därför tycker jag att det är anmärkningsvärt att detta inte nämns oftare. Det handlar om ordning och reda och en skola för alla.

Det handlar om det kompensatoriska uppdraget – det som Sverige var bra på tidigare. Det är därför vi har skördat så mycket idrottsframgångar hos individer som kommer från vitt skilda samhällsförhållanden. Men detta har varit svårt nu, under tiden när pengarna har gått till annat än de skulle ha gått till.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 30 Svar på interpellation 2021/22:495 om beslut gällande idrotts- gymnasium

Anf. 137 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Herr talman! Alexandra Anstrell har frågat mig om jag har för avsikt att agera i frågan om gymnasiala idrottsutbildningar under denna mandatperiod för att möjliggöra att idrottsgymnasier ska förbli lagliga.

Alexandra Anstrell har vidare frågat mig av vilken anledning vi inte har sett till några förslag vare sig i frågan om att halvera antalet platser på idrottsutbildningarna eller om att möjliggöra att idrottsgymnasier ska förbli lagliga.

Jag vill börja med att tacka Alexandra Anstrell för att denna viktiga fråga åter lyfts till debatt i Sveriges riksdag.

Jag håller med Alexandra Anstrell om vikten av att gymnasiala idrottsutbildningar kan genomföras i enlighet med skollagen. Precis som interpellanten anger har det visat sig att huvudmän har svårt att leva upp till kraven om en avgiftsfri utbildning. Kostnaderna för till exempel en häst- eller hockeyutrustning som behövs för elitidrotten kan vara stora.

I promemorian *Idrottsutbildningar i gymnasie- och gymnasiesärskolan*, som har tagits fram inom Utbildningsdepartementet, finns därför ett förslag om att kostnaderna ska belasta den enskilde – med ett undantag. Ingen elev ska av ekonomiska skäl utestängas från möjligheten att ta del av gymnasial idrottsutbildning med specialidrott. Det är en fråga om jämlikhet.

Alexandra Anstrell undrar vidare av vilken anledning vi inte har sett några förslag om att halvera antalet platser på idrottsutbildningarna eller att möjliggöra att idrottsgymnasierna ska förbli lagliga.

För det första vill jag säga att pandemin har gjort att regeringen har varit tvungen att prioritera om hårt, vilket har inneburit att bland annat arbetet med gymnasiala idrottsutbildningar har fått stå tillbaka trots att frågan är viktig. För det andra vill jag betona att förslagen i nämnda promemoria inte innebär att antalet platser halveras. Där föreslås att 75 miljoner kronor ska tillföras Sveriges Riksidrottsförbund, utöver de 43 miljoner som i dag fördelas till riksidrottsgymnasier.

Förslaget innebär alltså att fler elever, inte färre, skulle få möjlighet att på lika villkor kombinera en elitidrottsutbildning med gymnasiala studier. Det lämnas inga förslag om att reglera antalet elevplatser, utan det är beroende av beslut om antal platser som föreslås fattas av Statens skolverk.

I promemorian lämnas vidare förslag om att skolhuvudmännen ska kunna anordna lokala alternativ till utbildningar med specialidrott, där eleverna får möjlighet att kombinera sina gymnasiala studier med idrott – något som kan sägas motsvara det interpellanten benämner lokala idrottsutbildningar, LIU, men där det föreslås förbättringar som innebär att eleven tydligare än i dag ges möjlighet att satsa på sin idrott.

Elever som är elitsatsande men som inte önskar flytta om utbildningen med specialidrott inte finns på hemorten, liksom elever som ännu inte är elitsatsande men ändå vill utvecklas inom sin idrott, kan komma i fråga för detta alternativ. Det skulle kunna vara elever som i dag återfinns såväl inom nationellt godkända idrottsutbildningar, NIU, som inom LIU. Om huvudmännen är intresserade av att anordna sådana utbildningar kan dessa totalt sett rymma ett stort antal elever.

Slutligen vill jag påminna om att regeringen i en skrivelse till riksdagen (skr. 2021/22:75) har informerat om att regeringens avsikt är att en lagrådsremiss om gymnasiala idrottsutbildningar ska kunna beslutas senast våren 2023.

Anf. 138 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! När vi ser människor jogga är det lätt att tro att alla motionerar. Så är det inte. Det är en ganska liten grupp som motionerar flitigt, flera gånger i veckan, medan en allt större grupp är helt inaktiv. Den utvecklingen måste vi vända.

Det sägs att det i dag endast är 11 procent av alla 14-åriga flickor och 17 procent alla pojkar som är regelbundet fysiskt aktiva en timme om dagen. Resten är soffpotatisar.

Varför ser det ut så, och vad görs för att vända den trenden? Jag tänker att just detta med idrottsgymnasier är en oerhört viktig del i att vända en dålig trend.

Vi vet att en faktor för att klara sig bra i livet är att klara av sin skolgång. Vi vet hur viktigt det är med rörelse för att kunna koncentrera sig och må bra. Vi vet också hur bra det är med idrottssatsningar för elevers ledarskap och struktur – faktiskt för hela välmåendet.

Efter att vi moderater i debatter lyft problematiken med att skolor tvingats stänga sina NIU:er efter nedslag från Skolinspektionen uppdrog riksdagen via ett utskottsinitiativ åt regeringen att tillsätta en utredning, detta eftersom en fråga som påverkar idrottsgymnasier är det krav som

ställs på att utbildningen ska vara avgiftsfri. Det kan till exempel gälla att skolan blir skyldig att tillhandahålla en häst till de elever som går på skolor med mycket fokus på ridsport – ett krav som blir mycket dyrt för skolan att uppfylla. Det kan också handla om skidor, hockeyutrustning eller annat.

När utredningen sedan kom på remiss var jag jätteglad och tacksam att det fanns med förslag om att lösa finansieringen av visst material av elev eller vårdnadshavare. Men en del ytterligare saker föreslogs, till exempel att det bara ska finnas en typ av gymnasieutbildning i kombination med elitidrott som ska vara riksrekryterande. Man hänvisade till att det fanns synpunkter på att en del NIU:er och LIU:er inte skulle ha tillräckligt hög kvalitet. Det skulle innebära att väldigt många utbildningar som i dag bedrivs inom ramen för NIU och LIU inte kan fortsätta. Ganska många landsbygdskommuner som i dag har sådana utbildningar skulle då behöva lägga ned dessa.

Vi behöver titta på skillnaderna mellan RIG och NIU. RIG har riksrekrytering, och eleverna får inackorderingsstöd. Skolan ansvarar ganska mycket mer för såväl boende som idrottsliga och studiemässiga delar och har ett ganska stort socialt omhändertagande – till skillnad från NIU, som har lokal eller regional antagning och där man förväntas bo på hemorten. Det innebär att RIG är väldigt mycket dyrare.

Då tänker jag: Ska pengarna delas bara mellan platser på RIG, som redan från början är dyrare, blir det urvattnat på RIG om vi ska ha samma antal platser totalt som i dag? Eller så blir det faktiskt hälften av platserna. Man kan inte behålla samma antal platser, 10 000 platser, för den peng som regeringen föreslår. Någonstans måste man då göra en förändring. Ska det vara färre platser, eller ska det vara en urvattnad peng till RIG? Det tycker jag att ministern behöver svara på.

Herr talman! Om man ska komma till rätta med kvalitetsproblem måste man se till att kontroll och uppföljning blir bättre, inte helt enkelt straffa hälften av eleverna som går på idrottsgymnasier.

Det sägs att ganska många av våra landslagsidrottare har gått till landslaget via ett idrottsgymnasium. Det är oerhört viktigt att man kan komma vidare, att vi kan vaska fram talanger under en ganska lång tid under gymnasiet. Om regeringen skulle lägga ned de regionala möjligheterna skulle troligen flertalet ungdomar inte fortsätta med sitt idrottsutövande, eller så skulle de hoppa av från sin skola. Det vore katastrofalt för både individen, Idrottssverige och Skolsverige.

NIU och RIG spelar roll. Vore det inte bättre om fler kunde kombinera sin elitidrott med sin skolgång? Det skulle ju på totalen ge en bättre folkhälsa och en bättre skola. Håller inte ministern med om det?

Anf. 139 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Herr talman! Det verkar som om Alexandra Anstrell inte lyssnade på mitt svar. Vi satsar mer. Vår ambition är att fler ska kunna delta i elitsatsningar, både nationellt och regionalt. Det ska vara ordning och reda i vem som kan delta och inte. Det ska vara en tydlig satsning. Där har vi samma ambitionsnivå.

Det är viktigt att vi läser och förstår att detta är en satsning. Det är därför de flesta remissinstanser är väldigt positiva. Man har inte den farhåga som Alexandra Anstrell har, att det här skulle vara en halvering. Varför skulle då så många ha varit positiva till förslaget? Vart ska annars de

75 miljoner som vi lägger till de redan existerande 43 miljonerna till riks-idrottsgymnasier gå?

En häst, säger Alexandra Anstrell. Det finns faktiskt naturbruksgymnasier utan hästar och djur, även om de har djurinriktning.

Sverige har i dag ett unikt system. Jag tycker att vi kan återgå till detta med soffpotatisar. Jag tycker att det var väldigt intressant att vi gick från soffpotatisar till elitidrottande. Det finns någonting däremellan som handlar om socioekonomi. Barns och elevers föräldrars utbildningsbakgrund påverkar hur mycket man idrottar. Vi ser det tydligt i övervikt och i många andra folkhälsoaspekter. De frågorna ligger utanför detta, men jag tycker att de är väldigt viktiga.

Hur når vi dem som inte rör sig men som faktiskt har en talang för en idrott och skulle kunna bli elitidrottare? Då måste vi börja i skolan och i ett starkt fritidshem. Det måste finnas möjligheter för föreningslivet att vara involverat i alla bostadsområden. Det måste finnas ett tydligt kompensatoriskt uppdrag för skolan – förskolan, grundskolan, fritidshemmet och gymnasieskolan – för det är där vi hittar talangerna. Och vi hittar talangerna i alla bostadsområden. Därför är det viktigt att vi har ordning och reda, att vi har demokratisk kontroll på vad våra pengar går till och så vidare.

Den promemoria som vi har lagt fram om idrottsutbildningar har fått tummen upp av väldigt många. Man ser nämligen att fler kommer att kunna delta, inte bara de som kan flytta, som har möjligheter och som har föräldrar som kan stå för både ditten och datten. Det är dyrt att vara hockeyförälder eller att ha tillgång till en häst. Det kanske finns andra möjligheter, så det ska vara ordning och reda. Jag hoppas att det här kan göra att det blir det.

Om vi märker att det här inte ger fler platser, låt oss då sitta ned tillsammans och se till att det blir fler platser! Jag delar faktiskt ambitionen med Alexandra Anstrell, och jag uppskattar väldigt mycket att vi är måna om att unga ska få känna att de har en talang och en möjlighet att låta den växa. Den möjligheten ska många fler ha chansen till. Därför ser vi att de här pengarna kommer att göra nytta och att den här förändringen förhoppningsvis går igenom i riksdagen utan problem våren 2023.

Anf. 140 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Tack, ministern, för det utvecklade svaret!

Ministern säger att man satsar mer, och det är ju tydligt med de miljoner som ministern lyfter fram här. Men RIG är så pass mycket dyrare än vad NIU är i dag att det inte räcker med det här tillskottet för att nå upp till de 10 000 platser som vi har i dag. Hur menar då ministern att det skulle bli fler platser? Då måste man ju antingen skära i kvaliteten eller i antalet platser.

Om en av anledningarna till att regeringen vill halvera antalet idrottsplatser på gymnasiet är att kvaliteten inte är tillräckligt bra på NIU och LIU, är det då inte rimligt att ta itu med kvaliteten i stället för antalet platser? Det måste ju vara bättre att styra upp regelverket och tillsynen i stället och ställa krav på kvalitet på utbildningen.

Om vi nu skulle få färre platser innebär det en större selektering och en högre stress bland ungdomar i tidig ålder. Att leta idrottstalanger måste få ta sin tid. Vi alla utvecklas i olika takt, en del tidigt och en del lite senare. Alla kanske inte glänser i tidig ålder – det tar ibland lite mer tid att bli långsiktigt hållbar. Vill ministern verkligen öka den här stressen och selekteringen?

Ministern lyfter fram förslaget om att skolor ska kunna anordna lokala initiativ till utbildningar med specialidrott för att man ska kunna kombinera sin idrott med sina studier. Det kan säkert vara bra, men hur kommer man då till rätta med kvalitetsproblemen som man sagt varit ett problem med NIU och LIU? Även om man ska kunna kombinera sin idrott med gymnasiestudier på det sätt som ministern beskriver är det en stor skillnad på idrott och elitidrott.

Jag tycker att det är bra om fler kan ha mer idrott. Det tror jag att vi är överens om. Men det är stor skillnad mellan elitidrott och idrott, och det är stor skillnad mellan att gå på ett NIU eller ett RIG och att bara ha specialidrott kopplat till sina gymnasiestudier.

Utredningen som regeringen nu har kommit fram med lyfter att det finns en del kvalitetsproblem på något eller några NIU i dag. Skulle det inte vara bättre att komma till rätta med de problemen i stället för att faktiskt straffa hälften av de här ungdomarna?

Idrott vet vi ger en bättre inlärningsförmåga, och många slutar sin utbildning med både bra betyg och meriter i sin idrott. Det finns ett värde i att investera i elitidrott då internationella framgångar, som de från förra årets OS i Tokyo, inspirerar nya generationer och bidrar till en aktiv befolkning. Om regeringen skulle lägga ned de regionala möjligheterna skulle troligen ett flertal ungdomar inte fortsätta med sitt idrottsutövande eller inte fortsätta med sina studier.

Ministern hänvisar till att alla remissinstanser var så positiva. Under remissrundan kom det fram att Sveriges Kommuner och Regioner – det är ju ändå 290 kommuner och alltså ganska många – har avstyrkt förslaget. Även Svenska Fäktförbundet och Svenska Skidförbundet är kritiska. Det är ändå ganska stora organisationer som inte alls är positiva. Innebär inte de här remissvaren något i hanteringen för skolministern och regeringen?

Fast det är klart, trots att ministern säger att det är en viktig fråga skjuts det här på framtiden och både skolor och elever lämnas i ovisshet.

Vi moderater vill gärna se en tydlighet i regelverket med idrottsutbildningarna RIG och NIU för att öka kvaliteten, men förslaget som ligger här nu om att halvera antalet platser säger vi nej till. Så får vi inte en bättre folkhälsa.

Om nu inte regeringen kunde komma framåt med hela sitt förslag kunde väl den del som vi initialt väckte, som handlar om att möjliggöra i skollagen att elever och familjer själva ska kunna få bekosta en viss del av sin utrustning i samband med utbildning på idrottsgymnasium men att skolan i övrigt ska vara avgiftsfri, kunna komma framåt? Det skulle stärka de idrottsgymnasier vi har i dag med framtidstro. Vad är det som sitter fast?

Anf. 141 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Herr talman! Det där var spridda skurar av sanningar och osanningar. Det finns inget förslag om att halvera. Det finns ett förslag om att utöka. Det finns ett förslag om att stärka kvaliteten. Varför är det så farligt att

man utvecklar någonting som faktiskt ger fler möjligheter och som tar bort det som hindrar det grundläggande: att svensk skola ska vara kostnadsfri för dem som går i den? Det är en rättighetsfråga, en likvärdighetsfråga och en jämlikhetsfråga.

Som sagt skjuts det till pengar. Det ska bli fler platser. Jag är villig att tala med Alexandra Anstrell om det här. Alexandra Anstrell representerar här någonting som inte vill förändra de problem man har sett. Här vill vi utveckla detta så att fler får möjligheter. Det är synd om vi bara har satsningar på idrott för en viss grupp i samhället. Nu vill vi att fler ska kunna tänka att de faktiskt har en möjlighet inom idrotten.

Jag tror att det finns flera kommuner som tänker att de kanske kan profilera sig genom att ha en idrottsprofil där. "Vi är ju faktiskt ganska intresserade av hockey" kanske de tänker, som i Nynäshamn. Det kan säkert vara bra, som vi hörde här.

Jag tycker att det är väldigt viktigt med entreprenörskap och möjligheter för kommuner att profilera sig och utveckla detta, kanske tillsammans med föreningar lokalt och så vidare, och ha det som en väldigt tydlig del på gymnasieutbildningarna.

En del vill åka till skolorna med riksintag och göra elitsatsningar. Andra kanske inte riktigt är där än utan får prioritera annat och göra sitt bästa. Vem vet var de stora talangerna kommer från? Det viktiga måste ändå vara att så många som möjligt kan göra ordentliga satsningar på att bli riktigt bra och nå så långt som möjligt utifrån sina intressen.

Det är därför merparten ser det här förslaget som positivt. Det är därför vi är tydliga med att det här kommer under våren 2023 så att ingen ska börja tvivla på att vi är ambitiösa och att vi tycker att alla ska ha möjlighet att utöva en idrott. Det är därför vi också säger att alla ska ha möjlighet, och därför är det viktigt att det kompensatoriska uppdraget gäller för alla åldrar.

Det är inte att stressa barn att visa att man tror på dem. Det gäller även barn som kanske inte har mött vuxna som har vågat göra det. Det är inte att stressa barn att erbjuda barn, som inte har föräldrar som skjutsar dem till träningar, möjligheter att ha vuxna som kan följa dem till träningar och fråga dem hur det gick, vad de vill satsa på och så vidare. Det är det kompensatoriska uppdraget.

Jag tror inte att vi hade sett Zlatan eller andra stora stjärnor i Sverige om vi inte hade haft en skola för alla, en möjlighet för alla på lika villkor och om vi inte sett till att det finns talanger i alla samhällsklasser, även hos dem som inte har så mycket pengar hemma.

Anf. 142 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Ministern verkar vilja få det här till att vara en klassfråga. Jag tror faktiskt att jag baxnar när ministern anklagar mig för att fara med osanning i kammaren. Nej, nu får hon faktiskt skämmas!

När det gäller att jag skulle representera någonting som inte vill ha förändring vill jag påminna ministern, även om hon inte var minister då, om att utskottsinitiativet kom från oss moderater. Det var alltså vi som ville ha en förändring, inte Socialdemokraterna.

Socialdemokraterna har fått information från Skolinspektionen, Skolverket och Riksidrottsförbundet under lång tid om att det är någonting som inte funkar och att det behöver göras på ett bättre sätt, och man har nonchalerat det. Först efter en enighet i den här kammaren var man tvungen att ta tag i problemet, och nu har man skjutit det framför sig. Man har alltså inget intresse av det här.

Jag tolkar ministrernas svar i båda de här interpellationsdebatterna som att elitsatsning inte är intressant. Jag kan hälsa Idrottssverige som lyssnar: Ministern är inte intresserad av det här. Alla ska få möjligheter, men ingen ska få nå någonstans.

Spannet mellan ministrernas förslag om att ha lokala alternativ med specialidrott och att ha RIG är ganska stort. Jag tror att ministrernas förslag skulle innebära att många skulle hoppa av antingen sin sport eller sin skola. Då går vi ifrån det som var meningen från början med idrottsgymnasierna: att man skulle kunna kombinera, så att man kan klara av skolan och sin idrott.

Vad har ministern och regeringen egentligen emot elitsatsningarna? Alla ska ha möjlighet. Men det är med idrott precis som det är med skolan. Det bygger på bedömning, på att man ska nå någonstans. Alla kan inte nå exakt lika långt. Vi har olika förutsättningar fysiskt och i många andra delar.

Om man är duktig, ska man då inte kunna få nå sitt mål, att ta OS-guld?

Anf. 143 Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S):

Fru talman! En elev ska inte utestängas från idrottsutbildning av ekonomiska skäl. Det är grunden. Och det är därför vi har lagt fram det här förslaget. Vi ser gärna att fler deltar. Det är det som svaret handlar om.

När Skolinspektionen började slå ned på utbildningar som kostade väldigt mycket pengar för eleverna som gick där förstår jag att en fråga blev: Varför är Skolinspektionen så dumma och slår ned på det här? Man ansåg att det var naturligt att vissa har möjligheter, fysiska eller ekonomiska, att delta och vissa inte.

Vi socialdemokrater tycker att det är fel. Vi tycker att alla ska kunna delta. En elev ska inte av ekonomiska skäl utestängas från en idrottsutbildning. Det är vad det här handlar om. Därför utökar vi också antalet platser.

Vi vill också att det ute i kommunerna och regionerna ska finnas möjligheter för de kommuner och regioner som vill att göra satsningar tillsammans med föreningslivet. Det är väldigt viktigt. Det är i föreningslivet många börjar.

Det finns också möjligheter för skolan att samarbeta med föreningslivet. Gymnasieskolan, grundskolan, fritis och föreningslivet kan tillsammans hitta och uppmuntra alla elever att satsa på idrott.

Det handlar inte om att hålla någon tillbaka. Om det blir fler som deltar i fotbollen blir det inte sämre för några få. Det blir bara bättre.

Det finns som sagt många talanger där ute som aldrig fick bli stjärnor i den marknadsskola där pengar försvinner lite var som helst. Det tycker jag är synd. Samhället har ett starkt kompensatoriskt uppdrag. Skola och utbildning ska vara gratis för alla.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 31 Svar på interpellationerna 2021/22:504 och 505 om målet för energipolitiken och likvärdiga konkurrensvillkor på elmarknaden

Anf. 144 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Mattias Bäckström Johansson har frågat mig varför målkonflikten kring elproduktionens sammansättning är så angelägen och om regeringen är beredd att ändra målbilden för elproduktionen från helt förnybar till helt fossilfri. Mattias Bäckström Johansson har även frågat mig om jag och regeringen avser att verka för mer likvärdiga konkurrensvillkor på elmarknaden. Jag väljer att svara på interpellationerna i ett sammanhang.

Riksdagen har beslutat om energipolitiska mål baserat på den energiöverenskommelse som slöts 2016 mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet de gröna, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Riksdagen har bland annat beslutat att målet till 2040 är 100 procent förnybar elproduktion.

Fru talman! Det är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft. Det innebär inte heller en stängning av kärnkraft genom politiska beslut. Målet ligger fast tills riksdagen har beslutat om något annat. Eftersom målet inte innebär ett förbud mot kärnkraft är det möjligt för aktörer att investera i just kärnkraft.

Regeringen beslutade i februari om en nationell strategi för elektrifiering. Av strategin framgår bland annat att de energipolitiska målen innebär att all säker, hållbar och klimatsmart elproduktion kan bidra till att tillgodose det kraftigt ökade elbehov som följer av elektrifieringen och att hinder bör rivas för sådan elproduktion som bedöms ha potential att bidra och som marknadsaktörer är villiga att investera i.

En åtgärd i strategin är att kunskapen om realistiska utvecklingsvägar för befintlig och ny elproduktion ska öka. Potentialer, ledtider och andra förutsättningar för olika kraftslag att tillsammans bidra till en robust, konkurrenskraftig och hållbar elförsörjning samt hur befintliga och nya anläggningar kan samverka ska belysas. Väsentliga hinder för marknadsdrivna investeringar ska belysas och förslag lämnas för att undanröja hinder.

Regeringen konstaterar vidare i strategin att oaktat kärnkraftens utveckling behöver framför allt vindkraften öka betydligt.

Avseende likvärdiga konkurrensvillkor på elmarknaden sker elbörsens prissättning redan i dag utan hänsyn till kraftslag. Elpriset är i stället beroende av geografisk placering och tidpunkt. Därigenom kan kraftslag som kan leverera el när den behövs som mest åstadkomma högre intjäning.

Vidare ska nätföretag, systemansvariga myndigheten Svenska kraftnät och balansansvariga anskaffa el och stödtjänster på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat vis utan särskilda villkor med hänvisning till kraftslag. Även utformningen av nättariffer ska vara objektiv och icke-diskriminerande.

Beträffande skatter, subventioner och avgifter för elproduktion finns både ett fiskalt och ett styrande syfte. Därför kan förutsättningarna se olika ut. Klimatpolitiska hänsyn påverkar exempelvis genom handeln med utsläppsrätter som träffar fossilbaserad elproduktion. Specifika förutsättningar kan också påverka avgifter, tillstånd eller energiskatt.

Anf. 145 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på interpellationen!

Mycket talar för att Sveriges elanvändning kommer att öka avsevärt. Olika branscher, industrier och sektorer vill ställa om till fossilfritt. Det är effektivt att använda just el som energibärare då vi har ett elnät som kan överföra över långa avstånd och se till att elen är tillgänglig där den behövs. Mycket talar för att så ska ske.

Det har däremot funnits en skiljelinje i energipolitiken. Med utgångspunkt i den minsta gemensamma nämnaren kan man inte ha en enighet eller en bred enighet om vad det övergripande målet ska vara för energipolitiken. Om vi tittar vi på just miljö- och klimatarbetet ser vi att partierna är överens om att det är just fossilfrihet vi ska uppnå. När vi pratar om vad vi vill att industrin, näringslivet och hushållen ska ställa om till pratar vi om fossilfrihet och att det är det viktiga. Men när det kommer till energipolitiken upprätthåller man i stället en konflikt om att snäva in det ytterligare. Det räcker inte att vara fossilfria, förnybart är det viktiga målet. Då blir det någon form av ideologisk kamp om man ändå ska välja bort fossilfria alternativ.

Det blir märkligt eftersom det faktiskt påverkar kärnkraftens förutsättningar genom att det inte finns något tydligt uttalat mål om att man kan våga investera i eller satsa på det. Det finns ju ett slutdatum där målsättningen är 100 procent förnybart.

Det är den frågan som inte direkt besvaras av statsrådet, regeringen eller det parti statsrådet tillhör. Varför är de inte beredda att ändra den målbilden? Det skulle kunna skapa en väldigt bred uppslutning om det övergripande målet för svensk energipolitik. Det är svårt att uppfatta det på annat sätt än att den konflikten är angelägen. Då blir frågan varför den är så angelägen, ifall det nu skulle vara en ganska liten skillnad. Vi skulle kunna se till att vi har samma målsättning för miljö-, klimat- och energipolitik.

När det kommer till konkurrensen mellan kraftslagen tycker jag att svaret blir mer förbluffande av att man lägger fram ett svar som mer redogör för elmarknaden för slutkonsumenterna eller en bild av att det åtminstone skulle vara tämligen likvärdig konkurrens mellan kraftslagen – eller åtminstone ger uttryck för något som är i närheten. Det finns inget behov av att ändra på dessa bitar.

Vi kan i närtid se det beslut som har fattats där man har gett Svenska kraftnät i uppdrag att bygga anslutningspunkter för havsbaserad vindkraft, vilket bedöms kosta närmare 40 miljarder kronor. Det är en kostnad som kraftslaget inte kommer att bära. Den byggs på en plats till havs där det inte finns några regionnät eller elanvändare. Det läggs då över på konsumenterna att bära kostnaden, vilket är det som kategoriserar och karakteriserar en indirekt subvention.

Det finns skillnader i beskattning. Exempelvis betalar vindkraften fortfarande inte för normalnivån för industrifastighetsskatten utan den har en skatt som är 60 procent lägre än normalnivån. Elcertifikatsystemet har under lång tid varit högst bidragande till att snedvrída konkurrensen, och det är inte enbart det rådande elpriset som kan ersättas utan förnybara kraftslag har haft extra ersättning till skillnad från kärnkraften.

Det har till och från funnits investeringsstöd, som regeringen har bidragit till. De har i allra högsta varit med och bidragit till den snedvridande

Prot. 2021/22:136

22 juni

Svar på
interpellationer

konkurrensen. Där är Sverigedemokraternas uppfattning att vi behöver mer likvärdig konkurrens mellan kraftslagen om vi ska få det lägsta möjliga elpriset för både det rådande energipriset och överföringskostnaden.

Med rådande lapptäcke är frågan till statsrådet om inte konkurrensen behöver bli mer likvärdig mellan kraftslagen. Ser han inte ett behov av att riva upp lapptäcket?

Anf. 146 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag tackar Mattias Bäckström Johansson för kommentarerna.

I går presenterade regeringen ett brett kraftpaket som omfattar flera kraftslag, däribland också kärnkraften. Vi bjuder därmed också in alla partier till att ta gemensamt ansvar för Sveriges energiförsörjning.

Vidare har jag många gånger från talarstolen påpekat att det beslut som riksdagen har fattat inom ramen för den energipolitiska överenskommelsen med många partier, däribland Sverigedemokraterna och samarbetspartiet Moderaterna, har inneburit inte ett stoppdatum utan en målsättning. Det är inte utan att jag undrar om interpellanten vill se en konflikt här i stället för att se möjligheterna framåt.

Jag kan konstatera att när vattenkraften byggdes ut betalade staten för att bygga ut transmissionsnäten. Så gjorde staten även när kärnkraften byggdes ut. När vindkraften till havs byggs ut vill Sverigedemokraterna uppenbarligen ändra fot och säga att just detta kraftslag ska särbehandlas negativt genom att inte få transmissionsnätet betalt av staten på samma sätt som vattenkraften och kärnkraften har fått. Det är märkligt, fru talman. Alla kraftslag bör få likvärdiga villkor när de behöver det.

Sedan ska vi vara ärliga och säga att vindkraften på land har varit så pass lönsam, och är så pass lönsam, att där har staten inte sett ett behov av att gå in med subventioner för transmissionsnäten. Samma sak är det med solkraften. Men det är för att de är så otroligt lönsamma kraftslag, vilket hjälper till att pressa ned elpriserna.

När det kommer till förslagen om ersättningar för stabilitet i elsystemen kan jag konstatera att Svenska kraftnät gavs i uppdrag av regeringen för över ett och ett halvt år sedan, november 2020, att beskriva arbetet med så kallade stödtjänster och avhjälpande åtgärder samt lämna förslag till just ersättningsmodeller och regeländringar. Stödtjänster och avhjälpande åtgärder betecknar just de funktioner som Svenska kraftnät behöver anskaffa för att säkerställa driftsäkerheten eller stabiliteten i elnätet. Svenska kraftnät slutredovisade sitt uppdrag den 18 november förra året och beskriver framtida behov men också det mycket omfattande arbete som just nu pågår på området.

Därtill har regeringen gett Svenska kraftnät i uppdrag att se över målen för driftsäkerhet och även redovisa hur förändringar i tillräcklighet på olika sätt kan påverka affärsverkets möjligheter att uppnå just driftsäkerhetsmål.

Uppdragen återfinns i regleringsbrev I2021/03311 till verket och ska redovisas senast den 30 november i år. Regeringens bedömning är att Svenska kraftnät bör arbeta vidare för att så snabbt som möjligt genomföra de förändringar som behövs på området i stället för att införa något helt annat. Det är inte heller lämpligt att regeringen pekar ut två specifika kraftslag som ska få en generell ersättning. Däremot är dessa teknisklag, som

alla andra teknikslag, välkomna att leverera tjänster till systemet så länge de möter de tekniska krav som Svenska kraftnät anser sig behöva.

Prot. 2021/22:136

22 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 147 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Farmanbar och Socialdemokraterna pratar om en presskonferens, som att en sådan skulle hjälpa utifrån den situation vi befinner oss i. Man undrar på allvar om regeringen tror att folk kan vilseledas så lätt. Regeringen och Socialdemokraterna bär på det politiska ansvaret för den situation vi befinner oss i. Under dessa åtta år har fyra kärnkraftsreaktorer lagts ned efter att man har varit inne och attackerat dem enskilt med skattepålager, med regler och försökt se till att de inte ska finnas kvar. Det har lagts på skattepålager för kraftvärmen. Det är något som har lett till att det finns mycket effekt som inte är tillgänglig till följd av regeringens skattepålager.

Vattenkraften är under attack och är utsatt för en miljöprövning som saknar politisk uppbackning i kammaren. Under en lång rad år har det inte gjorts tillräckliga insatser. Därför är det svårt med planerbar kraftproduktion. Som en följd av alla dessa bitar råder en högre grad av väderberoende med skyhöga elpriser och där hushållen och näringslivet får betala priset för den förda politiken.

Att två månader innan valet försöka släta över detta och vilseleda med att man nu är beredd att ändra sig i frågorna och att efter valet sitta ned och prata gör att jag undrar vilka statsrådet tror att man kan vilseleda på det sättet.

Frågor som rör SMR-teknik, tillståndsprocesser och regelverk för kärnkraften är något som Sverigedemokraterna återkommande har lyft upp. Såväl statsrådet som statsrådet Annika Strandhäll sa så sent som för två månader sedan att det var en felaktig prioritering att se över regelverken. Det skulle man inte ägna sig åt. Några veckor senare tycker man att det är viktigt och att man borde engagera sig i detta.

När det gäller småskalig vattenkraft har det riktats ett flertal tillkännagivanden. Det har varit utskottsinitiativ, interpellationer och skriftliga frågor. Det är en utveckling där arbetet med att få till stånd moderna miljö-tillstånd för aktörerna inte direkt har utvecklats på ett sätt som det finns politisk uppbackning för från riksdagen. Där har regeringen varit undflyende och inte sett till att det riksdagen har fattat beslut om efterlevs eller blir verklighet för verksamhetsutövarna. Det är något som gör att vi har förlorat mycket planerbar kraftproduktion, eller riskerar att göra det, i de södra delarna av landet.

När det gäller kraftvärmen är det nästan uppemot 2 000 megawatt som inte är tillgängliga när vi behöver elen som mest. Det är en följd av de skattepålager som har kommit, det vill säga avfallsförbränningsskatten och andra skatter som har införts på kort tid som gör att man inte kan tillgängliggöra effekten.

Breda samtal om energipolitiken är också något som M, KD, SD och L har efterfrågat. Vi har lagt fram förslag om tillkännagivanden. Då har Socialdemokraterna röstat nej till dem i riksdagen och inte varit särskilt intresserade. Man söker mer konflikt än samtal i dessa frågor. Då blir det lite löjeväckande att två månader innan valet säga vad man avser att göra efter valet.

Statsrådet säger att vindkraft är så otroligt lönsam. Men varför är det 60 procent lägre industrifastighetsskatt för vindkraft än den normala industrifastighetsskatten? Om vindkraften är så lönsam och kan söka upp de bästa lägena, varför känner sig regeringen nödgad att försöka slopa det kommunala vetot? Det skulle ha gett vindkraften en särställning i miljöprövningen, och det är något man själv tillstod i propositionen.

Alla spår som läggs fram innebär att glida från utgångspunkten att ha en likvärdig konkurrens. Varför river man inte upp lapptäcket?

Anf. 148 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag konstaterar att medan mitt parti och regeringen är beredda att ta ansvar och beredda att ta ansvar gemensamt över blockgränserna målar Sverigedemokraterna in sig i samma oklädsamma hörn som Moderaterna. De föredrar käbbel framför Sveriges bästa. Det tycker jag är beklagligt.

När det kommer till kraftvärmen, som Mattias Bäckström Johansson nämnde, är regeringens bedömning att fjärr- och kraftvärme har en viktig roll i framtidens energisystem. Det är en del av den elektrifieringsstrategi som jag presenterade i februari i år. Det är också en del av det uppdrag som nyligen, det vill säga i går, presenterades av regeringen till myndigheterna om att just ta fram en kraft- och fjärrvärmestrategi.

Kraftvärme spelar en särskilt viktig roll för att möjliggöra just en snabb elektrifiering, särskilt i städer som annars riskerar lokal kapacitetsbrist. Därför vill vi ta ett helhetsgrepp om fjärr- och kraftvärmens långsiktiga roll i det hållbara energisystemet, och därför avser vi att ta fram en sådan strategi.

När det kommer till påståendet om att regeringen vill avskaffa det kommunala vetot kan jag inte säga att detta är med sanningen överensstämmande. Regeringen tog för några månader sedan ett förslag till riksdagen om att förtydliga och utveckla det kommunala vetot, så att alla parter – kommuner, kommuninvånare, exploatörer, de som bygger verken och även elkonsumenter – i god tid ska veta när kommunerna kommer att säga nej eller ja och på vilka grunder det är baserat. Det skulle vara så i stället för en osäkerhet och den anarki som ibland verkar prägla denna marknad. Beklagligt nog röstade Sverigedemokraterna i likhet med samarbetspartiet Moderaterna nej även till detta.

Anf. 149 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Fru talman! Statsrådet säger att kraft- och fjärrvärmen är viktig. Uppenbarligen ska man dra örönen åt sig lite och fundera på att inte få sin verksamhet utpekad som viktig.

Det som regeringen har gjort för fjärr- och kraftvärmen är att man lagt på ytterligare skatter, vilket inte direkt ökar konkurrenskraften för kraft- och fjärrvärmen. Man pekar inte ens i någon mening ut den som viktig på det sättet. Man har svårt att bedriva verksamheten. Man har infört detta på kort tid och inte ens gett branschen en möjlighet att se till att få bort den mindre fossila andel som har funnits.

Gällande det kommunala vetot tillstår regeringen själv att man ger vindkraften en särställning. Man var inte beredd att till exempel se till att det skulle vara samma kommunala veto för kärnkraften som finns i miljöbalken. Där vill man behålla det på det sätt som det är för vindkraften i dag.

Återigen plockar man ut enskilda kraftslag för att försöka få till de förändringar som man vill ha. Man drivs mer av ideologi än av att se till att vi har en likvärdig konkurrens.

Det är det som är det återkommande problemet med denna regering. Man ser inte behovet av att driva detta utifrån att marknaden ska få avgöra och att det ska vara det mest kostnadseffektiva kraftsystemet. Man väljer alltid att peka ut den tekniska utveckling som man hoppas på med politiska verktyg.

Med den nuvarande politiska inriktningen kommer det att byggas ett kraftsystem som i allt högre grad inte kan leverera el när den efterfrågas. Överföringskapaciteten nyttjas i allt mindre grad, vilket kommer att leda till avsevärt högre elpriser än vad vi hade kunnat ha med en annan politik.

Den gångna vintern har vi fått uppleva de högsta elpriserna någonsin. Vi har redan för juni månad kunnat se att vi troligen kommer att landa på den dyraste junimånaden någonsin, och vi kommer nog att toppa förra sommarens höga elpriser.

Ska vi kunna göra resan mot fossilfrihet bygger det på att vi har el under årets alla timmar till rimliga priser men även på att vi har förmåga att producera el när vi vill använda den.

Anf. 150 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag konstaterar att Mattias Bäckström Johansson inte nödvändigtvis har mig som motståndare utan snarare verkligheten. Det ter sig som att han hade hoppats att kärnkraften skulle vara billigare för fler att investera i än vad den är. Det ter sig som att han inte ser att resten av Europa – även länder som Frankrike, som är Europas i särklass kärnkraftstättaste land – har högre elpriser i det här läget än Sverige. Det ter sig som att han inte är beredd att ta in just den verkligheten.

Jag konstaterar för regeringens del att vi är beredda att ta ansvar gemensamt över blockgränserna med alla partier som är beredda att samtala. Jag hoppas att även Sverigedemokraterna eller deras samarbetsparti Moderaterna så småningom kommer att ta sitt förnuft till fånga och delta i samtal för Sveriges bästa och för Sveriges industris bästa. Men jag antar att framtiden får utvisa om det blir så.

Fram till dess fortsätter vi i regeringen och i mitt parti att se till att förbättra elsystemet, steg för steg för steg, för att vi ska få mer kraftproduktion på plats.

När det kommer till överföringskapaciteten, som interpellanten nämnde, kan jag konstatera att vi gör oerhört mycket.

Svenska kraftnät har de kommande tio åren 100 miljarder kronor till sitt förfogande för att uppgradera elnätet. Redan i början av året fick Svenska kraftnät ett uppdrag att se över de kortsiktiga och snabba åtgärder man kan göra för att öka överföringskapaciteten, så att vi kan flytta den billiga el som finns i norra Sverige till de södra delarna när det behövs, till exempel under kommande vinterperiod. Det är ett arbete som de har tagit på allvar. Jag ser också fram emot de långsiktiga arbeten som de håller på med.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 32 Svar på interpellation 2021/22:533 om obligatoriska solpaneler på hyreshus

Anf. 151 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Mikael Eskilandersson har frågat bostadsministern om han avser att agera mot EU-kommissionens förslag till tvång på solpaneler på fastigheter och i så fall hur. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Vi är nu i en situation där Ryssland har invaderat Ukraina, och det är brådskande att fasa ut beroendet av fossil energi. EU-kommissionen har därför presenterat ett meddelande med förslag om en övergripande plan för hur EU ska frigöra sig från importen av fossila bränslen från Ryssland. Planen kallas REPowerEU.

Regeringen välkomnar EU-kommissionens förslag till möjliga åtgärder för att minska beroendet av fossila bränslen och anser att det bör fasas ut så snabbt som möjligt.

Regeringen anser vidare att alla fossilfria energislag måste kunna bidra till omställningen. Regeringen anser också, liksom kommissionen, att en ökad ambition gällande solenergi i EU kan bidra till att fasa ut användningen av fossil energi.

Regeringen avser att verka för att EU-lagstiftningen för bebyggelsen ska främja teknikneutrala och kostnadseffektiva val av hållbara fossilfria energislag.

Regeringen avser också att verka för att EU-lagstiftningen för bebyggelse ska ge flexibilitet för medlemsstaterna så att utbyggnaden av solenergi kan ske på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt och i enlighet med medlemsstaternas olika förutsättningar.

I kommissionens förslag finns också en möjlighet för medlemsstaterna att göra undantag för byggnader baserat på den tekniska och ekonomiska potentialen samt byggnadernas egenskaper. Det innebär att vi sannolikt kommer att kunna undanta byggnader där det inte är kostnadseffektivt eller tekniskt möjligt att installera solpaneler.

Anf. 152 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Tack, Khashayar Farmanbar, för svaret! Tidigare har det kommit krav från EU om att alla byggnader ska vara nollemissionshus senast 2050, och nu kommer man alltså med nya krav på hur bostadshus i Sverige ska utformas och byggas.

Jag vill dock börja med att göra det tydligt att jag helt instämmer i att vi ska sluta importera fossila bränslen eller något annat från Ryssland. Importen till Sverige är kanske något begränsad i jämförelse med andra länder, men man kommer aldrig ifrån att varje krona som går till ryska intressen är ett stöd till den vansinniga invasion av Ukraina och de hemskheter som Ryssland är ansvarigt för. Inte en krona borde gå till Ryssland.

Men med det sagt måste vi också se att det förslag som regeringen nu tydligen välkomnar inte är en bra lösning för svensk del. Jag anser att EU i stället för att ställa detaljkrav på hur vi ska bygga våra byggnader borde kräva att alla länder är självförsörjande på energi, så att vi inte behöver använda Rysslands tillgångar.

Solpaneler på hus i norra Sverige är knappast en lösning för att bli beroende av Ryssland – tvärtom, för var kommer dessa att tillverkas, och

med vilken energi? I dagsläget tillverkas de flesta solceller i Kina. Förra året kom det dessutom skräckuppgifter om hur arbetare i Kina utnyttjas under slavliknande förhållanden för att göra solceller för den svenska marknaden.

Enligt uppgifter från förra året är det i princip bara solceller från Kina som används i Sverige. År 2018 skedde cirka 70 procent av världens produktion av solceller i Kina. Och håll i er nu, för majoriteten av energin som används vid produktionen av solceller är fossil – och var kommer den fossila energin i Kina ifrån? Det är en ganska viktig fråga nu när de måste öka exporten av solceller till EU eftersom det kommer att byggas väldigt mycket solpaneler här. Därmed kan Kina förväntas öka sin import av fossil energi.

Kina får huvuddelen av sin fossila energi genom import från Ryssland. Man importerade 8,42 miljoner ton rysk råolja, inte under hela förra året utan enbart under maj i år. Enligt data från det kinesiska tullverket importerades 8,42 miljoner ton råolja i maj. Det är en ökning med 55 procent jämfört med för bara ett år sedan, och det motsvarar i runda slängar 1,98 miljoner ton fat per dag.

Ryssland har därmed återigen seglat upp som världens främsta exportör av råolja, trots våra sanktioner. Det gör de alltså mycket på grund av att Sverige och andra länder satsar på solpaneler – och även annan import från Kina, i och för sig. Mer solpaneler i Sverige innebär alltså ett direkt bidrag till Rysslands krigsföring.

Den som har tagit fram förslaget att solpaneler ska stoppa Rysslands exportmöjligheter har verkligen inte tänkt i mer än ett led. Vi brukar prata om hur viktigt det är att kunna tänka i flera led, och regeringen är experter på att förenkla verkligheten och missa det som faktiskt är viktigt. Viktigast av allt måste ändå vara frågan hur man planerar att förhindra att svenskar indirekt stöder Ryssland.

Anf. 153 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Tack för inlägget, Mikael Eskilandersson!

Det gläder mig att vi verkar vara överens om att vi ska sluta importera rysk energi, särskilt eftersom Sverigedemokraterna har en historia av Putinvurmande under många år. Jag gläder mig åt att vi nu ser en förändring i Sverigedemokraternas beteende i detta. Jag hoppas att det är genuint och kommer att hålla i sig.

För Sveriges och regeringens del är det jag nämnde, nämligen flexibilitet, väldigt viktigt. Den här typen av förslag som kommer från EU måste kunna implementeras på ett flexibelt sätt utifrån medlemsländernas möjligheter och förutsättningar. Om det inte är lönsamt att sätta solpaneler på ett visst sätt uppfyller det ju inte den ekonomiska lönsamhet som jag pratade om – eller hållbarhetslönsamheten, om det är så att den som vill installera solpanelerna inte är beredd att stödja en viss leverantör från ett visst land.

Jag konstaterar dock att världen inte står still. Det är inte så att allting är statiskt. Som före detta entreprenör och företagare är jag fullt medveten om att en ökad marknad i Sverige faktiskt kan innebära ökad produktion av olika lösningar i Sverige. Att situationen på marknaden ser ut som den gör i dag, det vill säga att många produkter – faktiskt inte bara solpaneler

– tillverkas i Indien eller Kina, innebär inte att det kommer att vara så för evigt.

Det enda vi kan veta med säkerhet är att det skulle göra det svårare både för Europa och för Sverige om vi lät bli att göra någonting bättre och lät bli att göra en förändring som innebär att vi använder energin på ett bättre och smartare sätt. Därför ser vi att det finns en möjlighet här.

Jag skulle även vilja inbjuda Mikael EskilanderSSon att se över årets Solenergipristagare, som nu planerar att installera en anläggning i Piteå, det vill säga i norra Sverige. Jag är uppvuxen i Norrbotten, så jag vet att det finns midnattssol och en massa annat där, men man räknar nu med att tack vare solreflexerna i snön kunna få en adekvat produktion av el även under vinterhalvåret. Detta ska dessutom göras på en bondgård där man ska kunna ha skördetröskor, traktorer, kossor och annat som finns på en bondgård.

Precis på samma sätt som att världen förändras och teknikutvecklingen går oerhört snabbt skulle jag alltså säga att det kan vara så att även teknikutvecklingen för solpaneler går snabbt. Vi kommer kanske att se nya lösningar – kanske till och med svenska lösningar, som den jag nämnde gällande årets Solenergipristagare. Men jag blir fundersam: Är det inte så att SD i grunden är emot förnybara källor som sol och vind? Det har vi nämligen märkt flera gånger; det är den ena protesten efter den andra mot att just förnybara kraftkällor skulle vara hållbara eller bra att använda.

Jag blir alltså fundersam. Är det inte så att SD egentligen är emot dessa kraftslag, snarare än att det handlar om andra saker? Jag ser nämligen en stor möjlighet för svensk industri att ta en stor och viktig plats i produktionskedjan när vi ökar vår användning av förnybara energikällor.

Anf. 154 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag börjar där Khashayar Farmanbar började.

SD har aldrig någonsin varit Putinvurmare, och jag förstår egentligen inte att man påstår att det finns kopplingar. Kopplingen är ju svagare mellan Sverigedemokraterna och någon eventuell kommunism än vad den är mellan Socialdemokraterna och kommunismen. Vi är ett konservativt nationalistiskt parti; det finns ingen i SD som säger ”Jag tycker att det är bra att vara konservativ, och jag gillar ju Sverige och så – men lite kommunistdiktatur kanske jag ändå tycker är bra!” Det där är alltså lite tramsigt. Socialdemokraterna står i så fall betydligt närmare det ryska styret.

För att gå tillbaka till ämnet: Jag förstår fortfarande inte på vilket sätt det blir bättre om vi låter Kina tillverka solceller med hjälp av rysk energi. Helt plötsligt tycker vi alltså att det är okej att våra pengar bidrar till den ryska invasionen av Ukraina – så länge vi inte har köpt något direkt till Sverige eller EU. Det är okej när det går via Kina. Jag vet inte hur det är med de solceller som nu sätts upp i Piteå, men jag misstänker att de också är tillverkade i Kina. Det är nämligen Kina som är den stora exportören av solceller.

Det är inte så att det står en massa fabriker färdiga för att tillverka solceller i Sverige. Vi har också en problematik i det att vi inte har tillgång till material på samma sätt som Kina har, så det är inte heller särskilt lätt att starta någonting i morgon. Det är inte heller så att det finns några planer för detta – det finns inga utbyggda planer från den svenska regeringen på att det ska börja tillverkas solceller i stora mängder i Sverige.

Regeringen vill dock tvinga alla att köpa solpaneler som i huvudsak produceras i Kina i dag, och de produceras med hjälp av fossil energi från Ryssland. Från EU-håll kallar man planen REPowerEU, men ett bättre namn skulle troligen vara REPowerRussia, för det är ju faktiskt det vi gör. Jag tycker att det är en rimligare hållning att säga nej till att ge Ryssland den inkomsten, som de får indirekt via Kina. Vi måste klara av att tänka i det ledet.

Min frågeställning utgick egentligen från kravet på byggnader och bostädernas utformning och det faktum att det kommer att bli mycket dyrare att bygga i Sverige eftersom vi måste anpassa oss till de här kraven. Det var också därför jag ställde frågan till Johan Danielsson, för att jag ville ha det här till mer av en debatt om hur våra byggnader ska se ut framöver.

Det står inskrivet i REPowerEU att byggnaderna ska anpassas så att solcellerna kan få maximal effekt, vilket innebär att varenda byggnad kommer att se lite speciell ut. Man hävdar att detta skulle vara en energifråga, men jag har svårt att se att det är någon större energifråga i de norra delarna av Sverige. Det innebär nämligen att man i så fall måste hålla panelerna snöfria. Från november till januari har man dessutom i princip ingen produktion alls – det räcker inte med reflektion från snön, för det finns ingen sol från början.

Däremot borde man verkligen fundera över om det är värt pengarna att lägga så mycket extra på att sätta solceller på bostadshus. Vem ska egentligen betala det? Det blir ju de som bor i husen som får betala via högre hyror.

Då räcker inte den enda bostadspolitik som regeringen har, det vill säga subventioner av hyreslägenheter eller hyreshus. Det är ju i praktiken den enda bostadspolitik man bedriver.

Anf. 155 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Sverigedemokraternas Rysslandskopplingar är ju relativt välkända och väl debatterade, så låt mig inte uppehålla mig längre vid dem. Jag noterar dock att det är spännande hur svaret på detta ges.

Jag undrar hur Mikael Eskilandersson har tänkt sig att svensk industri – svensk solindustri eller förnybar energiproduktionsindustri – ska få fler kunder genom att ingen ska köpa. Jag hör inget förslag från Mikael Eskilandersson. Han hade kunnat säga att vi inte ska köpa solpaneler som är tillverkade i Kina med rysk olja. Det hade varit ett förslag som han hade kunnat lägga fram och debattera i denna kammare, men det är inte det jag hör. Jag hör: Nej till sol! Från hans kollega hörde jag tidigare i dag: Nej till vind! Jag hör: Nej till sol och vind! Jag hör inte: Nej till Kina! Jag hör inte: Nej till Ryssland! Sedan kläs det in i Ryssland eller Kina.

Jag konstaterar också att betydligt fler länder än bara Kina tillverkar paneler, även om Kina mycket riktigt är den största tillverkaren. Indien är inte särskilt långt därifrån, och det finns fler länder som är på gång. Sverige skulle kunna vara ett av dem.

När det gäller byggnadernas utseende – jag vet att detta är viktigt för interpellanten – behöver avståndet mellan interpellanten och regeringen inte nödvändigtvis vara så vansinnigt stort.

Regeringen verkar för flexibilitet vid genomförandet av detta utifrån ekonomiska perspektiv där det är lönsamt att sätta upp dessa solpaneler, så att det över tid faktiskt drar ned kostnaderna för dem som bor där, eller

där det är samhällsekonomiskt effektivt att sätta upp dem utifrån medlemsstaternas förutsättningar – det kan handla om geografiska förhållanden eller andra väderförhållanden. Det kan också ske utifrån andra perspektiv, till exempel kulturhistoriska värden eller andra värden som finns och som påverkar hur det hela ska utformas.

Jag hör inte några konkreta förslag där heller. Jag hör bara: Nej till sol och vind! Detta gör man i stället för att, som den svenska regeringen gör, jobba för flexibilitet så att Sverige kan göra det här på ett bra sätt och trycka ned elkostnaderna för elkonsumenterna och samtidigt kan göra det som är ekonomiskt lönsamt och hjälpa svensk industri på sikt.

Apropå kommentaren om solpaneler i norra Sverige skulle jag verkligen vilja bjuda in Mikael Eskilandersson för att prata med årets Solenergi- pristagare om hur de har tänkt med vertikalställda solpaneler i nord-sydlig riktning, så att de både får morgonsol österifrån och kvällssol västerifrån, och hur solreflexerna i marken även under vinterhalvåret ska kunna hjälpa.

Det är inte regeringen som har sagt till dem att göra det. Det är inte mitt parti som har sagt att det här är jättebra eller jättedåligt, utan det är en teknikneutral och affärsmässigt lönsam verksamhet som de bedriver. Men till skillnad från Mikael Eskilandersson och Sverigedemokraterna är inte mitt parti eller regeringen motståndare till sol och vind, så vi tänker inte förbjuda detta. Vill de investera i det är de välkomna att göra det.

Anf. 156 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag ska inte ifrågasätta Khashayar Farmanbars hörsel, men jag inledde i princip mitt anförande med att säga att inte en enda krona borde gå till Ryssland, varken direkt eller indirekt.

Sverigedemokraterna vill se en fungerande bostadspolitik i hela landet. Eftersom större delen av befolkningen vill äga sitt eget boende och många drömmer om att bo i eget hus är det givetvis någonting som vi politiker måste lyssna på. Onödigt krångel – i detta fall att i hela landet ha krav på att man ska sätta solpaneler på byggnader – är exempel på hur fel det kan bli när politiker som är långt ifrån verkligheten förvandlar bostadsbyggnad till plakatpolitik.

Man förenklar inte byggprocessen med nya krav utan genom att minska byråkratin. Vi behöver revidera strandskyddet på riktigt, minska riksintressena och förenkla byggprocessen.

I vårt Sverige ska människors önskan om ett eget tryggt boende vara nåbar. Därför vill vi införa startlån för unga och fördelaktigt bosparande.

Regeringens politik på bostadsområdet har hittills mest varit skadlig, men med rätt åtgärder kan vi återskapa tryggheten på bostadsområdet och få en bostadsmarknad som bättre motsvarar efterfrågan.

I höst kommer väljarna att få välja vilken bostadspolitik de vill se. Vill de se subventioner eller en riktig politik som faktiskt förenklar för människor?

Anf. 157 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jag konstaterar att Mikael Eskilandersson började prata om andra ärenden än det som berör just denna interpellation. Det är väldigt välkommet att han får göra så i kammaren.

Jag konstaterar dock att väljarna när de går till val denna höst kommer att välja mellan å ena sidan ett parti som är berett att ta ansvar för Sveriges

energiförsörjning och se till att vanliga hushåll och vanligt folk får lägre elpriser, att Sveriges industri får bättre kraft och kan anställa fler samt att Sverige får större självständighet och större styrka och å andra sidan en politik som bygger på motsättningar och på att föredra käbbel framför gemensamt ansvarstagande.

Prot. 2021/22:136

22 juni

Svar på
interpellationer

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 33 Svar på interpellation 2021/22:542 om risken för energibrist i Sverige

Anf. 158 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Jan Ericson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta i närtid för att möta elbehoven kommande vinter till rimliga priser för hushåll och företag.

Vi har mycket riktigt gått igenom en vinter med periodvis väldigt höga elpriser, vilket har fått konsekvenser för både hushåll och företag. De främsta orsakerna till detta har varit de mycket höga energipriserna på kontinenten, särskilt på naturgas, återhämtningen av efterfrågan på energi efter covid-19-pandemin samt Rysslands invasion av Ukraina.

Svenska kraftnäts prognos för effektbalansen under en kommande normalvinter är i stort sett oförändrad jämfört med prognosen för föregående vinter. Kraftbalansrapporten visar emellertid att importbehovet i södra Sverige kan komma att öka under kommande vintrar. Den huvudsakliga orsaken till detta är att elförbrukningen har ökat i snabbare takt än elproduktionen.

Överföringskapaciteteten mellan oss i Sverige och våra grannländer är visserligen god, men om våra närmaste grannar har en ansträngd situation samtidigt som vi har det kan importmöjligheterna ändå bli begränsade. Det geopolitiska läget kan då komma att spela en viktig roll.

Sammantaget bedöms risken för effektbrist i Sverige som fortsatt låg, men regeringen tar situationen på stort allvar.

Regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder för att hålla nere kostnaderna för svenska elkonsumenter. Bland annat har regeringen presenterat åtgärds paket för att möta prisökningar på drivmedel och el till följd av invasionen av Ukraina. Vidare vidtar Svenska kraftnät åtgärder för att öka handelskapaciteten mellan Sveriges elområden, vilket kan bidra till lägre priser i södra Sverige.

Anf. 159 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Ämnet för denna interpellationsdebatt är ett av de viktigaste för vårt land just nu: tillgången på energi och priset för denna.

Den svenska regeringen, bestående av Socialdemokraterna och tidigare MP, med stöd av Centerpartiet och Vänsterpartiet, har målmedvetet under de senaste två mandatperioderna slagit sönder ett väl fungerande svenskt energisystem med god tillgång till el till rimliga priser. Man har med hjälp av riktade skatter, politiska beslut och styrning av statliga bolag förtidsavvecklat väl fungerande svensk kärnkraft.

Regeringen skyller alltid på att kärnkraftverkens ägare skulle ha tagit besluten att avveckla kärnkraftsreaktorer på marknadsmässiga grunder, men detta är helt enkelt inte sant. I Sveriges Radios program *Kaliber* den 16 maj bekräftades att avvecklingen av kärnkraften berodde på politiska beslut, bland annat effektskatten som infördes 2015 och som då var en viktig parameter vid besluten att stänga reaktorer i förtid. Även ledande tjänstemän hos statliga Vattenfall har bekräftat att det var politiska beslut som stängde kärnkraften. En oberoende konsultrapport på uppdrag av Ringhals ägare visade också att i vart fall den ena reaktorn i Ringhals kunde ha drivits vidare med mycket rimliga investeringar.

Miljöpartistiska statsråd och riksdagsledamöter har stolt deklarerat att det var Miljöpartiets förtjänst att kärnkraftsreaktorerna i Ringhals stängdes i förtid. Miljöpartiet utlovade efter regeringsbildningen 2014 att deras mål om avveckling av kärnkraft under mandatperioden skulle säkerställas. I en podd nyligen framhöll Miljöpartiets tidigare energipolitiska talesperson att regeringen målmedvetet bytte ut folk i Vattenfalls styrelse för att styra bort från kärnkraft till mer förnybart.

Fru talman! Det statliga organet Energiforsk har konstaterat att elpriserna i södra Sverige hade varit 30–45 procent lägre om de två Ringhalsreaktorerna fått drivas vidare. Svenska kraftnät konstaterar i en färsk rapport att effektbalansen i det svenska kraftnätet är oroväckande. Man varnar för att det är svårt att importera all den el som krävs och att anpassning av kapaciteter blir den åtgärd som återstår. Med andra ord är bortkoppling av elabonnenter ett reellt hot. Man varnar också för en större marknadspåverkan, ett annat uttryck för stigande elpris. Vi ser nu priser som är rekordhöga för att vara mitt i sommaren, och hur det blir till hösten vågar ingen gissa.

Läget är minst sagt oroväckande. Regeringens svek när man genom politiska beslut och styrning av Vattenfall förtidsstängde svensk kärnkraft har skapat ohanterliga problem för hela svenska folket med ett energisystem som har stora obalanser och stigande kostnader. Det går inte att förlåta och går inte att göra ogjort.

Socialdemokraterna har i regeringsställning accepterat Miljöpartiets linje att skapa energikris i Sverige, och nu är den här. Socialdemokraterna bär ansvaret. Jag vill börja med att fråga energiministern om han inser vilken oerhörd skada regeringens politik har orsakat vårt samhälle, vårt näringsliv och våra hushåll och om han inte skäms lite för det som vänsteralliansen har ställt till med.

Nu verkar regeringen plötsligt efter åtta år äntligen inse att läget faktiskt är allvarligt. Man kallade alltså i går plötsligt till en presskonferens, som dock inte tillförde något nytt mer än att regeringen vill ha blocköverskridande samtal om läget, fast först efter valet. Man kunde ju ha tänkt på det redan innan man beslutade om stängningen av Ringhals 1, en stängning som drevs igenom i riksdagen med en enda rösts övervikt. Nu hjälper inte samtal och tomma ord. Det finns inget sätt att snabbt återfå den elproduktion som man förstört under åtta års regeringsinnehav.

Gårdagens presskonferens verkade mest vara ett sätt att skjuta på alla jobbiga frågor om framtidens energiförsörjning till efter valet. Men vad vill egentligen Socialdemokraterna? Hur tänker de trygga landets energiförsörjning tillsammans med de tänkta regeringskamraterna Centern, Vänsterpartiet och Miljöpartiet? Det är tre partier som exempelvis är rabia-

ta motståndare till kärnkraft. Hur ska energiministern kunna vända den allvarliga situationen med hotande energibrist om man återigen tar in det destruktiva Miljöpartiet i en regering?

Prot. 2021/22:136

22 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 160 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Låt mig först kommentera nedläggningen av kärnkraften, som gjordes på marknadsmässiga grunder av dess ägare. Jag konstaterar att Jan Ericson kanske behöver se över tidslinjen för sina påståenden. När kärnkraften lades ned var ju effektskatten borta. Redan när beslutet fattades visste styrelsen att effektskatten skulle försvinna. Denna punktskatt på kärnkraft infördes 2000 och var kvar under två moderatledda regeringar, men togs till slut bort av Stefan Löfvens regering. Att påstå att den skulle vara en del av detta är helt enkelt inte med verkligheten överensstämmande.

Jag är mycket glad att Jan Ericson nämner Energiforsk, som konstaterar att elpriserna hade kunnat vara lägre om det hade funnits mer energiproduktion i södra Sverige. Ja, det hade de kunnat vara, om energiproduktionen hade skett till rimliga priser. Då undrar jag om inte Jan Ericson skäms för sina partivänner, som har sagt nej i kommunerna till vindkraft med flera gånger större kapacitet än de nedlagda kärnkraftverken i södra Sverige och därmed bundit svenska elkonsumenter i södra Sverige till de höga priser som vi sett den här vintern.

Jag undrar också om Jan Ericson inte ser verkligheten ute i Europa. Har han inte sett hur det brutala krig som Ryssland för mot Ukraina har dragit upp priserna i hela Europa? Har han inte sett hur Frankrike, ett av världens kärnkraftstättaste länder och Europas i särklass kärnkraftstättaste land, konsekvent har högre elpriser än vad Sverige har? Nåja – allt detta är ju någon form av verklighetskoppling som jag hoppas att Jan Ericson kommer att kunna ta till sig.

Men låt mig fundera över en annan sak. Regeringen har presenterat ett kraftpaket, där bland annat kärnkraften är en viktig del. Samtidigt bjuder vi in samtliga partier att gemensamt ta ansvar över blockgränserna. Moderaternas första reaktion på denna inbjudan är att säga nej. Varför väljer Moderaterna politiskt käbbel i stället för att ta ansvar för Sverige? Är det ett bra sätt att stå upp för svensk industri? Är det så man vill stå upp för svenska elkonsumenter? Jag konstaterar att Sverige nog behöver en skarpare moderatledning för att det här ska kunna komma till stånd.

Anf. 161 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag inledde med att räkna upp ett stort antal faktauppgifter om hur nedläggningen av kärnkraften gick till. Personer som är insatta i detta är väldigt tydliga med att det var politiska beslut som låg bakom. Man vet dessutom att regeringen har utövat påtryckningar på Vattenfall genom att byta ut personer och så vidare för att kunna få rätt beslut. Då vet man också att det handlar om politiska beslut.

Vindkraft kan inte gärna ersätta kärnkraftsreaktorer så snabbt och billigt som ministern påstår. Vi vet till exempel att havsbaserad vindkraft inte alls tar ett till två år att bygga, som ministern tidigare sagt, utan ungefär lika lång tid som ny kärnkraft. Det är fakta.

Jag tycker att ministern slirar lite på beskrivningen och historiken. Förra vintern pågick vad jag vet inget krig i Ukraina, men då hade vi

extremt höga elpriser. Vi hade en så ansträngd elproduktion att vi var tvungna att köra igång oljekraftverk i Sverige. Det hade ingenting alls med Putin att göra. Vi kan med all rätt beskylla Putin för väldigt mycket, men vi kan inte beskylla Putin för att vi hade världens högsta dieselpriser, brist i elproduktionen och det fjärde högsta bensinpriset i världen. Detta berodde på regeringen och svenska skatter, inte på kriget i Ukraina.

Det omtalade kraftpaketet är väldigt intressant. Det enda syftet med det är att gömma frågan inför valet. Något som gör mig väldigt nyfiken är att energiministern nu pratar om att kärnkraft kan vara intressant. Så har inte ministern uttalat sig tidigare. Det här tycker jag är intressant. Så sent som i januari i år sa energiministern i SVT:s *Agenda* att kärnkraft inte är en hållbar väg framåt. I en intervju i Dagens industri den 29 december sa han att det är vindkraft och inte kärnkraft som kommer att lösa framtidens energiförsörjning. Hur ska man kunna ta ministerns nya uttalande på allvar, när han tidigare har uttalat rakt motsatt åsikt och närmast drivit med oss moderater när vi har pratat om kärnkraften och att vi tror att den är en väg framåt?

En annan sak som jag vill kommentera är att energiministern i interpellationssvaret säger att ”regeringen presenterat åtgärds paket för att möta prisökningar på drivmedel och el”. Jag vill då påpeka för ministern att alla dessa åtgärder har vidtagits efter initiativ från oss moderater i finansutskottet, ofta i strid med motvilliga socialdemokrater. Jag vet det, för jag har varit med vid alla sammanträden. Detta har genomförts trots regeringen, inte tack vare den. Det är fråga om tillkännagivanden från riksdagen och beslut i finansutskottet.

I varje debatt om drivmedelskostnader, elpriser, elförsörjning och kärnkraft har företrädare för regeringen närmast hånat oss moderater och företrädare för andra partier när vi pekat på problemen med energiförsörjningen och höga kostnader. Beskeden har då varit att det inte finns några problem, att energiförsörjningen är stabil och att kärnkraften inte är framtiden.

Nu säger ministern nästan tvärtom. Uppenbarligen har verkligheten kommit i fatt regeringen, som rent av har sett sig tvingad att betala ut tillfälliga bidrag till hushållen för att de ska ha råd med den höga svenska elskatten, de höga elpriserna och de höga nätavgifterna, som dessutom beläggs med 25 procents moms. Jag tycker faktiskt att det här är ganska allvarligt.

Jag ska i nästa inlägg berätta lite närmare om Moderaternas syn på detta och vad vi vill göra åt det.

Anf. 162 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Vi hörde att förra vinterns priser inte skulle vara Putins fel. Jag hade väntat mig ett sådant passionerat försvar av Vladimir Putin från Sverigedemokraterna, men uppenbarligen har det nära samarbetet med dem smittat av sig på Moderaterna.

Jag konstaterar att det internationella energiorganets generalsekreterare Fatih Birol redan i december påpekade att de höga elpriser som råder i hela Europa är en följd av Rysslands aggressiva beteende på energimarknaden, men detta kanske Moderaterna, som gärna försvarade Putin på den tiden, missade. Jag påpekade samma sak redan då, men uppenbarligen har Moderaterna missat det.

Sedan jag tillträdde mitt fantastiska uppdrag den 30 november har jag kunnat konstatera att varannan rubrik har sagt att jag öppnar upp för ny kärnkraft och varannan rubrik att jag stänger dörren för ny kärnkraft. Men jag har konsekvent sagt samma sak: låt oss se om marknaden är beredd att investera – då är vi beredda att diskutera förutsättningarna. Detta har jag sagt konsekvent, och det har gett lite olika rubriker från gång till gång. Jag konstaterar att regeringen nu faktiskt utreder förutsättningarna, och så får vi se om någon är beredd att investera.

Jag vänder mig mot den antiintellektuella och nästan infantila polarisering som har rått inom svensk energipolitik. Det går inte att lura svenska folket att tro att man kan säga nej till vindkraft här och nu därför att det kommer kärnkraft i framtiden som löser det. Jag tror att vi behöver mycket mer kraft. Vi kommer att behöva mer vind, mer sol, mer vatten och mer kärnkraft.

Vi behöver alla de kraftslag vi har, men de har olika tidsaspekter. Vindkraft på land och solkraft går oerhört snabbt att få på plats, medan vindkraft till havs tar något längre tid. Där kan jag som kuriosa konstatera att byggtiden för Kriegers flak, som kommer att bli Sveriges största vindkraftspark genom tiderna, är två år. Jag är däremot oerhört kritisk till att tillståndsprovningstiden är uppemot nio år eller längre. Regeringen jobbar hårt med att korta tillståndsprocesserna, men själva byggtiden är ganska kort.

Låt mig dra mig till minnes när vi hade diskussionerna om elpriskompensationen. Jag vill minnas att jag satt i denna ädla kammare och att det in i det sista var osäkert om Moderaterna skulle backa upp den svenska regeringens förslag om elpriskompensation för att underlätta för hushållen. Till slut valde Moderaterna tack och lov att göra det, men att påstå att alltihop är Moderaternas påhitt tror jag ändå är att slå sig själv för bröstet lite för mycket. Är det inte så, fru talman?

Anf. 163 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Det är ett märkligt påhopp att jag skulle försvara Putin. Jag tycker att jag var väldigt tydlig i den frågan. Jag konstaterar återigen att det inte pågick något krig förra vintern och att vi trots det hade extremt höga elpriser.

Förslaget om elpriskompensation följde som en reaktion på Moderaternas förslag om att sänka elskatterna. Det möttes av regeringens förslag om elpriskompensation. Det hade aldrig hänt om vi inte hade lyft upp frågan i finansutskottet. Det vet jag som var med.

Det som ministern nu erbjuder är fem utredningar och ett blocköverskridande samtal. Det löser inga problem.

När det gäller påståendet att byggtiden för havsbaserad vindkraft bara är två år och att det är tillståndsprocessen som tar nio år och att den inte räknas är det klart att tillståndstiden också räknas, precis som när man bygger kärnkraft. Det är av precis samma skäl som det tar så lång tid att bygga kärnkraft. Det tar elva år att bygga en havsbaserad vindkraftspark och ungefär tio år att bygga ett kärnkraftverk. Det är väldigt jämförbart.

Moderaterna vill i stället riva de politiska, juridiska och ekonomiska hinder som står i vägen för att bygga ny kärnkraft. Vi vill också införa en form av gröna kreditgarantier på 400 miljarder som gör att man skulle kunna bygga ny energiproduktion, både kärnkraft och annan energiproduktion. Om vi hade tagit detta beslut nu skulle vi ha kunnat få detta på plats,

men om vi väntar tar det ännu längre tid. Vad vi än gör nu, i den situation som regeringen har skapat, kommer det att ta tid. Det går inte att trola fram energiproduktion.

Ministern säger själv att vi har behov av mer elproduktion än vad vi producerar i dag. Trots detta har regeringen medverkat till att förtidsstänga två kärnkraftsreaktorer. Det är faktiskt ganska anmärkningsvärt.

Anf. 164 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S):

Fru talman! Låt mig börja med något som vi kan kalla folkbildning när det gäller att ha medverkat till att stänga ned kärnkraftverk i förtid. Då det hänvisades till punktskatten på kärnkraft tycker jag att interpellanten ska kolla på sitt eget parti, som under åtta år med Reinfeldtregeringar valde att inte lyfta ett enda öre från den punktskatt som Stefan Löfvens regering sedan valde att avskaffa helt och hållet, innan kärnkraftsnedläggningarna gjordes i Sverige. Jag tycker att detta är värt att kolla på.

Visst tar det tid, och visst är det viktigt att vi får ned tillståndstiderna för alla energislag, oavsett om det är vindkraft till havs eller på land, vattenkraft, kärnkraft eller kraft- och fjärrvärme. Allt behövs. Det är just detta, fru talman, som är skillnaden mellan Moderaterna och Socialdemokraterna. Medan vi säger att alla kraftslag behövs i framtiden och att vi har en plan för vatten, vind, kärnkraft, fjärrvärme och solkraft talar Moderaterna bara om kärnkraft. Dessutom vill de inte ens sätta sig och prata om det. Detta är inte att ta ansvar eller att ha en plan för framtiden.

Sedan slår man ett tomt slag i luften när det gäller kreditgarantier, som redan i dag är teknikneutrala. Om det finns någon kärnkraftsaktör som vill ansöka är de välkomna med sin ansökan redan i dag.

Jag konstaterar att vi inom kort kommer att ha fler vindkraftsparker i Sverige, både till havs och på land. Jag konstaterar också att Flamanville 3 i Frankrike i dag är nio år försenat jämfört med vad man trodde, vilket ändå var väl tilltaget. Hinkley Point i Storbritannien blir avsevärt mycket dyrare och blir färdigt mycket senare än vad man trodde. I Finland är Olkiluoto 3 kraftigt försenat – hela 16 år tog det.

Jag tror att man får kolla upp sin verklighet. Vi behöver både och, inte motsättningar som skadar svensk industri.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 34 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid samt uppskjuten behandling

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2021/22:140 2022 års redogörelse för företag med statligt ägande

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelse skulle förlängas till och med *tisdagen den 11 oktober*.

Kammaren biföll talmannens förslag att behandlingen av ovanstående skrivelse skulle skjutas upp till det första riksmötet i nästa valperiod.

Följande interpellationer hade framställts:

den 21 juni

2021/22:556 Riksdagens tillkännagivande om alm- och askskott-sjukan

av *Staffan Eklöf* (SD)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:557 Teoretiska utgångspunkter för polisens arbete i utsatta områden

av *Ludvig Aspling* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 36 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 21 juni

2021/22:1748 Kriminalitet i bostadsområden

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1749 Sprinklersystem i Södra länken

av *Alexandra Anstrell* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1750 Åtgärder för hästnäringen

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1751 De långa väntetiderna för säkerhetskontroller

av *Alexandra Anstrell* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1752 Ett levande kustfiske

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1753 Husbehovsfiske och tumlare i Öresund

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till kulturminister Jeanette Gustafsdotter (S)

2021/22:1754 Trafikolyckor med anledning av höga hastigheter

av *Lars Beckman* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1755 Bristen på seniorbostäder

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:1756 Utlämningen av Julian Assange

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1757 Demokratiska fri- och rättigheter i Natoförhandlingarna med Turkiet

av *Amineh Kakabaveh* (-)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1758 Fängslade journalister och mänskliga rättigheter i förhandlingarna om Natomedlemskap

av *Amineh Kakabaveh* (-)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1759 Användandet av marksnål teknik

av *Martina Johansson* (C)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

2021/22:1760 Dieselstöder

av *Lars Beckman* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1761 Försäljning av ljuddämpare

av *Lina Nordquist* (L)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1762 Priset på naturgas för uppvärmning av hus

av *Jamal El-Haj* (S)
till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:1763 Underlag för ansökan om gruvdrift

av *Betty Malmberg* (M)
till näringsminister Karl-Petter Thorwaldsson (S)

2021/22:1764 Hälsoeffekter vid brytning av sällsynta jordartsmetaller

av *Betty Malmberg* (M)
till klimat- och miljöminister Annika Strandhäll (S)

§ 37 Kammaren åtskildes kl. 20.07.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 6 anf. 28 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 36 (delvis),
av ålderspresidenten därefter till och med § 13 anf. 48 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 18 anf. 64 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 24 anf. 105 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 30 anf. 142 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
§ 3 Anmälan om faktapromemoria.....	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott.....	1
§ 5 Pausad höjning av reduktionsplikten för bensin och diesel	
2023.....	2
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU31.....	2
Anf. 1 JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	2
Anf. 2 MARTIN KINNUNEN (SD).....	4
Anf. 3 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	6
Anf. 4 HELENA GELLERMAN (L).....	8
Anf. 5 LORENTZ TOVATT (MP).....	10
Anf. 6 TALMANNEN.....	12
Anf. 7 HANNA WESTERÉN (S).....	12
Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	14
Anf. 9 HANNA WESTERÉN (S) replik.....	15
Anf. 10 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	15
Anf. 11 HANNA WESTERÉN (S) replik.....	15
Anf. 12 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik.....	16
Anf. 13 HANNA WESTERÉN (S) replik.....	16
Anf. 14 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik.....	17
Anf. 15 HANNA WESTERÉN (S) replik.....	17
Anf. 16 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	18
Anf. 17 HANNA WESTERÉN (S) replik.....	18
Anf. 18 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	18
Anf. 19 HANNA WESTERÉN (S) replik.....	19
Anf. 20 RICKARD NORDIN (C).....	19
Anf. 21 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik.....	22
Anf. 22 RICKARD NORDIN (C) replik.....	22
Anf. 23 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik.....	23
Anf. 24 RICKARD NORDIN (C) replik.....	24
(Beslut fattades under § 16.).....	24
§ 6 Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på	
ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog.....	24
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2021/22: MJU30.....	24
Anf. 25 JOHN WIDEGREN (M).....	24
Anf. 26 MATS NORDBERG (SD).....	26
Anf. 27 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	30
Anf. 28 ISAK FROM (S).....	31
Anf. 29 PETER HELANDER (C).....	33
Anf. 30 REBECKA LE MOINE (MP).....	36
Anf. 31 JAKOB OLOFSGÅRD (L).....	38
(Beslut fattades under § 16.).....	39
§ 7 Stärkt sekretess i domstol för kontaktuppgifter till	
enskilda.....	39
Justitieutskottets betänkande 2021/22: JuU46.....	39
(Beslut fattades under § 16.).....	39

§ 8 En oberoende utredning av de s.k. påskupploppen	40
Justitiekommitténs betänkande 2021/22:JuU51	40
Anf. 32 GUSTAF LANTZ (S)	40
Anf. 33 JOHAN FORSELL (M)	41
Anf. 34 TOBIAS ANDERSSON (SD)	43
Anf. 35 FÖRSTE VICE TALMANNEN	45
Anf. 36 GUSTAF LANTZ (S) replik	45
Anf. 37 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik	45
Anf. 38 GUSTAF LANTZ (S) replik	46
Anf. 39 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik	46
Anf. 40 ÅLDERSPRESIDENTEN	47
Anf. 41 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD)	47
Anf. 42 JUNO BLOM (L)	48
(Beslut fattades under § 16.)	51
§ 9 Rättelse i rättegångsbalken	51
Justitiekommitténs betänkande 2021/22:JuU52	51
(Beslut fattades under § 16.)	51
§ 10 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om införandet av ett avdrag för eget kapital och en begränsning av avdrag för räntor i bolagssektorn	51
Skatteutskottets utlåtande 2021/22:SkU34	51
(Beslut fattades under § 16.)	51
§ 11 Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till rådets förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet	51
Konstitutionsutskottets utlåtande 2021/22:KU45	51
Anf. 43 KARIN ENSTRÖM (M)	51
(Beslut fattades under § 16.)	53
§ 12 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden	53
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU41	53
(Beslut fattades under § 16.)	53
§ 13 Extra ändringsbudget för 2022 – Vårändringsbudget för 2022 och stöd till Ukraina	53
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU49	53
Anf. 44 ÅSA WESTLUND (S)	53
Anf. 45 MARTIN ÅDAHL (C)	56
Anf. 46 ALI ESBATI (V)	58
Anf. 47 JANINE ALM ERICSON (MP)	61
Anf. 48 ELISABETH SVANTESSON (M)	63
Anf. 49 OSCAR SJÖSTEDT (SD)	65
Anf. 50 ÅSA WESTLUND (S) replik	67
Anf. 51 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	67
Anf. 52 ÅSA WESTLUND (S) replik	67
Anf. 53 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik	68
Anf. 54 JAKOB FORSSMED (KD)	68
Anf. 55 MATS PERSSON (L)	71
(Beslut fattades under § 16.)	73
§ 14 Extra ändringsbudget för 2022 – Retroaktivt sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk	73
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU50	73

Anf. 56 JANINE ALM ERICSON (MP).....	73
Anf. 57 ÅSA WESTLUND (S)	74
(Beslut fattades under § 16.).....	74
Ajournering.....	74
Återupptaget sammanträde.....	74
§ 15 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 juni	74
CU29 Vägar till hållbara vattentjänster	74
CU30 Snabbare och enklare verkställighet av myndighetsbeslut.....	76
CU31 Grundlagsskadestånd – ett rättighetskydd för enskilda.....	76
CU35 Certifierade byggprojekteringsföretag – en mer förutsägbar byggprocess	76
TU18 Ytterligare åtgärder mot fordonsmålvakter	77
TU20 Klampning av fordon	77
UU21 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden	78
§ 16 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	78
MJU31 Pausad höjning av reduktionsplikten för bensin och diesel 2023.....	78
MJU30 Tydligare bestämmelser om ersättning vid avslag på ansökningar om tillstånd till avverkning i fjällnära skog	79
JuU46 Stärkt sekretess i domstol för kontaktpuffgifter till enskilda.....	80
JuU51 En oberoende utredning av de s.k. påskupploppen	80
JuU52 Rättelse i rättegångsbalken.....	80
SkU34 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om införandet av ett avdrag för eget kapital och en begränsning av avdrag för räntor i bolagssektorn.....	80
KU45 Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till rådets förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet	80
FiU41 Uppskov med behandlingen av vissa ärenden.....	80
FiU49 Extra ändringsbudget för 2022 – Vårändringsbudget för 2022 och stöd till Ukraina.....	81
FiU50 Extra ändringsbudget för 2022 – Retroaktivt sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk	81
§ 17 Avslutning och avtackning av ledamöter som inte kandiderar	81
Anf. 58 TALMANNEN.....	81
Anf. 59 Ålderspresident TUVE SKÅNBERG (KD)	86
§ 18 Svar på interpellation 2021/22:521 om genomförandet av en nationell folkräkning	88
Anf. 60 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S)	88
Anf. 61 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	88
Anf. 62 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S)	89
Anf. 63 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	90
Anf. 64 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S)	91
Anf. 65 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	92
Anf. 66 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S)	92

§ 19 Svar på interpellation 2021/22:475 om åtgärder för att stödja offer för sexuellt våld i Ukraina	93
Anf. 67 Utrikesminister ANN LINDE (S)	93
Anf. 68 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	94
Anf. 69 Utrikesminister ANN LINDE (S)	95
Anf. 70 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	96
Anf. 71 Utrikesminister ANN LINDE (S)	97
Anf. 72 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	98
Anf. 73 Utrikesminister ANN LINDE (S)	98
§ 20 Svar på interpellation 2021/22:492 om konkurrenskraften för den svenska sjöfarten	99
Anf. 74 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	99
Anf. 75 HANS ROTHENBERG (M)	99
Anf. 76 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	100
Anf. 77 HANS ROTHENBERG (M)	101
Anf. 78 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	102
Anf. 79 HANS ROTHENBERG (M)	103
Anf. 80 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	104
§ 21 Svar på interpellation 2021/22:487 om underhåll på befintliga vägar och järnvägar	104
Anf. 81 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	104
Anf. 82 THOMAS MORELL (SD)	105
Anf. 83 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	106
Anf. 84 THOMAS MORELL (SD)	107
Anf. 85 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	108
Anf. 86 THOMAS MORELL (SD)	109
Anf. 87 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	109
§ 22 Svar på interpellation 2021/22:488 om det slitna järnvägsnätet	110
Anf. 88 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	110
Anf. 89 PATRIK JÖNSSON (SD)	110
Anf. 90 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	112
Anf. 91 PATRIK JÖNSSON (SD)	113
Anf. 92 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	114
Anf. 93 PATRIK JÖNSSON (SD)	115
Anf. 94 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	116
§ 23 Svar på interpellation 2021/22:508 om dispenshantering för mobilkranar	117
Anf. 95 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	117
Anf. 96 ANDERS ÅKESSON (C)	117
Anf. 97 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	118
Anf. 98 ANDERS ÅKESSON (C)	119
Anf. 99 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	119
Anf. 100 ANDERS ÅKESSON (C)	120
Anf. 101 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	121
§ 24 Svar på interpellation 2021/22:534 om nya parkeringsregler för elsparkcyklar	121
Anf. 102 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	121
Anf. 103 JASMIN FARID (M)	121
Anf. 104 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	122

Anf. 105	JASMIN FARID (M)	123
Anf. 106	Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	124
Anf. 107	JASMIN FARID (M)	125
Anf. 108	Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	126
§ 25	Svar på interpellation 2021/22:513	126
§ 26	Svar på interpellation 2021/22:511 om avräkning på demokratibiståndet för flyktingar från Ukraina	126
Anf. 109	Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	126
Anf. 110	JOAR FORSSELL (L)	127
Anf. 111	Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	128
Anf. 112	JOAR FORSSELL (L)	129
Anf. 113	Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	130
Anf. 114	JOAR FORSSELL (L)	131
Anf. 115	Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	132
§ 27	Svar på interpellation 2021/22:490 om initiativ för att ge det nordiska samarbetet en pånyttfödelse	132
Anf. 116	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	132
Anf. 117	JOHAN HULTBERG (M)	134
Anf. 118	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	135
Anf. 119	JOHAN HULTBERG (M)	136
Anf. 120	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	137
Anf. 121	JOHAN HULTBERG (M)	138
Anf. 122	Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	139
§ 28	Svar på interpellation 2021/22:482 om ett förbud mot muslimska friskolor	139
Anf. 123	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	139
Anf. 124	RICHARD JOMSHOF (SD)	140
Anf. 125	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	141
Anf. 126	RICHARD JOMSHOF (SD)	142
Anf. 127	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	143
Anf. 128	RICHARD JOMSHOF (SD)	143
Anf. 129	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	144
§ 29	Svar på interpellation 2021/22:494 om idrottsgymnasier	144
Anf. 130	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	144
Anf. 131	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	145
Anf. 132	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	146
Anf. 133	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	146
Anf. 134	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	147
Anf. 135	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	148
Anf. 136	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	149
§ 30	Svar på interpellation 2021/22:495 om beslut gällande idrottsgymnasium	149
Anf. 137	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	149
Anf. 138	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	150
Anf. 139	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	151
Anf. 140	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	152
Anf. 141	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	153
Anf. 142	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	154
Anf. 143	Statsrådet LINA AXELSSON KIHBLBLOM (S)	155

§ 31 Svar på interpellationerna 2021/22:504 och 505 om målet för energipolitiken och likvärdiga konkurrensvillkor på elmarknaden.....	156
Anf. 144 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	156
Anf. 145 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	157
Anf. 146 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	158
Anf. 147 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	159
Anf. 148 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	160
Anf. 149 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	160
Anf. 150 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	161
§ 32 Svar på interpellation 2021/22:533 om obligatoriska solpaneler på hyreshus	162
Anf. 151 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	162
Anf. 152 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	162
Anf. 153 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	163
Anf. 154 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	164
Anf. 155 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	165
Anf. 156 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	166
Anf. 157 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	166
§ 33 Svar på interpellation 2021/22:542 om risken för energibrist i Sverige	167
Anf. 158 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	167
Anf. 159 JAN ERICSON (M)	167
Anf. 160 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	169
Anf. 161 JAN ERICSON (M)	169
Anf. 162 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	170
Anf. 163 JAN ERICSON (M)	171
Anf. 164 Statsrådet KHASHAYAR FARMANBAR (S).....	172
§ 34 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid samt uppskjuten behandling	172
§ 35 Anmälan om interpellationer	173
§ 36 Anmälan om frågor för skriftliga svar	173
§ 37 Kammaren åtskildes kl. 20.07.	174